

STATSRÅDETS KANSLI

Regeringens årsberättelse 2013

Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser

Regeringens årsberättelse 2013

Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANGATAN 1, HELSINGFORS

PB 23, 00023 STATSRÅDET

tfn 0295 16001

Internet: www.vnk.fi

Layout: Pirkko Ala-Marttila/FM, informationen

Edita Prima, 2014

Presentationsblad

Utgivare och datum	Statsrådets kansli, 2014	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet	
Publikationens titel	Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser	
Publikationens andra versioner	Del 1/4: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna Del 3/4: Bokslutskalkylerna Del 4/4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Osa 1/4: Hallituksen vaikuttavuusselvitys Osa 2/4: Ministeriöiden tuloksellisuusselvitykset Osa 3/4: Tilinpäätöslaskelmat Osa 4/4: Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta	
Publikationsserie och nummer	Regeringens publikationsserie 6/2014	
Distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vnk.fi/julkaisut/svenska .	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Edita Prima, 2014	
ISBN Tryck 978-952-287-087-2 ISBN PDF 978-952-287-088-9 ISSN Tryck 0782-6028 ISSN PDF 1799-7828	Sidor 256	Språk Svenska
Sammandrag <p>Statsrådet lämnar Regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen, 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och 17 § i lagen om statsbudgeten. Berättelsen gäller år 2013.</p> <p>Regeringens årsberättelse för 2013 består av fyra delar Del 1: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna Del 2: Ministeriernas resultatredogörelser Del 3: Statens bokslutskalkyler Del 4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden</p> <p>Målsättningen är att berättelsens olika delar ska bilda en helhet som främjar den samhällspolitiska debatten och som kan användas som material vid planeringen av politikåtgärder.</p>		

Innehåll

1	Statsrådets kansli	11
1.1	Uppfyllelse av effektmål	15
1.2	Förvaltningsområdets resurser	22
2	Utrikesministeriet	23
2.1	Uppfyllelse av effektmål	25
2.2	Utrikes- och säkerhetspolitik	27
2.3	Europeiska unionen	28
2.4	Närområdena, det östliga samarbetet och de arktiska områdena	28
2.5	Mellanöstern och Afrika	29
2.6	Amerika, Asien och Oceanien	30
2.7	Mänskliga rättigheter	31
2.8	Utvecklingssamarbete, utvecklingspolitik och global styrning	31
2.9	Ekonomiska yttre förbindelser	35
2.10	EU-rättsliga och internationellrättsliga frågor	36
2.11	Tjänster för allmänheten	38
2.12	Information och arbete med Finlandsbilden	40
2.13	Utvecklandet av utrikesförvaltningen	41
2.14	Förvaltningsområdets resurser	41
3	Justitieministeriet	43
3.1	Uppfyllelse av effektmål	46
3.2	De grundläggande rättigheterna, det politiska systemet och demokratin	47
3.3	Rättsskydd	48
3.4	Vardagens rättsförhållanden	60
3.5	Förvaltningsområdets resurser	61
3.6	Sametingets berättelse 2013	61
4	Inrikesministeriet	69
4.1	Uppfyllelse av effektmål	71
4.2	Polisväsendet	72
4.3	Gränsförvaltning och säkerhetsuppdrag till sjöss	74
4.4	Räddningsväsendet	76
4.5	Nödcentralsverksamhet	78
4.6	Migrationsförvaltningen	79
4.7	Förvaltningsområdets resurser	82

5	Försvarsministeriet	85
5.1	Uppfyllelse av effektmål	88
5.2	Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	89
5.3	Ett effektivt försvarssystem	91
5.4	Ett tryggt samhälle	97
5.5	Stärkande av den internationella säkerheten	99
5.6	Förvaltningsområdets resurser	101
6	Finansministeriet	103
6.1	Uppfyllelse av effektmål	106
6.2	Den ekonomiska politiken	106
6.3	Finansmarknaden och internationella finansinstitut	107
6.4	Statens kommunpolitik	109
6.5	Bekämpning av grå ekonomi	110
6.6	Förvaltningspolitik och förvaltningsutveckling	110
6.7	Styrningen och utvecklingen av den offentliga förvaltningens ICT	112
6.8	Statens koncernstyrning och gemensamma tjänster	113
6.9	Statens arbetsgivar- och personalpolitik	116
6.10	Förvaltningsområdets resurser	120
7	Undervisnings- och kulturministeriet	123
7.1	Uppfyllelse av effektmål	127
7.3	Kultur-, idrotts- och ungdomspolitik	136
7.4	Förvaltningsområdets resurser	149
8	Jord- och skogsbruksministeriet	151
8.1	Uppfyllelse av effektmål	153
8.2	Utveckling av landsbygden	154
8.3	Jordbruk	155
8.4	Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet	159
8.5	Fiskeri-, vilt- och renhushållning	160
8.6	Vattenhushållning	163
8.7	Skogsbruk	165
8.8	Infrastruktur för fastigheter och geografisk information	167
8.9	Tväradministrativa helheter	169
8.10	Förvaltningsområdets resurser	170
9	Kommunikationsministeriet	173
9.1	Uppfyllelse av effektmål	176
9.2	Trafikområde	176
9.3	Kommunikationsområde	181
9.4	Förvaltningsområdets resurser	185

10	Arbets- och näringsministeriet	187
10.1	Uppfyllelse av effektmål	190
10.2	Närings- och innovationspolitik	191
10.3	Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik	196
10.4	Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet	198
10.5	Regionutveckling och strukturfondspolitik	201
10.6	Energipolitiken	203
10.7	Integration	206
10.8	Förvaltningsområdets resurser	206
11	Social- och hälsovårdsministeriet	209
11.1	Uppfyllelse av effektmål	211
11.2	En stark grund för välfärden	213
11.4	Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten	226
11.5	Förvaltningsområdets resurser	235
12	Miljöministeriet	237
12.1	Uppfyllelse av effektmål	240
12.2	Miljöskydd och naturvård	241
12.3	Hållbar samhällsutveckling, hållbart byggande och hållbart boende	249
12.4	Förvaltningsområdets resurser	256

1 Statsrådets kansli

Ministrarnas översikt över verksamheten inom ansvarsområdet och de viktigaste omvärldsförändringarna

Statsrådets kansli stödde i enlighet med sitt uppdrag statsministern som ledare och statsrådet i dess verksamhet och genomförde som ministerium de mål som satts i regeringsprogrammet. Ministeriets interna verksamhetskultur och ledning utvecklades i syfte att effektivisera verksamheten. Satsningarna på detta genererade en positiv utveckling, nyckeltalen för arbetstillfredsställelsen förbättrades.

Under det halvtidsmöte som statsrådets kansli organiserade den 28 februari 2013 utvärderade regeringen genomförandet av regeringsprogrammet samt Finlands ekonomiska situation. Regeringens halvtidsmöte och ramförhandlingarna den 21 mars 2013 utgjorde tillsammans den s.k. halvtidsöversynen av regeringsprogrammet. De mest kritiska målen i regeringsprogrammet som kräver nya tilläggsbeslut ansågs hänföra sig till den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen samt de offentliga finansernas hållbarhet. Under sitt halvtidsmöte linjerade regeringen beslutshelheter som skapar förutsättningar för högre sysselsättning och nya arbetsplatser, starkare ekonomisk tillväxt samt balanserade offentliga finanser.

Dessa teman behandlades i samhällsforum på bredare basis än regeringen. Den 26 augusti 2013 sammankallade statsministern Heureka-forumet, där målet var att företrädare för partier, intresseorganisationer och vetenskapen skulle formulera en samsyn om läget vad gäller Finlands ekonomi och sysselsättning samt att identifiera ändringsbehov och styrkeområden inom ekonomin. En gemensam lägesbedömning av hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna och det strukturella underskottet samt behovet av tillväxtstärkande åtgärder blev centrala frågor.

Under budgetförhandlingarna den 29 augusti 2013 kom regeringen överens om ett strukturreformprogram för att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och ta igen hållbarhetsunderskottet. Syftet med programmet är att undanröja hållbarhetsunderskottet i Finlands offentliga finanser och på så sätt trygga finansieringen av offentlig service och offentliga förmåner. Metoderna är att sysselsättningen, den ekonomiska tillväxten och produktiviteten inom den offentliga servicen att öka. Regeringen beslöt under sin överläggning fredagen den 29 november 2013 att genomföra det strukturpolitiska programmet.

För att förbättra sysselsättningen särskilt inom ICT-sektorn tillsatte statsrådets kansli en uppföljningsgrupp för att koordinera genomförandet av riktlinjer och förslag från natio-

nella ICT-utvecklingsprojekt (ICT 2015: 21 vägar till ett friktionsfritt Finland 17.1.2013 och Den offentliga förvaltningens ICT-strategi 17.10.2012). Uppföljningsgruppens uppgift har varit att se till att riktlinjer och förslag från strategiska ICT-utvecklingsprojekt förädlas och blir till konkreta beslut bl.a. genom rambeslut samt att de genomförs i avsedd omfattning och enligt planerad tidtabell.

I enlighet med regeringsprogrammet strävar Finland efter att påverka den internationella ekonomiska utvecklingen i syfte att nå en stabil och balanserad utveckling av världsekonomin och att främja våra handels- och finanspolitiska intressen. I syfte att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt samt främja investeringar i Finland och Finlandsbilden sammanfördes under statsrådets kanslis ledning aktörer som bedriver detta arbete såväl i hemlandet som utomlands. I juni 2013 fastställde regeringen den första Team Finland-strategin för 2014. Team Finland sammanför aktörer som främjar Finlands externa ekonomiska relationer, företagens internationalisering, investeringar i Finland och Finlandsbilden i hemlandet och utomlands. Målet är en tydlig och kundorienterad verksamhetsmodell, där aktörerna sammanförs under samma paraply och styrs av gemensamma mål som statsrådet sätter upp årligen. Samtidigt eftersträvas ett smidigare verksamhetssätt där projekt genomförs i samarbete mellan staten och privata aktörer. Team Finland-nätverkets verksamhet ute i världen startade i början av 2013. För olika länder har man bildat 72 team, som samlar finländska myndigheter, offentligt finansierade organisationer samt andra centrala Finlandsaktörer. För teamen har fastställts arbetsprogram och koordinatörer, som känner till nätverkets lokala verksamhet och service. Nätverket har en gemensam styrgrupp som arbetar under statsministerns ledning.

En annan strategi som regeringen godkände och som strävar efter att stöda nya affärsverksamhetsmöjligheter är den reviderade Arktiska strategin, som godkändes i augusti 2013. Syftet med strategin är att stärka Finlands arktiska ställning, utnyttja nya affärsverksamhetsmöjligheter, trygga miljön, säkerhet och stabilitet, stärka landets nordliga regioners ställning, utöka det internationella samarbetet och utnyttja den arktiska kompetensen på bred basis. Strategin innehåller följande vision: ”Finland är en aktiv arktisk aktör som genom internationellt samarbete på ett hållbart sätt kan förena möjligheterna till affärsverksamhet med de speciella krav som den arktiska miljön ställer”. Strategin innehåller fem olika delområden av arktisk verksamhet där Finland har målsättningar: Finlands arktiska befolkning, utbildning och forskning, arktisk affärsverksamhet, miljön och stabiliteten, internationell arktisk kompetens. Den arktiska strategin genomförs med hjälp av olika sektorspecifika åtgärder.

Under 2013 färdigställdes under statsrådets kanslis ledning två redogörelsen till riksdagen enligt regeringsprogrammet. I juni 2013 överlämnade regeringen EU-redogörelsen ”En starkare, enhetligare och rättträdigare Europeisk union är i Finlands intresse”. Enligt redogörelsen har Finland förbundit sig till euron som gemensam valuta samt till att stärka den ekonomiska och monetära unionen och stöder en tätare integration i Europa. Ett viktigt utvecklingsområde för Finland är att rättsstatsprincipen ska följas, vilket ska synas och förverkligas i medborgarnas dagliga liv. När den globala konkurrensen blir hårdare bör uppmärksamhet fästas vid åtgärder för att stärka medlemsstaternas tillväxtpotential och konkurrensförmåga samtidigt som sysselsättningen och välfärden ombesörjs. Övriga priorite-

ter för Finland är stärkandet av den ekonomiska och monetära unionen, utvecklandet av en gemensam energipolitik, bekämpandet av klimatförändringen, främjandet av den fria rörligheten för personer, stärkandet av unionens yttre verksamhet samt unionens utvidgning.

I oktober 2013 överlämnade regeringen till riksdagen en framtidsredogörelse, som behandlar hållbar tillväxt och välfärd. Redogörelsen öppnar utmaningar och möjligheter för Finland på lång sikt och drar upp riktlinjerna för statsrådets gemensamma visioner när det gäller att bygga framtiden. Visionen är att 2030 lever alla i Finland ett meningsfullt och värdefullt liv. Den finländska kompetensen och den ekonomiska tillväxten har skapat en grund för välfärden. Finland har lyckats bygga upp en hållbar tillväxt med stöd av sina egna framgångsfaktorer och genom att bära ansvar både i Finland och globalt. Tillväxten har främjat människors välfärd inom de ramar som ställs av miljöns bärkraft. Ansvaret vilar både på hela samhället och på grupper och individer. Framtidsredogörelsen innehåller principiella riktlinjer enligt vilka man på olika håll av samhället kan vidta konkreta åtgärder. Utöver det nationella framsynsarbetet (www.2030.fi/sv/) utnyttjades vid beredningen av redogörelsen undersökningar, statsrådets riktlinjer och strategier samt resultaten från det internationella forskningsprojektet om en modell för hållbar tillväxt, Kestävän kasvun malli.

Inom EU-politiken har Europeiska rådets möten och möten för EU-områdets statsöverhuvuden under den utdragna ekonomiska krisen inom EU spelat en central roll. Dessutom stod bl.a. statsministern och Europa- och utrikeshandelsministern värdar för en inofficiell träff för företrädare på hög nivå för EU:s medlemsländer och vissa kandidatländer i Saari-selkä i mars 2013. Temat för de fria diskussionerna var Europas framtid.

Centrala teman för Europeiska rådets arbete har varit unionens budgetram för 2014—2020, riktlinjerna för EU:s ekonomiska politik 2013, de ländervisa rekommendationerna om den ekonomiska, finans-, sysselsättnings- och socialpolitiken, åtgärderna för att reformera den ekonomiska och monetära unionen i syfte att utveckla en bankunion, åtgärderna för att utveckla samordningen av den ekonomiska politiken samt den sociala dimensionen, målsättningarna som gäller ekonomisk tillväxtstimulans, de sociala konsekvenserna av fördelningen av anpassningsbördan samt stärkt samarbete kring den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

I enlighet med regeringsprogrammet godkände regeringen den 5 september 2013 statsrådets principbeslut om en totalreform av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering. Principbeslutet innehåller en totalreform som ska genomföras 2014—2017 och vars syfte är att stärka mångvetenskaplig, högklassig och samhällsrelevant forskning, att frigöra resurser från forskningens stödtjänster och fasta strukturer till forskningsverksamhet samt att skapa större och starkare tematiska helheter av forskningsinstituten, öka samarbetet mellan forskningsinstituten och högskolorna samt förnya forskningsfinansieringen. Forskningsfinansieringen revideras på två sätt: å ena sidan inrättas ett råd för strategisk forskning som ska finansiera forskning enligt statsrådets teman och tyngdpunkter för att försöka hitta lösningar på de viktigaste samhälleliga utmaningarna och problemen, å andra sidan stärks den forsknings- och utredningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande genom att man samlar finansieringen av forsknings-, utvärderings- och utredningsverksamhet som stöder statsrådets och ministeriernas omedelbara kunskapsbehov.

I enlighet med regeringsprogrammet tillsatte statsrådets kansli projektet för statsrådets förvaltningsenhet VNHY 2015 som ett led i den mera omfattande utvecklingen av centralförvaltningen. Syftet med projektet är att koncentrera statsrådets och dess ministeriers förvaltnings- och stödfunktioner till statsrådets förvaltningsenhet från och med den 1 mars 2015. Statsrådets förvaltningsenhet ska styra, samordna och utveckla statsrådets och ministeriernas gemensamma förvaltning, planering av och handlingssätten med den interna verksamheten och ekonomin, och den ska dessutom producera gemensamma tjänster och utveckla en för statsrådet gemensam verksamhetskultur.

Till centralförvaltningens utveckling hänförde sig också slutrapporten från projektet Framtidens förvaltning (Governments for the Future) som blev klar i november 2013. Målet för projektet var att utväxla internationella erfarenheter om olika länders centralförvaltningars beredskap att möta aktuella och kommande samhällsliga utmaningar. Samtidigt kartlades konkreta problem och lösningar inom den offentliga förvaltningen som är gemensamma för de deltagande länderna. Projektet Framtidens förvaltning genomfördes på Finlands initiativ. Skottland, Storbritannien, Sverige och Österrike kallades till medlemmar samt OECD för att stöda arbetet.

Statsrådets kansli började också förbereda 100-årsjubileet av Finlands självständighet. Regeringen drog upp linjer för förberedelserna under sin aftonskola den 13 mars 2013: syftet är att åstadkomma ett medryckande, intressant och mångsidigt jubileumsår. Strävan med projektet är att öka den allmänna kännedomen om hur Finland blev en självständig stat, om nationens utveckling, om betydelsen av Finland och det finländska idag och om nationens framtida utmaningar och nya riktning. För förberedelserna tillsattes en delegation på bred basis och en styrelse som ska ansvara för genomförandet.

Statsrådets kanslis beredskap att sköta sitt uppdrag i allvarliga störningssituationer testades under en riksomfattande beredskapsövning. Målet för statsförvaltningens riksomfattande beredskapsövning (VALHA2013) var att träna statsförvaltningen och statsledningen i det samarbete som behövs under allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden. Huvudtemat för övningen var cybersäkerhet. I övningen deltog ministerierna, republikens presidents kansli och justitiekanslersämbetet.

Jyrki Katainen
Statsminister

Alexander Stubb
Europa- och
utrikeshandelsminister

Pekka Haavisto
Utvecklingsminister

1.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 1. Utvärderingen av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Statsrådets kansli följer de centrala målen och åtgärderna i regeringsprogrammet som en helhet så att regeringen kan besluta om nödvändiga politikåtgärder med bra kunskapsunderlag och i rätt tid	Nöjaktig	<p>Man lyckades nå målet för regeringens halvtidsprocess att skapa en lägesbild av Finlands ekonomi, men beredningsprocessen var också behäftad med brister, bl.a. när det gäller informationen och ett systematiskt framåtskridande.</p> <p>Ledningen av statsrådshelheten påverkas i hög grad av att den högsta ledningen är sammanvätsad. Sammanhållningen stärktes genom ett utvecklingsprogram för kanslicheferna. Samtidigt uppkom gemensamma verksamhetsformer för stöd liknande en kanslichefsgrupp för ledningen, det interna arbetet samt ledningsarbetet inom statsrådet i vidare bemärkelse. Detta påverkar samarbetet mellan ministerierna positivt och härigenom verksamhetens effektivitet.</p> <p>Regeringen överlämnade regeringens första kombinerade årsberättelse, som förenar berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse. Arbetet med att utveckla årsberättelsen kräver i enlighet med riksdagens ställningstaganden i fortsättningen kraftig satsning på att utveckla innehållet, förenhetliga rapporteringen och undanröja överlappningar i alla ministerier som tillsammans producerar material till berättelsen. Tyngdpunkten i berättelsen bör ligga på analys av verksamhetens resultat, samhälleliga verkningar och hela den offentliga sektorns tillstånd. Riksdagens behov av att få årsberättelsen inom april året efter berättelseåret innebär en extra utmaning för utvecklingsarbetet redan därför att t.ex. en del av uppgifterna om berättelseåret fås först när boksluten är klara.</p>
Statsrådets kanslis mål har varit att trygga statsrådets verksamhet samt att säkerställa att statsrådet i samtliga situationer förmår styra samhällets verksamhet i enlighet med sitt uppdrag	Nöjaktig	<p>Statsrådets allmänna sammanträden och presidentföredragningarna ordnades utan problem. Verksamheten under undantagsförhållanden tränades under statsförvaltningens beredskapsövningar. Enligt rapporterna om övningarna ligger statsrådets förmåga att i enlighet med sitt uppdrag styra samhällets verksamhet i störningsituationer på god nivå.</p> <p>Samordningen av och planmässigheten hos statsrådets kommunikation har effektiviserats genom att man utvecklat en modell för statsrådets strategiska kommunikation, som används med framgång för regeringens kommunikation om strukturreformen samt av samordningsgruppen för kommun- och social- och hälsovårdsreformen.</p> <p>Man har med framgång lyckats garantera att statsrådets verksamhet förlöpt utan störningar. Reaktionsförmågan har förbättrats med åtgärder för att utveckla säkerheten. Antalet störningsituationer har förblivit på tidigare nivå. Statsrådets lägesbildsverksamhet har utvecklats och på så sätt har förmågan att producera en samlad, aktuell och analyserad lägesbild för statsledningen förbättrats.</p>
Statsrådets kanslis mål har varit att säkerställa att Finlands mål inom Europeiska unionen främjas på ett framsynt, aktivt och resultatrikt sätt	God	<p>År 2013 höll Europeiska rådet sex möten och det ordnades ett eurotoppmöte. Finland lyckades bra med att uppnå sina centrala mål.</p> <p>Statsrådets kansli ansvarar för EU-ministerutskottets sekretariatuppgifter. Utskottets aktivitet erbjöd påverkansarbetet erforderlig politisk styrning. Det finns fortfarande rum för utveckling så att Finland kan formulera sin ståndpunkt till aktuella frågor i ett så tidigt skede som möjligt.</p> <p>Påverkansarbetet när det gäller de allra viktigaste frågorna som aktualiserades under året lyckades i huvudsak: Vid skötseln av den ekonomiska och skuldskrisen och utvecklingen av den monetära unionen var samarbetet med likatänkande medlemsländer intensivt; Finland uppnådde i hög grad sina mål under förhandlingarna om EU:s budgetram och i anslutning därtill målen för jordbruks- och strukturpolitiken under de följande sju åren; främjandet av den digitala inre marknaden som Finland arbetat för blev under året en huvudströmning inom EU; Europeiska rådet i december beslöt att gå vidare med den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik på ett sätt som i hög grad överensstämmer med Finlands mål.</p> <p>I fråga om enskilda lagstiftningsprojekt fungerade samarbetet mellan statsrådets kansli, EU-representationen och ministerierna i huvudsak nöjaktigt. Det är skäl att ytterligare utveckla det förutseende påverkansarbetet: uppmärksamhet riktas mot bl.a. utveckling av det EU-rättsliga arbetet och snabb konsekvensbedömning av kommissionens förslag.</p>

Mål	Betyg	Motivering
Statsrådets kanslis mål är att statens företagsförmögenhet sköts på ett resultatrikt sätt	God	<p>Främjandet av företagsansvaret i enlighet med målen i principbeslutet framskred bra 2013.</p> <p>Genom att aktivt utveckla det egna företagsansvarsarbetet och kraftigt betona företagsansvarets betydelse för affärsverksamheten har ägarstyrningen bidragit till att företagsansvaret lyfts upp på styrelsernas agendor samt som en del av affärsverksamhetsstrategierna och ledningssystemen.</p> <p>Staten som ägare har varit en föregångare för att främja öppenhet och genomsådlighet i fråga om betalningen av skatter. Staten som ägare har lyckats bra med att främja rapporteringen av skattefotspår i sina egna företag samt öka öppenheten i fråga om betalningen av skatter.</p> <p>År 2013 var kvinnornas andel av alla styrelsemedlemmar som staten har rätt att utse cirka 47 %. Av styrelseordförandena i samtliga bolag är fyra kvinnor, dvs. 15 %. Kvinnornas andel i styrelserna i bolagen på Helsingforsbörsen var 23 %. Jämfört med detta har staten som ägare lyckats utmärkt med att främja jämställdheten.</p> <p>Marknadsvärdet av de direkt statsägda börsbolagen utvecklades något sämre än Helsingforsbörsens generalindex. Den totala avkastningen av Solidiums portfölj stannade under den totala avkastningen av det viktberänsade OMX Helsinki Cap GI-avkastningsindexet 2013. Den totala avkastningen av aktieplaceringarna var 24,5 %.</p> <p>Den genomsnittliga avkastningen på det investerade kapitalet i direkt statsägda börsbolag steg 2013 till 9,8 % (9,3 %). Den genomsnittliga avkastningen på det investerade kapitalet i onoterade bolag sjönk enligt prognosen till 6,4 % (7,1 %). Med hänsyn till det utmanande marknadsläget kan lönsamhetsutvecklingen för onoterade bolag betraktas som tillfredsställande.</p>

1.1.1 Effektivitetsmål

Uppföljning av regeringsprogrammet samt beslutsunderlag och rättidigt beslutsfattande

Regeringens tredje strategisammanträde under valperioden ordnades i februari 2013. Statsrådets kansli svarade i samarbete med de andra ministerierna för produktionen av material för regeringens bruk. Sammanträdet var ett led i regeringens halvtidsprocess och målet var att skapa en lägesbild av Finlands ekonomi för regeringen och på så vis ett underlag för besluten under ramförhandlingarna. Behoven av att utveckla strategiprocesen rekognoscerades sommaren 2013.

Enligt bedömningen lyckades man nå målet för halvtidsprocessen men beredningsprocessen var också behäftad med brister, bl.a. när det gäller informationen och ett systematiskt framåtskridande. Resultaten av bedömningen utnyttjas i pågående utvecklingsprojekt. Som ett led i uppföljningen av regeringsprogrammet har lagstiftningsplanen genomförts och den har samordnats och utvecklats i samarbete med ministerierna.

Statsrådets kansli har stött regeringens och statsministerns arbete på olika sätt. I augusti ordnades Heureka-forumet, som samlade partiordförandena och arbetsmarknadsparterna och gav upphov till diskussion om aktuella ekonomiska utmaningar. Forumet ökade krismedvetenheten och bidrog till den samarbetsatmosfär där man kom överens om regeringens strukturlösning och den centraliserade inkomstuppgörelsen. Under 2013 har statsministerns idéverkstäder startat, vilkas syfte är att främja dialog mellan forskning, innovativ verksamhet, företag och beslutsfattare. En uppföljningsgrupp på bred basis som arbetar

i anslutning till statsrådets kansli har påskyndat genomförandet av de utvecklingsförslag som ingår i strategin ICT 2015.

Statsrådets kansli har deltagit i förvaltningens utvecklingsprojekt, t.ex. reformen av centralförvaltningen, utarbetandet av statens ICT-strategi och reformen av statens ICT-serviceorganisation (Tori) samt i beredningen av cyberstrategins genomförandeplan.

På Finlands initiativ har tillsammans med förvaltningen i fem länder genomförts det internationella projektet Governments for the Future, som lyfte fram aktuella utvecklingsbehov hos det system som stöder den strategiska regeringspolitiken och beredningen av den: bl.a. de politiska aktörernas och experttjänstemännens inbördes roller och åstadkommandet av faktiska samhällsförändringar när kunskapsunderlaget och verkställigheten splittras inom förvaltningen.

Statsrådets och dess lednings sammanhållning och samarbete har förbättrats genom att kanslichefsmötet utvecklats. Kanslichefsmötena har fokuserat på statsrådets gemensamma frågor och syftet med mötena har varit att bygga upp en gemensam syn och att genomföra regeringens riktlinjer på ett effektivare sätt.

Ledningen av statsrådshelheten påverkas i hög grad av att den högsta ledningen är sammansvetsad. Resultatet av utvecklingsprogrammet för kanslicheferna var enligt deras bedömning att kanslichefskollektivet utvecklats till en tätare gemenskap som kan ta emot och uppfylla de önskemål och uppgifter som riktas mot det. Dessutom upplevde man att det har uppkommit gemensamma verksamhetsformer för stöd liknande en kanslichefsgrupp för ledningen, det interna arbetet samt ledningsarbetet inom statsrådet i vidare bemärkelse. Detta påverkar samarbetet mellan ministerierna positivt och härigenom verksamhetens effektivitet.

Regeringens framtidsredogörelse Valfärd genom hållbar tillväxt (SRR 7/2013), som innehåller statsrådets vision, mål och riktlinjer för verksamheten, godkändes i oktober 2013. Redogörelsen fokuserar på nycklarna till hållbar tillväxt i syfte att trygga välfärden fram till 2030. Syftet med redogörelsen är att påverka beslutsfattandet på olika håll i samhället på så bred basis som möjligt, både under den pågående regeringsperioden och senare, t.ex. under arbetet med regeringsprogrammet.

Central utgångspunkt för beredningen av redogörelsen var den rapport från projektets framsynsfas som publicerades på webbplatsen 2030.fi i februari 2013. Framsynsfasens utvärderingsrapport blev klar sommaren 2013. Enligt den lyckades framsynsprocessen som nationell visionsprocess, men rapporten kritiserades för att vara splittrad. Man hade önskat ett mera vetenskapligt grepp och genomskådlig användning av materialet.

Statsrådets kansli, Sitra, Finlands Akademi och Tekes beställde vintern 2012 ett forskningsprojekt om en finländsk modell för hållbar tillväxt av en internationell forskningsgrupp som leddes av professor Pekka Himanen och professor Manuel Castells. Den internationella forskargruppen analyserade i ljuset av exempel förändringen i världsekonomin och lösningar för hållbar tillväxt. Den sju personer starka forskargruppens arbete har bestått av en självständig tvåårig akademisk undersökning där styransvaret har vilat på statsrådets kansli. Det internationella forskningsprojektets slutrapport ”Kestävän kasvun malli – Globaali näkökulma” publicerades i november 2013 och dess centrala resultat utnyttjades när redogörelsen bereddes.

Regeringen fattade ett principbeslut om en totalreform av forskningsinstituterna och forskningsfinansieringen i september. Statsrådets kansli har samordnat genomförandet av principbeslutet på ett övergripande plan och följt upp genomförandet i samarbete med ministerierna och andra intressentgrupper. I slutet av året gav statsrådets kansli ministerierna anvisningar om beredningen av finansieringen av forsknings-, utvärderings-, prognostiserings- och utredningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande, ministeriernas forskningsplaner och sammanförandet av forskningsfinansieringen i ministerierna. När reformen genomförs är statsrådets kanslis mål att åstadkomma en systematisk verksamhetsmodell som säkerställer ett starkt och horisontellt kunskapsunderlag för det samhälleliga beslutsfattandet och verksamheten.

TEA-arbetsgruppen, som statsrådets kansli tillsatte i december 2011 för att samordna statsrådets forsknings-, prognostiserings- och utvärderingsverksamhet, har fungerat som samarbetsorgan och forum för informationsutbyte mellan ministerierna. Möjligheterna och utmaningarna när det gäller att utnyttja forskningsrön har diskuterats med olika intressentgrupper inklusive internationella partner. Hösten 2013 fokuserades TEA-arbetsgruppens verksamhet på att uppdatera omvärldsbeskrivningen, bereda ministeriernas framtidsöversikt, samt på uppgifter i anslutning till genomförandet av totalreformen av forskningsinstituterna och forskningsfinansieringen.

Ekonomiska rådets program 2013 präglades av regeringens strävan att hitta metoder att stärka den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och konkurrensförmågan. I början av året fördes en intensiv debatt om strukturella ekonomiska problem och sätt att lösa dem som rörde bl.a. lågavlönat arbete och företagens verksamhetsförutsättningar samt de rekommendationer från kommissionen som kommissionär Olli Rehn förmedlade. Målet var att skapa en enhetlig lägesbild samt öka medvetenheten om att strukturella reformer är nödvändiga. Diskussionen betjänade även linjerna för regeringens strukturpolitiska program som publicerades på hösten. Uppföljningen av den aktuella inkomst- och kostnadsutvecklingen fick en etablerad plats vid sidan av budgetberedningen under mötet i augusti. Utvecklingen på finansmarknaden följdes med hjälp av aktuella översikter samt på ett temamöte som inleddes av Finlands Banks generaldirektör i april. Under senhösten genomfördes en framtidsdebatt som spände över flera möten och där man dryftade utvecklingsutsikterna för företagsfältet och arbetsmarknaden på längre sikt utan någon direkt koppling till beslutsfattande. Syftet med framtidsdebatten var att åstadkomma en gemensam målbild av de ekonomiska utsikterna som skulle göra det lättare att genomföra även svåra konkreta beslut inom den närmaste framtiden. På grund av deltagarresponsen upplevdes debatten som mycket lyckad. Sekretariatet beställde och publicerade två utredningsrapporter som behandlade låglönearbete samt pensionssystemets sysselsättningseffekter.

Utgångspunkten för regeringens årsberättelse är statsrådets och dess ministeriers redovisningsskyldighet inför riksdagen. Riksdagen behöver få informativ och komprimerad kunskap om saldot för statsfinanserna och hela den offentliga sektorn, utveckling och risker samt om den bedrivna verksamhetspolitikens samhälleliga verkningar. Utifrån berättelsen bör riksdagen kunna ge förvaltningens respons och påverka bl.a. följande års budgetberedning.

Statsrådets kansli och finansministeriet ansvarar för att berättelseförfarandet utvecklas tillsammans med övriga ministerier och riksdagen. Berättelsens innehåll utvecklas så

att genomförandet av regeringsprogrammet tillsammans med information om och analys av resultaten och de samhälleliga verkningarna av regeringens åtgärder utgör berättelsens centrala innehåll i framtiden. I enlighet med riksdagens mål utvecklas berättelsen så att de avsnitt som beskriver regeringens åtgärder och verksamhet krymper och i stället införs analys av resultaten, de samhälleliga verkningarna samt saldot för statsfinanserna och hela saldot för de offentliga finanserna (inklusive kommunekonomin och socialfonderna).

Den första kombinerade berättelsen överlämnades för kalenderåret 2012 i maj 2013. Berättelsen för 2013 började beredas hösten 2013. Arbetet i syfte att utveckla innehållet fortsätter.

1.1.2 Tryggande av statsrådets verksamhet

Statsrådets kansli förberedde och föredrog i maj 2013 ett byte av statsrådsmedlemmar när republikens president befriade ministrarna Gustafsson och Guzenina-Richardson från medlemskapet i statsrådet och ministeruppdragen. Samtidigt utnämnde presidenten riksdagsledamöterna Huovinen och Viitanen till medlemmar av statsrådet och ministrar samt överförde och förordnade minister Kiuru till undervisningsminister. På motsvarande sätt utnämndes riksdagsledamot Haavisto till minister i stället för minister Hautala i oktober 2013.

Statsrådets kansli sköter planeringen av sammanträdesarbetet, bakgrundsarrangemangen och stödet samt anvisningarna och rådgivningen till ministerierna i anslutning till statsrådets allmänna sammanträden och presidentföredragningarna. Detta sker i samarbete med riksdagen, republikens presidents kansli samt justitiekanslersämbetet. Extra sammanträden och föredragningar ordnas i den mån det finns behov. På motsvarande sätt förbereds och föredras vid behov beslut om ändringar i regeringens sammansättning samt arrangemang som gäller regeringsarbetet, t.ex. beslut om ministrarnas ställföreträdare och medlemskap i utskott.

Till grund för statsrådets strategiska kommunikation ligger det dagliga och intensiva frivilliga samarbetet mellan ministeriernas kommunikationer: fortlöpande upprätthållande av kommunikationens lägesbild, aktivt informationsutbyte, distribution av produktionskunnande vid behov via pooler och team samt utfästelse att skaffa och använda moderna kommunikationsverktyg.

Samordningen av och planmässigheten hos statsrådets kommunikation har effektiviserats genom att man utvecklat en modell för statsrådets strategiska kommunikation, som användes med framgång för regeringens kommunikation om strukturreformen samt av samordningsgruppen för kommun- och social- och hälsovårdsreformen. Under kansliets ledning har man i samarbete med ministerierna utarbetat kommunikationslösningar som ska vara gemensamma för alla, t.ex. en enhetlig modell för statsrådets webbplats och ministeriernas webbplatser, som börjar genomföras först 2014 eftersom projektet med ett gemensamt publikationssystem har fördröjts.

För att effektivisera kommunikationssamordningen på statsrådsnivå har man inrättat samarbetsgrupper för EU-kommunikation och kriskommunikation som sammanträder regelbundet. Kommunikationens förutsägbarhet och planmässighet har förbättrats

genom nyhetsmöten för aktualitetskommunikationen varje vecka samt Uutislukkari där man samlar allt som regeringen och ministerierna går ut med i medierna. De direkta webbutsändningarna från ministeriernas och regeringens viktigaste presskonferenser har fått en etablerad ställning som ett redskap för snabb, tillförlitlig och objektiv kommunikation.

Säkerhetskommunikationen utvecklades genom att man utarbetade anvisningar för säkerhetssituationer som berör statsrådet eller dess medlemmar. Det nordiska samarbetet intensifierades ytterligare. En omfattande kriskommunikationskonferens i Stockholm i oktober var det främsta projektet.

För att utveckla tryggheten av statsrådets verksamhet har man fortsatt att förbättra säkerheten i statsrådsborgen och andra lokaler så att de motsvarar kraven på säkerhet hos lokaler och datamaterial enligt nationella och EU-kriterier. För att utveckla mera enhetliga säkerhetsanvisningar och säkerhetsrutiner för statsrådet har man i samarbete med ministerierna berett en anvisning om ministeriernas allmänna säkerhetslinjer. Statsrådets kanslis datasäkerhetsföreskrifter och anvisningar har utvecklats mot en högre säkerhetsnivå.

Man har lyckats väl med att trygga en störningsfri verksamhet. Utvecklingsåtgärderna har förbättrat reaktionsförmågan. Antalet störningssituationer har förblivit på tidigare nivå.

För att utveckla den övergripande säkerheten har man förberett statsrådets beredskapsövning VALHA 13 och i anslutning till den övningen TIETO 13. Statsrådets kansli ledde de beredskapslagstiftnings- och lägesbildsmoduler som ingick i VALHA 13. Dessutom har man ordnat en övning som utvecklar statsrådets gemensamma beredskap för undantagsförhållanden tillsammans med samarbetsmyndigheterna.

Utifrån rapporterna om övningarna ligger statsrådets förmåga att i enlighet med sitt uppdrag leda samhällets verksamhet i störningssituationer på god nivå.

Under 2013 har verksamheten i anslutning till lägesbilden utvecklats så att statsledningen har tillgång till en allt bättre aktuell och vid behov analyserad lägesbild under alla förhållanden. Lägesbilden sammanställs av myndigheternas lägesbilder och från öppna källor. Informationen säkerställs genom att lagstiftningen utvecklas så att lägescentralen och det behöriga ministeriet har rätt att få samt myndigheterna aktiv skyldighet att i syfte att informera statsledningen överlämna den information som behövs för att förutse och kontrollera en situation (inkl. säkerhetsklassad information).

Statsrådets kansli har också varit med och utvecklat andra ministeriers och behöriga myndigheters egen lägesbildsverksamhet och för egen del försökt säkerställa att den är kompatibel med statsrådets lägescentrals verksamhet.

Under året har man fått erfarenheter av statsrådets lägesbildsverksamhet under övningar och i genuina störningssituationer. Tack vare de förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån utvecklingsprogrammet och erfarenheterna är förmågan att för statsledningen producera en samlad, aktuell och analyserad lägesbild för närvarande god.

1.1.3 Frågor som gäller Europeiska unionen

Statsrådets kansli har i samarbete med sektorministerierna och Finlands ständiga representation vid EU på bred basis sett till att vår EU-politik och effektiv. År 2013 var nyckelmålen för Finlands EU-politik att sköta skuldskrisen, utveckla den ekonomiska och mone-

tära unionen (EMU) samt förbättra konkurrenskraften, tillväxten och sysselsättningen. Förutom att trygga stabiliteten i euroområdet fästes särskild uppmärksamhet vid att utveckla bankunionen samt stärka samordningen av den ekonomiska politiken.

I och med Lissabonfördraget och skötseln av den ekonomiska krisen och skuldkrisen har Europeiska rådets betydelse för beslutsfattandet inom EU framhävt de senaste åren. År 2013 höll Europeiska rådet sex möten och det ordnades ett eurotoppmöte. Förutom att man utvecklade den ekonomiska och monetära unionen drog man under toppmötena också upp riktlinjer för frågor som Finland betonat i anslutning till den digitala inre marknaden, kampen mot ungdomsarbetslösheten och främjandet av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Finland fick igenom flera av sina mål i Europeiska rådet tack vare aktiv och rättidig påverkan. Påverkansarbetet förutsatte intensiv kontakt med EU-institutioner och andra huvudstäder på såväl politisk som tjänstemannanivå. Framför allt rådsordförandens kabinett, kommissionens generalsekretariat, kommissionsordförandens kabinett, rådets generalsekretariat och andra länders stats- och premiärministerskanslier är centrala med tanke på påverkansarbetet.

Den växande betydelsen av den EU-politik som bereds under statsministerns ledning och det ökade antalet ärenden som ska skötas har inneburit att EU-ministerutskottets möten och beredningen av Finlands riktlinjer för verksamheten samt uppföljningen av ärendena har ökat vid statsrådets kansli. På försommaren överlämnade statsrådet en redogörelse för EU-politiken (SRR 6/2013) till riksdagen. Statsrådets kansli förberedde redogörelsen och stödde arbetet i egenskap av EU-ministerutskottets sekretariat.

Under året fortsatte man att producera de EU-lägesuppföljningsrapporter som delas ut till medlemmarna av statsrådet och centrala myndigheter som sköter EU-frågor samt kunskapsstöd inför besök av statsöverhuvuden. Dessutom integrerades Eutori-informationssystemet och riksdagens informationssystem med varandra.

1.1.4 Skötseln av statens företagsförmögenhet

Resultatet av och nyckeltalen för skötseln av statens företagsförmögenhet beskrivs separat i kapitel 3 i del 1 av årsberättelsen (Statens bolagsförmögenhet).

1.1.5 Övrigt

Statsrådets kansli tillsatte en projektorganisation för 100-årsjubileet av Finlands självständighet, en delegation på bred basis samt en oberoende styrelse. Delegationen ska godkänna de stora linjerna. Styrelsen kommer med idéer, engagerar och organiserar. Styrelsen bistås av en generalsekreterare som rekryterats för projektet.

I budgetpropositionen för året efter redogörelseåret har som nytt samhälleligt effektmål för kansliet angetts att den offentligt finansierade verksamheten som gäller Finlands externa ekonomiska relationer, finländska företags internationalisering, Finlandsbild och utländska investeringar i Finland ska vara organiserad på ett effektivt och resultatrikt sätt.

Den första Team Finland-strategin för 2014 fastställdes i juni 2013. Team Finland sammanför aktörer som främjar Finlands externa ekonomiska relationer, företagens inter-

nationalisering, investeringar i Finland och Finlandsbilden i hemlandet och utomlands. Målet är en effektiv plattform för samarbete, där aktörerna sammanförs under samma paraply och styrs av gemensamma mål som statsrådet sätter upp årligen. Team Finland-nätverkets verksamhet ute i världen startade i början av 2013. För olika länder har man bildat 72 team, som samlar finländska myndigheter, offentligt finansierade organisationer och andra Finlandsaktörer. När Team Finland-samarbetet framskrider förväntas det bidra till effektivare användning av statens resurser, bättre kvalitet på de internationaliserings-tjänster som erbjuds företagen och större effekt av Finlands agerande i fråga om externa ekonomiska relationer.

Under Team Finland-nätverkets första verksamhetsår har man koncentrerat sig på att samla nätverket, fastställa tyngdpunkterna för verksamheten samt att skapa gemensamma verktyg. Det offentligt finansierade aktörsfältet är splittrat och aktörerna är isolerade vilket leder till att verksamhetsmodellen Team Finland genomförs stegvis, under flera års tid. Nyttan av samarbete och ett enhetligare verksamhetssätt är dock betydande på lång sikt.

1.2 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 2. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
STATSRÅDETS KANSLIS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	261	257	272
Statsrådets kansli	224	221	236
Justitiekanslerämbetet	37	37	36

TABELL 3. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
23. STATSRÅDETS KANSLI	77,5	84,9	82,1
23.01. Förvaltning	36,7	40,8	42,4
23.10. Ägarstyrningen	0,8	6,0	1,4
23.20. Understödande av politisk verksamhet	36,0	34,0	34,0
23.30. Justitiekanslerämbetet	3,3	3,5	3,5
23.90. Övriga utgifter	0,7	0,7	0,8

2 Utrikesministeriet

Ministrarnas översikt

Under året påverkades agendan för de yttre förbindelserna av förändringarna i de politiska maktförhållandena inom världspolitiken, av den ökade ojämlikheten och av den därav följande sociala rörlighet som ledde till förändring och osäkerhet även i EU:s närområden med såväl regionala som globala konsekvenser. Inom den globala ekonomin koncentrerades den ekonomiska tillväxten särskilt till ekonomierna i utveckling samtidigt som de ekonomiska utmaningarna fortsatte i Europa. Inom cybermiljön framträdde de olika dimensionerna allt starkare. Världen håller på att förändras och vi blir allt mer beroende av varandra.

Under året godkände utrikesministeriet strategiska prioriteringar för en planeringsperiod som gäller till 2018. Sex tyngdpunktområden definierades: 1) närområdena och säkerheten i Europa; 2) ett mer handlingskraftigt EU och en starkare gemensam utrikespolitik; 3) styrning av globaliseringen och en starkare multilateral ordning; 4) främjande av de ekonomiska yttre förbindelserna; 5) minskad fattigdom och främjande av hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och bred säkerhet; 6) en utrikesförvaltning med smidig och resurs-effektiv verksamhet och service.

Det nordiska samarbetet stärktes 2013. Finland arbetade aktivt i synnerhet för ett fördjupat nordiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete ur ett brett säkerhetsperspektiv. Finlands ordförandeperioder i Östersjöstaternas råd och Barents euro-arktiska råd inleddes. De regionala samarbetsorganisationerna och den nordliga dimensionen var centrala forum också för det finsk-ryska samarbetet.

EU:s agenda dominerades av den ekonomiska krisen och utvecklandet av den ekonomiska och monetära unionen. Försvarspolitik och försvarssamarbetet fanns också högt uppe på agendan och Finland påverkade arbetet aktivt under förberedelserna inför Europeiska rådets möte i december. EU-utvidgningen fortsatte i enlighet med den positiva linje som har Finlands stöd. Kroatien blev det 28:e medlemslandet i EU. De övriga länderna på västra Balkan och Turkiet närmade sig EU, vilket fick aktivt stöd. Dessutom arbetade man för att EU:s yttre verksamhet skulle få större effektivitet, men arbetet framskred inte på det sätt som Finland önskade.

Finland innehade en betydande roll vid tillkomsten av det internationella vapenhandelsfördraget. Finland fanns bland de första länderna som undertecknade fördraget i juni och riksdagen godkände fördraget i december. Finland fortsatte att arbeta aktivt för att

främja ett snart ikraftträdande av fördraget. Finland fortsatte ansträngningarna för att åstadkomma en internationell konferens om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern. Finland fick synlighet då landet valdes in i Unescos världsarvskommitté för perioden 2013—2017. Under året publicerades en uppdaterad FN-strategi för Finland samt utrikesförvaltningens första strategi för mänskliga rättigheter och ett handlingsprogram för mänskliga rättigheter 2013—2015.

Utrikesförvaltningens arbete fick allt större betydelse för främjandet av Finlands ekonomiska yttre förbindelser. Utrikesförvaltningen spelade en central roll i arbetet med den första årsstrategin för Team Finland och för genomförandet av strategin i hemlandet och i beskickningarna. Utrikesförvaltningen deltog aktivt i anordnandet av Team Finlands exportfrämjande resor. Utrikesministeriet satsade också på att utveckla ett öppet och regelbaserat internationellt handels- och ekonomisystem.

Arbetet med att genomföra det utrikespolitiska åtgärdsprogrammet som godkändes 2012 framskred väl. Särskild uppmärksamhet fick arbetet som avser att förbättra effekterna av utvecklingssamarbetet och genomföra en konsekvent politik. Finland deltog aktivt i arbetet på en utvecklingsstrategi som avser tiden efter det att tidsfristen för millenniemålen löpt ut. Finland blev parallellordförande i den för beredningen av agendan centrala FN-kommittén för finansieringen av hållbar utveckling.

Trycket på den offentliga ekonomin tvingade ministeriet att fortsätta de sparåtgärder som man kommit överens om i regeringsförhandlingarna. Åtgärderna förutsätter strukturella förändringar i beskicksnätet. Sparåtgärderna försvagade utrikesförvaltningens verksamhetsförutsättningar samtidigt som behovet av utrikespolitisk påverkan håller på att öka. Medborgarnas, den övriga statsförvaltningens och företagens förväntningar på utrikesförvaltningens tjänster ökade också.

Erkki Tuomioja
Utrikesminister

Alexander Stubb
Europa- och
utrikeshandelsminister

Pekka Haavisto
Utvecklingsminister

2.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 4. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Utrikes- och säkerhetspolitik	
Stärkande av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och av EU:s yttre verksamhet med målet att EU:s yttre förbindelser ska bli aktivare, effektivare, konsekventare och enhetligare. Stöd för utvecklandet av EU:s utrikestjänst.	God
Stödjande av arbetet för starkare resurser för FN-systemet och främjande av FN:s övergripande reformarbete. Initiativtagande i frågor gällande global styrning. Framgångsrik skötsel av eventuellt medlemskap för Finland i FN:s säkerhetsråd (2013—2014). Utnyttjande av påverkningsmöjligheterna som medlemskapet i säkerhetsrådet kan erbjuda för främjande av Finlands utrikespolitiska prioriteringar.	Nöjaktig
Stärkande av förbindelserna med de viktigaste aktörerna, bilateralt samt genom EU och multilateralt samarbete. Särskilt fokus läggs på stärkande av de transatlantiska förbindelserna, inbegripet verkställande av Finlands handlingsprogram för USA och Kanada, verkställande av det uppdaterade handlingsprogrammet för Ryssland, stöd till den nordliga dimensionen, översyn av den arktiska strategin, Östersjösamarbetet samt nordiskt samarbete, NB-8-samarbete och de s.k. BRIKS-länderna där ett handlingsprogram för Indien och Latinamerika håller på att tas fram.	God
Allmänt främjande av EU-utvidgningen enligt de gemensamt överenskomna medlemskapskriterierna. Stärkande av den europeiska grannskapspolitiken och det östliga partnerskapet.	God
Utvecklande av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Partnerskapssamarbetet med Nato och utvecklande av samarbetet mellan EU och Nato. Stärkande av det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet.	God
Aktivt deltagande i internationell krishantering inom ramen för FN, EU och OSSE samt i samarbete med Nato. Främjande av integrerad krishantering och stärkande av kvinnors ställning i verksamhet i samband med krishantering i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1325. Regionala tyngdpunktsområden är i synnerhet Afghanistan, Mellanöstern, Afrikas horn och Balkan.	God
Arbete som statsombud för övervakande av Finlands intressen i EU-domstolen och överträdelseförfarandet i kommissionen samt i Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter i enlighet med de allmänna principerna för de mänskliga rättigheterna.	Utmärkt
Deltagande i internationell fredsmäklingsprofil utifrån handlingsprogrammet för fredsmäklingsprofil.	Utmärkt
Aktivt arbete i processer som avser kärnvapenedrustning, förhindrande av spridning av massförstörelsevapen och handel med och övervakning av konventionella vapen samt för att stödja genomförandet av dessa processer.	God
Handelspolitik och handelsekonomiska förbindelser	
Främjande av principerna för öppen handelspolitik i EU och i den handelsekonomiska verksamheten i grupperingarna G-8 och G-20. Konsekvent arbete för främjandet av handelspolitiken, den inre marknaden och industri- och innovationspolitiken i samband med genomförandet av strategin EU2020.	Nöjaktig
Arbete för att i enlighet med de finska målen främja WTO:s multilaterala handelsförhandlingar och eventuella dellösningar och främjande av EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar. Utvecklande av verksamheten i WTO. Fördjupad integrering av Ryssland i det internationella frihandelssystemet. Förbättrande av finska företags handels- och verksamhetsförutsättningar i Ryssland. Förbättrande av det finsk-ryska innovationssamarbetet.	God
Verkställande av handlingsprogrammet för Finlands ekonomiska förbindelser med omvärlden. Främjande av finska handelsekonomiska intressen med särskild fokus på de s.k. BRIKS-länderna och andra viktiga växande ekonomier som erbjuder ökande möjligheter för Finlands exportinriktade ekonomi. I arbetet betonas prestigetjänster och exportfrämjande, cleantech-sektorn, frågor om tillgången på råvaror och komponenter, arbetet med handelshinder, handelsekonomiska dimensioner av det internationella energi-, klimat- och miljöarbetet, främjande av investeringar och framförhållning.	God
Effektivering av samarbetet mellan utrikesförvaltningen och andra centrala aktörer inom främjandet av export och internationalisering, inbegripet Finnnode-samarbetet, med utgångspunkt i konceptet Team Finland.	God

Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete	
Förbättrande av effekterna av utvecklingssamarbetet i enlighet strategierna och fokuseringarna i regeringens utvecklingspolitiska handlingsprogram. Strävan är att minska fattigdom och ojämlikhet, främja stärkandet av rättsstaten, demokratin, de mänskliga rättigheterna och kvinnans ställning samt att främja hållbar utveckling.	God
I fråga om anslagen eftersträvas en BNI-nivå på 0,7 %, nivån 2013 blir sannolikt 0,56 %. I mitten av regeringsperioden styrs medlen som inflyter av auktioneringen av utsläppsrätter till klimatfinansiering och utvecklingsarbete. Även andra möjligheter utreds för att öka finansieringsbasen genom att ta i bruk andra innovativa källor för utvecklingsfinansiering. Den relativa andel av utvecklingssamarbetsmedel som styrs till multilateralt samarbete och till icke-statliga organisationer ökas. Splittringen inom biståndet minskas och samordningen med andra givarländer, EU och organisationer ökas.	God
Fokus i den finska verksamheten ligger på de minst utvecklade länderna i Afrika och Asien.	God
Stärkande av Finlands utvecklingspolitiska roll på det finska utvecklingssamarbetets bilaterala, regionala och tematiska tyngdpunktsområde med betoning av de mänskliga rättigheterna och övergripande mål. Ökning av EU:s konsekventa politik för utveckling och inflytande. Främjande av målen för hållbar utveckling i EU-sammanhang.	God
Samordning av klimatpolitik och utvecklingspolitik och stärkande av kontaktytorna, inbegripet preciseringar av förhållandet mellan långsiktig klimatfinansiering och utvecklingsfinansiering. Deltagande i den internationella klimatfinansieringen enligt gjorda åtaganden.	God
Mångahanda kontakter med det civila samhället, inbegripet genomförandet av den utvecklingspolitiska strategin för det civila samhället.	Utmärkt
Tjänster för allmänheten	
Upprätthållande av en så god standard som möjligt på servicen genom att utveckla processerna för kundbetjäning och andra handlägningsprocesser, bl.a. med hjälp av elektroniska tjänster och outsourcing.	God
Förebyggande av problem genom framförhållning och förhandsinformation samt betonande av medborgarnas eget ansvar.	Nöjaktig
Tillvaratagande av samarbetet med finska myndigheter och de möjligheter som det nordiska samarbetet och EU-samarbetet för med sig vad gäller arbetet mot illegal invandring och människohandel samt krisfrågor.	God
Övriga internationella uppgifter för utrikesförvaltningen	
Samordning av det nordiska samarbetet, Östersjöpolitiken och artiska frågor inom statsförvaltningen.	God
Effektivisering av påverkan i EU och förbättring av resultaten genom representationsnätet.	God
Stödjande av de internationella relationerna genom kvalitativt och fungerande besökutbyte.	God
Stärkande av Finlands bilden och ett övergripande främjande av de ekonomiska intressena med hjälp av konceptet Finlandhuset/Team Finland, som leds av ministeriet. Den offentliga diplomatin främjas genom landspecifika samarbetsprogram där aktörerna inom teamen Finlandhuset/Team Finland har en så bred representation som möjligt.	God
Förvaltningsområdets strategiska mål och Finlands viktiga internationella styrkor, t.ex. utbildning, välfärds-samhället och miljökompetens, är tematiska fokuseringar inom den offentliga diplomatin.	God

Finland hade goda internationella förbindelser och de stärktes ytterligare, vilket är ett av utrikesförvaltningens viktiga mål. Framstegen var dock varierande i fråga om det internationella samfundets globala kapacitet, till följd av orsaker som var oberoende av den finska utrikesförvaltningens arbete. Framsteg gjordes inte i fråga om samtliga finska målsättningar. Med beaktande av de rådande internationella utvecklingstrenderna och de minskade resurserna inom utrikesförvaltningen uppnådde utrikesförvaltningen enligt

den allmänna bedömningen väl de mål som hade uppställts i budgetspropositionen för verksamheten på utrikesministeriets förvaltningsområde.

2.2 Utrikes- och säkerhetspolitik

I EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik eftersträvade Finland ett aktivt, effektivt, konsekventare och enhetligare EU. Finland arbetade för detta på olika nivåer, såväl i rådet som i arbetsgrupperna, i EU:s arbete i internationella organisationer och i bilaterala kontakter. Påverkan skedde bilateralt och genom likasinnade grupper. Det bilaterala besöksutbytet var intensivt och goda förbindelser med EU-institutionerna togs till vara vid informationshämtning och för att främja frågor som var viktiga för Finland. Genom en saklig och konstruktiv profil kunde utrikesförvaltningen påverka främjandet av frågor som var viktiga för Finland samt öka Finlands synlighet. Arbetet med att utveckla EU:s utrikestjänst framskred inte på det sätt som Finland önskat.

Inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik främjade Finland märkbart utvecklingsarbetet och satsade framför allt och framgångsrikt på förberedelserna inför Europeiska rådets möte i december där denna ärendehelhet togs upp. Arbetet för att fördjupa det nordiska samarbetet på det utrikes- och säkerhetspolitiska området var målmedvetet och initiativrikt. Man efterstävade också en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet mellan de nordiska och de baltiska länderna. Den aktiva och breda partnerskapspolitiken med Nato utvecklade samarbetet mellan Finland och Nato och främjade Finlands synlighet i Nato.

Utrikesförvaltningen främjade Finlands deltagande i den internationella krishanteringen där fokus lades särskilt på effekterna och de övergripande målen. De politiska beslut som fattades i Finland och de resurser som utrikesförvaltningen och försvarsförvaltningen härigenom fick till sitt förfogande gjorde det möjligt att göra en betydande insats inom militär krishantering i enlighet med riktlinjerna i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse. Finland var fortsättningsvis det EU-land som i förhållande till sin folkmängd sände flest sakkunniga till EU:s civila krishanteringsuppdrag och Finland deltog aktivt i utvecklandet av den civila krishanteringen på alla internationella forum.

Utrikesförvaltningen hade framgång i arbetet med att stärka Finlands fredsmäklarprofil med utgångspunkt i handlingsprogrammet för fredsmäkling. Arbetet medförde bl.a. att FN:s grupp för vänner av fredsmäkling växte och att Finlands nationella fredsmäklingskapacitet utvecklades.

Den finska utrikesförvaltningens FN-strategi reviderades och verkställigheten inledades. Finlands arbete i FN fokuserade de spetsområden som tas upp i strategin. Även om ett finskt medlemskap i FN:s säkerhetsråd inte kunde förverkligas arbetade Finland fortsättningsvis för att stärka FN:s verksamhet och främja ett övergripande reformarbete. En resolution om FN:s politiska uppdrag förhandlades fram under ledning av Finland och Mexiko.

Finland fick synlighet då landet valdes in i Unescos världsarvskommitté för perioden 2014—2017 och till ordförande i FN:s budget- och förvaltningskommitté.

Utrikesförvaltningens arbete för att åstadkomma en internationell konferens om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern vann omfattande internationell erkänsla. Det gick inte att ordna konferensen på grund av interna skäl i Mellanösternområdet, men goda förutsättningar för att fortsätta arbetet nästa år skapades genom den finska utrikesförvaltningens internationellt betydelsefulla medverkan.

Finland spelade en betydande roll för resultatet i förhandlingarna om ett internationellt vapenhandelsfördrag och för processen för genomförandet av fördraget. Finland var bland de första länderna som undertecknade fördraget i juni. Riksdagen godkände fördraget i december och i Finland gjordes förberedelser för deponering av anslutningsinstrumentet hos FN så snart som möjligt.

Utrikesministeriet publicerade finska utrikesförvaltningens strategi för mänskliga rättigheter och ett människorättspolitiskt handlingsprogram 2013—2015 som en del av arbetet med statsrådets redogörelse om politiken för de mänskliga rättigheterna, som kommer att lämnas till riksdagen 2014. I strategin anges principerna, arbetssätten och målsättningarna för Finlands internationella politik för de mänskliga rättigheterna som en del av utrikes- och säkerhetspolitiken och strategin fungerar som en del av regeringens redogörelse för Finlands politik för de mänskliga rättigheterna.

2.3 Europeiska unionen

Ministeriet koncentrerade sig på påverkningsarbetet i EU och på att utveckla de bilaterala förbindelserna. Finlands representationsnät i Europa genomförde ett effektivt fokuserat påverkansarbete i syfte att främja regeringens EU-mål. Representationsnätet spelade en viktig roll särskilt för utvärderingen av stationeringsländernas anpassning till den ekonomiska krisen, de samhälleliga konsekvenserna och beslutsförmågan i stationeringsländerna. Det bilaterala besöksutbytet var målinriktat och placerat rätt i tid.

Finland bidrog till framsteg i EU:s utvidgningspolitik.

Finland påverkade debatten i EU om halvtidsöversynen av EU:s utrikestjänst. Arbetet för att nå målen måste dock fortsätta under de kommande åren.

2.4 Närområdena, det östliga samarbetet och de arktiska områdena

Finland medverkade till framsteg i det nordiska samarbetet. Finland tog initiativ särskilt i det inofficiella N5-samarbetet för fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i ett brett säkerhetsperspektiv.

Finland deltog i genomförandet av EU:s Östersjöstrategi. Arbetet med planering av de konferenser med Östersjötema som ska ordnas i Åbo 2014 inleddes. Finlands arktiska strategi reviderades och genomförandet inleddes.

Finlands och Rysslands presidenter möttes tre gånger och statsministrarna möttes likaså tre gånger. Utrikesministrarna träffades i april i Moskva och i samband med internationella möten. Den finsk-ryska ekonomiska samarbetskommissionen samlades till möte i mars i Åbo.

Finland påverkade stärkandet av Rysslands internationella fördragsarrangemang genom såväl bilaterala som multilaterala (särskilt EU) kanaler. I samband med många möten på olika nivåer uppmärksammades särskilt främjandet av genomförandet av det ryska WTO-medlemskapet. Finland arbetade för att utveckla EU:s Rysslandpolitik och stärka samarbetet särskilt i frågor som gällde rörligheten. Finland var också aktivt i debatten om strategiska partnerskap och lyfte fram frågor om miljö, klimat och mänskliga rättigheter. Finland stödde främjandet av förhandlingarna om en grundakt mellan EU och Ryssland.

Förberedelserna i anslutning till ordförandeskapet för Östersjöstaternas råd följde tidsplanen och förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i Barents euroarktiska råd framskred som planerat.

Genom UM-finansiering för Östersjösamarbetet, Barentssamarbetet och samarbetet i de arktiska områdena främjades styrningen av den internationella finansieringen till sådana projekt i närområdet som är viktiga för Finland. Detta skedde särskilt genom miljöpartnerskapet för den nordliga dimensionen. Samarbetet i fråga om fördjupningen av den nordliga dimensionen (ND) och partnerskapen gjorde framsteg inom alla verksamhetsformer, men finansieringen från EU förverkligades inte i önskad utsträckning.

Dialogen och samarbetet fortsatte också med länderna i Östeuropa, Sydkaukasien och länderna i Centralasien bl.a. genom besöksutbyte. Finland gjorde en expertinsats i Kazakstans förhandlingar om anslutning till WTO. En finländare var ordförande för anslutningsarbetsgruppen.

2.5 Mellanöstern och Afrika

Det internationella samarbetet främjades i syfte att stärka stabiliteten i området och för att förverkliga mänskliga rättigheter och stödja demokratin. Förarbete gjordes för Finlands deltagande i internationell militär och civil krishanteringen. Förutsättningarna för det finska utvecklingssamarbetet stärktes och förutsättningarna för att utveckla handelsförbindelserna förbättrades.

Inom det bilaterala utvecklingssamarbetet inleddes arbetet med att genomföra mål-inriktade länderprogram, men i fråga om resultat och indikatorer finns det ännu rum för förbättring.

Regionala projekt rensades ut och biståndet koncentrerades i högre grad till de långvariga samarbetsländerna.

Största delen av finansieringen för utvecklingssamarbete till Afrika och området i Mellanöstern riktades till de fyra minst utvecklade partnerländerna inom Finlands långvariga utvecklingssamarbete. Med finsk hjälp påverkades bl.a. följande resultat i dessa länder: fler barn kunde gå i skola, specialundervisningen blev bättre, kvinnornas ställning blev bättre, jordbrukarnas inkomster ökade, arbete gjordes för hållbar administration av natur- och

skogsresurser, verksamhetsförutsättningarna ökade inom den privata sektorn, bättre markförvaltning, större effektivitet och transparens inom budgetförvaltningen.

2.6 Amerika, Asien och Oceanien

Besöksutbytet ökade och kontakterna byggdes ut med Nordamerika och Latinamerika samt länderna i Asien.

Republikens president träffade tillsammans med de nordiska statsministrarna Förenta staternas president. Ett konkret resultat av mötet blev att man beslutade inleda en säkerhetsdialog på hög tjänstemannanivå mellan de nordiska länderna och Förenta staterna. Dialogen ska främst koncentreras till FN-ärenden. I samarbetet mellan Finland och Förenta staterna främjades samarbetet i jämställdhetsfrågor. Finland anslöt sig till Global Equality Fund som startats av Förenta staterna och som ska främja de sexuella minoriteternas rättigheter.

Genomförandet av Finlands åtgärdsprogram för Förenta staterna och Kanada fortsatte. Samarbetet intensifierades särskilt gällande de arktiska frågorna då Finland förberedde sig för ordförandeskapet i Arktiska rådet efter Kanadas ordförandeperiod (2013—2015) och Förenta staternas ordförandeperiod (2015—2017).

Republikens president och statsministern samt riksdagens talman besökte Kina. Partnerskapsförhandlingar inleddes mellan Finland och Kina. Partnerskapet avser att stärka samarbetet mellan länderna och att prioritera nyckelområdena.

Finska företags strävanden i Asien stöddes bl.a. genom statsministerns och Europa- och utrikeshandelsministerns Team Finland-resor till Kina och av Europa- och utrikeshandelsministerns resa till Indien.

Statsministern deltog i toppmötet mellan EU och Gemenskapen för Latinamerikas och Västindiens stater (CELAC) och gjorde också ett besök i Chile i samband med detta. Under besöket undertecknades samarbetsavtal inom energi- och gruvområdet.

EU:s handelsavtal med Colombia och Peru sattes i kraft i Finland och arbete inleddes för att sätta i kraft EU:s associationsavtal med länderna i Centralamerika.

I brett samarbete med olika aktörer pågick arbete med åtgärdsprogram för Indien och Latinamerika. Genom åtgärdsprogrammet för Latinamerika påbörjades ett arbete som avser att vända politikens inriktning från utvecklingspolitik till ökad handel och ökade investeringar och innovationer. Det bedömdes att den största tillväxtpotentialen kommer att gälla utbildning och undervisning, marin- och gruvindustri och cleantech-verksamhet.

I Asien planerades en flyttning av utvecklingssamarbetets fokuseringar till att gälla de minst utvecklade områdena, dvs. Afghanistan, Nepal och som nytt område Myanmar. Landsstrategierna för utvecklingssamarbetet i Vietnam och Nepal antogs och arbetet med att genomföra dem inleddes. Partnerskapsavtalet mellan Finland och Afghanistan undertecknades i maj 2013. Genom avtalet stärktes Finlands långvariga och övergripande stöd för stabiliseringen av Afghanistan.

Nedskärningarna av utvecklingssamarbetet i Latinamerika framskred som planerat.

Finlands representation i Managua i Nicaragua stängdes. Den har främst fokuserat på utvecklingssamarbete. Finland öppnade ett sambandskontor i Bogotá i Colombia. Det koncentrerar sig på att utveckla handelsförbindelserna.

2.7 Mänskliga rättigheter

Utrikesministeriet publicerade utrikesförvaltningens strategi för mänskliga rättigheter och utrikesförvaltningens handlingsprogram för mänskliga rättigheter 2013–2015 i juni 2013. Strategin fungerar som grundtext för de internationella linjerna i den redogörelse om de mänskliga rättigheterna som ska ges till riksdagen under höstsessionen 2014.

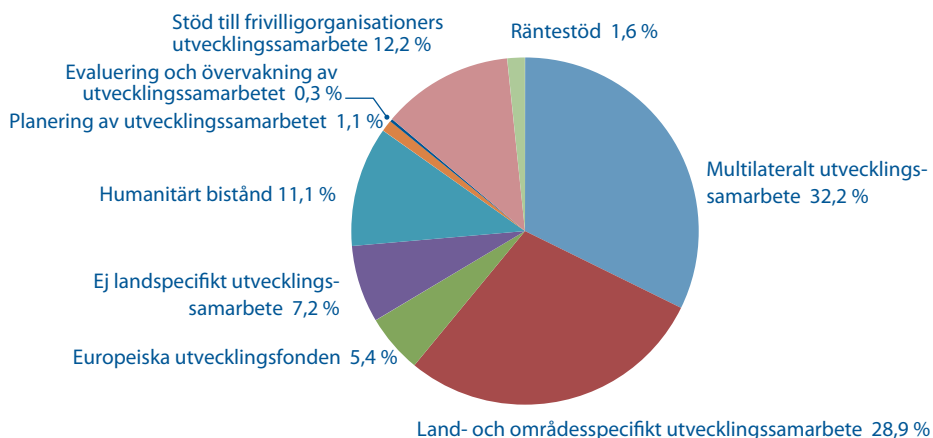
Delegationen för internationella frågor om mänskliga rättigheter (IONK), som arbetar i anslutning till utrikesministeriet, har funnits i 25 år. Genom internationella icke-statliga organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter och demokrati stöddes bl.a. arbetet för försvar av de mänskliga rättigheterna, genderminoriteternas och de sexuella minoriteternas rättigheter, arbetet mot tortyr samt arbetet för god förvaltning och rättsstatsutveckling.

Finland arbetade aktivt, bl.a. som en av ordförandena för FN:s högnivåpanel på internationella handikappdagen, för att främja rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Ordförandeskapet sköttes gemensamt med Tunisien och Finland var dessutom rapportör för Europas regionala konsultationer som förberedde panelen. FN:s medlemsstater bekräftade sitt politiska engagemang för främjande av funktionshindrade personers rättigheter och för arbetet för de internationella utvecklingsmålen. Finland finansierade också forskning kring religions- och tankefrihet.

Dessutom främjade Finland mänskliga rättigheter på det internationella planet genom att under året verkställa en utvecklingspolitik som utgick från de mänskliga rättigheterna. Finland blev medlem av Världsbankens direction 2013 och har kunnat påverka att de mänskliga rättigheterna beaktas i Världsbankens strategi. Resultaten av vatten- och sanitetsprojektet i Nepal visade att människornas rätt till vatten och sanitet har stärkts tack vare projektet.

2.8 Utvecklingssamarbete, utvecklingspolitik och global styrning

FIGUR 1. Utbetalningar inom egentligt utvecklingssamarbete, andelar per driftsplan år 2013
(sammanlagt 861,9 mn euro, gemensamma projekt borträknade)

TABELL 5. Utbetalningar per land och område (24.30.66.2), de största samarbetsländerna, mn euro

2011		2012		2013*	
Tanzania	32,52	Moçambique	27,27	Tanzania	25,50
Moçambique	22,46	Tanzania	21,59	Zambia	24,79
Nepal	14,05	Etiopien	18,23	Moçambique	16,85
Afghanistan	12,34	Afghanistan	14,29	Nepal	15,01
Etiopien	11,46	Nepal	13,75	Kenya	12,72
Zambia	11,39	Kenya	10,12	Afghanistan	12,69
Vietnam	11,33	Nicaragua	9,73	Vietnam	9,83
Nicaragua	10,08	Palestinska områdena	9,18	Etiopien	8,69
Palestinska områdena	9,74	Zambia	9,07	Palestinska områdena	7,45
Kenya	8,59	Laos	7,06	Sydsudan	6,00
Laos	6,22	Vietnam	6,15	Laos	4,46
Västra Balkan inkl. Kosovo	5,67	Västra Balkan inkl. Kosovo	6,02	Västra Balkan inkl. Kosovo	4,33
Ukraina	4,14	Sydsudan	6,00	Syrien	3,32
Pakistan	2,69	Sudan	2,33	Sudan	3,21
Haiti	2,56	Namibia	2,28	Haiti	2,66

* förhandsuppgifter

Arbetet med att genomföra det utvecklingspolitiska åtgärdsprogrammet, som antogs 2012, fortsatte framgångsrikt under 2013. Genomförandet av de viktigaste åtgärderna i programmet inleddes och arbetet framskred väl. Syftet med åtgärderna är att uppnå bättre effekt hos den finska utvecklingspolitiken och att på detta sätt få fram bättre resultat i arbetet som syftar till att minska den globala fattigdomen.

Samarbetet med finska företag ökade och utvecklades. Finnfunds kapital har höjts med tio miljoner euro årligen i enlighet med regeringsprogrammet och Finnfunds specialriskfinansiering har ökat möjligheterna för risktagning. Affärspartnerskapsprogrammet Finnpartership utvidgades bl.a. i riktning mot yrkesutbildning i samband med affärspartnerskap. Flera regionala och bilaterala projekt förnyades. Genom utvecklingssamarbetet påverkades verksamhetsmiljön och institutionerna i utvecklingsländerna på ett positivt sätt, inbegripet företagsklimatet för de finska företagen.

Effekterna och resultaten av den finska verksamheten främjades bl.a. genom ett resultatbaserat handlingsprogram. Resultatbaserade länderprogram och uppföljningssystem utarbetades för de långvariga bilaterala samarbetsländerna. Tydliga planer för påverkansarbetet togs fram i syfte att förbättra effekterna av Finlands insatser i förhållande till de multilaterala organisationerna och finansinstituterna och de påverkanskanaler som ska användas för att uppnå målen. Möjligheterna för att främja Finlands prioriteringar i fråga om utvecklingsbankernas arbete blev bättre då Finland tog över skötseln av det treåriga samordningsansvaret för arbetet i den nordisk-baltiska omröstningsgruppen i Världsbanksgruppens direktion och för den nordisk-indiska omröstningsgruppens arbete i Afrikanska utvecklingsbankens direktion. Finland påverkade aktivt förhandlingarna om tilläggsfinansiering för de viktigaste fonderna i dessa finansinstitut, dvs. förhandlingar som fastställer anslag och fokuseringar för de kommande åren. Arbetet kunde avslutas i september 2013

för Afrikanska utvecklingsfondens del och i december 2013 för Världsbankens IDA17-tilläggsfinansiering. Finland var ordförande i UNICEF:s styrelse 2013 då beslut fattades om organisationens strategi och budget för åren 2014—2017. Finland är fram till sommaren 2014 ordförande för Good Humanitarian Donorship-gruppen (GHD) tillsammans med Mexiko. GHD påverkar det humanitära biståndets resultat och arbetssätt.

Genom de finska handlingsprogrammen, genom utbildning av personalen och genom deltagande i den internationella debatten ville man stärka effekterna av arbetet. Föreskrifter utarbetades om demokratistöd och om förhållningssätt som utgår från mänskliga rättigheter. Evalueringsföreskrifterna reviderades.

Enligt den nuvarande planeringen av de finska anslagen för utvecklingssamarbete kommer Finlands åtagande om 0,7 % av BNI fram till 2015 inte att realiseras. Enligt förhandsuppgifter kommer BNI-nivån 2013 att bli 0,56 %.

I samband med rambeslutet våren 2013 fattades beslut om att inkomsterna av utsläppshandeln ska riktas till utvecklings- och klimatfinansieringen. Detta möjliggjorde att man utöver anslaget som beviljades i budgeten 2013 genom tilläggsbudgeterna dessutom kunde styra ett anslag på 54,8 miljoner euro till utvecklingssamarbetet. Av anslaget styrdes 46,8 miljoner euro till momentet för egentligt utvecklingssamarbete och åtta miljoner euro till Finnfunds verksamhet.

Andra innovativa finansieringskällor har inte tagits i bruk, men Finland påverkade aktivt det internationella utredningsarbetet i gruppen *Leading Group on Innovative Financing for Development* då Finland var ordförande för gruppen under första hälften av 2013. Under slutet av året färdigställde utrikesministeriet statistik om Finlands klimatfinansiering. Statistiken avsåg en kortare period (2010—2012). Under denna period utgjorde Finlands klimatfinansiering ca 131 miljoner euro, dvs. Finland överskred sin förbindelse om 110 miljoner euro.

Anslagen styrdes i allt högre grad till det utvecklingssamarbete som utförs av icke-statliga organisationer. År 2013 uppgick anslagen till icke-statliga organisationer till sammanlagt 102,6 miljoner euro.

Finland gjorde en betydande insats för att genom det multilaterala systemet främja kvinnans rättigheter och jämställdheten mellan könen samt för att främja sexuell och reproduktiv hälsa och sexuella och reproduktiva rättigheter. Detta skedde bl.a. genom att det finansiella stödet till FN-organisationen UNWomen ökades. Finland stod för kostnaderna för en finsk expert i organisationens ledning, fortsatte att starkt stödja FN:s befolkningsfond UNFPA samt utarbetade organisationsspecifika påverkansplaner för att uppnå de finska målen. Samtidigt som den relativa andelen av det multilaterala samarbetet ökat har nedskärningar skett i antalet finansieringsobjekt. Inom det bilaterala utvecklingssamarbetet har man rensat bland de regionala projekten och i högre grad koncentrerat biståndet till de långvariga samarbetsländerna.

Anslagen för utvecklingssamarbete fokuserar klart på de minst utvecklade länderna i Asien och Afrika. Av de långvariga partnerskapsländerna inom utvecklingssamarbetet i Afrika hör fyra av fem till den av FN definierade gruppen minst utvecklade länder (LDC).

Med utgångspunkt i de 2012 uppdaterade anvisningarna främjades de genomgående målen och integreringen av de mänskliga rättigheterna i det bilaterala, regionala och tematiska arbetet, men det återstår fortfarande mycket att göra för att främja de genomgående målen i utvecklingssamarbetet i praktiken.

EU-rådet för utrikesfrågor antog ett initiativ från Finland och sju andra medlemsländer om regelbunden debatt i rådet (biståndsministrarna) kring temat politisk konsekvens inom utvecklingsområdet. Finland var det första landet som tillämpade OECD-verktyget för utvärdering av politisk konsekvens som stöd för utvecklingen och använde verktyget i enlighet med det utvecklingspolitiska åtgärdsprogrammet inom temat tryggad livsmedelsförsörjning.

Inom temaområdet beskattning och utveckling fastställde utrikesministeriet de internationella påverkningsprioriteringarna för Finland och koncentrerade sig utifrån detta till att påverka EU:s och OECD:s policybeslut för att stävja oreglerad kapitalflykt. Man vill påverka såväl nationellt som på internationella utvecklingspolitiska forum samt förbereda stöd till utvecklingsländerna i syfte att stärka deras beskattningskapacitet.

Utrikesförvaltningen arbetade för samordning av klimatpolitiken och utvecklingspolitiken och fortsatte att stödja utvecklingsländernas klimatarbete som en del av utvecklingssamarbetet. Utifrån statistiken över Finlands klimatfinansiering under perioden 2010–2012 uppgick landets klimatfinansiering till ca 131 miljoner euro under denna period, dvs. Finland överskred sin finansieringsförbindelse på 110 miljoner euro. Samtidigt förberedde man sig också för kommande finska insatser inom klimatfinansieringen. Under året deltog Finland aktivt i arbetet med att utveckla kolmarknadsmekanismen. Vägkartan som syftar till ett nytt klimatavtal 2015, beslutshelheten om tropiska skogar och skogsskydd, den nya mekanismen för hantering av skador och förluster som följer av klimatförändringen samt besluten om främjande av utvecklingsländernas klimatfinansiering kan räknas in bland de viktigaste resultaten från konferensen med parterna i klimatkonventionen, som hölls i november 2013 i Warszawa. Förhållandet mellan klimatfinansieringen på lång sikt och den övriga utvecklingsfinansieringen har ännu inte preciserats.

I slutet av 2013 deltog utrikesministeriet i finslipningen av Finlands sjätte länderrapport om klimatkonventionen och den första tvåårsrapporten. Ministeriet skötte också klimatfinansieringsrapporteringen enligt EU:s förordning om övervakning och rapportering av utsläpp av växthusgaser (MMR-förordningen). Arbetet med att utveckla den nationella klimatfinansieringsrapporteringen fortsatte. Utrikesministeriet svarade för sina skyldigheter i fråga om de flexibla mekanismerna och deltog aktivt i strategiarbetet kring den framtida användningen av dem.

Dialogen med det finska civilsamhället fortsatte på ett förtjänstfullt sätt under 2013. Intressegrupperna deltog aktivt i debatten om starkare civila samhällen i utvecklingsländerna. Andra debattteman gällde FN:s utvecklingsagenda post-2015, finansieringen av hållbar utveckling samt sköra stater och demokratistöd. Intressegrupperna konsulterades inför regeringens nästa redogörelse. Sökandet efter nya partnerskapsorganisationer skedde öppet och transparent, liksom också urvalsprocessen. Verksamheten i forumet för icke-statliga organisationer för humanitärt bistånd inleddes 2013. Utrikesministeriet har även understött deltagande av representanter för icke-statliga organisationer i flera internationella möten.

2.9 Ekonomiska yttre förbindelser

Utrikesförvaltningen påverkade den finska handelspolitiken och de handelsekonomiska förbindelserna i enlighet med de mål som gäller på området för ekonomiska yttre förbindelser. Genom utrikesförvaltningens arbete främjades principerna för en öppen handelspolitik inom EU och i andra sammanhang. I enlighet med Finlands mål påverkade utrikesförvaltningen strävandena att främja EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar och WTO:s multilaterala förhandlingar. Utrikesförvaltningen arbetade också för att förbättra finska företags handels- och verksamhetsförutsättningar i utlandet. Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats i arbetet som avsåg att utveckla verksamheten i det första Team Finland samt i arbetet med innehållet i den första årsstrategin. Utrikesförvaltningen inledde verkställandet av årsstrategin.

Enligt den allmänna utvärderingen uppnådde utrikesförvaltningen väl de mål som hade uppställts i budgetförslaget för verksamheten på området för de yttre ekonomiska förbindelserna. Finlands intressen avspeglades väl i EU:s förhandlingsståndpunkter såväl i EU:s bilaterala frihandelsavtalsförhandlingar med tredje länder som i WTO. Utrikesförvaltningen gjorde framsteg i arbetet med att utveckla Team Finland-verksamheten inom beskickningsnätet och i ministeriet. Framstegen gällde även genomförandet av årsstrategin i enlighet med uppställda tidsplaner. Utrikesförvaltningen arbetade aktivt med att ordna och genomföra exportfrämjande Team Finland-resor. År 2013 genomfördes ca 40 Team Finland-resor på ministernivå och hög tjänstemannanivå för främjande av exporten. Resorna gällde alla kontinenter. Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats för att säkra att de ryska åtagandena i fråga om WTO-medlemskapet skulle genomföras och bevakade att de för det finska näringslivet viktiga frågorna fanns med i förhandlingarna mellan EU-kommissionen och Ryssland. Utrikesförvaltningen analyserade svaren i den omfattande utredning som gjordes i föl om finska företags internationalisering, handelshinder och utvecklingsbehov och fortsatte arbetet för att verkställa resultaten av utredningen.

Inom exportkontrollen förbättrades de finska företagens medvetenhet om frågor som rör exportkontroll, vilket främjar företagets internationella konkurrenskraft och ställning som ansvarsfulla aktörer. Exporttillstånd i pappersform frångicks och e-tillstånd togs i bruk för att förbättra och effektivisera kundtjänsten. I fråga om exporttillstånd för produkter med dubbla användningsområden har man strävat efter att använda globala exporttillstånd i så stor utsträckning som möjligt. De aktuella företagens agerande har då underlättats samtidigt som antalet behandlade tillstånd, ca 400, har hållits på fjolårets nivå. Det är av central vikt att finsk industri och finska företag också i fortsättningen kan stödjas på ett ur exportkontrollperspektiv ansvarsfullt sätt, vilket stöder framgång på den globala marknaden.

2.10 EU-rättsliga och internationellrättsliga frågor

Rättstjänsten vid utrikesministeriet bistod med folkrättslig expertis i aktuella politiska processer, bl.a. gällande krisen i Syrien, Palestinas ställning, förhandlingarna om det internationella fördraget om vapenhandel, det s.k. Arctic Sunrise-fallet och principen om skyldighet att skydda. År 2013 sattes sammanlagt 56 statsfördrag i kraft, av dessa var 32 multilaterala, 21 bilaterala, två nordiska och tre fördrag eller fördragsändringar med internationella organisationer. Under året fattades beslut om anslutning till 44 fördrag eller fördragsändringar.

Finland har lyckats främja att rättssäkerhetsgarantier och de grundläggande rättigheterna beaktas i FN:s och EU:s sanktionssystem. Arbetet kunde slutföras i arbetsgruppen som behandlat myndighetsansvaret i samband med internationella sanktioner. Man har satsat på rådgivning och tjänster som gällt iakttagandet av sanktioner, bl.a. genom att utveckla elektronisk kommunikation och kundbetjäning, inbegripet utvecklandet av det elektroniska systemet för överföring av medel i handeln med Iran. År 2013 beviljades 54 sådana tillstånd, och dessutom behandlades 15 meddelanden om överföring av medel.

Under 2013 deltog Finland i handläggningen av 43 ärenden i Europeiska unionens domstol. De gällde bl.a. genomförandet i Finland av direktiven om den inre marknaden för el och gas, upphovsrätt, EU-organens behörighet och unionens internationella avtal. År 2013 svarade Finland på 25 formella underrättelser och motiverade yttranden inom ramen för EU-kommissionens överträdelseförfarande.

TABELL 6. EU-domstolsärenden 2011—2013

EU-DOMSTOLSÄRENDEN	2011	2012	2013
Antal ärenden i EU-domstolen som Finland deltog i	46	49	43
Antal svar som Finland lämnat inom Europeiska kommissionens överträdelseförfarande (formella underrättelser och motiverade yttranden)	84	38	25

I internationella rättsskipnings- och undersökningsorgan, särskilt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen), deltog ministeriet i handläggningen av mer än hundra mål och i verkställandet av domar, beslut och slutsatser. Som en del av reformen gällande den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna undertecknades protokoll 15 och protokoll 16 till konventionen. Arbetet med att utreda villkoren för en ratificering av konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kunde slutföras.

TABELL 7. Statistik över överklaganden och rapportering

Europadomstolen/handläggning av överklaganden			
År	Överklaganden som gällt Finland	Meddelats regeringen ¹	Muntliga behandlingar
2011	432	24	--
2012	317	24	--
2013	315	21	1
Europadomstolen/avgöranden			
År	Beslut/kommitté	Beslut/avdelning	Domar
2011	18	61	7
2012	21	12	5
2013	5	10	3
Europarådets ministerkommitté/ Övervakning av verkställigheten av Europadomstolens beslut			
År	Nya	Slutliga beslut	Pågående ärenden ²
2011	8	15	83
2012	10	39	54
2013	Statistik finns inte ännu att tillgå		
Pågående enskilda klagomål i övervakningsorganen för FN-konventioner (20.3.2014)			
CAT	8		
HRC	1		
Förbud mot verkställighet gällande mänskliga rättigheter			
År	Europadomstolen	FN (kommittén mot tortyr, CAT)	FN (kommittén för de mänskliga rättigheterna, HRC) ³
2011	18	4	-
2012	2	4	-
2013	4	1	-
Periodiska rapporter till Förenta nationerna och Europarådet om genomförandet av konventionerna om de mänskliga rättigheterna, svar på kommittéernas skriftliga tilläggsfrågor, kommentarer till rapporter som var under arbete i kommittéerna, svar gällande uppföljning av slutsatser och rekommendationer samt representerat regeringen vid offentliga, muntliga utfrågningar			
År 2011		8	
År 2012		4	
År 2013		5	

¹ 19.3.2014: Totalt 149 klagomål mot Finland under behandling.

² 19.3.2014: Totalt 31 avgöranden mot Finland under behandling.

³ Ett verkställighetsförbud är ikraft.

2.11 Tjänster för allmänheten

Konsulära tjänster

År 2013 hanterade de finska ambassaderna ca 50 000 ärenden där finländare tagit kontakt i utlandet. Fallen varierade från t.ex. allvarliga sjukdoms- och dödsfall till olika slags brott, kidnappningar, bortföranden av barn, faderskapsärenden, underhåll och andra familjerättsliga frågor samt rådgivning och notariatsuppdrag av olika art. De vanligaste fallen gällde förlorade pass och småstöld.

Tabellen 8 över antalet konsulära tjänster vid Finlands beskickningar 2011–2013 visar endast allvarliga fall som har förutsatt korrespondens mellan beskickningen och ministeriet. I tabellen ingår också metodiska inexaktheter som beror på datasystemet. Siffrorna ska inte anses exakta. Antalet dödsfall är de mest pålitliga siffrorna. År 2013 överskreds för första gången antalet från år 2005 då dödsoffren i tsunamikatastrofen i Sydostasien togs hem.

TABELL 8. Antal konsulära tjänster vid Finlands beskickningar 2011—2013

Beskickningar/st	2011	2012	2013
Dödsfall	342	407	482
Anhållna och fängslade	174	213	210
Brottsoffer	218	183	274
Andra brottsärenden	88	91	68
Utlämning av gärningsman	21	18	17
Överförande av dömda	2	8	12
Utländska medborgare anhållna i Finland	7	17	15
Sjukdomsfall	320	368	406
Förfrågningar om förhållandena	93	106	124
Övrig hjälp	12 994	15 723	
Underhållsärenden (frivill.)	260	246	260
Utreddning/erkännande av faderskap	177	168	195
Utreddning av behovet av skydd för barn	43	63	49
Bortföranden av barn	19	28	26
Medborgarskapsärenden	93	164	230
Begäran om handräckning	133	105	142
Annan delgivning	301	267	203
Släktutredningar, ämbetsbevis, adressförfrågningar	1 570	1 598	1 781
Kvarlätenskapsärenden	5	20	25
Notariatärenden	10 648	11 034	11 044
Meddelanden till befolkningsregistret	11 406	10 887	9 943
Återbetalningsåtaganden	88	74	72
Förmedling av medel mot deposition	57	80	103
Ekonomisk snabbhjälp	40	70	67
Hjälp till företag	4	4	2
Värnpliktsärenden	21	33	22

Kidnappningen av ett finskt äkta par i Jemen 21.12.2012 innebar ett svårt och arbetsdrygt konsulärt ärende som sköttes under utrikesministeriets ledning fram till frigivningen i maj. Gripandet 18.9 av en finsk Greenpeaceaktivist och den påföljande rättegången i Ryssland fick också utrymme i offentligheten. Internationella vårdnadstvister medförde ett allt större behov av information om de bärande principerna i Finlands rätts- och socialsystem till allmänheten i utlandet.

Under de senaste åren har systematiskt arbete utförts i utrikesministeriet i syfte att utveckla krisberedskapen. Under 2013 undveks konsulära kriser med finländska offer.

Resemeddelandena om säkerhetsläget i olika länder var åter en gång de överlägset populäraste sidorna på ministeriets webbplats. Meddelandena uppdaterades mer än 1 000 gånger under året.

I början av 2013 togs en ny tjänst Reseanmalan.fi i bruk. Den är avsedd för allmänheten och där kan man enkelt, snabbt och tillförlitligt lämna sina kontaktuppgifter i fall av en eventuell nödsituation eller kris i utlandet. Finländarna har hittat tjänsten. Under året trefaldigades antalet anmälningar från ca 10 000 till över 32 000.

Under 2013 fortsatte arbetet med att utveckla strategin för tjänster för allmänheten. Strategin sträcker sig fram till 2015 och inom ramen för den startades ett projekt som gäller revidering av lagen om konsulära tjänster. Projektet syftar till smidigare tjänster för allmänheten vid de finska beskickningarna. Handläggningen av internationella underhålls-avtal gjordes smidigare genom att antalet mellanhänderna blev färre.

Inreseärenden

Utrikesministeriet förbättrade sina rutiner gällande inreseärenden och ökade också kostnadseffektiviteten på området. Handläggning av visa oberoende av land eller ort permanentades efter det lyckade pilotprojektet och man inledde arbetet på att ta systemet i bruk i större omfattning i Ryssland. Den nya verksamhetsmodellen gör det möjligt att fördela arbetstopparna mellan beskickningarna och att handlägga ansökningarna även vid servicecentralen för viseringar i Kouvola. År 2013 behandlade servicecentralen redan av en betydande del av de ansökningar om visum som lämnades in vid generalkonsulatet i S:t Petersburg och från och med hösten också ansökningar som lämnades in vid Murmanskkontoret, som lyder under generalkonsulatet i S:t Petersburg. Ministeriet tog i bruk ett omfattande projekt som skapar förutsättningar för biometriska rutiner vid utkontraktering, ett projekt där man utvecklar, testar och tar i bruk en teknisk lösning och process som möjliggör smidig och datasäker överföring av biometriska kännetecken från viseringscentralerna till de finska beskickningarna och vidare till Schengens VIS-system.

Utrikesministeriet påverkade EU:s lagstiftningsarbete om rörlighet och beredningen av ändringarna av den nationella lagstiftningen om pass och inresa samt lämnade anvisningar. De finska beskickningarna deltog tillsammans med inrikesministeriet, gränsbevakningsväsendet, polisen och migrationsverket och med stöd av migrationskontaktpersonerna i kampen mot illegal inresa och människohandel, med fokusering på de största utgångs- och genomfartsländerna för illegal invandring.

Senaste år behandlade Finlands utrikesrepresentationer mer än 1,56 miljoner ansökningar om visering, vilket är mer än någonsin tidigare. Ökningen utgjorde 13 % jämfört med år 2012. Av ansökningarna som inlämnades vid utrikesrepresentationerna handlades ca 95 % vid Finlands fyra representationer i Ryssland. Generalkonsulatet i S:t Petersburg var liksom under tidigare år den största viseringsbeskickningen. Här behandlades 1,2 miljoner ansökningar om visering.

2.12 Information och arbete med Finlandsbilden

Utrikesförvaltningen stärkte Finlandsbilden och utvecklade den offentliga diplomatin. Enligt den allmänna bedömningen uppnådde man inom denna sektor väl de mål som hade uppställts i budgetpropositionen.

Totalrevideringen av utrikesförvaltningens informationsverksamhet inleddes. Strategin för verksamheterna definierades enligt förvaltningsområdets strategiska fokuseringar och en bred analys av kundgrupper och intressegrupper. Målet är att man genom de nya arrangemangen ska kunna producera effektivare informations- och kommunikationstjänster för utrikesförvaltningens kanslier, avdelningar och representationer på ett mer förutseende och smidigare sätt än förut. En organisationsstruktur som motsvarar det nya servicetänkandet kunde färdigställas i slutet av 2013 och den kommer att tas i bruk 2014.

I kidnappningsfallet i Jemen stödde UM:s informationsenhet verksamhetsföresättningsarna för de myndigheter som deltog i hanteringen av ärendet.

Arbetet med att förnya ministeriets webbsidor fortsatte med en utredning om webbkommunikationen. Utredningen kommer att användas som utgångspunkt för en rationalisering av innehållet på webbsidorna. Informationsenheten bidrog också med en betydande insats till Team Finlands närvaro på webben genom att starta upp sidorna team.finland.fi. Det totala antalet besökare på utrikesförvaltningens webbsidor ökade med ca en halv miljon till 10 miljoner.

Europainformationens nya verksamhetsmodell togs i bruk i enlighet med tidsplanen i strategin. Den nya Europainformationen, med verksamhet i Helsingfors och Rovaniemi, lämnade i allt större utsträckning sin information via webben och de sociala medierna. Webbsidorna fick en ny del på samiska. Europainformationen ordnade många debatter med EU-tema runt om i landet. Dessa var avsedda för den breda allmänheten för att aktivera medborgarna i EU-frågor. Lärare och studerande var en särskild målgrupp. Europainformationens publikationer fick god publicitet och väckte debatt. Verksamheten ägde rum på de båda inhemska språken och Åland fick särskild uppmärksamhet.

Ministeriets utvecklingskommunikation ordnade introduktionsprogram om utvecklingssamarbete för finska journalister och påverkare och det afrikanska journalistnätverket utvidgades genom anslutning av finska journalister. Nätverket ordnade en resa i Team Finland-anda till södra Afrika och öppnade gemensamma Finland/Afrika-sidor.

Utvecklingssamarbetet fick större öppenhet på ministeriets webbsidor. Här offentliggörs projektbeslut automatiskt ur utvecklingssamarbetets system. Statistiska uppgifter och sammanställningen av dem för olika ändamål sker snabbare och enklare än förut. De lång-

variga samarbetsländernas strategier och rapportering samt utvärderingsrapporter offentliggörs på webben och det är numera lättare att hitta dem. Under verksamhetsåret inleddes också ett projekt mot korruption som ger utomstående möjlighet att meddela sina misstankar om korruption. Projektet är det första i sitt slag i Finland och det finns planer på att den s.k. korruptionsknappen ska vara klar att tas i bruk i maj 2014 tillsammans med en intern processbeskrivning angående missbruk.

Nya verksamhetsmodeller har tagits fram för arbetet med Finlandsbilden inom ramen för Team Finland. Verksamheten inom Finland Promotion Board har satt i gång under ledning av statsrådets kansli och med stöd av utrikesministeriet. Det inhemska partnerskapsnätet för Finland Promotion Board har organiserat sig och praktiska verktyg har tagits fram för det utländska Team Finland-nätet. Länderprogrammen för offentlig diplomati ändrades till verksamhetsplaner för Team Finland och finns nu i 76 länder. Ministeriets interna Team Finland-organisation utvecklas som ett samarbete mellan de ekonomiska yttre förbindelserna och informationen. Utrikesministeriet deltog i arrangemangen för ca 350 utländska journalister som inbjudits att besöka Finland.

2.13 Utvecklandet av utrikesförvaltningen

Arbetet med att verkställa de strukturella inbesparingarna fortsatte genom nedskärningar i beskickningsnätet och bl.a. genom att handläggningen av viseringar gjordes effektivare. Arbetet med att utveckla lösningar som syftar till att effektivera och förenkla beskickningarnas förvaltning fortsatte. De fortsättningsvis allt större förväntningarna, särskilt i fråga om tjänster för allmänheten och migrationsfrågor, utgör viktiga utmaningar för beskickningsnätet. Det samma gäller i fråga om resurserna och säkerhetsläget för vissa beskickningar.

I fråga om samarbetet mellan beskickningar gjordes framsteg inom det samnordiska beskickningsprojektet i Myanmar och Finland vidtog åtgärder för att där öppna ett kontor som lyder under ambassaden i Bangkok. Finland öppnade ett nytt sambandskontor i anslutning till EU-delegationen i Bogota i Colombia. Kontoret lyder under ambassaden i Lima. I slutet av 2013 bestod Finlands representationsnät av 91 verksamhetsställen.

Genom investeringar i datasäkerheten svarade man på de internationella datasäkerhetsförpliktelserna och på de utvecklingskrav som följt på de konkretiserade hoten mot datasäkerheten.

2.14 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 9. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 516	1 536	1 561
Utrikesministeriet	946	972	1 004
Utrikesministeriets beskickningar	570	564	558

TABELL 10. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
24. UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 189,5	1 214,5	1 258,8
24.01. Utrikesförvaltningen	223,7	246,0	236,7
24.10. Krishantering	58,4	50,0	57,1
24.20. Närområdessamarbete	20,9	16,0	6,5
24.30. Internationellt utvecklingssamarbete	802,6	815,5	874,1
24.90. Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde	83,9	87,1	84,5

3 Justitieministeriet

Ministerns översikt över verksamheten inom ansvarsområdet och de viktigaste förändringarna i omvärlden

Domstolarnas omvärld blir allt mera internationell och den juridiska regleringen allt mera komplicerad. EU-rättens betydelse fortsätter att växa och antalet mål som kräver ingående sakkunskap om specialområden ökar vid domstolarna. Dessa förändringar i omvärlden innebär stora utmaningar för domstolarnas verksamhet samtidigt som ungefär hälften av domarkåren går i pension före 2020.

Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider är i huvudsak skäliga, och 2013 meddelade Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna inte en enda fällande dom för rättegångens längd. Men i mål som pågått länge betalades i de allmänna domstolarna 105 000 euro i gottgörelser för dröjsmål med stöd av den nationella lagstiftningen. Även i förvaltningsdomstolarna kan i fortsättningen beviljas gottgörelse för dröjsmål i mål som väckts efter början av juni 2013.

I början av verksamhetsåret blev den delegation som tillsatts av justitieministeriet klar med Reformprogrammet för rättsvården för åren 2013—2025. I programmet ingår också ett sådant anpassningsprogram på kort sikt som förutsattes av delegationen. Ungefär hälften av de nästan 60 projekten i programmet inleddes 2013. Målet är att minska antalet mål som behandlas vid domstolarna, förkorta behandlingskedjorna och effektivisera arbetsmetoderna inom hela rättsväsendet utan att ändå äventyra rättssäkerheten.

Mål som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt (IPR) koncentrerades från Patent- och registerstyrelsens besvärdsnämnd och Helsingfors tingsrätt till marknadsdomstolen fr.o.m. den 1 september 2013.

Inom utskökningsväsendet låg antalet ärenden fortfarande på en hög nivå. Antalet gäldenärer som klarade av sina skulder var färre än året innan, vilket beskriver den skärpta ekonomiska situationen. Enligt statistikcentralens senaste statistik har antalet beviljade smålån minskat efter det att räntetaket för små konsumentkrediter trädde i kraft.

Situationen beträffande brottsligheten i Finland har förblivit tämligen stabil de senaste åren. En betydande förändring är att antalet narkotikabrott och grova narkotikabrott samt bedrägerier ökat avsevärt de senaste sex åren. Fallen av grov misshandel har åter minskat med drygt 400 (20 %) sedan 2008. År 2013 inträffade inga stora förändringar i antalet brott som kom till polisens kännedom jämfört med året innan.

Antalet ärenden som inkom till åklagarna fortsatt att minska, men samtidigt blir målen svårare. Krävande mål binder åklagarnas arbetsinsats även under förundersökningen. Antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i mer än ett halvt år minskade jämfört med föregående år, men resultatmålet nåddes ändå inte.

Det dagliga genomsnittsantalet fångar har minskat med cirka 700 fångar (18 %) sedan 2005. En positiv sak är att återfallsbrottsligheten har minskat enligt såväl tre- som femårsuppföljningen. De förändringar som inträffat i verksamheten syns även i bästa fall med flera års fördröjning i återfallsbrottsligheten. Flera fångar än målet frigavs direkt från slutet fängelse och var tredje fånge som frigavs saknade frigivningsplan.

Brottspåföljdsmyndighetens ekonomiska situation är oroväckande. De personalminskningar som företagits för att anpassa ekonomin försämrar verksamhetens effektivitet, och man har inte förmått ordna verksamhet i syfte att minska risken för återfallsbrottslighet enligt planerna för strafftiden i en utsträckning som skulle motsvara fångarnas behov. Dessutom pågår flera lagstiftningsprojekt i anslutning till utvecklingen av påföljdssystemet som innebär att antalet fångar ökar om de förverkligas.

Regeringen överlämnade en proposition med förslag till lagar om ändring av strafflagen, tvångsmedelslagen och polislagen vilken gäller kriminalisering av brott mot kommunikationsfrid och olaga förföljelse. Riksdagen antog den i slutet av året.

Andra centrala lagförslag som överlämnades 2013 var de ändringar som föreslogs i lagen om vårdnad om barn och umgängesrätt och lagen om medling i tvistemål och stadsfästelse av förlikning i allmänna domstolar i syfte att permanenta förlikning i domstol i vårdnadstvister där sakkunnigbiträden anlitas, regeringens proposition med förslag till lagstiftning om åtalsuppgörelse och till revidering av bestämmelserna om åtalseftergift samt regeringens proposition med förslag till säkerhetsutredningslag och lagar som har samband med den.

Regeringens proposition med förslag till ny lagstiftning om likabehandling bereddes. Avsikten är att den effektivt ska trygga likabehandling oberoende av diskrimineringsgrund. Regeringens proposition till riksdagen överlämnades i april 2014.

Människorna har visat stort intresse för de nya formerna av delaktighet och redskapen för direkt demokrati, bland annat har de första medborgarinitiativen som samlat över 50 000 underskrifter gått vidare till riksdagsbehandling och justitieministeriets plattformar för delaktighet har dagligen över 10 000 användare. De nya delaktighetskanalernas och redskapens funktionsduglighet utvärderas och utvecklas så att de stöder jämlik delaktighet.

Justitieministeriet samt övriga ansvariga ministerier fortsatte att genomföra handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter samt projekten enligt den. Justitieministeriet har inlett extern evaluering av handlingsplanen i syfte att bereda riktlinjerna för redogörelsen för de mänskliga rättigheterna.

Underhålls- och utvecklingsuppgifterna i anslutning till informationssystemtjänsterna inom justitieministeriets förvaltningsområde överfördes fr.o.m. den 1 april 2013 från justitieförvaltningens datateknikcentral till Rättsregistercentralen. Resten av justitieförvaltningens datateknikcentrals uppgifter, dvs. de branschoberoende ICT-tjänsterna blev den 1 mars 2014 en del av Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori.

Anna-Maja Henriksson
Justitieminister

3.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 11. Utvärdering av hur de samhällsliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Centrala effektivitetsmål	Betyg	Motivering
Lagstiftningen har rätta proportioner och är effektiv samt klar och förståelig.	Nöjaktig	Justitieministeriet försöker bl.a. genom anvisningar, rådgivning och med hjälp av laggranskningsenhetens laggranskningsarbete främja en klar och förståelig lagstiftning. Justitieministeriet har 2013 gett ut webbpublikationerna Processhandbok för lagberedningen och Lainlaattijan EU-opas (lagberedarens EU-handbok) samt en ny Lainkirjoittajan opas (lagberedarens handbok), som får elektronisk form 2014. Dessutom har lagberedningsutbildningen reviderats 2013. Eftersom det konkreta lagberedningsarbetet utförs i de olika ministerierna kan justitieministeriet påverka målet endast delvis. Som helhet och i genomsnitt kan situationen anses vara nöjaktig, detta enligt bl.a. den utredning om riksdagsutskottens syn på lagberedningsarbetets kvalitet som Rättspolitiska forskningsinstitutet publicerade 2011 ("Eduskunnan valiokuntien näkemys lainvalmistelutyön laadusta"). I den granskade man utskottsbetänkandena som gällde regeringens propositioner 2009, men situationen torde inte ha förändrats mycket sedan dess.
Medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och beslutsfattandet stärks.	God	Justitieministeriet har infört nya tjänster för att utöka medborgarnas möjligheter att delta. Tjänsterna har marknadsförts i stor utsträckning och såväl förvaltningen som medborgarna har uppmuntrats att använda dem. Genom att skapa redskap som är lätta att använda och i en öppen process tillsammans med medborgarsamhället kan man främja delaktighet, men engagemanget beror på ministeriet, kommunerna och medborgarna. Särskilt medborgarinitiativtjänsten har blivit mycket populär.
Medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar främjas.	God	Justitieministeriet har stött den verksamhet som bedrivits av delegationen för medborgarsamhällspolitik (KANE) och försökt påverka verksamhetsförutsättningarna genom dess åtgärder. KANE har varit aktivt med och påverkat bl.a. kommunreformen. Genom olika projekt har justitieministeriet också försökt komma på idéer till nya tväradministrativa verksamhetsformer för medborgarsamhället.
Domstolarna och rättshjälpen garanterar att rättsskyddet faktiskt tillgodoses vad gäller serviceförmågan, parternas kostnader samt behandlingstiderna i enlighet med den nationella lagstiftningen och de internationella fördrag som berör Finland.	God	Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider är i huvudsak skäliga, och 2012 meddelade Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna Finland inte en enda fällande dom för rättegångens längd. I mål som pågått länge betalades dock 105 000 euro i gottgörelser för dröjsmål med stöd av den nationella lagstiftningen. Av de över en halv miljon ärenden som inkommer till tingsrätterna behandlas merparten inom skälig tid. Med hjälp av det heltäckande nätet av rättshjälps-, advokat- och juridiska byråer och deras yrkesskickliga personal har de klienter som befinner sig i den svagaste ställning fått tillräcklig rättshjälpservice. Kötiderna till rättshjälpen har legat kvar på föregående års nivå.
Betalningsstörningspolitiken främjar gäldenärernas möjligheter att klara sig.	God	Genom effektiv utsökning med tyngdpunkten på initialfasen har gäldenärerna hindrats från att skuldsätta sig ytterligare. Den genomsnittliga behandlingstiden för utsökningsärenden låg på samma nivå som föregående år och var endast något längre än målet. Räknat från början av året hade 141 000 gäldenärer klarat av sina skulder, vilket är färre än föregående år. Det minskade antalet beskriver den allmänt skärpta ekonomiska situationen. För att förhindra ytterligare skuldsättning företogs ändringar i lagstiftningen för att sänka räntenivån på snabblån. Antalet beviljade smålån har minskat efter det att rätetaket för små konsumentkrediter trädde i kraft.
Kreditförluster bekämpas genom effektiv indrivning.	Utmärkt	Utsökningsens indrivningsresultat var utmärkt, 1 031 mn euro (1 009 mn euro 2012). Andelen betalda penningfordringar låg kvar på samma höga nivå som föregående år (2012 och 2013 50 %).
Brottsligheten och de negativa följderna av den minskar. Särskilt våldsbrottsligheten minskar.	God	Inga stora förändringar inträffade i antalet brott som kom till polisens kännedom jämfört med föregående år. Till polisens kännedom kom 6 % färre brott mot liv och hälsa än vid motsvarande tidpunkt föregående år.

Centrala effektivitetsmål	Betyg	Motivering
Återfallsbrottsligheten minskar genom att förutsättningarna för ett liv utan brott förbättras för dem som avtjänar straff.	God	Antalet upprepade påföljder har minskat enligt såväl tre- som femårsuppföljningen. Återfallsbrottsligheten påverkas av den allmänna brottsutvecklingen, ändringar i påföljdssystemet och åtgärder inom flera förvaltningsområden. De förändringar som inträffat i verksamheten syns även i bästa fall med flera års fördröjning i återfallsbrottsligheten. För att risken för återfallsbrottsligheten ska kunna påverkas förutsätts också att andra myndigheter än de verkställande myndigheterna effektiviserar sina stödåtgärder och mål borde därför sättas även för andra förvaltningsområden utöver justitieministeriet.
Säkerheten och känslan av säkerhet förbättras.	Nöjaktig	Enligt den nationella offerundersökningen ¹ hade ungefär 15 % av dem som svarade blivit utsatta för hot eller våld under året. Ungefär var tredje av dem som svarade berättade att de var rädda för att bli utsatta för våld utanför hemmet kvällstid.
Ett rättvist straffrättsligt ansvar realiserar effektivt och högklassigt med beaktande av de berörda rättsskydd.	God	Den genomsnittliga åtalsprövningstiden var något kortare än den målsatta tiden. Antalet ärenden som väntat över ett halvt år och över ett år var klart färre än 2012. De snabbhetsmål som satts i budgeten nåddes ändå inte till alla delar 2013.

¹ Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2012. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. OPTL verkkokatsauksia 28/2013. <http://www.optula.om.fi/Etusivu/Julkaisut/1347274025412>. Resultaten av enkäten är inte direkt jämförbara med de föregående offerundersökningarna, eftersom både datainnehållet och sättet att samla in uppgifterna avviker från tidigare. Sålunda är det svårt att bedöma vilka förändringar som har inträffat när det gäller våldsoffer och rädslan för brott innan resultaten av följande offerundersökning kommer ut.

I tabellen har nuläget i fråga om de samhälleliga effektivitetsmålen bedömts på allmän nivå. Till följd av effektivitetsmålen natur inverkar även lyckade åtgärder som vidtagits under året på samhällsutvecklingen vanligtvis med flera års dröjsmål. Det bör påpekas att justitieministeriet kan påverka flera av effektivitetsmålen endast delvis.

3.2 De grundläggande rättigheterna, det politiska systemet och demokratin

Målet var att lagstiftningen har rätta proportioner och är effektiv samt klar och förståelig.

År 2013 granskade justitieministeriets laggranskningsenhet 90,4 % av de lagar som publicerades i författningssamlingen. En ny handbok för laggranskare (Lainkirjoittajan opas) gavs ut liksom webbpublikationerna Processhandbok för lagberedningen och Lainlaattijan EU-opas ("EU-handbok för lagberedare"). Utbildningen för lagberedare reviderades. Det nya utbildningsprogrammet innehåller information om hantering av lagberedningsprocessen, bedömning av alternativ och konsekvenser, juridiskt kunnande samt kommunikations- och samarbetsfärdigheter inom lagberedningen. Det utbildningsprogram som startade hösten 2013 är ett pilotförsök och det genomförs av HAUS kehittämisskeskus Oy. Samarbetsgruppen för författningspolitiken har behandlat ministeriernas åtgärder för att genomföra regeringens författningspolitik.

Målet var att stärka medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och beslutsfattandet.

De tjänster som tillhandahålls inom ramen för projektet Plattform för delaktighet har dagligen över 10 000 besökare, särskilt medborgarinitiativtjänsten har blivit mycket populär. En ny servicehelhet som öppnades i september var en tjänst för kommuninvånarinitiativ som kan användas av kommuner och medborgare. Över hälften av kommunerna hade anslutit sig till tjänsten före utgången av året.

Målet var att främja medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar.

Delegationen för medborgarsamhällspolitiken framförde i sitt ställningstagande till statsrådets demokratipolitiska redogörelse medborgarorganisationernas syn på demokratit utvecklingen. Delegationen tog även ställning till revideringen av lagen om penninginsamlingar och utvecklingen av bestämmelserna om frivilligarbete.

3.3 Rättsskydd

Effektivitetsmålen för rättsskyddet uppnåddes i regel väl, när det gäller bekämpningen av kreditförluster kan resultatet rentav betraktas som utmärkt. Nedan beskrivs effektivitetsmålen för rättsskyddet i detalj enligt verksamhetsområde och effektivitetsmål.

Domstolarna

Målet var att domstolarna och rättshjälpen vad gäller serviceförmågan, kostnaderna för parterna samt behandlingstiderna tryggar att rättsskyddet faktiskt tillgodoses i enlighet med den nationella lagstiftningen och de internationella fördrag som berör Finland.

Målet var att ta ansvar för den totala rättegångstiden i samtliga behandlingsfaser bland annat genom att särskilt följa ärenden som dröjt över ett år i respektive domstolsinstans och genom att främja en snabb behandling av ärendena.

År 2013 gav Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna 1 avgörande som gällde Finland (5 år 2012) och där det var fråga om rättegångens längd. Inte i ett enda fall (inget fall år 2012) meddelades dom där kränkning skulle ha konstaterats. Inte i ett enda fall (2 fall 2012) uppnåddes förlikning mellan parterna. I ett fall (3 fall 2012) gavs en ensidig förklaring på statens vägnar, på grund av vilken Europadomstolen strök besvären från agendan. Ersättningar betalades till ett belopp av sammanlagt 2 250 euro (23 050 euro 2012).

Med stöd av den nationella lagstiftningen ersattes dröjsmål genom de allmänna domstolarnas beslut med sammanlagt 105 000 euro. Genom en ändring av lagstiftningen blir det möjligt att gottgöra dröjsmål även i förvaltningsdomstolarna i fråga om ärenden som väckts i domstolarna efter den 1 juni 2013.

TABELL 12. Den totala behandlingstiden för mål och ärenden som hovrätterna avgjorde 2013

	0—6 mån	6—12 mån	1—2 år	2—3 år	3—4 år civilmål över 3 år	över 4 år	Sammanlagt	Genomsnittlig behandlingstid	Ändring jämfört med 2012
	antal	antal	antal	antal	antal	antal	antal	mån.	mån.
Brottmål ¹	631	1 466	2 529	1 154	404	237	6 045	24	1
Civilmål ²	662	819	1 333	657	212		3 389	18	0

¹ Den sammanlagda tiden för förundersökning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling

² Den sammanlagda tiden för tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling

I fråga om de mål och ärenden som hovrätterna avgjorde låg den genomsnittliga totala behandlingstiden och antalet ärenden som varit föremål för behandling längre än tre år på föregående års nivå 2013. Av de brottmål som inkom från tingsrätterna och som gick vidare till hovrätten var 260 sådana där de tidigare faserna före hovrätten hade pågått över tre år. I fråga om 70 % (målet 100 %) var hovrättens behandlingstid under ett år, så målet nåddes inte helt. I fråga om ärenden som pågått länge före hovrättsbehandlingen pågick polisens förundersökning i medeltal 1,8 år, åtalsprövningen 0,8 år och tingsrättsfasen 1,7 år och hovrättsfasen 0,8 år.

TABELL 13. Andelen mål och ärenden som varit anhängiga över 12 månader av de anhängiga målen och ärendena vid hovrätterna och förvaltningsdomstolarna i slutet av året

	2011 utfall	2012 utfall	2013 budgetmål	2013 utfall	2013 skillnad mel- lan utfall och budgetmål/ uppsk.
Hovrätterna, %	5	6	7	7	0 %-enhet
Förvaltningsdomstolarna, %	9	11	10	9	-1 %-enhet

Andelen mål och ärenden som varit anhängiga länge av alla anhängiga ärenden vid hovrätterna och förvaltningsdomstolarna i slutet av året överensstämde med målet.

För att rättsskyddet skulle tillgodoses på ett likvärdigt sätt var strävan att minska de regionala skillnaderna i behandlingstid i hovrätterna och förvaltningsdomstolarna. I tingsrätterna var målet att den genomsnittliga behandlingstiden för brottmål inte är mer än tre månader längre än landets medeltal i någon tingsrätt.

TABELL 14. Regionala skillnader i behandlingstider vid hovrätterna och förvaltningsdomstolarna

Skillnaden mellan den längsta domstols- specifika behandlingstiden och hela landets medeltal	2011 utfall, mån.	2012 utfall, mån.	2013 utfall, mån.	Ändring jämfört med 2012, mån.
I hovrätterna	0,7	0,7	1,5	0,8
I förvaltningsdomstolarna	2,9	2,2	2,2	0,0

Den genomsnittliga behandlingstiden i hela landet förkortades i hovrätterna men skillnaden mellan den längsta genomsnittliga behandlingstiden och hela landets medeltal ökade. Ökningen berodde på att i en hovrätt satsade man särskilt på att behandla mål och ärenden som varit anhängiga länge, vilket förlängde den genomsnittliga behandlingstiden för avgjorda mål och ärenden i denna enhet 2013.

I fråga om brottmål avgjorda av Helsingfors tingsrätt var den genomsnittliga behandlingstiden 7,6 månader. Målet 3 månaders skillnad i behandlingstid nåddes således inte, eftersom medeltalet i hela landet var 4 månader. Helsingfors tingsrätt lyckades avgöra flera

brottmål än vad som kom in och antalet anhängiga mål och ärenden minskade med över 500. Andelen brottmål som varit anhängiga över ett år av det totala antalet anhängiga mål och ärenden ökade dock, vilket kan inverka negativt på behandlingstidernas utveckling även inom den närmaste framtiden.

TABELL 15. Genomsnittliga behandlingstider för mål och ärenden i domstolarna, månader

	2011 utfall	2012 utfall	2013 budgetmål/ uppsk	2013 utfall	2013 skillnad mellan utfall och budget- mål/ uppsk.
ALLMÄNNA DOMSTOLAR					
Högsta domstolen					
— besvärstillståndsärenden	5,0	5,1	5,0	4,8	-0,2
— avgöranden i sak	18,6	17,5	16,0	19,9	3,9
Hovrätterna	6,3	6,0	6,0	5,8	-0,2
Tingsrätterna					
— brottmål	3,5	3,6	3,6	4,0	0,4
— omfattande tvistemål	8,4	8,8	9,8	11,4	1,6
— skuldsaneringsärenden	5,5	5,7	5,5	5,9	0,4
— summariska ärenden	2,4	2,4	2,5	2,5	0,0
ARBETSDOMSTOLEN	5,6	5,6	5,0	4,1	-0,9
FÖRVALTNINGSDOMSTOLARNA					
Högsta förvaltningsdomstolen	12,2	12,8	11,5	12,2	0,7
Förvaltningsdomstolarna	7,8	7,7	7,5	7,9	0,4
Marknadsdomstolen	8,3	7,3	7,0	6,4	-0,6
Försäkringsdomstolen	11,5	12,2	10,0	12,6	2,6

I fråga om brottmål som behandlas i tingsrätterna ökade den genomsnittliga behandlingstiden något jämfört med föregående år och målet. Detta har eventuellt påverkats av att det nya informationssystemet avsett för att producera domar togs i bruk under 2013. Att den genomsnittliga behandlingstiden för omfattande tvistemål ökat i tingsrätterna beror på att tingsrätterna har avgjort många tvistemål i anslutning till omfattande mål som länge varit anhängiga. De behandlingstider som satts som mål för högsta domstolens avgöranden i sak och försäkringsdomstolens avgöranden nåddes inte. Beståndet av mål som länge varit anhängiga i dessa domstolar är gammalt vilket ökar den genomsnittliga behandlingstiden i det skede när mål och ärendena avgörs.

Bekämpning av den grå ekonomin

Målet var att effektivisera åtgärderna mot ekonomisk brottslighet och den grå ekonomin samt att fästa särskild uppmärksamhet vid handläggningen av ekobrottmål och styra tillägsresurser till deras behandling.

I budgeten anvisades domstolarna ett anslag på 1,561 miljoner euro för ändamålet (ökning 0,18 miljoner euro). År 2013 inkom cirka 850 omfattande ekobrottmål till tingsrätterna, dvs. 3 % mer än föregående år. Till tingsrätterna riktades 20 årsverken och till hovrätterna fyra årsverken med den finansiering som reserverats för bekämpning av den grå ekonomin. Trots detta har tingsrätterna inte avgjort lika många omfattande ekobrottmål som vad som inkom till dem. Den genomsnittliga behandlingstiden var 7,9 mån. 2013 (7,4 mån. 2012). För att effektivisera behandlingen av dessa ärenden har det ordnats utbildning i handläggningen av ekobrottmål för domstolarnas personal.

TABELL 16. Domstolarnas anställda och kostnader

	2011	2012	2013
Anställda, årsverken	3 201	3 176	3 164
Kostnader, mn euro	255,5	266,3	267,8

Rättshjälp och allmän intressebevakning

Målet var att kunderna hos rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen får den sak-kunniga hjälp de behöver i rätt tid och till skäliga kostnader.

Med hjälp av det heltäckande nätverket av rättshjälps-, advokat- och juridiska byråer och deras yrkesskickliga personal har de kunder som befinner sig i den svagaste ställningen fått tillräcklig rättshjälpservice. Kötiderna till rättshjälpen låg på föregående års nivå men var klart längre än målet, vilket beror bl.a. på att antalet ansökningar från personer i behov av internationellt skydd nästan fördubblades jämfört med vad man uppskattat.

Den allmänna intressebevakningen omfattade 35 900 huvudmän (35 112 år 2012). De arvoden som togs ut hos huvudmännen inom den allmänna intressebevakningen var ungefär 4,7 miljoner euro större än i budgetförslaget för 2013 och ungefär 3,8 miljoner euro större än föregående år. Grunderna för fastställande av intressebevakningsarvode har förenhetligats och förtydligats fr.o.m. den 1 januari 2013 (statrådets förordning (696/2012) om storleken på intressebevakarens arvode).

TABELL 17. Kötid till rättshjälpen

	2011 utfall	2012 utfall	2013 budgetmål/ uppsk.	2013 utfall	2013 skillnad mellan utfall och budget- mål/ uppsk.
Kötid, dagar	13,1	14,0	11,0	13,9	2,9

TABELL 18. Rättshjälpens och den allmänna intressebevakningens anställda och kostnader

	2011	2012	2013
Anställda, årsverken	949	928	940
Kostnader, mn euro	60,9	61,2	62,1

Betalningsstörningspolitik

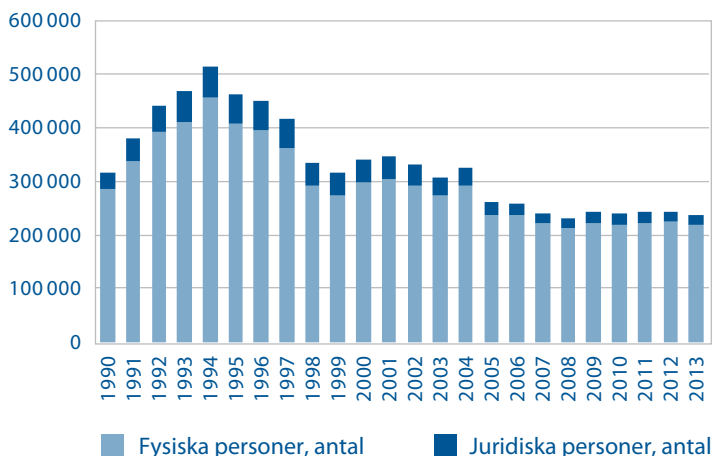
Målet var att med betalningsstörningspolitikens hjälp främja gäldenärernas möjligheter att klara sig.

I slutet av 2013 berördes 238 009 gäldenärer av utsökning, vilket är ungefär 4 000 gäldenärer färre än 2012 (241 972 gäldenärer). Av gäldenärerna var 92 % fysiska personer och 8 % juridiska personer. Räknat från årets början hade 141 000 gäldenärer klarat av sina skulder, vilket är färre än 2012. Man har försökt förbättra gäldenärernas ställning och möjligheter att klara sig genom att förenhetliga utsökningsverksamheten, så att kunderna behandlas mera jämlikt och korrekt. Man har också ökat handledningen och rådgivningen till gäldenärer och utsökningsverken har ordnat handledning i god skuldhantering i läroanstalterna.

I syfte att förhindra ytterligare skuldsättning företogs ändringar i lagstiftningen som innebar att räntenivån på snabblån sänktes. Enligt statistikcentralens senaste statistik har antalet beviljade smålån minskat efter det att räntetaket för små konsumentkrediter trädde i kraft. Under det tredje kvartalet 2013 var eurobeloppet av de beviljade nya lånen 39 % lägre än under motsvarande kvartal föregående år samt 38 % lägre än under föregående kvartal. Även antalet långivare som är införda i registret över långivare har minskat till ungefär 50 då de som mest var över 80.

Målet var att bekämpa kreditförluster genom effektiv indrivning.

FIGUR 2. Utsökningsgäldenärer sedan 1990, situationen i slutet av året

Snabb utredning av gäldenärens ekonomiska situation och val av rätta åtgärder förhindrar att skuldproblemen blir värre och tryggar borgenärens fordringar.

TABELL 19. Målet och resultaten för utsökningsväsendets indrivningsverksamhet

	2011 utfall	2012 utfall	2013 budgetmål/ uppsk. 2013 utfall	2013 utfall	2013 skillnad mellan utfall och budget- mål
Indrivningsresultat, dvs. belopp som redovisats till de sökande, mn euro	941	1 009	950	1 031	8,5 %
Andelen betalda ärenden av det sammanlagda antalet av dessa och dem som konstaterats medellösa, %	48	49	45	46	1 %-enhet
Andelen betalda penningfordringar av det sammanlagda beloppet av dessa och dem som konstaterats medellösa, %	44	50	42	50	8 %-enhet
Behandlingstid, mån.	6,9	6,8	6,7	6,9	0,2

Utsökningens indrivningsresultat förbättrades jämfört med föregående år i samma proportion som de penningfordringar och ärenden som inkom för indrivning. Det goda indrivningsresultatet är en följd av att informationssystemet utnyttjas bättre, enhetliga verksamhetsformer utvecklats, personalens yrkesfärdigheter förbättrats och arbetsmodellerna utvecklats. Dessutom har den allmänna ekonomiska situationen och det ökade antalet ärenden inverkat.

Bekämpning av den grå ekonomin

Utsökningens specialindrivning, som utvidgats till hela landet, antogs i samarbete med andra myndigheter effektivare undanröja nyttan av brott och förbättra indrivningsresultatet genom ingripanden i oegentligheter och undvikande av verkställighet vid utsökning från gäldenärernas sida. Dessutom var målet att genom konkursombudsmannens byrås förfarande med offentlig utredning och särskilda granskningar bekämpa den grå ekonomin och ekonomisk brottslighet.

I budgeten anvisades ett tilläggsanslag på sammanlagt 1,343 miljoner euro för ändamålet (ökning 0,155 miljoner euro). Med tilläggsanslaget har utsökningens specialindrivning utökats med tio årsverken, utsökningens specialindrivningsorganisation utvidgats till att omfatta hela landet, utbildningen för specialindrivningspersonalens utökats samt ett projekt gällande gränssnitt för myndighetsinformationstjänster genomförts tillsammans med enheten för utredning av grå ekonomi. Dessutom utökades antalet särskilda granskningar som Konkursombudsmannens byrå lät göra.

Det är inte lika lätt att göra årliga jämförelser av specialindrivningens indrivningsresultat som annan utsökning beroende bl.a. på att det räcker länge att behandla fallen, men resultatutvecklingen kan överlag anses vara god. Antalet åtgärder som vidtagits vid oegentligheter samt antalet uppdrag som åtagits för utredning och utretts ökade klart jämfört med föregående år. Utsökningens specialindrivning redovisade 39,2 miljoner euro till borgenärerna. När man till detta lägger de betalningsavtal som ingåtts under utsökningsförfarandet och betalningar som gjorts direkt till sökandena samt egendom som hänvisats till annan utsökning, samarbetsmyndigheter eller konkursbon för utmätning, beslagtagning eller andra åtgärder, var resultatet av specialindrivningen i euro sammanlagt 76,6 miljoner euro (36,5 miljoner euro 2012). Värdet av den utmätta och beslagna egendomen uppskattades i slutet av 2013 till 99 miljoner euro (93 miljoner euro 2012). Konkursombudsmannens byrå förmådde hålla antalet offentliga utredningar och särskilda granskningar på en hög nivå. Bon som var föremål för offentlig utredning gav mera utdelning till borgenärerna än statens kostnader för förfarandena.

TABELL 20. Utsökningsväsendets anställda och kostnader

	2011	2012	2013
Anställda, årsverken	1 285	1 280	1 277
Kostnader, mn euro	94,9	98,3	99,9

Kriminalpolitik

Kriminalpolitikens effektivitetsmål nåddes i huvudsak bra. När det gäller förbättrad säkerhet och känsla av säkerhet kan situationen dock endast betraktas som nöjaktig. Uppnåendet av kriminalpolitikens effektivitetsmål beskrivs nedan i detalj enligt verksamhetsområde och effektivitetsmål.

Kriminalpolitikens mål var att minska brottsligheten och brottsskadorna samt att förbättra säkerheten och känslan av säkerhet. Detta förutsätter att flera förvaltningsområden har en gemensam målsättning och gemensamma linjer. Ett särskilt mål var att minska våldsbrottsligheten.

TABELL 21. Utvecklingen i fråga om vissa brott som kommit till polisens kännedom 2008—2013¹

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Stöld	74 103	75 049	72 200	75 128	67 970	70 469
Grov stöld	2 211	2 790	3 030	3 091	3 254	3 039
Snatteri	70 179	73 815	73 090	72 994	67 633	67 995
Rån inkl. grova	1 696	1 640	1 531	1 634	1 648	1 531
Brott mot liv sammanlagt	132	114	112	114	91	100
Misshandel, lindrig misshandel	32 547	30 789	30 930	37 777	35 973	33 546
Grov misshandel	2 256	2 105	2 006	2 078	1 884	1 809
Sexualbrott	2 906	2 205	2 424	3 008	3 576	3 329
Rattfylleri	12 036	10 943	9 916	10 091	8 815	9 024
Grovt rattfylleri	13 783	12 260	11 246	11 409	10 351	9 029
Narkotikabrott	4 835	5 486	6 467	7 179	7 761	8 572
Grovt narkotikabrott	789	782	1 071	1 024	1 020	1 226
Straffbart bruk av narkotika	9 823	11 119	12 078	12 003	11 228	12 726
Bedrägeri, lindrigt bedrägeri	15 087	16 393	14 788	16 644	19 802	21 655
Betalningsmedelsbedrägeri, lindrigt betalningsmedelsbedrägeri, förberedelse till betalningsmedelsbedrägeri	3 408	4 730	4 313	5 508	6 089	7 488

¹ Statistikcentralen: Brottslighet som kom till polisens kännedom i januari—december 2013. Statistiken görs upp utifrån uppgifter från polisens undersöknings- och handräddningssystem (RIKI) vid inrikesministeriet.

När det gäller brottsligheten i Finland har situationen hållit sig tämligen stabil de senaste åren. En betydande ändring som kunnat iaktas under de senaste sex åren är att antalet narkotikabrott och grova narkotikabrott samt bedrägerier har ökat betydligt. Fallen av grov misshandel har åter minskat med drygt 400 (20 %) sedan 2008.

År 2013 inträffade inga stora förändringar jämfört med föregående år i fråga om de brott enligt tabellen 21 som kom till polisens kännedom. Antalet fall av stöld, rattfylleri, narkotikabrott, grovt narkotikabrott och straffbart bruk av narkotika ökade något jämfört med 2012. Antalet fall av rån, misshandel och sexualbrott minskade åter. Antalet brott mot liv ökade från 2012 men var ändå färre än 2008—2011. År 2013 kom endast några fall av brott mot liv som gällde barn till polisens kännedom. Antalet är betydligt färre än 2011—2012.

Dessutom kan det konstateras att det kom 9 % fler bedrägerier och lindriga bedrägerier till polisens kännedom än föregående år. Betalningsmedelsbedrägerierna ökade med 22 % jämfört med 2012. De bedrägerier och betalningsmedelsbedrägerier som företogs över internet förklarar delvis ökningen av dessa brott.

Enligt den nationella offerundersökningen hade ungefär 15 % av dem som svarade blivit utsatta för hot eller våld under året. Ungefär var tredje av dem som svarade berättade att de var rädda för att bli utsatta för våld utanför hemmet kvällstid.

Åklagarväsendet

Åklagarväsendets mål var att se till att det straffrättsliga ansvaret realiseras effektivt och högkvalitativt med hänsyn till parternas rättsskydd och som ett led i behandlingskedjan för brottmål.

TABELL 22. Omfattningen av åklagarväsendets verksamhet samt mål och resultat

	2011 utfall	2012 utfall	2013 budgetmål eller uppsk.	2013 utfall	2013 skillnad mellan utfall och budget- mål/ uppsk.
VERKSAMHETENS OMFATTNING					
Ärenden som inkommit för åtalsprövning, st.	87 254	84 959	87 000	83 720	-3 280
Ärenden som avgjorts vid åtalsprövning, st.	84 846	87 115	87 000	82 829	-4 171
SNABBHET					
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.	1,93	2,1	2,0	1,9	-0,1
Ärenden som väntat på åtalsprövning 6—12 mån., st.	2 253	1 958	1 700	1 791	91
Ärenden som väntat på åtalsprövning över 12 mån., st.	146	212	150	169	19
PRODUKTIVITET					
Avgjorda ärenden/årsv., hela personalen	173,4	172,5	171	164,6	-6,4
Avgjorda ärenden/årsv., åklagare	256,0	251,4	256	237,1	-18,9
LÖNSAMHET					
Omkostnader/avgörande, euro	431,3	439	460	472,8	12,8

Antalet ärenden som inkom till åklagarna fortsatte att minska. Samtidigt blir målen allt svårare. De krävande målen binder åklagarnas arbetsinsats även vid förundersökningen. Mätt med den vägda arbetsinsatsen ökade arbetsinsatsen jämfört med föregående år. De nuvarande produktivitetsmätarna beaktar inte att målen blivit svårare. Av denna orsak håller man på och utvecklar produktivitetsmätarna. Detsamma gäller den lönsamhetsmätare som är i användning.

Bekämpning av den gråa ekonomin

I budgeten anvisades åklagarväsendet ett tilläggsanslag på 2,296 miljoner euro för ändamålet (ökning 0,265 miljoner euro).

Inom åklagarväsendet har man satsat på att intensifiera förundersökningssamarbetet kring krävande ärenden, till vilka den grå ekonomin hör. Ekobrottmålen har under verksamhetsåret präglats av osäkerhet beträffande hur *ne bis in idem*-förbudet ("inte två gånger för samma sak") ska tolkas. Efter högsta domstolens prejudikat rasade antalet polisanmälningar som gällde skattebrott och i flera fall avbröts förundersökningen. Situationen torde normaliseras när de nya skattebestämmelserna trätt i kraft.

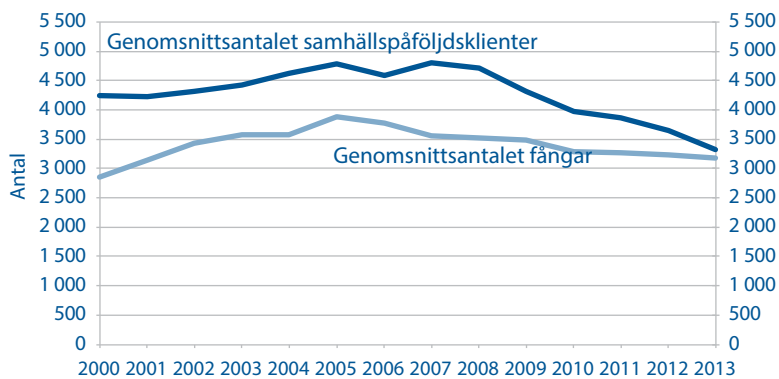
TABELL 23. Åklagarväsendets anställda och kostnader

	2011	2012	2013
Anställda, årsv.	528	546	543
Kostnader, mn euro	42,6	45,2	45,5

Verkställighet av straff

Den ökning av antalet fångar som fortsatt under den första hälften av senaste decennium förbyttes i en minskning efter 2005. Det dagliga genomsnittsantalet fångar har minskat med 713 (18 %) från 2005 (genomsnittsantalet 3 888 år 2005 och 3 175 år 2013). Antalet samhällspåföljdsklienter minskade ytterligare. Under året kom endast 229 övervakningsstraff för verkställighet, vilket är mindre än beräknat.

FIGUR 3. Genomsnittsantalet samhällspåföljdsklienter per dag¹ och genomsnittsantalet fångar 2000—2013

¹ Sättet att räkna medeltalet som avtjänar samhällspåföljder ändrade 2012, vilket delvis förklarade minskningen av antalet klienter det året. Ändringen 2013 beror på att antalet klienter faktiskt minskat, och den viktigaste enskilda faktorn bakom detta är att antalet fall av rattfylleri har minskat.

Målet för verkställigheten av straff var att minska återfallsbrottsligheten genom att försätsättningarna för ett liv utan brott förbättras för dem som avtjänar straff.

I följande tabeller har återfallsbrottsligheten beskrivits med nyckeltal för hur många personer som efter frigivning från fängelset eller fullgjord samhällstjänst begår ett nytt brott som leder till ett nytt lagakraftvunnet ovillkorligt fängelsestraff, samhällstjänst eller övervakningsstraff inom en uppföljningstid på tre och fem år.

TABELL 24. Upprepade påföljder inom en uppföljningstid på 3 år, %

	Utfall 2011 (2008 frigivna)	Utfall 2012 (2009 frigivna)	Utfall 2013 (2010 frigivna)
Fängelse efter att ha frigivits från fängelse	43,8	41,7	40,3
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	49,8	46,2	44,8
Fängelse efter att ha fullgjort samhällstjänst	14,2	14,2	11,6
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	28,7	27,5	26,6
Upprepade påföljder för personer som frigivits genom övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	18,7	26,6	24,7

TABELL 25. Upprepade påföljder inom en uppföljningstid på 5 år

	Utfall 2012 (frigivna 2007)	Utfall 2013 (frigivna 2008)
Fängelse efter att ha frigivits från fängelse	54,7	52,3
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	59,4	57,5
Fängelse efter att ha fullgjort samhällstjänst	21,7	19,5
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	39,0	37,3
Upprepade påföljder för personer som frigivits genom övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	27,0	20,7

Antalet upprepade påföljder har minskat enligt såväl tre- som femårsuppföljningen. Återfallsbrottsligheten påverkas av den allmänna brottsutvecklingen, ändringar i påföljds-systemet och åtgärder inom flera förvaltningsområden. De förändringar som inträffat i verk-samheten syns även i bästa fall med flera års fördröjning i återfallsbrottsligheten. Återfalls-brottsligheten bland dem som frigivits genom övervakad frihet på prov har legat på samma nivå som återfallsbrottsligheten bland dem som fullgjort samhällstjänst, vilket beskriver effekten av strategin mot en öppnare verkställighet. En del av denna är en kontrollerad och planmässig frigivningsprocess. Med avseende på risken för återfallsbrottslighet borde användningen av samhällspåföljder i stället för fängelsestraff öka.

TABELL 26. Mål och resultat för verkställigheten av straff

Rangaistusten täytäntöönpano	2011 utfall	2012 utfall	2013 budgetmål	2013 utfall	2013 skillnad mellan utfall och budget- mål
Fängelsefångars deltagande i verksamhet, % av den tid som dagligen kan användas för verksamhet (inkl. bötesfångar)	63	63	62	63	1 %-enheter
Fängelsefångar i öppna anstalter, medeltal, %	37	36	37	35	-2 %-enheter
Andel som slutfört övervakad frihet på prov, % av dem som började	84	83	85	87	2 %-enheter
Andel som slutfört samhällstjänst, % av dem som började	85	82,2	85	84,4	-0,6 %-enheter
Anstalternas förvaringssäkerhet, %	99,0	99,2	99,2	99,2	0 %-enheter
LÖNSAMHET					
Nettoomkostnader /fånge, euro	59 062	60 843	61 557	61 896	339
Nettoomkostnader /person som utför samhällspåföljd, euro	4 506	4 934	5 082	5 327	245
PRODUKTIVITET					
Fångar/årsv. ¹	1,29	1,36	1,43	1,33	-0,10
Medeltalet samhällspåföljer som verkställs per dag/årsv.	17,1	13,2	15,5	12,0	-3,5

¹ Beräkningsgrunden för nyckeltalet har preciserats fr.o.m. 2012.

Inom Brottspåföljdsmyndigheten var resultatmålet att utveckla innehållet i verkställigheten av påföljder, att ytterligare förenhetliga praxisen gällande klienterna samt att säkerställa en planmässig och kontrollerad frigivning. Resultatmålen nåddes delvis.

Antalet fångar i öppna anstalter sjönk från föregående år och det förekom regionala skillnader i användningen av öppna anstalter. Man lyckades inte minska antalet fångar (68 %) som frigavs direkt från slutet fängelse. Var tredje fånge frigavs utan frigivningsplan. Det kvantitativa målet (170) för dem som frigavs genom övervakad frihet på prov nåddes inte (utfall 151). Verksamheten med frigivningsenheter etablerades inom brottspåföljdsregionerna. Verksamheten i syfte att främja frigivningen för korttidsfångar utvecklades.

TABELL 27. Verkställigheten av straff: anställda och kostnader

	2011	2012	2013
Anställda, årsv.	2 895	2 832	2 769
Kostnader, mn euro	238,6	246,0	243,1
Inkomster, mn euro	17,1	17,2	16,2
Nettokostnader, mn euro	221,6	228,9	226,8

De personalminskningar som genomförts för att anpassa ekonomin inverkade på uppnåendet av de resultatmål som satts för Brottspåföljdsmyndigheten. Ungefär hälften av personalbesparingarna genomfördes utan genuin verksamhetsmässig produktivitetsnytta. Verksamhet i syfte att minska återfallsbrottsligheten enligt planerna för strafftiden kunde inte ordnas i enlighet med fångarnas behov. Antalet fångar som deltog i missbrukar- och programverksamhet minskade och antalet fångar som inte alls deltog i verksamhet ökade.

Personalminskningar kan inte genomföras utan att det påverkar verksamheten i arbete som i första hand bygger på växelverkan mellan människor och övervakning som utförs av människor. Om antalet fångar och klienter inte skulle ha minskat, skulle personalminskningarna ha påverkat Brottspåföljdsmyndighetens resultat ännu mera.

3.4 Vardagens rättsförhållanden

Målet var att trygga medborgarnas verksamhets- och valfrihet och på så sätt utöka samhällsaktiviteten och den ekonomiska aktiviteten samt medborgarnas aktivitet och välfärd.

Lagstiftningen om andelslag reviderades i sin helhet så att verksamhet som bedrivs i andelslagsform kan organiseras på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt för alla parter. Målet är detsamma för det pågående reformprojektet för stiftelselagen.

Lagstiftning bereddes i syfte att förbättra verksamhetsförutsättningarna för gruppbyggande.

Målet var också att i lagstiftningen se till att den svagare parten skyddas, särskilt inom konsumentskyddet och familjerätten.

Konsumentskyddslagen bestämmelser om hemförsäljning och distansförsäljning reviderades (1211/2013). Målet är att genom gemensamma bestämmelser inom EU förbättra konsumenternas förtroende och därigenom utöka särskilt näthandeln.

Beredningen av faderskapslagen fortsatte för att den bättre ska motsvara de ändringar som inträffat i samhället och regleringsomvärlden.

3.5 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 28. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	9 362	9 284	9 223
Justitieministeriet	240	243	249
Justitieförvaltningens datateknikcentral	110	118	75
Övriga separata ämbetsverk inom JM:s förvaltningsområde	115	121	165
Domstolarna	3 201	3 176	3 164
Rättshjälpsbyråerna och konsumenttvistnämnden	981	959	971
Utsökningsväsendet och konkursövervakningen	1 294	1 288	1 287
Åklagarna	528	544	543
Brottspåföljdsmyndigheten	2 893	2 835	2 768

TABELL 29. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
25. JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	834,4	878,9	866,4
25.01. Ministeriet och förvaltningen	115,6	123,1	128,0
25.10. Domstolar och rättshjälp	332,7	348,0	356,1
25.20. Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning	99,4	102,7	104,7
25.30. Åklagarna	42,4	44,6	45,4
25.40. Verkställighet av straff	225,1	230,7	230,1
25.50. Valutgifter	19,0	29,7	2,2

3.6 Sametingets berättelse 2013

Enligt 7 § i sametingslagen (974/1995) utarbetar sametinget årligen för statsrådet en berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna för utarbetande av regeringens berättelse.

1 VISSA AKTUELLA PROJEKT OCH HÄNDELSER

1.1 Den internationellrättsliga utvecklingen

Under verksamhetsåret har Finland fått rekommendationer att förbättra samernas rättsliga ställning från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter och rasdiskrimineringskommitté samt Europarådets kommission mot rasism och intolerans (ECRI). I rekommendationerna har Finland bl.a. uppmanats att förbättra samernas självbestämmanderätt, skyddet för samernas renskötsel, ändra definitionen av same, förbättra servicen på samiska och effektivisera stimulansen av det samiska språket samt ingripa i skrivelser mot samerna. Rekommendationerna har inte verkställts i Finland. Sametinget är oroat för hur Finland låter bli att verkställa rekommendationer från organ som övervakar de internationella människorättskonventionerna till Finland att förbättra samernas ställning och skyddet för den samiska kulturen.

Sametinget är nöjt med att Finland har ratificerat Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet. Sametinget förväntar sig att verkställigheten av konventionen främjas i gott samarbete mellan sametinget och finska staten.

1.2 Undanröjande av hindren för ratificering av ILO-konvention nr 169 om ursprungsfolk

Målet i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering är att ratificera Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder. Under 2012 utredde justitieministeriet förutsättningarna att ratificera ILO-konvention nr 169 genom att begära yttranden av ministerierna och sametinget om förutsättningarna att ratificera konventionen. I sitt yttrande av den 2 april 2012 ansåg sametinget att det finns goda förutsättningar att ratificera konventionen. Sametinget hördes i regeringens aftonskola den 12 december 2012. Under aftonskolan bekräftade statsrådet sin utfästelse att förverkliga skrivningarna om samerna i regeringsprogrammet. Statsrådet tillsatte en ministerarbetsgrupp för samefrågor. Undanröjandet av ratificeringshindren framskred ändå inte under året. Sametinget hoppas att ratificeringen av konventionen skulle framskrida snabbt genom gott samarbete mellan finska staten och sametinget. Det är nödvändigt att ratificera ILO-konvention nr 169 för att samerna ska kunna bevara sin särpräglade kultur i framtiden. Det är nödvändigt att ratificera konventionen med tanke på Finlands utrikespolitiska och inrikespolitiska trovärdighet och för att klarlägga situationen inom samernas hembygdsområde.

1.3 Ändring av sametingslagen

Under verksamhetsåret överlämnades ett förslag till reform av sametingslagen till justitieministeriet. Arbetsgruppens förslag var enhälligt. Sametinget yttrade sig om förslaget på sammanträdet den 18 december 2013. Enligt sametingets åsikt är de ändringar i lagstiftningen som arbetsgruppen föreslår redan nu kompromisser. Förslagen får inte undergrävas på någon nivå. Arbetsgruppens förslag till definition av same motsvarar uppfattningen om vem som är same inom det samiska samfundet.

1.4 Nordisk samekonvention

De förhandlingar om den nordiska samekonventionen som inleddes 2011 mellan Finland, Sverige och Norge har fortsatt. Sametinget har tre medlemmar i delegationen. Beredningen av konventionen framskrider mycket långsamt. Man har ännu inte nått samförstånd om innehållet i en enda artikel i konventionen.

1.5 Skydd för samiska näringar

Den arbetsgrupp som berett reformen av sametingslagen tog i sitt yttrande ställning för att de ansvariga ministerierna vidtar åtgärder för att tillsammans med sametinget utreda hur den speciallagstiftning som gäller samerna kunde utvecklas för att stärka det faktiska skyddet för den samiska kulturen och samernas kulturella autonomi i överensstämmelse med Finlands internationella förpliktelser. Sametinget stöder arbetsgruppens ställningstagande och anser det nödvändigt att ministerierna beaktar arbetsgruppens ställningstagande och att speciallagstiftning börjar utvecklas omedelbart. Särskilt nödvändigt är det att beakta och trygga skyddet för den samiska kulturen i speciallagar som styr de samiska näringarna, t.ex. renskötsel-, fiske- och jaktlagarna. Enligt sametingets åsikt måste en reform av speciallagstiftningen påbörjas genast för att förbättra samernas faktiska rättsliga ställning.

1.6 Tillämpning av gruvlagen

Tillämpningen av den nya gruvlagen (621/11) och verksamheten för den där angivna gruvmyndigheten (Tukes) fortsatte för andra året. Syftet med 38 §, att konsekvenserna av tillståndsprojekt enligt gruvlagen som beviljas inom samernas hembygdsområde ska bedömas, har inte uppfyllts en enda gång på det sätt som lagen förutsätter. Skyddet för samernas grundläggande rättigheter har fortfarande inte tillgodosetts i samband med verkställigheten av gruvlagen. Maskinell guldgrävning förutsätter miljötillstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000). I lagen föreskrivs inte om något förbud mot att försvaga den samiska kulturen. Miljöskyddslagen försvårar tillgodoseendet av samernas grundlagsenliga rättigheter och lagen borde ändras.

1.7 Reform av kommunalförvaltningen

Sametinget är mycket oroat för de konsekvenser som kommunstrukturreformen och strukturreformen av social- och hälsovårdstjänsterna eventuellt har för samernas rättigheter, möjligheterna att leva inom samernas hembygdsområde och den samiskspråkiga servicen. Sametinget anser att det är mycket beklagligt att förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen inte har förts i samband med beredningen av lagstiftningsprojektet.

1.8 Reform av lagen om Forststyrelsen

En reform av lagen om Forststyrelsen bereds under ledning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som ska bereda ökade påverkningsmöjligheter för samerna inom samernas hembygdsområde när lagen om Forststyrelsen revideras. Sametinget och skoltarnas byastämma är representerade i arbetsgruppen. Samerepresentationen är i minoritet. Till arbetsgruppens uppgifter hör inte att undanröja hindren för ratificering av ILO-konvention nr 169. Sametingets och ministeriernas gemensamma uppfattning är att reformen av lagen om Forststyrelsen inte får försämra eller hindra möjligheterna att ratificera ILO-konvention nr 169. Arbetsgruppen har ännu inte nått enighet. Arbetsgruppens arbete är mycket utmanande, eftersom uppdraget har varit mycket begränsat. Arbetsgruppens mandatperiod går ut den 28 februari 2014.

1.9 Program för att stimulera de samiska språken

Programmet för att stimulera de samiska språken avancerade inte inom statsförvaltningen under verksamhetsåret liksom inte heller det anslag som anvisats för åtgärder för att verkställa programmet. Åtgärdsprogrammet torde godkännas på förvåren 2014. Ett övergripande och långsiktigt genomförande av stimulansprogrammet kräver tillräckliga ekonomiska resurser, att alla förvaltningsområden förbinder sig att verkställa programmet i snabb ordning. Det krävs brådskande åtgärder för att trygga samiskans framtid.

1.10 Skoltkulturcentrum

För att trygga skoltsamernas kultur och språk förutsätts brådskande specialåtgärder. Sametinget hoppas att man snabbt hittar finansiering för det skoltkulturcentrum som planerats i Sevettijärvi, byggande av det och upprätthållande av verksamheten.

2 SAMETINGETS VERKSAMHET

2.1 Sametingets initiativ, framställningar, yttranden och andra åtgärder till myndigheterna

Sametinget har deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, hörts i riksdagens utskott och fört förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen om propositionerna. Under 2013 överlämnade sametinget sammanlagt 154 yttranden, 4 initiativ och framställningar samt 40 promemorior och ställningstaganden, sammanlagt 198. Resursbrist hindrar sametinget från att bedriva en effektiv verksamhet och dess påverkningsmöjligheter. Under verksamhetsåret ordnade sametinget sitt marssammanträde i Bryssel i Belgien, där man samtidigt bekantade sig med Europaparlamentet och dess verksamhet.

2.2 Understöd för att främja samiskspråkig kultur och samiska organisationers verksamhet

Sametinget delade ut sammanlagt 182 000 euro i understöd för att främja samiskspråkig kultur och för samiska organisationers verksamhet samt 23 000 euro av anslaget för främjande av samisk konst och kultur för att stödja nordiska sameorganisationer.

Anslaget användes för att bevilja verksamhets- och projektbidrag till samiska föreningar, arbetsstipendier och projektunderstöd till samiska konstnärer och hantverkare samt publikationsunderstöd för bl.a. utgivning av musik på nordsamiska och en tidning på enaresamiska.

Sametinget anser att de upprepade nedskärningarna av kulturanslaget är oroväckande. De samiska organisationernas verksamhet stöder kraftigt samernas kulturella rättigheter. Nedskärningarna äventyrar i synnerhet förutsättningarna för deras verksamhet och skadar fortsättningen på och utvecklingen av redan etablerade kulturevenemang som blivit en tradition.

2.3 Social- och hälsovårdstjänster på samiska

Genom sametinget betalades ett understöd på 480 000 euro till kommunerna inom samernas hembygdsområde för tryggnad av tillgången till social- och hälsovårdstjänster på samiska och 120 000 euro för tryggnad av tillgången på dagvård på samiska. För att tillgodose samernas språkliga och kulturella rättigheter inom social- och hälsovården är det viktigt att anslaget administreras av Sametinget och att understödsbeloppet skulle motsvara de samiska serviceanvändarnas behov (social- och hälsovårdstjänster 1,1 miljoner euro, dagvård 864 000 euro). Det separata anslag som anvisats för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska är en betydande men inte tillräcklig tilläggsåtgärd. Samernas rättigheter till service på det egna språket tillgodoses delvis slumpmässigt trots samiska språklagen. I övrigt bedriver kommunerna endast litet planmässig verksamhet i syfte att producera service på samiska. I synnerhet skulle det behövas allmänläkar-, mentalvårds- och missbrukarvårdstjänster, hemservice utanför tjänstetiden, familjeservice, serviceboende och institutionsvård för äldre, tandvårds- och fysioterapitjänster på samiska. Sametinget anser det synnerligen viktigt att det separata statsunderstödet (moment 33.60.36) bibehålls och tryggas under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel genom lag. Det bör föreskrivas permanent genom lag om finansieringen av social- och hälsovårdstjänster samt förskolepedagogiska tjänster på samiska.

2.4 Samiska ungdomars rättigheter

Sametingets ungdomsråd har under berättelseåret spritt information om samernas rättigheter, ordnat program och verksamhet i överensstämmelse med den samiska kulturen för samiska ungdomar och påverkat beslutsfattandet som gällt ursprungsfolkens ungdomar internationellt och nationellt. Ungdomsrådets verksamhet finansieras med undervisnings- och kulturministeriets allmänna understöd. År 2013 förfogade ungdomsrådet över 110 000 euro för sin egen basverksamhet. Sametinget är mycket oroat för de samiska

ungdomarnas dåliga möjligheter att ta upp samiska näringar och för hur samefientliga skrivelser på nätet och i medierna påverkar samiska ungdomar och deras identitet.

3 SAMERNAS SPRÅKLIGA RÄTTIGHETER

Syftet med samiska språklagen var att förbättra tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter och stärka den grundlagsfästa (731/1999, 17.3 §) rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur som tryggas samerna såsom urfolk. Under verksamhetsåret har det inte inträffat några förbättringar i tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter. En stor del av de språkliga rättigheter som tryggas samerna i grundlagen tillgodoses inte. Samtliga samiska språk som talas i Finland hotar att försvinna, men skolt- och enaresamiska hotar att försvinna omedelbart. Inom samernas hembygdsområde är situationen även för nordsamiska oroväckande särskilt i Enontekis kommun och inom Lapplands renbeteslags område, där det behövs brådskande och effektiva åtgärder för att trygga och stimulera språket. Över hälften av samerna bor utanför samernas hembygdsområde så de befinner sig i en mycket utsatt ställning när det gäller tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna.

För närvarande ordnas service på samiska dåligt och slumpmässigt, myndigheternas service på samiska sker i stor utsträckning i form av översättningar av dokument och med hjälp av tolkning. Avsikten med samiska språklagen är att det ska vara naturligt att kommunicera på samiska och att man inte särskilt ska behöva åberopa rätten till service på samiska, utan att myndigheterna ska betjäna på samiska. Tolkning och översättning av dokument är således endast sekundära sätt att betjäna samiskspråkiga när myndigheterna inte har någon person som talar samiska på plats. Tolkttjänst lämpar sig för vissa fall och kan användas tillfälligt, men den kan inte vara den enda service som myndigheterna tillhandahåller på samiska. Exempelvis vid läkar- och socialservice, där det är fråga om individens personliga angelägenheter, har tolkning visat sig vara problematisk och rentav oanvändbar. Av de myndigheter som verkar inom samernas hembygdsområde förmår endast få erbjuda muntlig service på samiska och det krävs specialarrangemang hos myndigheterna för att man ska kunna uträtta ärenden på samiska.

För att ordna service på samiska hos myndigheterna krävs det fler yrkesutbildade som är behöriga inom olika områden och som kan språket tillräckligt bra. Enligt sametingets åsikt är ett alternativ för att få yrkesutbildad samiskspråkig personal till kommunerna och motivera den personal som redan finns att studera samiska att det språktillägg som kommunerna betalar höjs kännbart så att man har ekonomisk nytta av att kunna och studera samiska. Sametinget har också föreslagit att det anslag som avses i 31 § i samiska språklagen höjs så att det motsvarar de faktiska behoven, som genomförandet av samiska språklagen medför för kommunerna inom samernas hembygdsområde. Trots sametingets framställningar och behovet har anslaget i fråga krympt. Samiska språklagen borde ändras så att även andra aktörer och samkommuner, där en kommun inom samernas hembygdsområde eller en del av den är med, som producerar lagstadgad kommunal basservice börjar beröras av statsunderstöd enligt samiska språklagen.

Sametinget i Finland inledde den 1 januari 2013 tillsammans med sametingen i Norge och Sverige det Interregfinansierade projektet Sáfá2 i syfte att grunda ett samnordiskt fack- och resurscenter för de samiska språken. Under projektet, som avslutas den 30 juni 2014, utvecklas och stärks den samiska språkvården och det språkpolitiska samarbetet genom att det grundas ett gemensamt språkcenter för de samiska språken, Sámi Giellagáldu. Avsikten är att Sámi Giellagáldu ska bära det högsta ansvaret för det samiska språksamarbetet, det språkfackmässiga arbetet och den samiska språkservice som riktar till språkanvändarna. Sametingets mål är att under det pågående projektet utreda och få permanent finansiering för ett nordiskt språkcenter. För att den samiska språkvården och språken ska kunna utvecklas samt differentieringen av de samiska språken i olika länder ska kunna förhindras måste centret anvisas uppgifter och permanent finansiering. Sametinget väddar till finska staten om permanent finansiering till språkcentret.

4 UNDERVISNING PÅ OCH I SAMISKA

Det totala antalet elever som får undervisning på och i samiska inom den grundläggande utbildningen och i gymnasiet framgår av följande tabeller. Merparten av undervisningen tillhandahålls i kommunerna inom samernas hembygdsområde. Däremot är antalet elever inom undervisningen i samiska anmärkningsvärt liten utanför kommunerna inom samernas hembygdsområde. Minst 50 % av de samiska barnen och ungdomarna står fortfarande utanför undervisningen. Orsaken till situationen är olösta problem med finansieringen av undervisningen och lagstiftningen. Samernas rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk (GL 17.3 §) förverkligas inte utanför samernas hembygdsområde, eftersom samiska barn enligt skollagstiftningen inte har rätt att studera samiska som sitt modersmål.

TABELL 30. Det totala antalet elever inom undervisningen på och i samiska inom den grundläggande utbildningen 2012—2013

	På samiska	Modersmål	Främmande språk	Sammanlagt	Ändring 2011—2012
I grundskolan sammanlagt	173	9	318	500	(+30)
I gymnasiet sammanlagt	3	23	28	54	(-1)
Inom samernas hembygdsområde sammanlagt	176	28	240	444	(+24)
Inom samernas hembygdsområde sammanlagt		4	106	110	(+5)
I kommunerna inom samernas hembygdsområde sammanlagt	176	28	312	516	(+35)
Utanför kommunerna inom hembygdsområdet sammanlagt *		4	34	38	(-6)
Enaresamiska	15	5	41	61	(+6)
Skoltsamiska	5	5	15	25	(+3)
Nordsamiska	156	23	289	468	(+20)
I grundskolorna och gymnasierna i Finland sammanlagt	176	32	346	554	(+29)

* utanför den särskilda finansieringen för undervisning på och i samiska

TABELL 31. Det totala antalet elever inom undervisningen på och i samiska inom den grundläggande utbildningen 2013—2014

	På samiska	Modersmål	Främmande språk	Sammanlagt	Ändring 2012—2013
I grundskolan sammanlagt	165	11	366	542	(+42)
I gymnasiet sammanlagt		24	47	71	(+17)
Inom samernas hembygdsområde sammanlagt	165	26	274	465	(+21)
Utanför hembygdsområdet sammanlagt		8	139	147	(+37)
I kommunerna inom samernas hembygdsområde sammanlagt	165	26	358	549	(+33)
Utanför kommunerna inom hembygdsområdet sammanlagt *		8	55	63	(+25)
Enaresamiska	15	4	39	58	(-3)
Skoltsamiska	-	4	22	26	(+1)
Nordsamiska	150	26	352	528	(+60)
I grundskolorna och gymnasier i Finland sammanlagt	165	35	413	613	(+59)

* utanför den särskilda finansieringen för undervisning i och på samiska

Sametinget anvisades sammanlagt 290 000 euro i statsunderstöd för framställning av läromedel på samiska. Särskilt arbetet med läromedel på enaresamiska har effektiviserats. Med statsunderstödet finansierades cirka 40 projekt, som under året ledde till att fyra nya läromedel på nordsamiska, två nya läromedel på enaresamiska och ett nytt läromedel på skoltsamiska blev klara. Sametinget köpte lärarna i samiska rättigheter till det webbmaterial för nordsamiska som modersmål som getts ut av e-girji. Dessutom trycktes en ny upplaga av sju verk på nordsamiska och av fem verk på enaresamiska. Manuskript till flera läromedel färdigställdes under 2013, men i brist på medel måste tryckningen skjutas fram till 2014. Bristen på läromedel är störst på enare- och skoltsamiska, inom gymnasie- och yrkesutbildningen samt vuxenutbildningen.

Ordförande Klemetti Näkkäljärvi

Tf. juristsekreterare Kalle Varis

4 Inrikesministeriet

Ministerns översikt över förvaltningsområdets verksamhet och omvärld

Inrikesministeriet uppnådde resultatmålen för 2013 till de viktigaste delarna. Alla viktiga sektorer generera de resultat som regering, riksdag och den politiska ledningen i övrigt förväntade sig. Dessutom vidareutvecklade sektorerna sin verksamhet.

Förvaltningsreformen inom polisen avancerade enligt den planerade tidsramen. I början av året lade projektgruppen fram sitt förslag till kompletterande strategier. Efter att de nödvändiga politiska riktlinjerna hade lagts fast kunde lagstiftningsändringarna läggas fram för riksdagen och åtgärder för att verkställa reformen starta.

Beträffande de beredningsmål som kommer direkt från regeringsprogrammet var förvaltningsområdet engagerat i samordningen av programmen för att bekämpa ekonomisk brottslighet och den svarta sektorn. Dessutom var förvaltningsområdet med och utarbetade strategier för att bekämpa organiserad brottslighet och it-brottslighet. Arbetet inriktades på att utarbeta en strategi för förebyggande insatser och en strategi för bekämpning av terrorism samt på att gardera sig för ökande rörlighet över den östra gränsen och viseringsfrihet mellan EU och Ryssland. En arbetsgrupp med uppgift att utreda behovet av att omdefiniera ansvaret för asylbehandlingskommissionen kom igång med sina utredningar.

Gränsbevakningsväsendet kom igång med att verkställa programmet för att anpassa sin ekonomi. Målet är att genomföra sparkraven och få kontroll över konsekvenserna av kostnadsökningarna. Anpassningsåtgärderna kommer att genomföras så att riskerna är under kontroll. Programmet sträcker sig fram till 2017 och genomförandet har till största delen avancerat enligt den planerade tidsramen.

I rambeslutet för 2013 beviljade regeringen Gränsbevakningsväsendet ett permanent anslagstillskott för den ökande trafiken över gränserna. Tack vare tilläggsanslaget kan de utvecklingsåtgärder som är inplanerade för regeringsperioden genomföras. Likaså kan de planerade nyanställningarna vid gränsövergångarna i sydöstra Finland och i huvudstadsregionen göras. Ett eventuellt bidrag från EU:s grannskapsprogram ökar möjligheterna att använda de extra anslagen för att förbättra de övriga gränsövergångarna vid den östra gränsen.

Nödcentralsreformen analyserades med avseende på säkerhetsaspekter och regional jämlikhet, men också i ett personalperspektiv. Utvärderingen var främst fokuserad på servicekvaliteten, kompetensen och den operativa tillförlitligheten. Utvärderingsgruppen lämnade sin rapport i juni 2013. Den bedömde att nödcentralsreformen sammantaget sett hade resulterat i högre nivå på verksamheten. Reformen fick hela myndighetskedjan, det vill säga räddningsväsendet, polisen och social- och hälsovården, att se över sina arbetsmetoder och samordna sina verksamhetsmodeller på riksplanet.

Som en del av regeringens strukturpolitiska program beslöt regeringen på hösten att utveckla räddningsväsendet på ett sätt som åstadkommer inbesparingar på 7,5 miljoner euro.

Statsrådet godkände principbeslutet om strategin Migrationens framtid 2020 i juni. Arbetet med genomförandeprogrammet kom igång på sensommaren och förberedelserna fortskrider enligt planerna.

Projektet för MPG-modellen (Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet) avslutades i slutet av maj. Modellen följs upp och en eventuell utvidgning undersöks 2014 i en arbetsgrupp som utreder effektiviteten inom migrationsförvaltningen.

Mottagningssystemet sågs över och förläggningarna under väntetiden är numera huvudsakligen bostadsbaserade och inte längre inrättningar. Tack vare åtgärderna för att se över asylprocessen och mottagningssystemet kunde ungefär 15 miljoner euro sparas in mellan 2011 och 2013.

Ministeriets internationella resultat inom krishantering stärktes med hjälp av satsningar på samordning på EU-nivå och särskilda insatser för kopplingen mellan inre och yttre säkerhet. I samråd med utrikesministeriet utarbetade inrikesministeriet Finlands förslag till större finländskt deltagande i FN-insatser inom civil krishantering.

Päivi Räsänen
Inrikesminister

4.1 Uppfyllelse av effektmål

Inrikesministeriets¹ förvaltningsområde uppnådde de samhälleliga effektmålen för verksamheten 2013 till de viktigaste delarna (allmänt betyg bra).

TABELL 32. Utvärderingen av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg
Polisen, räddningsväsendet och Gränsbevakningsväsendet är för sin del med och upprätthåller den inre säkerheten som är så viktig för den nationella konkurrenskraften. Målet är att Finland ska vara det säkraste landet i Europa.	Utmärkt
Målet är dels att de grundläggande och de mänskliga rättigheterna ska tillgodoses i migrationspolitiken, dels att förvaltningen fungerar, är rättsäker och följer principerna för god förvaltning.	Utmärkt
Målet är att kritiska datasystem med relevans för den inre säkerheten ska fungera utan störningar under alla samhälleliga förhållanden.	Bra
Målet är att de viktigaste utvecklingsprojekten inom inrikesförvaltningen säkerställs och att statens IT-säkerhet förbättras.	Bra
ICT-servicen till den inre säkerheten har hög användbarhet och effektivitet. Tack vare tjänsterna från förvaltningens IT-central kan verksamheten inom den inre säkerheten integreras och resurser frisätts för operativ verksamhet.	Bra
Tjänste- och teknikarkitekturen inom den inre säkerheten är kompatibel med arkitekturerna vid andra säkerhetsmyndigheter och inom staten.	Bra

Sammanfattningsvis kan det sägas att de operativa resultaten inom polisen var goda 2013, men att målen inte uppnåddes fullt ut till alla delar. Detta gällde bland annat utredningen av brott mot strafflagen. Trots den ökande trafiken över gränsövergångarna och anpassningsprogrammet till följd av de krympande resurserna lyckades Gränsbevakningsväsendet hålla de samhälleliga verkningarna på samma nivå som 2012. Strukturreformen inom nödcentralsverksamheten fortskred enligt planerna. I omstruktureringen av verksamheten drog ministeriet nytta av erfarenheterna från tidigare år. Det blev en garanti för att komma framåt med reformen och samtidigt kunna producera tjänster av hög kvalitet. I takt med att reformen framskred intensifierade och förbättrade myndigheterna sitt samarbete inom flera områden. Migrationsförvaltningen tillgodoser tillgången till arbetskraft genom mekanismerna för arbetstillstånd. Tillgången underlättas bland annat på experter i och med att uppehållstillstånd för experter beviljas, när vissa villkor är uppfyllda, i stället för att arbetskraftstillgången prövas. Till exempel 2013 var den genomsnittliga handläggningstiden för uppehållstillstånd för arbete för experter 14 dagar.

¹ Inrikesministeriets finska namn ändrades från "sisäsiainministeriö" till "sisäministeriö" fr.o.m. den 1 januari 2014.

4.2 Polisväsendet

Det samhälleliga effektmålet för polisväsendet är att trygga rättsordningen och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning, förhindra och förebygga brott, utreda brott och föra dem vidare till åtalsprövning. De samhälleliga verkningarna har utfallit väl, när människor upplever att de är säkra och de litar på polisen. För att polisen ska kunna se till människors säkerhet och behandla medborgarna lika måste brådskande polishjälp vara tillgänglig, upplärningsprocenten ligga på god nivå och polisens tillståndsförvaltning arbeta kundorienterat. Polisen i sin tur bygger upp ett konkurrenskraftigt samhälle och ser till att alla behandlas lika.

Att döma av variablerna för polisens samhälleliga verkningar har säkerheten i vårt land utvecklats i positiv riktning. Brotten mot strafflagen har minskat till cirka 480 000 brott. Vidare var trafikbrotten och fallen av rattfylleri betydligt färre än 2012. Gatusäkerhetsindexet som mäter allmän ordning och säkerhet steg från 85,8 till 92,1. Trafiksäkerhetsindexet förväntas stiga ytterligare. Med sitt förebyggande arbete har polisen alltså kunnat skapa förutsättningar för en positiv utvecklingstrend.

TABELL 33. Nyckeltal för samhälleliga verkningar inom polisen

Samhälleliga verkningar inom polisen	Utfall 2011	Utfall 2012	Mål 2013	Utfall 2013
Brott mot strafflagen, högst	525 725	484 412	525 725	480 712
Gatusäkerhetsindex, värde, minst (1999=100)	78,7	85,8	80,0	92,1
Trafiksäkerhetsindex, värde, minst (1999=100)	145,1	165,3	144,0	175,3 (prognos)
Människors upplevda känsla av säkerhet, medeltal minst (skala 1—4) ¹	-	3,40	-	-
Människors förtroende för polisens verksamhet (skala 1—4) ²	-	3,00	-	-

¹ Människors känsla av säkerhet mäts i studien Polisbarometern med en fråga om hur allvarligt problem de anser brottsligheten i den närmaste omgivningen vara. Skalan är 1 = mycket allvarligt, 2 = relativt allvarligt, 3 = inte särskilt allvarligt, 4 = inte alls allvarligt. Källa: Polisbarometern 2012, 2014 och 2016. Intervjuenkäten görs vartannat år. Inrikesministeriets publikationsserie, www.intermin.fi.

² Människors förtroende för polisens verksamhet mäts i studien Polisbarometern med en fråga om i hur hög grad de svarande litar på vissa myndigheter. Skalan är 1 = mycket lite, 2 = ganska lite, 3 = ganska mycket, 4 = i mycket hög grad. Källa: Polisbarometern 2012, 2014 och 2016. Intervjuenkäten görs vartannat år. Inrikesministeriets publikationsserie, www.intermin.fi.

Vetenskapsbarometern från 2013 visar att allmänhetens förtroende för polisen alltjämt är stabilt. Bland de svarande hade 33 % mycket stort och 53 % ganska stort förtroende för polisorganisationen. Enligt Polisbarometern 2012 litar 48 % i mycket hög grad på polisen och 44 % ganska mycket (medeltal 3,40).

Också för de operativa resultatmålen för de samhälleliga verkningarna hade polisen goda resultat 2013. Brotten mot liv och hälsa minskade med drygt sju procent, från knappa 41 000 till drygt 38 000. Däremot sjönk uppläringsprocenten en aning, från 77,2 till 76,9 %. Under året registrerades 35 400 misshandelsbrott. Året innan var siffran 37 900. Fallen av grov misshandel sjönk med fyra procent jämfört med året innan, och de var 1 810.

Störande uppträdande och skadegörelse på allmänna platser minskade från 95 000 anmälda fall till något under 94 000. Under året kom det fram 43 400 fall av skadegörelse, vilket var två procent färre fall än 2012. Fallen av skadegörelse var 15 % färre än medeltalet för de tio senaste åren.

Fallen av våld mot barn och unga som målsägande minskade betydligt jämfört med 2012. I åldersgruppen 15—17 år anmäldes 2 433 fall av våld, medan de var 2 653 året innan. I åldersgruppen 18—20 år minskade siffran till 4 276 jämfört med 4 612 fall 2012.

Sexualbrott som polisen registrerade sjönk med sju procent jämfört med 2012, till 3 329. Däremot har uppdagade fall av sexuellt utnyttjande av barn ökat avsevärt de senaste åren. Men allt fler dolda fall av sexualbrott kommer numera fram. Det beror på att straffområdet för sexualbrott har breddats i strafflagen, att anmälningsplikten utvidgats och den allmänna medvetenheten om brotten ökat.

Det totala antalet uttryckningarna i kategori A och B sjönk från 750 000 till 681 000 uttryckningar 2013. Den genomsnittliga insattstiden i brådskaande uttryckningar av kategori A är fortfarande under tio minuter. Den genomsnittliga tiden för uttryckningar i kategori A och B var något längre än tidigare, nämligen 17,4 minuter.

Antalet uppklarade brott mot strafflagen var 300 818, och det var en aning färre än 2012. Uppklaringsprocenten sjönk från 50,4 till 49,0 %. Uppklaringsprocenten för brott mot liv och hälsa sjönk från 77,2 % 2012 till 76,4 % 2013.

Bland de ekonomiska brotten ökade framför allt skattebrott och gruva bedrägerier. De avslutade ekonomiska brotten ökade från 1 693 till 1 822 och de fortfarande ouppklarade fallen ökade en aning, till 2 215 brott 2013. Den genomsnittliga utredningstiden för avslutade ekonomiska brott steg från 310 till 331 dagar. Värdet på återvunnen egendom vid ekonomiska brott steg från 36 miljoner euro 2012 till 41 miljoner euro 2013.

Polisen beviljade något fler tillstånd och det totala antalet steg från 1,33 miljoner till 1,34 miljoner tillstånd. I slutet av året fanns det 7 490 årsverken för polismän anställda med medel från omkostnadsmomentet för polisväsendet. I slutet av året omfattade personalen inom polisväsendet totalt 10 219 årsverken. Under året utexaminerades 326 personer från utbildningen för grundexamen för polis.

Polisavdelningen vid ministeriet engagerade sig aktivt i förberedelserna för att starta arbetet med programmet för den inre säkerheten. Den arbetade också aktivt för utvidgad tillämpning av riskbedömningsmetoden (MARAK) för att förhindra partnervåld och våld i nära relationer. I syfte att förebygga säkerhetsrisker sammanställdes en samlad strategi för förebyggande insatser. Den fokuserar på att minska våldshandlingarna, effektivisera nätverksamarbetet, stärka informationsstyrningen, utnyttja sociala medier och lyfta fram andra delfaktorer med relevans för helheten. Visionen för polisens förebyggande arbete sammanfattades i sloganen ”Färre brott, mer säkerhet – tillsammans förebyggande fungerande”. Dessutom beredde polisavdelningen en rad förslag till bättre informationsutbyte mellan myndigheterna för att förebygga dråp inom familjen och mot barn.

Vidare styrde polisavdelningen åtgärderna i programmet för att genomföra statsrådets principbeslut om åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten. Polisens strategi för trafikövervakning sågs över. Tillsammans med kommunikationsministeriet satte inrikesministeriet upp gemensamma resultatmål för trafiksäkerheten för att kunna utnyttja de nya arbetsme-

toderna för trafikövervakning och de tekniska kontrollmetoderna i överensstämmelse med strategin för intelligenta trafiksystem. Dessutom samarbetade de om andra viktiga frågor för att förbättra trafiksäkerheten.

Polisavdelningen styrde genomförandet av statsrådets principbeslut om en strategi för att bekämpa organiserad brottslighet och deltog i verkställigheten bland annat inom ramen för ledningsgruppen för bekämpning av organiserad brottslighet. Inom ramen för strategin tog man fram en strategi för att bekämpa IT-brottslighet och uppdaterade strategin för att bekämpa terrorism.

Polisen klarade väl av sina uppgifter inom internationellt samarbete. Det proaktiva arbetet inom polissamarbetet i EU och annat internationellt polissamarbete effektiviserades, särskilt åtgärderna för att förbättra informationsutbytet och intensifiera samarbetet mellan EU och tredjeländer.

Lagberedningen framskred enligt planerna för lagstiftningsarbetet. Riksdagen antog ändringar av lagen om Polisyrkeshögskolan, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och passlagen och godkände delreformen av polislagen. Arbetet med propositionerna om den privata säkerhetsbranschen, skjutbanor, skjutvapenlagen, ett program för vittnesskydd och penninginsamlingar fortsatte. Dessutom beredde ministeriet ett stort antal författningar på lägre nivå, bland annat om rörelse- och vistelsebegränsningar och andra förordningar som ska utfärdas med stöd av polislagen. I överensstämmelse med regeringsprogrammet medverkade ministeriet till att bevara systemet med hasardspel, bland annat genom att utarbeta förordningar med bestämmelser om penningsspel i enlighet med lotterilagen. Dessutom svarade ministeriet tillsammans med vissa andra relevanta aktörer på kommissionens begäran om en utredning om hasardspel.

4.3 Gränsförvaltning och säkerhetsuppdrag till sjöss

Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effektmål var att upprätthålla säkerheten vid gränserna, säkerställa smidig gränstrafik, ge handräckning i glesbebyggda gränstrakter och kustområden, öka säkerheten till sjöss och delta i det militära försvaret. Effektmålen skulle uppfyllas kostnadseffektivt på land, till sjöss och i luften i svåra naturförhållanden, även vid alla störningar och extraordinära förhållanden i samhället.

Den samhälleliga effektiviteten låg på samma nivå som 2012. Det totala nyckeltalet var oförändrat trots att det skedde en viss försämring i kostnadseffektiviteten. Den oväntat snabba kostnadsökningen berodde helt och hållet på att tre patrullbåtar i Telkkä-klass såldes med en bokföringsmässig förlust på 9,6 miljoner euro. Utan förlusten hade Gränsbevakningsväsendets kostnadseffektivitet varit betydligt bättre, och de samhälleliga verkningarna hade legat på högre nivå.

TABELL 34. Nyckeltal för Gränsbevakningsväsendets samhälleliga verkningar

	2011	Utfall 2012	Mål 2013	Utfall 2013
Samhälleliga verkningar, index	104	106	107	106
Resultat, index	95	96	95	96
Kostnadseffektivitet, index	113	116	120	115

Det samlade nyckeltalet för samhälleliga verkningar består av ett resultatindex och kostnadseffektivitetsindex. Resultatindexet mäts inom fem delområden:

- Säkerheten vid gränserna
- Smidig gränstrafik
- Handräckning i glesbebyggda områden i gränstrakter och vid kusten
- Ökad sjösäkerhet
- Deltagande i militärt försvar.

Varje delkomponent består av flera mått och de bildar tillsammans det viktade nyckeltalet för delkomponenterna. De viktade nyckeltalen för delkomponenterna utgör nyckeltalet för den totala effektiviteten. Kostnadseffektivitetsindexet räknas ut på antalet viktade åtgärder och kostnaderna på kostnaden för enskilda viktade åtgärder. Förändringen i kostnaden beskriver då utvecklingen i kostnadseffektiviteten.

Genom gränsövervakningen kunde Gränsbevakningsväsendet effektivt förebygga olagliga inresor. Gränsövervakningen sköttes kostnadseffektivt med mindre resurser än 2012. Tack vare intensifierade patrulleringar ökade kontrollerna jämfört med 2012. Den tekniska övervakningen låg på samma nivå som 2012. Både produktiviteten och kostnadseffektiviteten förbättrades jämfört med 2012. Däremot sjönk procentsatsen för förhindrade och upptäckta gränsincidenter, och det försämrade kvaliteten på verksamheten en aning.

Också in- och utresekontrollerna ordnades effektivt och produktiviteten förbättrades. In- och utresekontrollerna blev dessutom mer kostnadseffektiva. Jämfört med 2009 steg kontrollerna vid den yttre gränsen med ungefär 64 %, medan produktiviteten i in- och utresekontrollerna steg med 53 % och ekonomin med 43 %. Samtidigt förbättrades både kvaliteten och serviceförmågan, men smidigheten minskade en aning eftersom trafiken ökade och infrastrukturarbetena kom igång på gränsövervakningarna i sydöstra Finland (Vaalimaa, Nuijamaa och Imatra).

Inom brottsbekämpningen skedde det inga större förändringar i produktivitet, ekonomi eller kvalitet och serviceförmåga inom verksamheten jämfört med 2012. Uppklarningsprocenten för fallen av ordnande av olaglig inresa de senaste åren visar att det fortfarande inte är någon lätt uppgift att skaffa fram tillräckliga bevis i straffprocessen.

Det skedde inga större förändringar i uppdragen inom sjösäkerheten och fartygstrafiken på Finska viken var fortsatt mycket livlig. Sjöräddningsuppdragen ökade en aning, och i samtliga fall av sjönöd kunde man ge assistans. Produktiviteten och ekonomin förbättrades avsevärt jämfört med 2012, eftersom kostnaderna och årsverkerna var så gott som oförändrade trots att uppdragen blev fler, vilket i hög grad berodde på den varma sommaren.

Utvecklingsarbetet inom det militära försvaret och beredskapen för kristider fortskred enligt planerna och målen uppnåddes till största delen. Produktiviteten och ekonomin förbättrades jämfört med 2012 eftersom man genererade fler utbildningsdygn med så gott som oförändrade resurser och kostnader. Verksamhetskvaliteten sjönk en aning eftersom möjligheterna att placera beväringar och utbilda reservister var sämre än året innan.

4.4 Räddningsväsendet

Ett av de viktigaste målen för de samhälleliga verkningarna inom räddningsväsendet var att minska olyckorna, särskilt eldsvådor och person- och saksador i bränder. När en olycka sker är det räddningsväsendets uppgift att snabbt och effektivt lämna hjälp och att i den utsträckning som är det möjligt minska skadorna till följd av olyckorna.

TABELL 35. Nyckeltal för samhälleliga verkningar inom räddningsväsendet

Nyckeltal	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
Antal bränder, högst (exkl. markbränder), antal	11 967	10 792	11 000	10 655
varav byggnadsbränder (inkl. risker för byggnadsbränder) ¹	6 013	5 906	5 400	5 727
Antal döda i bränder, medeltal för fem år, högst ²	89	88	78	79
Genomsnittlig insatstid för räddningsverkens brådslande uppdrag, högst	9:27	9:25	9:20	9:36
Värdet av kostnaderna för brandskador i byggnader, mn euro	150	160	150	ej tillgänglig
Förtroende för räddningsväsendet, % av befolkningen	96,0	--	--	--

¹ Källa: Räddningsinstitutet.

² Femårsgenomsnittet har införts i nyckeltalen. Det visar utvecklingstrenden bättre än siffrorna för enskilda år och lämpar sig därför bättre vid uppföljning.

Bränderna (exkl. markbränder) minskade jämfört med de föregående åren och målet för det högsta antalet uppnåddes. Räddningsväsendet fick information om ungefär 13 600 bränder. Av dem var ungefär var femte brand en markbrand (ca 2 900) och knappt var femte en brand i ett trafikmedel (ca 2 300). Under året skedde det drygt 5 700 bränder i byggnader, och det var ungefär 300 färre än genomsnittet de föregående åren. De uppskattade egendomsskadorna (126 miljoner euro) minskade med ungefär 8 miljoner euro jämfört med genomsnittet 2010—2012.

Målet för femårsgenomsnittet för dödsfall i bränder nåddes inte, men genomsnittet minskade avsevärt jämfört med 2012. Antalet dödsfall i bränder var nämligen 58, och det var historiskt sett ett lågt tal. Det långsiktiga medeltalet har varit omkring 100 dödsfall i bränder årligen. De flesta dödsfall skedde vid eldsvådor i byggnader. En viktig orsak till att dödsfallen minskat är att man hela 2000-talet har satsat mycket på att förbättra säkerheten på vårdinrättningar. Också självsläckande cigaretter har av allt att döma medverkat till att dödsfallen minskat. Dessutom var de allvarliga kroppsskadorna vid bränder färre än tidigare.

Räddningsverkens genomsnittliga insatstid vid brådslande utryckningar steg med 11 sekunder jämfört med 2012 och målet uppnåddes inte. Det finns ingen entydig förklaring till att insatstiden blev längre.

Under året hade räddningsverken cirka 107 000 räddnings- och assistansuppdrag, varav cirka 78 000 klassades som brådslande. Uppdragen minskade med ungefär 4 200 jämfört med medeltalet för 2012—2010. De brådslande utryckningarna sjönk med omkring 5 000 jämfört med de föregående åren, medan de icke brådslande uppdragen ökade med omkring 800 uppdrag.

Räddningsväsendet har försökt minska uppdragen att kontrollera och säkerställa automatiska brandlarm och har därför börjat fakturera fastigheterna för kostnaderna för falska larm. Under året var uppdragen omkring 19 000, och det var cirka 3 300 färre än rekordåret 2010. De falska larmen har blivit betydligt färre trots att fler brandlarm är kopplade till nödcentralerna.

Kommunerna svarar för räddningsväsendet i samråd med de 22 räddningsområdena. Kommunerna i ett räddningsområde ska ha ett avtal om räddningsväsendet. Frivilliga brandkårer, anstaltsbrandkårer, industribrandkårer och militärbrandkårer (avtalsbrandkårer) deltar i räddningsuppdrag enligt de överenskommelser som de har med det lokala räddningsväsendet.

Som ett led i det strukturpolitiska programmet bestämde regeringen att områdesindelningen inom räddningsväsendet ska ses över. Bland annat ska räddningsområdena minska från 22 till elva. De nya räddningsområdena inleder sin verksamhet den 1 januari 2016. Inrikesministeriet gjorde förberedelser för att inrätta en uppföljningsgrupp för omstruktureringen av räddningsväsendet. Målet är att gruppen ska följa upp och främja en omorganisering av systemet inom räddningsväsendet. Uppföljningsprojektet tillsattes den 7 januari 2014.

Enligt 29 § i räddningslagen ska det lokala räddningsväsendet besluta om servicenivån efter att ha hört kommunerna. I beslutet ska det redogöras för vilka faror som finns i området, bedömas vilka risker de medför, fastställas verksamhetsmål och tillgängliga resurser samt servicen och servicenivån. Servicenivåbeslutet ska också innehålla en plan för hur servicenivån ska utvecklas. Under året meddelade inrikesministeriet anvisningar om hur servicenivåbeslutet ska läggas upp och vad det ska innehålla. Syftet är att styra det lokala räddningsväsendet i processen för servicenivåbeslutet och ange hur beslutet ska läggas upp och vad det ska innehålla.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet tillsattes en arbetsgrupp 2012 med uppgift att utreda möjligheterna att slopa den allmänna skyldigheten att bygga skyddsrum. Gruppen blev klar med sitt arbete våren 2013 och utredningen överlämnades inom utsatt tid till ministeriet. En utredning om hur bestämmelserna om byggande av skyddsrum i räddningslagen påverkar antalet skyddsrum och kostnaderna för dem samt bostadspriserna blev klar.

Inrikesministeriet tillsatte en enmansutredning som skulle lägga upp en plan för ett forsknings- och utvecklingscentrum inom räddningsväsendet. Tanken är att stärka forsknings- och utvecklingsverksamheten. Utredningen ska kartlägga nuläget, lägga fram ett förslag till verksamhetsidé, uppgifter och nätverksorganisation för ett forsknings- och utvecklingscentrum och ett förslag till styrmekanism och resurstilldelning. Utredningen startade den 1 maj 2013 och arbetet förväntas vara klart den 30 april 2014.

En arbetsgrupp som utredde behovet av fortbildning och kompletteringsutbildning för personal i räddningsväsendet blev klar med sitt arbete. Den överlämnar sin rapport till ministeriet 2014. Vidare startade ministeriet en övergripande utredning av nuläget och utvecklingsbehoven inom utbildningssystemet för frivillig personal och anställda i bisyssla inom räddningsväsendet. Arbetet fortsätter 2014.

En lag om varningsmeddelanden antogs 2012 och den trädde i kraft den 1 juni 2013. Ett av de viktigaste målen med lagen är att bättre tillgodose de språkliga rättigheterna och att förtydliga terminologin på området. Lagen anger också via vilka medier varningsmeddelanden får utfärdas och vilka myndigheter som har rätt att utfärda meddelanden. Under året gav ministeriet ut handböcker om varningsmeddelanden på finska, svenska och tre samiska språk som stöd för tillämpningen av lagen.

Avtalet om räddningstjänst mellan Finland och Estland utarbetades så långt att det var klart för att undertecknas. Det gäller åtgärder för att förebygga och ha beredskap för olyckor samt räddningsverksamhet. Det primära syftet är att skydda människor, miljö och egendom. Det ingår bestämmelser om parternas behöriga myndigheter och kontaktpunkter, hur olyckor ska anmälas, ömsesidig assistans och gemensamma åtgärder. Avtalet undertecknades i januari 2014.

Under året skickade Finland ut fjorton personer i internationella räddningsinsatser. Räddningsväsendet deltog i ett flertal kampanjer inom räddningsområdet, bland annat Paloturvallisuusviikko, Päivä paloasemalla, Nordiska brandvarnardagen den 1 december, 112-dagen, en kampanj mot olyckor i hemmet och kampanjen Nou Hätä som vände sig framför allt till elever i årskurs 8 i grundskolan.

4.5 Nödcentralverksamhet

Det samhälleliga effektmålet för nödcentralverksamheten är att Finland 2015 ska ha ett samordnat, nätverkande och tillförlitligt rikstäckande Nödcentralverk, som är den första länken i kedjan och tillgodoser hjälpbehovet skyndsamt och professionellt.

Östra och sydöstra Finlands nödcentral inledde sin verksamhet i Kuopio i december 2012. Nödcentralsservicen i norra Finland och Lappland har handhåfts från ett ställe, från nödcentralen i Uleåborg, sedan november 2011. Verksamheten vid nödcentralen i Helsingfors flyttades till Kervo och den är inrymd i samma lokaler som östra och mellersta Nylands nödcentral. Nödcentralerna i Birkaland och Satakunta slogs ihop och förlades till Björneborg 2013. Resten av nödcentralerna slås ihop 2014.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet tillsatte inrikesministeriet den 22 december 2011 en utvärderingsgrupp som skulle ta ställning till hur nödcentralreformen utfaller. Gruppen bestod av företrädare för regeringspartierna och den biträdades av tjänstemän som sakkunniga. Arbetet gick i första hand ut på att bedöma kvalitet, kompetens och tillförlitlighet beträffande nödcentralsservicen. Gruppen kom med sin rapport i juni 2013. Den ansåg att reformen sammantaget sett hade förbättrat nivån på verksamheten. Vidare lade gruppen fram förslag till åtgärder för att förbättra den samlade myndighetsverksamheten ur nödcentralsperspektiv. I och med nödcentralreformen sågs hela myndighetskedjan, det vill säga räddningsväsendet, polisen och social- och hälsovården, över. Dessutom samordnades arbetsmetoderna i hela landet.

Den rikstäckande samarbetsgruppen för Nödcentralverket följde på sina möten upp hur arbetsmetoderna för de myndigheter som anlitar Nödcentralverket samordnades. Räddningsväsendet införde gemensamma anrops- och enhetskoder och det var engagerat i samarbetsgruppen för Nödcentralverket.

TABELL 36. Nyckeltal för de samhälleliga verkningarna av nödcentralsverksamheten

Nyckeltal	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
Nödsamtal besvaras inom 10 sekunder, % av nödsamtalen	91	92	90	93
Nödsamtal besvaras inom 30 sekunder, % av nödsamtalen	96	97	95	96
Hur nöjda de som ringer är med servicen på nödcentralen (skala 1—5), minst *	4,22	4,44	4,4	--
Nödcentralsdatasystemets tillförlitlighet (utnyttjandegrad), %	100	100	100	100

* Nödcentralsverket gör en undersökning av kundnöjdheten vartannat år.

Hur snabbt en nödcentral svarar på nödsamtal är ett mått på hur bra resurstilldelningen har lyckats. Nyckeltalet räknas ut med antalet nödsamtal som besvaras inom den utsatta tiden som dividend (10 och 30 sekunder). Divisor är antalet nödsamtal kopplade till systemet minus de samtal där personen lagt på luren innan tio sekunder har gått.

Under hela året förekom det inga sådana defekter i de datatekniska funktionerna vid Nödcentralsverket, som hade kunnat leda till att centralerna inte hade kunnat ta emot nöd-anmälningar eller förmedla uppdragen vidare via reservsystem.

4.6 Migrationsförvaltningen

I överensstämmelse med de samhälleliga effektmålen för migrationsförvaltningen främjas Finlands internationella konkurrenskraft och stöds uppbyggnaden av Finland som ett land som kännetecknas av tolerans, säkerhet och mångfald. Lagstiftningen revideras med hänsyn till behovet av arbetskraft, invandrades varierande utgångspunkter och behov och våra internationella förpliktelser. Vi vill stärka åtgärderna mot olaglig invandring och människohandel med hjälp av omfattande samarbete och nätverkande mellan myndigheterna. Vidare är målet att se till att förpliktelserna inom ramen för internationellt skydd uppfylls i asylförfarandet och mottagningsverksamheten. Dessutom görs det satsningar på att kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd snabbare ska kunna flytta till någon kommun.

Strategin Migrationens framtid 2020 är ett av spetsprojekten i regeringsprogrammet. I programmet för att genomföra regeringsprogrammet är strategin ett led i insatsområdet för att stärka en hållbar ekonomisk tillväxt, generera större sysselsättning och öka konkurrenskraften. Strategin utarbetades under ledning av inrikesministeriet inom ramen för projektet Migrationens framtid 2020. I arbetet med det förvaltningsövergripande strategidokumentet deltog företrädare för partierna, tjänstemän, forskare och företrädare för arbetslivet och frivilligorganisationerna. Den 13 juni 2013 utfärdade statsrådet ett principbeslut om en migrationsstrategi.

Strategin Migrationens framtid 2020 är uppbyggd kring tre teman: Finland är öppet men tryggt, var och en finner sin plats och mångfald är vardag. I överensstämmelse med målen för strategin ska invandringen vara förutsägbar och kontrollerad, främja befolkningens välfärd och stärka Finlands konkurrenskraft. Invandrarna ska kunna dra nytta

av sin kompetens och vara med och bygga upp samhället. I ett mer internationellt Finland uppskattas mångfald och likabehandling samtidigt som jämlikhet är en rätt för alla. På sensommaren startade arbetet med att sammanställa ett förvaltningsövergripande genomförandeprogram under ledning av inrikesministeriet. Programmet blir klart i början av 2014.

Migrationsförvaltningen hade mål för handläggningstiden för de viktigaste migrations- och medborgarskapsansökningarna (total handläggningstid; alla involverade myndigheter: utrikesministeriet, polisen, Migrationsverket, arbets- och näringsministeriet (arbetstagare, näringsidkare)). Den totala handläggningstiden var kortare än 2012 för samtliga uppföljd faktorer. När det gällde ansökningarna om uppehållstillstånd för studerande var tiden kortare än målet. Däremot uppnåddes inte målen för ansökningarna om uppehållstillstånd för arbetstagare, asyl och medborgarskap. Trots det har handläggningstiden för ansökan om asyl förkortats avsevärt de två senaste åren (2011 var den 263 dagar och 2013 hade den sjunkit till 190 dagar) tack vare bland annat effektiviseringar i asylprocessen.

Behandlingstiderna är också beroende av andra förvaltningsområden. Exempelvis vid uppehållstillstånd för arbetstagare är det arbetstillståndsenheten inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som gör en behovsprövning och Finlands beskickningar inom utrikesministeriets förvaltningsområde som för samtalen i anslutning till tillstånden. Samarbetet mellan förvaltningsområdena har intensifierats via en rad samarbetsmöten.

TABELL 37. Nyckeltal för de samhälleliga verkningarna inom migrationsförvaltningen

Nyckeltal	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
Genomsnittlig behandlingstid, dygn				
Invandring				
— uppehållstillstånd för arbetstagare (inkl. delbeslut från arbets- och näringsbyrån)	108	110	65	90
— uppehållstillstånd för studerande	38	18	30	19
Internationellt skydd, total handläggningstid utan ändringsökande				
— asyl	263	250	134	190
Medborgarskapsansökningar, total handläggningstid				
— medborgarskapsansökningar	373	381	265	317
Oförändrade överklagade beslut, %	98,4	99,6	>95	98,0
Väntetid vid förläggningarna för placering i en kommun, högst, månader	3,8	3,8	2,0	3,8

Arbetsgruppen för bättre resultat inom migrationen fortsatte med sitt arbete. Den koncentrerade sig framför allt på effektivare samarbete mellan myndigheterna, bättre organisation av arbetet och medel för att effektivisera asylbesluten. Asylförfarandet innefattar arbetsmoment för Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet. Som ett led i det intensifierade samarbetet startar en operativ samarbetsgrupp i asylfrågor i början av 2014. Den leds av Migrationsverket och tanken är att effektivisera samarbetet mellan Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet. Målet är att planera, samverka och genomföra samarbetet kring asylförfarandet så att uppgifter som hör till olika myndigheter ska kunna utföras på ett sätt som medverkar till att asylförfarandet totalt sett blir

snabbare och genererar kostnadsbesparingar i mottagandet av personer som söker internationellt skydd. Dessutom har inrikesförvaltningen ett utredningsprojekt, som undersöker möjligheterna att föra över ärenden som gäller tillstånd för utlänningar samt den första fasen av asylprocessen och delgivning av asylbeslut från polisen till Migrationsverket.

När beslutsprocesserna effektiviseras, måste man se till att kvaliteten på besluten bibehålls och att besluten följer principerna för rättssäkerhet. Ett av de samhälleliga effektmålen för Migrationsverket är att de beslut där fullföljdsdomstolen upphäver Migrationsverkets beslut på grund av att verket gjort ett lagtolknings- eller procedurfel ska vara högst fem procent av det totala antalet besvär. Under året uppnåddes målet: i två procent av fallen godkändes besvären.

Ett annat samhälleligt effektmål är att väntetiden på förläggning för att bli placerad i en kommun ska vara högst två månader. Läget var fortsatt svårt och det fanns inte tillräckligt många kommunplatser för alla kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd. Målet för väntetiden uppnåddes därför inte. Inrikesministeriet har dessutom begränsade möjligheter att påverka frågan eftersom integrationsfrågorna hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet har handläggningen av asylansökningar blivit snabbare. De totala kostnaderna för mottagande har anpassats till antalet sökande och handläggningstiderna har förkortats i motsvarande grad. Målet är att utvisningar till följd av avslag ska verkställas snabbare. I regeringsprogrammet är målet att utgifterna för mottagande fram till 2015 ska minska med 20 miljoner euro till följd av effektiviseringsåtgärder och med ytterligare 20 miljoner euro till följd av att antalet sökande minskar. Fram till slutet av 2013 hade utgifterna för mottagande av asylsökande minskat med cirka 34,4 miljoner euro jämfört med 2010.

Andra centrala iakttagelser inom inrikesministeriets förvaltningsområde

Samordningen mellan förvaltningsområdena av frågor som gäller beredskapen i Finland för civil krishantering effektiviserades. Den lagstadgade beredskapen här hemma utvecklades i enlighet med riktlinjerna från statsrådet.

Deltagandet i civil krishantering ökade en aning jämfört med 2012 och antalet experter steg till 120. I den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen och i den nationella strategin för civil krishantering är målet 150 experter. Flest experter arbetade med polis- och gränsförvaltningsuppdrag (drygt 50 %) och justitieförvaltning (ca 10 %). Andelen kvinnor var fortsatt hög (30—40 %). Deltagandet gällde civila krishanteringsinsatser inom ramen för EU, FN, OSSE och Nato. En ny och krävande EU-insats startade i Libyen under finländsk ledning.

Ministeriet administrerar Solid-fonderna och under året delades 20,3 miljoner euro ut via de årliga programmen. Samtidigt fortsatte arbetet med att förbereda de finansiella instrumenten inom inrikes frågor i EU:s fleråriga budgetram, både på EU-nivå och nationellt. Finland lyckades väl med att i förslagen till EU-förordningar införliva mål som ligger i vårt nationella intresse.

Under året arbetade ministeriet med att utveckla anvisningar för likabehandlingsplanering och gav ut en handbok om likabehandlingsplaner i skolorna. Dessutom utarbetades anvisningar för utvärdering av likabehandlingsplaner, som vände sig till personer som arbetar med lagberedning. Vidare testades metoder för konsekvensbedömning inom ramen för arbetet med strategin Migrationens framtid 2020.

Precis som under tidigare år begärde riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet utredningar och yttranden från ministeriet om en rad frågor inom förvaltningsområdet. I yttrandena lyfte ministeriet särskilt fram eventuella strukturella olägenheter och brister i lagstiftningen.

Under året väcktes 14 nya klagomål om mänskliga rättigheter på ministeriet: 13 av dem i Europadomstolen och ett i FN:s kommitté mot tortyr (CAT). I slutet av året fanns det 29 klagomål beträffande mänskliga rättigheter inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Tio gällde polisverksamhet och 19 migrationsmyndigheterna.

4.7 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 38. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	15 474	15 286	15 030
Inrikesministeriet	270	260	267
Förvaltningens IT-central	416	427	435
Polisväsendet	10 708	10 526	10 364
Gränsbevakningsväsendet	2 813	2 789	2 750
Räddningsförvaltningen	133	134	134
Nödcentralsverket	750	746	684
Migrationsverket	287	309	307
Statens mottagningscentraler	97	94	88

TABELL 39. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
26. INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 389,2	1 278,0	1 307,3
26.01. Förvaltning	98,1	110,7	123,3
26.10. Polisväsendet	710,1	721,8	736,7
26.20. Gränsbevakningsväsendet	257,6	264,6	280,7
26.30. Räddningsväsendet och nödcentralerna	148,3	89,0	87,9
26.40. Invandring	175,1	91,9	78,6

Statliga fonder som står utanför budgeten

Brandskyddsfonden är en fond inom inrikesministeriets förvaltningsområde som står utanför budgeten. Uppgifter om fonden redovisas i del 1 av regeringens årsberättelse.

5 Försvarsministeriet

Försvarsministerns översikt

Den omfattande reformen av försvarsmakten som inleddes med stöd i statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram framskrider enligt plan. I syfte att slutföra försvarsmaktsreformen fattades, utifrån de tidigare riktlinjerna, i juli 2013 förvaltningsbeslut om vissa omorganisationer som kräver författningsändringar. Målet med försvarsmaktsreformen är att säkerställa Finlands försvarsförmåga och uppnå bestående kostnadssänkningar. Genom reformen anpassas försvarsmakten till de minskande årskullarna och det ökande kostnadstrycket samtidigt som försvarets förebyggande kapacitet upprätthålls och utvecklas. Lösningarna siktar till gynnsamma verkningar på lång sikt. Reformen av försvarsmakten har framskridit enligt tidsplanen och de fastställda sparmålen ser ut att nås.

Försvarsmaktens stödfunktioner ordnas mer kostnadseffektivt med hjälp av bl.a. partnerskapsarrangemang. Ledningsinstanser, truppförband och andra enheter dras in, och avsikten är att avstå från obehövliga fastigheter och lokaler. Försvarsmaktens krigstida styrka kommer att minska från 350 000 till 230 000 soldater. Personalstyrkan i fredstid minskar samtidigt från cirka 14 400 till cirka 12 300. Den fredstida strukturen förenklas till ett system i tre nivåer, varvid militärlänen och deras staber slopas samt ledningsstrukturen moderniseras. Antalet förvaltningsenheter kommer att minska med närmare 40 %. De strukturella reformerna väntas ge inbesparingar på 130–135 miljoner euro 2016. Minskningen av den fredstida personalen leder till ett mindre antal uppsägningar.

Många anställda måste till följd av reformen byta arbetsort och det går inte att undvika en del uppsägningar. Tack vare den naturliga avgången och aktiva stödinsatser från arbetsgivarens sida kommer antalet anställda som hotas av uppsägning dock att vara betydligt mindre än tidigare beräknat. Försvarsförvaltningen har också samarbetat nära med arbets- och näringsministeriet för att göra det lättare för de uppsagda i strukturförändringsområdena att hitta nya jobb.

Utvecklingen av försvarsmaktens kapaciteter förutsätter upphandling av ny försvarsmateriel. På grund av de ålagda sparmålen har försvarsmakten dock tvingats gallra bland anskaffningarna. Som respons på det förändrade ekonomiska läget har försvarsmakten också förlängt livscykeln för viss materiel, förvärvat krigsduglig begagnad materiel och lagt om stridsättet och truppstrukturen. Försvarsministeriet fattade under 2013 beslut om upphandling av försvarsmateriel till ett totalt värde av cirka 410 miljoner euro inklusive momsutgifter. Nästan hälften av beloppet hänförde sig till materiel för flygvapnets Hor-

netplan. Merparten av den inhemska upphandlingen, cirka 54,4 miljoner euro inklusive moms, utgjordes av ammunition för utbildning och beredskap.

I en värld av starkt inbördes beroende är internationellt samarbete inte längre ett alternativ utan ett etablerat faktum. Finlands försvar baserar sig fortsättningsvis på den egna nationella försvarsförmågan. Försvarsförmågan byggs dock i ökande grad upp i samarbete med andra. I framtiden kan vi nämligen inte producera och upprätthålla alla behövliga militära kapaciteter på egen hand. Ett fördjupat samarbete förutsätter en stark politisk, legislativ och ekonomisk grund. Finland bedriver försvarssamarbete genom multinationella organisationer, i regionala grupper och inom ramen för bilaterala arrangemang. De olika samarbetsformerna kompletterar varandra.

Finland var ordförandeland i det nordiska försvarssamarbetet Nordefco 2013. Under ordförandeskapet lades fokus på att förbättra samarbetet när det gäller kapaciteter och övningar. Framsteg gjordes också inom den samnordiska planeringen och samordningen av deltagande i krishantering. Vidare i december godkände ministrarna en långsiktig vision för det nordiska samarbetet. Försvarsministeriet deltog dessutom aktivt i förberedelserna inför Europeiska rådets möte i december 2013, som stakade ut nya riktlinjer för unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Genom att delta i militär krishantering bär Finland sin del av det gemensamma internationella ansvaret. Krishanteringsinsatserna är viktiga också därför att de utvecklar försvarsmaktens förmåga att samarbeta och att ta emot hjälp. Utöver den Natoleda ISAF-insatsen deltog Finland 2013 i EU-ledda stabiliseringsinsatser i Afrika. Syftet var där särskilt att förbättra förutsättningarna för regionens egna säkerhetsmyndigheter och därigenom förebygga att kriserna eskalerar. Finland skickade utbildare till utbildningsinsatserna i Mali och Somalia, och den finländska marinens avdelning för fartygskontroll säkrade matleveranser till Somalia. Det nationellt viktigaste krishanteringsbidraget är uppdraget som ledande stat för den irländsk-finländska bataljonen i FN:s Unifil-insats. Uppdraget började i november 2013.

Säkerhetskommittén inledde sin verksamhet som samordnande organ för den förebyggande beredskapen i anslutning till den övergripande säkerheten. Kommittén svarade för statsförvaltningens beredskapsövning (VALHA13) och beredningen av den nationella cybersäkerhetsstrategin.

De centrala åtgärderna för att nå målen i cybersäkerhetsstrategin sammanställs vid säkerhetskommittén i ett verkställighetsprogram. De komplexa problem som sammanhänger med cybersäkerheten lyftes tydligt fram genom avslöjandet av nätspionaget mot utrikesministeriet. Republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott diskuterade den 7 november 2013 behovet av att utveckla den nationella cybersäkerheten. Ministerutskottet fastslog att en utveckling av lagstiftningen på området måste inledas omedelbart. En central åtgärd inom verkställighetsprogrammet för cybersäkerheten var att försvarsministeriet i december 2013 tillsatte en arbetsgrupp med uppdraget att bedöma hur cybersäkerheten kan förbättras genom utveckling av Finlands nationella lagstiftning. Målet är att de myndigheter som svarar för statens säkerhet ska kunna förebygga och avvärja cyberhot tillräckligt effektivt med stöd av lagstiftningen. Arbetsgruppen ska granska vilka förutsättningar och befogenheter säkerhetsmyndigheterna har när

det gäller att inhämta information samt att se över utvecklingsbehoven, särskilt i fråga om cyberhot. De grundläggande och mänskliga rättigheterna kommer att ha en central ställning i uppdraget. Särskild uppmärksamhet kommer också att fästas vid den enskildes rättsskydd och vid effektiva konstitutionella tillsynsmekanismer.

Försvarsministeriet beredde regeringens proposition med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten och till vissa lagar som har samband med den (RP 30/2013 rd). Propositionen lämnades till riksdagen i april 2013. Propositionen syftar till att förtydliga behörighetsfördelningen och samarbetet mellan de personer och enheter inom polisen och försvarsmakten som arbetar med brottsbekämpning. Vidare ska rättsskyddet för värnpliktiga och försvarsmaktens personal förbättras. Förebyggande och avslöjande av brott ska tydligare än i dag särskiljas från utredning av brott.

I samband med godkännandet av statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2012 förutsatte riksdagen att statsrådet ska se till att riksdagen i början av nästa valperiod har tillgång till en utredning om vilka utmaningar försvaret står inför på lång sikt och hur vi kan svara på dessa utmaningar. Försvarsministeriet tillsatte i oktober 2013 därför en parlamentarisk utredningsgrupp med uppgift att producera information åt riksdagen om vilka utmaningar försvaret står inför på lång sikt och hur dessa svårigheter ska bemötas. Utöver att de politiska beslutsfattarna måste ha en aktuell lägesbild är det också viktigt med offentlig debatt så att allmänheten blir mer medveten i ämnet.

Carl Haglund
Försvarsminister

5.1 Uppfyllelse av effektmål

Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen har enligt anvisningarna för uppgörandet av regeringens årsberättelse bedömts genom självvärdering på skalan ”utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, målet slopats/svag”.

TABELL 40. Utvärderingen av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, målet slopats/svag)

Mål	Betyg
Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	God
Ett effektivt försvarssystem	Nöjaktig
Ett tryggt samhälle	God
Stärkande av den internationella säkerheten	God

Betyget för målet ”Ett effektivt försvarssystem” kommer på lång sikt att närma sig ”försvarligt”, om inte försvarsmaktens utbildning och övningsverksamhet kan återställas på en nivå som motsvarar de krav som ställs på krigstida trupper och om inte materielinvesteringarna utökas.

Samhällseffekterna har bedömts med viss tonvikt på effektmålet ”Ett effektivt försvarssystem”. Underhållet och utvecklingen av ett effektivt försvarssystem på lång sikt förutsätter balans mellan utgifterna för materiell beredskap, fasta personalkostnader och andra omkostnader¹. Grunden för utvärderingen av detta effektmål är verksamhetsårets utfall i relation till den långsiktiga visionen, som utgår från en försvarsförmåga som är anpassad till säkerhetsmiljön och de resurser som finns att tillgå.

Betygskriterier:

Utmärkt = Långsiktig vision vs utfall, bättre utveckling än väntat

God = Långsiktig vision vs utfall, i balans

Nöjaktig = Långsiktig vision vs utfall, avvikelser förekommer

Försvarlig = Långsiktig vision vs utfall, betydande avvikelser förekommer

Målet slopats/Svag –

Utfallet för de övriga samhälleliga effektmålen har på motsvarande sätt betygsatts utifrån en helhetsbedömning, dock med tonvikt på utfallet för de mål som satts upp för verksamhetsåret i relation till innehållet i effektmålen.

¹ Tidsspannet för effektmålen är de facto mycket långt. Till exempel beror försvarssystemets kapacitet i avgörande grad på hur vi med de tillgängliga resurserna lyckas upprätthålla och utveckla försvarsmaktens kapaciteter på lång sikt och med hänsyn till kraven i säkerhetsmiljön.

TABELL 41. Till effektmålen hörande utgifter under försvarsministeriets huvudtitel, mn euro¹

	2011	2012	2013
Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	9	11	10
Ett effektivt försvarssystem	2 179	2 356	2 412
Ett tryggt samhälle	70	76	21
Stärkande av den internationella säkerheten	65	58	55
SAMMANLAGT	2 322	2 501	2 498

¹ Utfall enligt kassaprinipen. Inkluderar inte utgifter utanför ramen (främst momsutgifter) eller i UM:s huvudtitel budgeterade utgifter för upprätthållande av finska krishanteringsstyrkor, som år 2013 uppgick till 43,4 mn euro. I utgifter som hänför sig till målet för samhällssäkerhet ingick utgifter som förorsakades olika förvaltningsområden av TUVE-projektet 2013. Dessa poster under moment 27.01.23 uppgick till sammanlagt 16,6 mn euro.

5.2 Försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Försvarspolitiken ska främja Finlands säkerhet, stödja det nationella beslutsfattandet i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor samt skapa förutsättningar för att upprätthålla och utveckla försvarsförmågan. Genom en aktiv försvarspolitik säkerställs att statsledningen har tillgång till ett tillräckligt utbud av metoder för att nå målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Försvarspolitiken ska säkerställa en försvarsförmåga som utgör en förebyggande tröskel för främmande krafter att tillgripa eller hota med militära maktmedel.

TABELL 42. Utfall för operativa resultatmål

Mål	Utfall
Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	
Den försvarsförmåga som krävs för de lagstadgade uppgifterna tryggas genom att försvarsmaktens fredstida och krigstida strukturer och tillvägagångssätt förnyas.	4
Genomförandet av riktlinjerna i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse som statsrådet ska utarbeta samt utvecklandet av försvarsförmågan på lång sikt styrs genom uppdatering av den strategiska planen.	4
REn situationsmedveten verksamhetskultur som baserar sig på nätverksbyggande inom försvarsförvaltningen byggs upp.	3

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningsskala 1–5, där 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

Till de verksamhetsområden som var centrala för resultatbedömningen hör uppföljningen och styrningen av försvarsmaksreformen, genomförandet av riktlinjerna i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse (SRR 6/2012) samt det fördjupade försvarssamarbetet, med prioritet för ordförandeskapet i det nordiska försvarssamarbetet Nordefco och förberedelserna inför Europeiska rådets möte. Inom dessa delområden gjordes följande framsteg.

- Försvarsmaktsreformen befinner sig i genomförandefasen. De författningsändringar och förvaltningsbeslut som anknyter till reformen har i huvudsak gjorts.
- Försvarsministern tillsatte i oktober en parlamentarisk utredningsgrupp med uppgift att producera information åt riksdagen om vilka utmaningar försvaret står inför på lång sikt och hur dessa utmaningar ska bemötas. I enlighet med uppdraget har information börjat lämnas till riksdagen.
- I det internationella samarbetet uppnåddes de centrala mål som ställts upp för verksamhetsåret.

Beredningen och genomförandet av försvarsmaktsreformen framskrider planenligt. Vissa element i reformen krävde författningsändringar. Regeringspropositioner i dessa frågor lämnades till riksdagen våren 2013 och godkändes i juni. Författningsändringarna var en förutsättning för att de förvaltningsbeslut som anknyter till reformens andra steg skulle kunna fattas. Försvarsministern fattade dessa beslut den 4 juli 2013.

För försvarsministeriets förvaltningsområde utgörs effektivitets- och resultatprogrammet (VATU) av en helhet som genomförs genom försvarsmaktsreformen. De ekonomiska verkningarna av utvecklingsåtgärderna har beaktats i statsrådets gällande rambeslut. Spetsprojekt inom effektivitets- och resultatprogrammet är för försvarsministeriets förvaltningsområdes del, vid sidan av försvarsmaktsreformen, utvecklingen av den övergripande säkerheten. Viktiga underprojekt till dessa är den nationella cybersäkerhetsstrategin och inrättandet av ett logistikverk. Projekten har framskridit planenligt.

Verkställandet av statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse (SRR 6/2012) inleddes enligt statsrådets riktlinjer efter att försvarsministeriet utfärdat ett styrbrev om verkställandet och de fortsatta åtgärderna inom förvaltningsområdet. I styrbrevet fastställdes grunderna för hur riksdagen ska hållas informerad. I övrigt fastställdes att styrningen av verkställandet ska ske som ett led i den normala verksamhetsstyrningen. I enlighet med riktlinjerna inleddes ett förfarande för att informera riksdagen, i och med att försvarsministern i oktober tillsatte en parlamentarisk utredningsgrupp med uppgift att producera information åt riksdagen om vilka utmaningar försvaret står inför på lång sikt och hur dessa utmaningar ska bemötas.

De centrala målen för det internationella försvarssamarbetet uppnåddes. Ordförandeskapet i Nordefco och Europeiska rådets fokusering på försvarssamarbete gav möjlighet att utveckla det regionala och multinationella samarbetet och därigenom stärka försvarsförmågan. Under ordförandeskapet i Nordefco låg tonvikten på att driva de pågående projekten (samarbete i fråga om övningar och kapaciteter) och skapades en vision för samarbetet. Europeiska rådet gav försvarssamarbetet en riktning och ställde upp konkreta mål för samarbetet och för medlemsstaterna. Som ordförandeland för Nordefco kunde Finland också på europeisk nivå lyfta fram diskussionen om hur det regionala och det europeiska försvarssamarbetet kan sammanlänkas bättre.

5.3 Ett effektivt försvarssystem

Försvarsförmågan bygger på försvarssystemets kapaciteter och det stöd dessa får genom nationellt och internationellt samarbete. Försvarssystemet utgör en helhet vars främsta delar utgörs av ledningssystemet, underrättelse- och övervakningssystemet, logistiksystemet samt stridssystemet som består av arméns, marinens och flygvapnets trupper och system. Systemet för produktion av trupper samt systemet för verksamhetsstyrning stöder planeringen, uppbyggnaden och upprätthållandet samt användningen av försvarssystemets kapaciteter. Försvarssystemets kapaciteter utnyttjas för att fullgöra försvarsmaktens lagfästa uppgifter. Visionen utgår från att ett effektivt försvarssystem förebygger och vid behov avvärjer militära hot mot vårt land och tryggar därigenom Finlands statliga självständighet och handlingsfriheten för statsledningen.

TABELL 43. Utfall för operativa resultatmål

Mål	Utfall
Ett effektivt försvarssystem	
Försvarsmakten har en militärstrategisk situationsbild som ger en tillfredsställande förvarning.	4
Försvarsmakten övervakar den territoriella integriteten samt förebygger och vid behov avvärjer territori- ekränkningar.	4
Försvarsmakten har beredskap att avvärja användning eller hot om användning av militära maktmedel i hela landet.	4
Försvarsmakten kan fastställa var tyngdpunkten ligger i enlighet med vad varje situation kräver då den av- värjer användningen av militära maktmedel.	4
Försvarsmakten utvecklar värnplikten och det frivilliga försvaret som en del av försvarsmaksreformen.	4
De värnpliktigas sociala och ekonomiska ställning utvecklas i en tvärsektoriell arbetsgrupp som leds av för- svarsministeriet.	4
Utgående från principerna för god ändringsledning verkställer försvarsmakten på det sätt verkställandet av försvarsmaksreformen förutsätter ett anpassat och kostnadseffektivt uppgifts- och personalsystem så att personalens kompetens, funktionsförmåga och arbetshälsa tillgodoses.	4
Försvarsmakten upprätthåller och uppdaterar den materiella kapaciteten och sköter de förbindelser som ingåtts.	3
Natos kapacitetskrav integreras i tillämpliga delar i utvecklandet av trupperna.	3
Försvarsmakten inriktar fastighetsinvesteringarna genom att prioritera projekt som främjar hälsa, säkerhet, krav vid undantagsförhållanden, förvaltning av material och miljövård.	3
Försvarsmakten förbättrar kostnadseffektiviteten vid uthyrningen av de personalbostäder som den förfogar över så att kostnaderna för tomma bostäder uppgår till högst 1,5 miljoner euro per år.	3
Försvarsmakten säkerställer genomförandet av regeringsprogrammets riktlinjer för försvarsförvaltningen och styr genomförandet av försvarsmaksreformen.	4
Utvecklingen av försvarsförmågan samt försörjningberedskapen säkerställs genom internationellt samar- bete med framför allt EU, Nato och de övriga nordiska länderna.	3
Försvarsministeriet gör en helhetsgranskning av förvaltningen av lokalerna 2013 och vidtar senast 2015 de åtgärder som behövs.	4
Försvarsministeriets lednings- och styrsystem utvecklas. Särskilt arbetet i ledningsgruppen och tillsynen över förvaltningsområdets ekonomi måste skärpas.	4
Försvarsförvaltningens verksamhet och förutsättningarna för den utvecklas enligt riktlinjerna i programmet för hållbar utveckling.	3

Mål	Utfall
Riskhanteringen inom förvaltningsområdet utvecklas så att de operativa enheterna kan införa systematisk riskanalys och välja lämpliga riskhanteringsverktyg utifrån analyserna.	3
Förvaltningsområdets strategiska forskning riktas så att forskningen kan stödja utvecklingen av strategier-betet och försvarsförmågan.	4
Försvarsförvaltningens byggverk har kapacitet att stödja försvarsmakten genom att producera och skaffa fastighets-, miljö- och byggentreprenadtjänster i alla säkerhetssituationer.	3

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningsskala 1—5, där 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

De främsta målen var att verkställa försvarsmaktsreformen och anpassa verksamheten till finansieringsramen. Under genomförandet av reformen reduceras verksamheten tillfälligt, men övervakningen av den territoriella integriteten och kapaciteten att avvärja territoriekränkningar upprätthålls (på nuvarande nivå). Målutfallet var följande:

- Förmågan att fullgöra de lagfästa uppgifterna upprätthölls.
- Försvarsmaktsreformen framskred planenligt och målen för reformen kommer enligt aktuell bedömning att nås.
- Försvarsmaktens verksamhet anpassades till den krympande finansieringsramen. Den sänkta verksamhetsnivån var otillräcklig för att bygga upp eller upprätthålla truppers kapacitet.
- Den allmänna värnplikten och systemet för produktion av trupper förbättrades utifrån rekommendationerna i rapporten Suomalainen asevelvollisuus (Den finska värnplikten).
- Tonvikten i utvecklingen av försvarsmaktens kapaciteter låg på luftförsvaret, förmågan att påverka på lång distans samt övervaknings- och ledningsförmågan.

TABELL 44. Det militära försvarets utgifter, mn euro¹

	2011	2012	2013
Försvarsmaktens omkostnader	1 704,0	1 731,9	1 759,6
Personalkostnader	876,4	858,8	870,8
Köp av tjänster	399,5	463,8	487,9
Material, förnödenheter och varor	233,7	203,1	199,8
Hyror	148,9	160,3	165,5
Övriga kostnader	45,5	45,9	35,6
Anskaffning av försvarsmateriel	464,8	615,3	645,0
Utgifter föranledda av gamla beställningsfullmakter	363,8	528,1	488,6
Utgifter föranledda av nya beställningsfullmakter	32,5	16,2	44,1
Övriga anskaffningar av försvarsmateriel	52,8	30,9	74,3
Index- och valutakurskostnader	15,7	40,1	38,0
Anskaffning av Hawk Mk 66-plan	10,0	7,6	5,4
Stödande av försvarsorganisationernas verksamhet	2,3	2,0	2,1
SAMMANLAGT	2 181,2	2 356,8	2 412,1

¹ Utfall enligt kassaprinipen exklusive mervärdesskatteutgifter

Förmågan att fullgöra de lagfästa uppgifterna upprätthölls

Finlands militära försvarsförmåga, en lägesbild som stöder försvaret samt beredskapen att säkra den territoriella övervakningen och den territoriella integriteten upprätthölls på den förutsatta nivån. Också beredskapen att stödja andra myndigheter och att delta i militär krishantering låg på den fastställda nivån².

Försvarsmaktsreformen framskred planenligt

Genomförandet av försvarsmaktsreformen har framskridit planenligt och målen håller på att uppnås. Reformen syftar till att skapa sådana krigstida och fredstida strukturer att försvarsmaktens organisation i fred har förutsättningar att kostnadseffektivt producera de trupper som behövs i krig. Före ingången av 2015 ska försvarsmakten införa en ny organisation och återföra verksamheten till den förutsatta nivån. Reformen ska lägga grunden för försvarsmaktens funktionsförmåga och fortsatta utveckling då 2020-talets försvarsförmåga byggs upp.

De strukturella åtgärderna inom reformen beräknas ge de förutsatta årliga inbesparingarna på 130–135 miljoner euro år 2016. Utgiftsbesparingarna har beaktats i anslagsramarna för försvarsministeriets förvaltningsområde. Eftersom de ekonomiska effekterna av försvarsmaktsreformen ger fullt utslag först från och med 2016, har det varit nödvändigt att överföra anslag avsedda för anskaffning av försvarsmateriel till omkostnader av engångsnatur som hänför sig till reformen. Sammanlagt 100 miljoner euro har reserverats för genomförandet av reformen. Under 2013 användes cirka 12,9 miljoner euro.

Även om målen med reformen uppnås är den största utmaningen på längre sikt att finansieringen inte räcker till för försvarsmaktens materielinvesteringar efter 2015.

Försvarsmaktens verksamhet anpassades till finansieringsramen

För att hålla kontroll över utgiftstrycket, klara av de utgiftsbesparingar som regeringsprogrammet förutsätter och lyckas finansiera genomförandet av försvarsmaktsreformen sänktes försvarsmaktens verksamhetsnivå tillfälligt, med undantag av upprätthållandet av lägesbilden, den territoriella övervakningen och beredskapen att säkra den territoriella integriteten. Verksamhetsnivån var otillräcklig för att bygga upp eller upprätthålla truppers kapacitet. Avsikten är att försvarsmaktens utbildning och övningsverksamhet från och med 2015 ska återställas på den nivå som utbildningen av krigstida trupper kräver.

Anpassningen av verksamheten till de sänkta finansieringsramarna märktes liksom året innan inom repetitionsövningarna, beväringarnas stridsövningsbaserade terrängdygn samt i flyg- och fartygsverksamheten.

² Se punkterna 5.4 och 5.5 i resultatredogörelsen.

TABELL 45. Nyckeltal som beskriver försvarsmaktens verksamhet

	2011 Utfall	2012 Utfall	2013 Mål	2013 Utfall
Utbildade beväringar	21 963	21 934	21 800	21 904
Utbildade vid repetitionsövningar	27 061	4 321	5 000	4 863
Terrängdygn för beväringar	30	25	23	26
Flygtimmar för Hornet-jaktplan	8 904	8 071	8 000	7 919
Flygtimmar för NH90-helikoptrar	946	1 414	1 850	1 323
Fartygsdygn för stridsfartyg (1 A)	1 164	1 003	1 300	1 161

Fastän målen hade sänkts uppnåddes de inte till alla delar för flyg- och fartygsverksamheten. För flygtimmarna med helikoptern NH90 berodde det på att tillverkaren hade problem med reservdelar och reparation av utrustning. För marinens fartygstimmar var orsaken att det tog längre tid än väntat att få fartygen i Katanpää- och Raumaklassen i operativt skick. Antalet utbildade vid repetitionsövningar stannade något under målet. Vid utgången av oktober hade över 3 700 reservister deltagit i repövningar, och med tanke på bortfallet under början av året planerades att över 1 400 reservister skulle öva i slutet av året, men detta räckte inte riktigt för att nå upp till målet för hela året.

Försvarsmaktens personal minskade och närmade sig målet för 2015

Över 70 % av utgiftsbesparingarna för försvarsmaktsreformens strukturella lösningar ska tas från de fasta personalkostnaderna. Personalkostnaderna var totalt 870,8 miljoner euro (år 2012: 858,8 miljoner euro), vilket utgjorde nästan 49 % av försvarsmaktens omkostnader. År 2013 fortsatte den personalplanering som krävs med tanke på de ingrepp i personalstrukturen och förvaltningsenheternas uppgiftsfördelning som genomförandet av försvarsmaktsreformen förutsätter.

Antalet anställda har planenligt minskat och närmar sig målet för reformen (12 300). Personalvolymen i slutet av 2013 var 13 728 (i slutet av 2012: 14 046). Militärerna utgjorde cirka 62 % och de civila cirka 38 % av de anställda. Antalet årsverken för alla som fick lön genom försvarsmaktens omkostnadsanslag var 13 585 (år 2012: 13 845 årsverken). Beredningen av personalsammansättningen för 2015 syftade till att säkerställa utbildningen av de värnpliktiga i grundenheterna genom att i motsvarande grad gallra bland de administrativa uppgifterna. Antalet utbildare per grupp (à 35 rekryter) under grundutbildningsperioden har redan nu stigit till den nivå (2,5) som ställdes upp som mål i reformen och är nu i genomsnitt 2,4 utbildare per grupp.

Att stödja de anställda under förändringarna har varit ett viktigt moment i genomförandet av reformen. I början av året var förändringar aktuella för cirka 900 anställda. Genom olika stödinsatser och strategier sjönk antalet uppsägningsshotade till 358 före utgången av året.

Värnpliktssystemet utvecklades som ett led i försvarsmaksreformen

Den allmänna värnplikten och systemet för produktion av trupper har förbättrats utifrån rekommendationerna i rapporten Suomalainen asevelvollisuus (Den finska värnplikten). Under året lades tonvikten på att utveckla informationstjänsterna och förmånerna för de värnpliktiga. De värnpliktigas sociala och ekonomiska ställning förbättrades genom en höjning av dagpenningen för beväringar och av lönen och dagpenningen för reservister. Vidare beslutades att beväringarnas permissionsresor skulle bli kostnadsfria från och med ingången av 2014.

Beväringarnas tjänstgöringstid förkortades med 15 dygn. Reduceringen av tjänstgöringstiden påverkar dock inte vapen- och skjututbildningen, stridsutbildningen eller utbildningen inom specifika utbildningsgrenar. Hur den kortare tjänstgöringstiden påverkar produktionen av trupper klarnar närmare 2015, då nya utbildningskrav fastställts för alla trupper och utvärderingen lagts om enligt de nya anvisningarna.

Antalet beväringar som avbryter tjänstgöringen har minskat något. År 2013 fullföljdes beväringstjänstgöringen av 84 % av dem som inlett tjänstgöringen. Cirka två tredjedelar av bortfallet sker under de tre första tjänstgöringsveckorna till följd av att man vid inryckningsundersökningen upptäcker att hälsotillståndet förändrats efter uppbådsundersökningen. Genom ett åtgärdsprogram som inleddes 2009 har försvarsmakten lyckats förhindra att anpassningen av verksamheten ger negativa följder för beväringarnas åsikter om tjänstgöringen. Utgående från slutenkäten för beväringar utvecklas utbildningskulturen och utbildningsklimatet fortfarande positivt.

Nyckeltalen från slutenkäten tillåter inga längre gående slutledningar om hur försvarsmaktens anpassningsåtgärder påverkat truppernas prestationsnivå. Även om beväringarutbildningen överskred det fastställda målet på 23 stridsövningsbaserade terrängdygn, motsvarade antalet dygn ändå inte vad som krävs för att bygga upp truppernas kapacitet och inte heller den nivå som förutsatts i utbildningskraven.

I fråga om repetitionsövningarna iaktogs den nya truppstrukturen och tonvikten låg på övningar för landskapskompanier och för lednings- och specialpersonal. De uppställda kvalitetsmålen uppnåddes. I utbildningen av reservisterna utnyttjades olika utbildningsformer. Utöver repetitionsövningarna utbildades cirka 3 500 reservister vid försvarsmaktens frivilliga övningar och cirka 10 000 reservister vid Försvarsutbildningsföreningens övningar. Utbildningen och underhållet av värnpliktiga medförde kostnader (exkl. lokal-kostnader) på cirka 288,0 miljoner euro (år 2012: ca 307,1 miljoner euro).

I utvecklingen av den materiella beredskapen lades fokus på luftförsvaret, förmågan att påverka på lång distans samt övervakning och ledning

Tonvikten i utvecklingen av försvarsmaktens kapaciteter låg på luftförsvaret, förmågan att påverka på lång distans samt övervaknings- och ledningsförmågan. De i ekonomiska termer största projekten var den andra uppdateringen av materielunderhållet för Hornet-planen (MLU2), ett luftvärnsrobotsystem med medellång räckvidd, anskaffning av spa-

ningsradar med medellång räckvidd, uppbyggandet av luft-till-mark-kapacitet, försvarets eldkraft, försvarets ledningssystem samt helikoptersystemen.

Den budgeterade finansieringen av materielunderhållet motsvarade inte fullt ut behovet. Detta gällde i synnerhet armén, där värdet av reservdelslagren minskade med cirka 7,1 miljoner euro. Medlen för underhåll av flygvapnets flygmateriel räckte till anskaffningen av de servicetjänster som krävdes för flygtimmarna och i huvudsak för de nödvändiga reservdelsanskaffningarna. För marinens del motsvarade anslagen för materielunderhåll behovet.

Utgiftsbesparingarna och anpassningsåtgärderna har påverkat försvarsmaktens utvecklingsprogram för 2013—2024 på så sätt att tyngdpunkten förskjutits från utveckling av kapaciteterna till säkrande av de viktigaste kapaciteterna. På grund av kostnads- och utgiftstrycket och i syfte att säkerställa verksamhetsnivån har målen, planerna, årsandelarna och tidläggningen för olika projekt justerats.

Av de tillgängliga anslagen för anskaffning av förvarsmateriel under moment 27.10.18 överfördes cirka 359 miljoner euro (35,8 %) till 2014 huvudsakligen som bundet anslag. En stor del av de poster som överförts utgörs av 14 stora projekt som inleddes redan före 2013 och där den främsta enskilda orsaken till de överförda posterna har varit att materielleveranser har fördröjts med flera år.

Ett av de främsta målen med försvarsmaktsreformen är att genom förändringar i organisationen och verksamhetsprinciperna nå en balanserad försvarsbudget där utvecklingen och underhållet av försvarsförmågan kan tilldelas tillräckliga resurser. Enligt försvarsförvaltningens ståndpunkt i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2012 förutsätter utvecklingen av försvarsmakten ökade resurser för materialupphandling fr.o.m. 2016. Tilläggsresurser krävs för att ersätta den kapacitet som förloras genom att materiel föråldras och tas ur bruk.

Helhetsgranskning av försvarsförvaltningens lokalhantering

Fastighetskostnadernas andel av utgiftsbesparingarna i samband med försvarsmaktsreformens strukturella lösningar kommer att uppgå till cirka 15 %. Hyrorna och underhållskostnaderna för försvarsmaktens tillgängliga områden och lokaler uppgick 2013 till totalt 241,7 miljoner euro (år 2012: 238,4 miljoner euro). Försvarsministeriets arbetsgrupp TILKO, vars centrala mål var att trygga verksamhetsbetingelserna under normala förhållanden och undantagsförhållanden på försvarsmaktens områden och i dess lokaler, undersökte olika verksamhetsmodeller för lokalhanteringen. Gruppen stannade för att göra en närmare granskning av två alternativ. Det första alternativet var att utveckla den nuvarande s.k. kapitalhyresmodellen, medan det andra innebar en övergång till totalhyresmodellen. Arbetsgruppen överlätt sin rapport till försvarsministern i början av 2014.

Försvarsförvaltningen understödde försvarsorganisationerna

Försvarsministeriet delade ut cirka 2,0 miljoner euro från anslaget för stödjande av försvarsorganisationernas verksamhet. Cirka 1,8 miljoner euro av detta anslag utgjordes av statligt understöd till Försvarsutbildningsföreningen för omkostnader till följd av skötseln

av de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i lagen om frivilligt försvar (556/2007). Utfallet för de resultatmål för 2013 som försvarsministeriet fastställt för Försvarsutbildningsföreningen återges i försvarsministeriets verksamhetsberättelse som ingår i försvarsministeriets bokslut och finns på försvarsministeriets webbplats (www.defmin.fi).

5.4 Ett tryggt samhälle

Utöver upprätthållandet av militär säkerhet stöder försvarsförvaltningen det övriga samhället genom sin kapacitet, sina resurser och sitt kunnande. Försvarsförvaltningen främjar genom sin verksamhet den övergripande säkerheten i samhället. Säkerhetskommittén, som är placerad vid försvarsministeriet, bistår vid beredskapen för hantering av den övergripande säkerheten och vid samordning av beredskapen. Den övergripande säkerheten förutsätter att samhällets vitala funktioner tryggas genom samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna. Målet med samordningen av den övergripande säkerheten är att upprätthålla samhällets vitala funktioner i alla situationer. Vid samordningen iaktas principerna i säkerhetsstrategin för samhället.

TABELL 46. Utfall för operativa resultatmål

Mål	Utfall
Ett tryggt samhälle	
Försvarsmakten har beredskap att stödja andra myndigheter.	4
Den övergripande säkerheten samordnas och utvecklas enligt principerna i säkerhetsstrategin för samhället.	4
Försvarsministeriet befäster arrangemangen för myndighetssamarbete genom avtal med andra ministerier och överför på så vis befogenheterna för de praktiska arrangemangen samarbetet på ämbetsverk och inrättningar.	2
Cybersäkerheten utvecklas med hänsyn till den internationella omgivningen.	3
Försvarsministeriet har utifrån en separat plan producerat styrnormer för förvaltningsområdet härledda ur internationella informationssäkerhetsåtaganden, internationella avtal och informationssäkerhetsförordningen.	4
Försvarsförvaltningens byggverk har förmåga att för försvarsmakten producera och skaffa fastighets-, byggtrepreneur- och miljöttjänster, som försvarsmakten behöver för att stödja samhället i övrigt i enlighet med försvarsministeriets uppdrag.	3

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningsskala 1–5, där 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

För att nå upp till effektmålen

- gav försvarsmakten andra myndigheter betydelsefull handräckning,
- följde Säkerhetskommittén genomförandet och utvecklingen av de uppgifter som fastställs i säkerhetsstrategin i samhället,
- deltog försvarsmakten i uppgörandet av en genomförandeplan för cybersäkerhetsstrategin,

- bereddes en utveckling av Finlands nationella lagstiftning för att göra det enklare att förutse och avvärja cyberhot,
- bereddes en rörelseöverlåtelse av försvarsmaktens myndighetsnätverk och dess underhållstjänster till Suomen Turvallisuusverkko Oy, som arbetar med säkerhetsnätverk.

Försvarsmakten bistod andra myndigheter genom att ge handräckning och andra stöduppgifter som kan jämföras med handräckning cirka 560 gånger. Enligt återkopplingen har försvarsmaktens handräckning varit betydelsefull och i vissa fall av avgörande vikt.

Statsrådet gav i januari 2013 en förordning om Säkerhetskommittén, vilken fortsätter det arbete för Finlands övergripande säkerhet och beredskap som tidigare utfördes av säkerhets- och försvarskommittén. Säkerhetsstrategin för samhället, som godkändes av statsrådet 2012, samordnar statens, kommunernas, olika organisationers och näringslivets beredskapsarbete i olika säkerhetssituationer. Säkerhetskommitténs sekretariat följde under 2013 verkställandet och utvecklingen av de i säkerhetsstrategin för samhället fastställda strategiska uppgifter som faller på olika förvaltningsområdens ansvar. Uppföljningen har nått en god grundberedskap och kommer att vidareutvecklas.

Säkerhetskommittén har också en central roll i genomförandet av den nyligen färdigställda cybersäkerhetsstrategin. I strategin fastställs de viktigaste målen och riktlinjerna för att svara på hoten mot och säkerställa funktionaliteten i cybermiljön. Försvarsförvaltningen medverkade till att ta fram en genomförandeplan för cybersäkerhetsstrategin, bistod i utvecklingen av den nationella cyberutbildningen, inledde genomförandet av en plan för cybersamarbete med Nato, påbörjade beredningen av ett samförståndsprotokoll mellan Finland och Nato samt samordnade det nationella deltagandet i CC13-övningen. Försvarsförvaltningens viktigaste projekt i fråga om cyberförsvaret presenteras i verkställighetsprogrammet för cyberstrategin. En riskbedömning av förvaltningsområdet har gjorts upp i enlighet med kraven i strategin. Genomförandet av cybersäkerhetsstrategin främjades dessutom av att nuläget för lagstiftningen beskrevs och en internationell jämförelse av lagstiftningen genomfördes.

Försvarsmaktens myndighetsnätverk och dess underhållstjänster kommer genom en rörelseöverlåtelse att övergå till Suomen Turvallisuusverkko Oy, som arbetar med säkerhetsnätverk. Efter rörelseöverlåtelsen kommer kostnaderna för säkerhetsnätverken att täckas genom användaravgifter som uppbärs av kunderna. Rörelseöverlåtelsen bereddes under 2013 och kommer att genomföras när den behövliga lagstiftningen antagits och övriga förutsättningar för överlåtelsen föreligger.

Av anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde användes sammanlagt 21,3 miljoner euro för direkta utgifter förorsakade av samordning av den övergripande säkerheten, myndighetssamarbetet och försvarsmaktens handräckningsuppdrag. Av summan användes 16,6 miljoner euro inom olika förvaltningsområden för säkerhetsnätverksprojektets utgifter.

5.5 Stärkande av den internationella säkerheten

Krishanteringen är Finlands viktigaste säkerhetspolitiska metod när det gäller att främja stabiliteten i världens konfliktområden. Den militära krishanteringen är en del av Finlands försvar. Den internationella krishanteringen förebygger och begränsar kriser jämte återverkningar som kan nå Finland. Den militära krishanteringen utvecklar den beredskap och de kapaciteter Finland behöver för sitt eget försvar och med tanke på kriser som påverkar Finland. Finland strävar efter att öka verkningsgraden för sin krishanteringsverksamhet och förbättra sin förmåga att delta också i krävande internationella krishanteringssupdrag på ett heltäckande sätt och på ett sätt som beaktar Finlands kompetensområden.

TABELL 47. Utfall för operativa resultatmål

Mål	Utfall
Stärkande av den internationella säkerheten	
Försvarsmakten utför de krishanteringssupdrag som den har tilldelats.	4
I den internationella militära krishanteringen använder försvarsmakten enheter som har utvärderats i styrkeregistret. Kapaciteten bör kunna användas i insatser som är krävande och som ska inledas snabbt.	3
Försvarsmakten har beredskap för deltagande i nya insatser eller utbildnings- och rådgivningsupdrag.	4
Säkerheten och skyddet i samband med tjänstgöringen utvecklas så att de trupper som deltar i insatser alltid får tillgång till den materiel som omständigheterna och uppgifterna kräver.	4
Krishanteringspersonalens ställning och förmåner samt stödsinsatserna för dem utvecklas i samarbete med andra myndigheter och experter.	4
Krishanteringens verksamhetsbetingelser och prestationsförmåga utvecklas i enlighet med de krav som omvärlden ställer på ett sätt som stöder utnyttjandet och utvecklandet av försvarsförmågan och dessutom påverkas den beredning som sker på statsrådsnivå.	4
Byggverket har förmåga att stödja försvarsmakten när det gäller planering och genomförande av uppgifter inom fastighets- och miljösektorn i insatser som hänför sig till militär krishantering.	4

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningskala 1—5, där 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

Finland deltog i tio militära krishanteringsinsatser och två observatörsupdrag. Tyngdpunkten låg på Finlands mottagande av uppdraget som ledande nation för insatsen i Libanon, på deltagandet i Atalantainsatsen med en självständig avdelning för skydd av fartyg, på inrättandet av två nya insatser i Mali (EU och FN) samt i slutet av året på deltagande i den marina insatsen i anslutning till förstörandet av kemiska vapen i Syrien. Deltagandet i planeringen av den insats som ska följa på ISAF-insatsen i Afghanistan fortsatte.

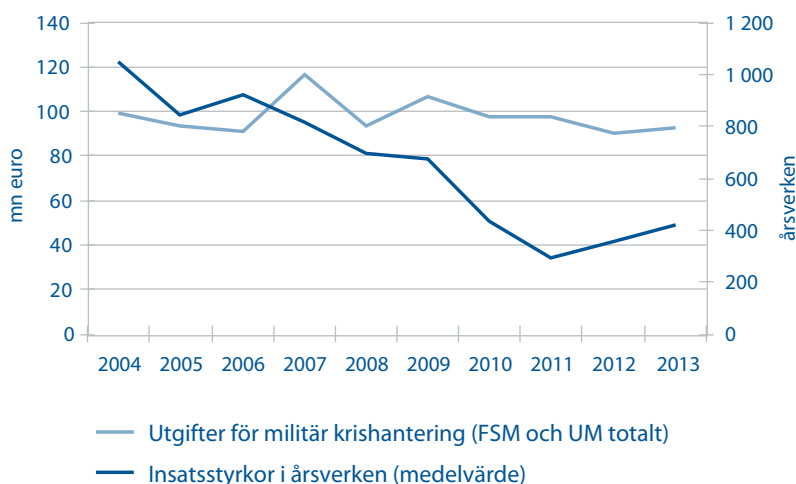
I den militära krishanteringen använde försvarsmakten huvudsakligen enheter som utbildats och reserverats för krishantering och som har utvärderats i styrkeregistret. Under 2013 var Finlands bidrag i genomsnitt 400 soldater.

Det är viktigt att utveckla ett helhetsperspektiv också i planeringen av den militära krishanteringen och målen för den. Även om den militära krishanteringen, den civila krishan-

teringen och utvecklingssamarbetet medför särskilda roller och ansvar, är det frågan om verksamheter som kompletterar varandra. Utöver fokuseringen på antalet anställda och på kostnaderna har ökad vikt lagts vid att utveckla utvärderingen av verksamhetens effektivitet.

Deltagandet i krävande och långvariga internationella militära krishanteringsinsatser torde minska efter att ISAF-insatsen fasats ut. Krishanteringen är dock fortsatt en central uppgift för FN, EU och Nato, och insatser kommer också i framtiden att inrättas när det behövs. De militära övningarna får ökad betydelse för upprätthållandet av samarbetsförmågan. För Finlands del är det av högsta vikt att fullt ut utnyttja Natos och EU:s övningar och att delta i snabbinsatstyrkorna (EUBG, NRF).

FIGUR 4. Utgifter för militär krishantering och insatsstyrkor i årsverken (medelvärde) ¹

¹ Utgifterna inkluderar utgifter för anskaffning av materiel för militär krishantering under moment 27.30.20. och utgifter för underhåll av krishanteringsstyrkor under moment 24.10.20. Det årliga antalet deltagare i insatserna är medeltal mängden personal som under året har deltagit i olika insatser.

Utgifterna för krishantering är på samma nivå som förr trots att operationernas styrka har minskat, eftersom den militära krishanteringen har blivit mer krävande och operationerna är förlagda längre bort från Finland. Det har krävt bl.a. materiel för krävande bruk inklusive skydds- och säkerhetsredskap samt medfört större utmaningar för logistiken. Som en följd av det är också kostnaderna högre, utöver de stigande lönekostnaderna och materielkostnaderna.

TABELL 48. Utgifter för den militära krishanteringen 2013, 1 000 euro

Användningsändamål	Moment 24.10.20.		Moment 27.30.20.		Sammanlagt	
	Disponi- belt	Använt	Disponi- belt	Använt	Disponi- belt	Använt
Krishanteringsinsatsen i Kosovo (KFOR)	2 318	2 021	1 915	792	4 233	2 813
Krishanteringsinsatsen i Bosnien och Hercegovina (EUFOR)	991	946	371	203	1 362	1 149
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan (ISAF)	16 436	16 406	17 737	8 278	34 173	24 684
Krishanteringsinsatsen i Liberia (UNMIL)	286	264	64	49	350	313
Atalanta-insatsen	2 576	1 850	3 889	1 901	6 465	3 751
Krishanteringsinsatsen i Libanon	15 403	15 166	19 167	13 794	34 570	28 960
EU:s utbildningsinsats i Somalia	600	566	212	201	812	767
EU:s utbildningsinsats i Mali	1 089	803	585	412	1 674	1 215
FN:s utbildningsinsats i Mali	220	44	77	36	297	80
Militärobservatörs-verksamhet			3 971	2 535	3 971	2 535
Utgifter sammanlagt för krishanteringsinsatser	6 191	5 287	6 499	5 528	12 690	10 815
Programmet för utvecklande av styrkor för krishantering			22 355	15 352	22 355	15 352
Utgifter för utbildnings- och beredskapstiden för EU:s stridsgrupper	50	4			50	4
Reservpunkten i momentets dispositionsplan	16 242	23	12 325	234	28 567	257
SAMMANLAGT	62 402	43 380	89 167	49 313	151 569	92 693

Av anslagen under utrikesministeriets huvudtitel blev cirka 19 miljoner euro oanvända. Av anslagen under försvarsministeriets huvudtitel överfördes cirka 39,8 miljoner euro till följande år. Av beloppet ingick cirka 12,1 miljoner euro i dispositionsplanens reservpunkt under det ifrågakvarande momentet. Orsaken till att anslagen för materielanskaffningar överfördes var att upphandlingarna försenades.

5.6 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 49. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	15 658	14 883	14 673
Försvarsministeriet	139	145	147
Försvarsförvaltningens byggverk	861	840	829
Försvarsmakten	14 658	13 898	13 696

TABELL 50. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
27. FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 613,5	2 793,5	2 818,9
27.01. Försvarspolitik och förvaltning	376,2	390,9	361,1
27.10. Militärt försvar	2 180,4	2 349,1	2 408,5
27.30. Militär krishantering	57,0	53,5	49,3

6 Finansministeriet

Översikt över verksamheten och de viktigaste förändringarna och riskerna i verksamhetsmiljön

Tillväxten inom den globala ekonomin fortsatte att försvagas men utsikterna för konjunkturen har förbättrats och en vändning uppåt ser ut att stå för dörren. Den globala privata konsumtionen har återhämtat sig efter finanskrisen och översteg sannolikt redan 2013 den nivå som gällde före recessionen. Investeringarna däremot har återhämtat sig sämre och ligger klart under nivån före recessionen och betydligt efter tillväxttrenden som rådde före recessionen. Tyngdpunkten för tillväxten ligger fortsättningsvis i tillväxtekonomierna men även där är tillväxten svagare än tidigare.

Krisen inom euroområdet har pågått sedan 2008 då störningarna inom den globala ekonomin och den därav förvärrade bankkrisen ledde till problem och skuldkriser inom den offentliga ekonomin i flera länder. Situationen ledde till omfattande politiska utmaningar som fortfarande är aktuella. Läget på finansmarknaderna inom euroområdet har dock stabiliserats tack vare Europeiska centralbankens åtgärder och löften. Tekniskt sett är recessionen inom euroområdet, som pågått i sex kvartal, på väg att ta slut eftersom euroområdet är på väg in i en svag tillväxt. Förra året sjönk totalproduktionen inom euroområdet visserligen fortfarande med i medeltal ungefär en halv procent i likhet med året innan.

Arbetet med att förstärka koordineringen av EU-medlemsländernas ekonomiska politik och finanspolitik fortsatte 2013. Vid ingången av 2013 trädde den så kallade finanspakten i kraft. Fördragets centrala innehåll har införts i den nationella lagstiftningen genom lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012). Förordningen om förhandstillsyn över budgetplanerna trädde i kraft i maj och under 2013 skulle Finland fatta beslut om det nationella genomförandet av budgetramdirektivet. Finansministeriet beredde genomförandet och i februari 2014 utfärdades statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014).

Situationen för Finlands ekonomi är dyster. I ljuset av preliminära uppgifter krymte Finlands ekonomi 2013 för andra året i rad. Den svaga tillväxten var utbredd, det var endast den offentliga konsumtionen och de offentliga investeringarna som hade en positiv inverkan på den ekonomiska aktiviteten. De nationella möjligheterna att genom den ekonomiska

politiken på kort sikt påverka tillväxten är begränsade. För en liten och öppen ekonomi som Finlands är den internationella efterfrågan av avgörande betydelse. Den finländska exporten har klarat sig väldigt dåligt både under och efter finanskrisen. Under åren 2008—2013 har Finlands andel av den internationella handeln minskat mer än till exempel Svergies och Tysklands andelar och till och med mer än krisländerna Spaniens och Italiens andelar. Problemet ligger inte i den minskade efterfrågan på grund av eurokrisen utan först och främst i den finländska produktionens konkurrenskraft och strukturen hos utbudet.

Strukturomvandlingen inom den finländska ekonomin fortsatte under förra året. Industrins andel av den finländska ekonomins förädlingsvärde fortsatte att krympa och särskilt elektronik- och skogsindustrin flyttade produktionen utomlands. Inom tjänstesektorn dämpades utsikterna för handeln på grund av den försvagade köpkraften. Å andra sidan ökade produktionen av privata social- och hälsovårdstjänster på grund av en allt äldre befolkning.

Regeringen beslöt i augusti 2013 i sitt strukturpolitiska program att stärka tillväxtförsättningsarna och minska hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin. I november 2013 togs ett mer detaljerat beslut om genomförandet av programmet. Med hjälp av programmet förnyas de institutionella ramarna för ekonomisk aktivitet. Reformerna måste anpassas till den allmänna ekonomiska politiken så att helheten stödjer tillväxten och sysselsättningen även på kort sikt.

Strukturella förändringar som genomförts under den nuvarande regeringsperioden är bl.a. en sänkning av samfundsskattesatsen, påbörjandet av kommunreformen, social- och hälsovårdens servicestrukturereform, en minskning av kommunernas uppgifter och skyldigheter och en bostadspolitisk reform. Regeringen har också tagit beslut om åtgärder som stärker utbildningen och sysselsättningen av unga och underlättar sysselsättningen av partiellt arbetsföra.

Enligt en utredning från hösten 2013 ser den offentliga ekonomin inte ut att uppnå balans på medellång sikt och den offentliga skulden fortsätter att växa i förhållande till totalproduktionen. En allt äldre befolkning som medför stigande pensions-, hälso- och sjukvårds- och långvårdsutgifter medför ytterligare en utmaning i strävan att uppnå balans inom den offentliga ekonomin.

Den kommunala ekonomin uppvisade fortsättningsvis ett tydligt underskott på grund av att årsbidraget var mindre än nettoinvesteringarna. Staten påverkar den kommunala ekonomin genom ändringar i lagstiftning och normer och genom budgetbeslut om de anslag som är beroende av prövning. Statens budgetproposition för 2013 försvagade kommunernas budgetläge med ett nettobelopp på sammanlagt 193 miljoner euro jämfört med 2012.

I samband med rambeslutet våren 2013 beslöt regeringen att starta beredningen av en förbättring av makrostyrningen av kommunernas ekonomi. I enlighet med rambeslutet och i syfte att stärka basserviceprogramförfarandet och förbättra den nya ramgranskningen av den kommunala ekonomin bereder man samordnade åtgärder i samband med totalreformen av kommunallagen, omarbetningen av statsandelssystemet och beredningen av de finanspolitiska bestämmelserna. Våren 2013 startade finansministeriet beredningen av utvecklingsarbetet som avser styrningen av kommunernas makroekonomi.

Under 2013 genomfördes 10 kommunsammanslagningar och understödsanslagen för kommunsammanslagningar växte med drygt 20 miljoner euro jämfört med 2012. Man föreslog en höjning med 20 miljoner euro av den på prövning baserade delen av kommunernas statsandelar. Höjningen ligger på samma nivå som året innan.

Våren 2013 godkändes det tionde basserviceprogrammet. Basserviceprogrammet 2014—2017 utarbetades i en situation där budgetläget inom den kommunala ekonomin försämrades enligt de preliminära boksluten för 2012. Som underlag för basservicebudgeten erhöll man preliminära uppgifter om kommunernas och samkommunernas bokslut för 2012 vilket förtydligade bilden av det svaga budgetläget inom den kommunala ekonomin.

Statsskulden fortsatte växa 2013. Nya lån lyftes till ett nettobelopp på 6,4 miljarder euro. Nettoupplåningen underskred det av riksdagen godkända budgeterade beloppet med 2,8 miljarder euro p.g.a. att statens likviditet inte krävde att man fullt ut utnyttjade möjligheterna till nettoupplåning.

Arbetsstillfredsställelsen som helhet och tillfredsställelsen med ledarskapet bland statens personal steg 2013 något jämfört med året innan. Omställningar i anslutning till utvecklingsprojekt ökar ofta personalens upplevelse av osäkerhet och försämrar tillfälligt arbetsstillfredsställelsen. Trots stora utvecklingsprojekt under de senaste åren har personalens arbetsstillfredsställelse som helhet inte sjunkit utan bibehållits eller ökat.

Jutta Urpilainen
Finansminister

Henna Virkkunen
Förvaltnings- och kommunminister

Jan Vapaavuori
Näringsminister

Alexander Stubb
Europa- och utrikeshandels-
minister

6.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 51. Utvärderingen av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Ekonomiskt hållbar välfärd	God	Sysselsättnings- och tillväxtavtalet garanterade för sin del utmärkt konkurrenskraften och stabiliteten på de öppna och globala marknaderna. Effektivitets- och resultatprogrammet fortsätter. Resultaten är tillfredsställande. Programmet för bekämpning av grå ekonomi har indirekt sporrat till arbete och företagsamhet. Reformen av den offentliga sektorns förvaltnings- och servicestruktur framskrider tillfredsställande. Beredningen och genomförandet av regeringens strukturpaket och reformen av centralförvaltningen fortsätter.
Högklassiga och ekonomiskt producerade offentliga tjänster	Nöjaktig	Arbetet med informationsförvaltningens interoperabilitet framskrider tillfredsställande. Helhetsarkitekturarbetet har organiserats och arbetet med den nationella servicekanalen har startat. Arbetet med att klargöra arbetsfördelningen vid anordnandet och produktionen av offentliga tjänster och med att avlägsna överlappningar har framskridit tillfredsställande. Bestämmelserna om Valtori blev färdiga. Arbetet inom TUVE-verksamheten fortsätter.

6.2 Den ekonomiska politiken

Finansministeriet har ansvaret för beredningen och förverkligandet av regeringens ekonomiska politik. Vidare bereder ministeriet för Finlands del koordineringen av EU:s ekonomiska politik och euroområdet ekonomiska politik. Regeringens ekonomiska politik i sin helhet har redovisats utförligt i första delen av regeringens årsberättelse. Den här delen fokuserar på frågor inom ministeriets verksamhetsområde.

Målet för regeringens ekonomiska politik är att garantera den offentliga ekonomins hållbarhet under valperioden genom att anpassa utgifter och inkomster och genomföra strukturella reformer. För att stärka statsfinanser har regeringen i olika sammanhang beslutat om omedelbara anpassningsåtgärder, även våren 2013 vid ramförhandlingarna fattas beslut om tilläggsåtgärder. Sammanlagt uppgår anpassningsåtgärderna 2015 till cirka två procent av totalproduktionen.

Med skattepolitiken strävar man efter att stärka tillväxten inom realekonomin genom en sänkning av samfundsskatten från och med ingången av 2014. Under 2013 togs beslut om det strukturpolitiska programmet. Syftet med programmet är att minska hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin bl.a. genom att med hjälp av programmet påverka den framtida inhemska tillväxtpotentialen. Framtiden utvisar hur de här åtgärderna inverkar på den ekonomiska tillväxten och i varje fall kan effekterna bedömas först om flera år.

Den svaga ekonomiska tillväxten under de närmaste åren förorsakar allt större utmaningar med tanke på budgetläget inom Finlands offentliga ekonomi. Det finns en risk att Finlands ekonomiska tillväxt blir sämre än i de länder vi konkurrerar med. För att budget-

läget för den offentliga ekonomin ska förbättras på ett hållbart sätt krävs en positiv utveckling inom realekonomin. En utmaning för den finländska ekonomin är en effektivisering av arbetsmarknaden. En allt äldre befolkning tillsammans med problemen med att få utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden att mötas kan bli ett hinder för tillväxten.

Riskerna för den ekonomiska utvecklingen är fortsättningsvis i huvudsak negativa och hänför sig främst till euroområdet och Finlands ekonomiska situation. Trots de senaste tidernas uppmuntrande nyheter inom euroområdet är den begynnande tillväxten fortfarande på bräcklig grund. Skillnaderna mellan ländernas tillväxt och tillväxtförutsättningar är stora och euroområdet som helhet ännu sårbart inför chocker. En svag positiv trend kan lätt vända. Regeringens åtgärder inom den ekonomiska politiken strävar efter att öka flexibiliteten och rörligheten i den finländska ekonomin och samtidigt stärka förmågan att hantera oförutsedda chocker.

6.3 Finansmarknaden och internationella finansinstitut

Projektet för att upprätta en bankunion startade 2012. Projektet fortsatte intensivt under 2013. Finansministeriet deltog aktivt i förhandlingarna och drev Finlands intressen. EU-förordningen om en gemensam banktillsynsmekanism blev färdig under redogörelseåret. I och med förordningen tar Europeiska centralbanken i november 2014 över huvudansvaret för tillsynen över kreditinstitutens stabilitet. Förordningen uppfyller Finlands viktigaste förhandlingsmål.

Nästa steg inom bankunionen gäller krishantering. I anslutning till det nådde man i december 2013 resultat i förhandlingarna om ett nytt direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag. Direktivet samordnar medlemsstaternas krishanteringsverktyg. Den nya lagstiftningsramen bekräftar Finlands viktigaste förhandlingsmål, dvs. att kostnaderna för krislösningen täcks i första hand av ägarna och placerarna, i andra hand av försäkringsavgifter som påläggs branschen och först i sista hand görs en bedömning om att eventuellt använda offentliga medel i krishanteringen.

Förhandlingarna fortsätter om en gemensam EU-förordning om en krishanteringsmekanism. Förordningen skulle överföra krishanteringsbefogenheterna till unionen från och med ingången av 2016. Enligt förordningen skulle krishanteringsmekanismen bygga på både förordningen och ett internationellt avtal mellan medlemsstaterna. Genom avtalet skulle medlemsstaterna inom euroområdet godta noggrannare bestämmelser om överföring av medel till en gemensam krishanteringsfond och en successiv sammanslagning av de här medlen. Arbetet med att genomföra krishanteringsbestämmelserna i den nationella lagstiftningen startades i februari av en arbetsgrupp vid finansministeriet.

I juni nådde eurogruppen en överenskommelse om ett nytt stödinstrument i anslutning till Europeiska stabilitetsmekanismen, dvs. en överenskommelse om de viktigaste elementen för direkt rekapitalisering av banker. Elementen motsvarar i hög grad Finlands förhandlingsmål. De återstående detaljerna i dokumenthelheten som behövs för att grunda det nya instrumentet kommer man att ta politiska beslut om under 2014.

Den nya förordningen och direktivet om bankernas soliditet och likviditet blev färdiga sommaren 2013. Arbetet med att genomföra dem i den nationella kreditinstitutlagen fortsatte på hösten. Inom projektet för en totalreformen av kreditinstitutlagen beredde man också nationell lagstiftning om stabilitetstillsyn på makronivå och tillsynsverktyg. Man beaktade också inverkningarna på Finansinspektionen av den Europeiska centralbankens nya befogenheter. Regeringen har gett en proposition till riksdagen i april 2014.

En betydelsefull nationell lagreform var även den till riksdagen i september givna omfattande regeringspropositionen om genomförandet av direktivet om förvaltare av alternativa fonder. Den nya lagen utvidgar regleringen till att omfatta kapital- och fastighetsplaceringsverksamhet inom kommanditbolag. Den jämföras med förmögenhetsförvaltning och har hittills utövats på basis av näringsfriheten. Den nya lagstiftningen trädde i kraft i mars 2014.

Finansministeriet deltog 2013 i över 20 olika projekt inom EU för att förnya finansmarknadsbestämmelserna. På grund av bankunionsprojektet framskred inte beredningen av alla projekt lika mycket.

Under redogörelseåret satsade finansministeriet kraftigt även på att förbättra masskuldebrevsmarknaderna och på övriga utredningar om företagets tillgång till finansiering. I utredningarna bedömde man behoven av förbättringar i regleringen. Beslut om åtgärder på basis av de här projekten tas under våren 2014.

Internationella finansinstitut

Till följd av den fortsatta osäkerheten inom den globala ekonomi förväntas fortsättningsvis efterfrågan på finansiering som erbjuds av internationella finansinstitut under kommande år att ligga på en högre nivå än under tiden före krisen. Finansinstitutens begränsade resurser och de ekonomiska utmaningar som medlemsstaterna står inför betyder att man att allt noggrannare kommer att fästa uppmärksamheten på bankernas kapital, deras hanteringen av ekonomiska risker och verksamhetens effektivitet och resultat. Med hjälp av kapitalökningen som man kommit överens om 2012 ökade Europeiska investeringsbanken märkbart sitt ekonomiska stöd för att främja en europeisk ekonomisk tillväxt och nya arbetsplatser.

Till följd av den ekonomiska krisen har omorganiseringen av det internationella finanssystemet fortsatt att vara aktuell. För de internationella finansinstitutens del är det främst fråga om Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens rösträtts- och förvaltningsreformer. Reformernas mål är att beakta dynamiken i den ekonomiska tillväxten och den allt större betydelse som tillväxtekonomierna har på den internationella marknaden. Avsikten med rösträtts- och förvaltningsreformen är att påverkningsmöjligheter för små länder som Finland kan komma att försämrats. Finansministeriets linje är att Finlands intressen på internationella forum tryggas med hjälp av Europeiska unionen och den nordisk-baltiska valkretsen i *Bretton Woods*-institutionerna.

G20-gruppen som de stora ekonomierna bildar har fokuserat på hanteringen av den ekonomiska krisen, åtgärder till stöd för ekonomisk tillväxt och reformer av bestämmelserna om finansmarknaderna. Finland har noga följt med effekterna av de riktlinjer för den ekonomiska politiken som G20-gruppen utarbetat och verkställandet av utfästelserna.

På Världsbankens och IMF:s årsmöten i oktober 2013 godkändes den genom tiderna första strategin för hela Världsbanksgruppen. Strategin omfattar både den del av gruppen som lånar till den privata sektorn och den som lånar till den offentliga setorn. Huvudmålen i strategin är att avskaffa den extrema fattigdomen till en nivå på 3 % fram till 2030 och att välståndet ska fördelas jämnare inom länderna. Finland har understrukit betydelsen av kostnadseffektivitet och resultatinriktad verksamhet och en tydligare fokusering av resurserna på de allra fattigaste. För att trygga bankens starka AAA-kreditvärdighetsklassificering arbetar Finland hårt för att påverka bankens finansieringsstrategi enligt ovan nämnda principer.

6.4 Statens kommunpolitik

Med kommunreformen strävar man efter att utgående från kundens behov garantera kommunala tjänster av hög kvalitet på jämlika villkor. Reformens mål är en livskraftig kommunstruktur byggd på starka primärkommuner. I kommunstrukturlagen som trädde i kraft vid ingången av juli finns bestämmelser om kommunernas skyldighet att utreda sammanslagning av kommuner, grunderna för utredningarna, utredningsområden, undantagsförfarande, tidsfrister, förfaringssätt, kompetens och ekonomiska sporrar.

Finansministeriet tillsatte i oktober 2013 en arbetsgrupp med uppdrag att bereda lagstiftning om metropolförvaltningen. Metropolförvaltningen skulle ansvara för bl.a. markanvändning, boende och trafik och uppgifter i anslutning till metropolområdets konkurrenskraft. Även en särskild kommunindelningsutredning har startats som gäller metropolområdet.

För kommuner som planerar och förbereder kommunsammanslagningar erbjuder kommunreformens stödprogram experthjälp i att leda förändringar, utveckla ICT-verksamheten och upprätta balanseringsplaner för ekonomin. Stödprogrammet innefattar också utvecklingsprojekt för närservice, ledarskap och närdemokrati och forskningsprogram till stöd för kommunstrukturförändringar. De här genomförs i samarbete med bl.a. Finlands Kommunförbund. I anslutning till stödprogrammet publicerades hösten 2013 en databank till stöd för genomförande av kommunsammanslagningar.

Utredarens förslag till ett nytt statsandelssystem blev färdigt i januari 2014. Det är meningen att reformen träder i kraft 1.1.2015. Systemet ska förenklas och förtydligas och de sporrande elementen utvecklas.

Beredningen av en totalreform av kommunallagen fortsatte 2013. I samband med reformen granskas särskilt kommunens styrning av sin ekonomi, kommunernas ledningssystem, de förtroendevaldas ställning och verksamhetsförutsättningar, förhållandet mellan kommunallagen och speciallagar, hur kommuninvånarna deltar och påverkar och kommunernas och marknadernas förhållande. Avsikten är att den nya kommunallagen ska träda i kraft vid ingången av 2015.

En kartläggning av kommunernas uppgifter publicerades i januari 2013. Utredningen innehåller kommunernas lagstadgade uppgifter och de skyldigheter som följer av dessa. Enligt materialet som insamlats genom en enkät riktad till ministerierna har kommu-

nerna 535 uppgifter. Antalet uppgifter har ökat kraftigt sedan 1970-talet och på 2000-talet fortsätter uppgifterna fortfarande att öka. Regeringen har i sitt sturkturpolitiska program beslutat att kommunernas uppgifter och skyldigheter minskas så att minskningen motsvarar utgifter för en miljard euro.

I samband med rambeslutet våren 2013 beslöt regeringen att starta beredningen av en förbättring av makrostyrningen av kommunernas ekonomi. I enlighet med rambeslutet och i syfte att stärka basserviceprogramförfarandet och förbättra den nya ramgranskningen av den kommunala ekonomin bereder man samordnade åtgärder i samband med totalreformen av kommunallagen, omarbetningen av statsandelssystemet och beredningen av de finanspolitiska bestämmelserna.

Den kommunala ekonomin, basserviceprogrammet och basservicebudgeten presenteras i första delen av årsberättelsen.

6.5 Bekämpning av grå ekonomi

Även under 2013 satsade man på att bekämpa den grå ekonomin. Av arbetstiden som sattes på skattegranskningar gick 34 % till granskningar av den grå ekonomin. Av Skatteförvaltningens 3 362 skattegranskningar visade sig 688 stycken (21 %) gälla den grå ekonomin. Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetade 2013 cirka 33 000 fullgörande-rapporter till stöd för myndigheternas verksamhet (2012 ca 13 500). Utredningsenheten tar fram och delar med sig information om den grå ekonomin, bl.a. i form av lägesbilder och utredningar. 2013 producerade enheten 63 rapporter och 84 artiklar.

Projektet för skattekontroll inom byggbranschen (RAKSA) fortsatte. 2013 granskades över 600 företag och debiteringsförslagen uppgick till 28 miljoner euro. Skattnummerregistret inom byggbranschen som togs i bruk 2012 innehöll i slutet av 2013 717 000 personer av vilka 67 000 hade annat medborgarskap än finländskt eller dubbelt medborgarskap.

Tullens bekämpning av grå ekonomi inbringade 18,6 miljoner euro 2013. Beloppet består av 6,3 miljoner euro i påförda efterskatter samt genom specialindrivningsåtgärder i samarbete med andra myndigheter insamlade medel varav 6,2 miljoner euro styrdes till Skatteförvaltningen och 6 miljoner till övriga fordringsägare.

6.6 Förvaltningspolitik och förvaltningsutveckling

För att genomföra resultatstyrningsreformen inom statsförvaltningen har man publicerat en handbok för resultatstyrning (på finska: vm.fi/tulosohjaus). Handboken stödjer arbetet med att genomföra och utveckla resultatstyrningen vid ministerier och ämbetsverk. Omfattande pilotförsök har genomförts för att pröva utvecklingsidéerna om resultatstyrning. En andra omgång pilotförsök startade sommaren 2013 och resultaten blir färdiga i början av 2014. 2013 genomförde man en utredningen inom finansministeriets alla förvaltningsområden i syfte att ta reda på hur arbetet med att genomföra utvecklingsprinciperna för resultatstyrning framskrider inom förvaltningsområdena. Utredningen

visade att projektet för att genomföra de 12 förbättringsförslagen och stödåtgärderna har gjort betydande framsteg inom förvaltningsområdena även om skillnader mellan de olika förvaltningsområdena kan urskiljas. Vidare har man ytterligare förbättrat utbildningsprogrammet för resultatstyrning som genomförs i samarbete med HAUS kehittämis-keskus Oy. Även resultatstyrningsnätverket och resultatstyrningsutskottet fortsatte sin verksamhet för att utveckla resultatstyrningen, etablera samarbetsmekanismer och stärka resultatstyrningskompetensen.

Handlingsprogrammet för att främja en öppen finländsk förvaltning utarbetades under hösten 2012 och början av 2013 i samarbete mellan statsförvaltning, kommuner, medborgare och medborgarorganisationer. Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling (HALKE) godkände Finlands handlingsprogram i mars 2013. Finland har förbundit sig till att främja en öppen förvaltning enligt handlingsprogrammet. Det var en förutsättning för att bli godkänd till det internationella partnerskapsprogrammet för öppen förvaltning (Open Government Partnership, OGP) vilket skedde i april 2013. Ministeriernas kanslichefer och Finlands Kommunförbund har kommit överens om gemensamma principer för att främja en öppen förvaltning. Genomförandet av utfästelserna i handlingsprogrammet startade i ämbetsverk, inrättningar, ministerier och kommuner i juli 2013 inom fyra olika delområden, dvs. öppen verksamhet, tydligt språk, öppen information och förvaltningen som möjliggörare.

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling (HALKE) godkände i maj 2013 den offentliga förvaltningens kundstrategi. Ministerarbetsgruppen framhöll betydelsen för en bättre kundservice av elektroniska tjänster, en allt effektivare användning av gemensamma datalager och nationell styrning. Nyckeluppgifter för projektet som genomför kundstrategin är att se till att de strategiska riktlinjerna blir en del av verksamheten, styrningen av verksamheten, ledarskapet och utvärderingssystemen. Projektet tar slut i maj 2014.

Målet för projektet Kundenservice2014 var att kunden ekonomiskt och effektivt får alla de viktigaste offentliga kundtjänsterna genom en enda servicekanal på ett och samma serviceställe som ligger på ett rimligt avstånd från hemmet. Projektets slutrapport blev färdig våren 2013 och i arbetet med den fortsatta beredningen som startade i december beaktas remissresponsen. Målet är att verksamheten vid de gemensamma kundserviceställena ska kunna starta 2015.

Medborgarrådgivningen startade i november 2013. Tjänsten minskar på icke brådskande samtal till nödcentralerna. Den svarar på allmänna frågor om offentlig service, styr kunderna till rätt myndighet och erbjuder stöd till användare av myndigheternas e-tjänster. Statsrådets redogörelse till riksdagen om verkställandet och resultatet av regionförvaltningsreformen (SRR 1/2013) gavs till riksdagen 27.2.2013. Redogörelsen utvärderade reformen och lade fram förslag på hur regionförvaltningen kunde utvecklas ytterligare. I redogörelsen konstateras bl.a. att kunderna är nöjda och personalens arbetshälsa är fortsatt god. Vidare konstateras att oavhängigheten, opartiskheten och rättssäkerheten förverkligats och att produktivitetsförbättringarna kompenserat de knappa resurserna. Redogörelsen identifierade utvecklingsbehov som hänger ihop med bl.a. regionförvaltningen som helhet, styrning och ledning, behörighetsfrågor och balansering av uppgifter och resurser.

Den statliga region- och lokalförvaltningen har utvecklats ytterligare enligt redogörelsens riktlinjer. Uppgifter inom biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet, basservicen inom kultursektorn och uppgifter i anslutning till anläggning av läroanstalter har överförts från närings-, trafik- och miljöcentralerna till regionförvaltningsverken. Ansvarsområdet för polisväsendet vid regionförvaltningsverken har lagts ner 1.1.2014 och samarbetet mellan regionförvaltningsverken och polisinsirättningarna har organiserats och startat. En förändring av regionförvaltningsverkens behörighet till en rikstäckande behörighet för vissa uppgifters del är under beredning. Vidare är under beredning en koncentrerings av de administrativa tjänsterna till ett enda regionförvaltningsverk och magistraternas införlivande i regionförvaltningsverken. En utredning om effekterna av en eventuell sammanslagning av magistraterna med regionförvaltningsverken blev färdig i oktober 2013. Utredningspersonen föreslog i sin rapport att magistraterna blir en del av regionförvaltningsverken.

6.7 Styrningen och utvecklingen av den offentliga förvaltningens ICT

Den offentliga förvaltningens ICT-strategi publicerades våren 2013. Strategin kan delas in i fem områden: 1) ekosystem för serviceinnovationer, 2) öppen data och sam användning av information, 3) förmåga att utnyttja ICT, 4) tydliga strukturer inom informationsförvaltningen och 5) driftssäker, kostnadseffektiv ICT-infrastruktur.

Koncentrerandet av statens branschoberoende ICT-uppgifter fortsatte. Lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013) trädde i kraft den 1 januari 2014 och Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori inledde sin verksamhet den 1 mars 2014.

Inom helhetsarkitekturverksamheten i den offentliga sektorn utarbetades referensarkitekturer för e-tjänster, grunddatalager och den nationella servicekanalen. Vid utgången av redogörelseåret hade över 1 000 experter från den offentliga förvaltningen deltagit i helhetsarkitekturutbildningen. SecICT-projektet startade och den övriga datasäkerhetsverksamheten inom den offentliga förvaltningen fortsatte.

Den offentliga förvaltningens elektroniska tjänster innebär inbesparingar för förvaltningen och erbjuder kunderna en enhetlig, tillgänglig och lättanvänd tjänst som utgår från kundens behov. Användningen av de gemensamma tjänsterna ökar hela tiden, både vad gäller tjänster riktade till myndigheter och till medborgare. Till exempel ökade antalet identifieringstransaktioner vid de offentliga tjänsterna till över 20 miljoner under 2013. Användningen av Suomi.fi-portalen som samlar den offentliga förvaltningens tjänster ökade med 12 % från året innan. Likaså ökade även användningen av Medborgarkontot som erbjuder en säker kommunikationskanal mellan myndigheter och medborgare.

Inom regeringens spjutspetsprojekt SAdE-programmet för elektronisk ärendehantering och demokrati var tjänsterna Dinäsikt.fi, Medborgarinitiativ.fi och Invånarinitiativ.fi i bruk under redogörelseåret. Nya nättjänster som driftsattes var Medborgarrådgivningen som erbjuder hjälp till dem som använder offentliga tjänster och Studieinfo.fi som riktar sig till dem som söker sig till eller anordnar utbildningar. Företagare och blivande sådana

betjänas av tjänsten Mitt FöretagsFinland. Av tjänsterna för boende och bebyggd miljö inom ramen för SADe-programmet är Bostadshyror.fi och kartbaserade Tarkkailija och Harava i bruk. Lupapiste.fi gör det möjligt att sköta rådgivning och ansökningar om byggtillstånd. Stödtjänster startades för ibruktagade av SADe-tjänsterna i kommuner och statliga ämbetsverk och inrättningar.

I förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVE) har man skapat ett rikstäckande nät med hög beredskapsnivå och informationssäkerhet och gemensamma tjänster för statsledningens och säkerhetsmyndigheternas dagliga verksamhet. I maj 2013 gavs en regeringsproposition om lag om den offentliga förvaltningens säkerhetsnätsverksamhet och en ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen (RP 54/2013 rd). Enligt lagförslaget ska Suomen Turvallisuuverkko Oy, för vars strategiska styrning finansministeriet har ansvaret, producera säkerhetsnätets nät- och infrastrukturtjänster. Suomen Turvallisuuverkko Oy är en del av Suomen Erillisverkot-koncernen som ägs helt och hållet av staten.

6.8 Statens koncernstyrning och gemensamma tjänster

Ekonomiförvaltning och personaladministration

IT-projektet för statens gemensamma ekonomi- och personalförvaltningssystem Kieku driftsatte de första delarna av systemet. Kieku togs i bruk inom inrikesministeriets och finansministeriets förvaltningsområden, med undantag av gränsbevakningsväsendet, polisförvaltning och Tullen. Cirka 13 000 tjänstemän vid 15 bokföringsenheter använde sig av Kieku-systemet vid slutet av 2013.

I samband med att användningen av systemet ökat har man identifierat behov av att utveckla it-systemet och verksamhetsformerna och även registrerat en sänkning av produktiviteten. 2013 genomfördes en oberoende bedömning av resultaten av den första fasen av Kieku-projektet och av förutsättningarna att fortsätta med driftsättningarna i andra fasen i början av 2014. Enligt utvärderingen gäller de största riskerna för en lyckad driftsättning genomförandet av förändringar av verksamhetsformerna vid ämbetsverken och inrättningarna och funktionsdugligheten hos processer, it-system och serviceproduktionen. Flest utvecklingsbehov i anslutning till it-systemen har man identifierat inom processen för fördelning av lönekostnader och personalförvaltning.

Det ännu för tidigt att göra en bedömning av produktivitetsutvecklingen till följd av driftsättningarna under 2013. Tydliga framsteg har uppnåtts 2013. Driftsättningarna har underlättats och kompetensen växt med hjälp av driftsättningstester, utveckling av verksamhetsmodellen och förbättringar i datasystemet. Metoden som används för att driftsätta datasystemet har förbättrats och driftsättningarna sker smidigare för varje gång. 2013 har verksamhetsmodellerna vid Statskontoret och Palkeet förbättrats bl.a. inom stöd- och drifttjänsterna och Kieku produktutvecklingen. Särskilt fokuserade man på att verksamhetsmodellen inom personalförvaltningen ska vara enklare och stödja produktiviteten bättre. Vidare fokuserade man på att öka systemets tekniska prestanda.

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) utarbetade bokslut för 2013 för 59 bokföringsenheter och för fem fonder och ordnar. Palkeets betalningsrörelse hanterade 19,6 miljarder euro inkommande medel och 54,8 miljarder euro utgående medel.

En tydlig förändring skedde i de tjänster som servicecentret producerar, antalet inköpsfakturer och lönebesked fortsatte sjunka bl.a. på grund av att antalet årsverken inom staten minskade. Den totala produktionen steg trots det tack vare utvidgade tjänster. Antalet försäljningsfakturer steg med cirka 70 % eftersom flera kunder tog i bruk tjänsten för försäljningsfakturer. Enligt totalproduktivitetsindexet växte Palkeets produktivitet med 1,6 % från året innan.

Serviceavgifterna som tas ut av kunderna, dvs. ämbetsverk och inrättningar, uppgick till 52,5 miljoner euro. Beloppet steg från året innan med ungefär en miljon euro, huvudsakligen på grund av att de separat fakturerade avgifterna steg. Personalkostnaderna växte 4,5 % och IT-utgifterna 11,6 %. Av de centrala produkterna bibehölls priset på inköpsfakturer på samma nivå som förut medan priset på försäljningsfakturer och hanteringen av anställningsförhållanden sjönk jämfört med året innan. Priset på lönebeskedet steg 23,3 %.

Personalkostnaderna steg på grund av att Kieku-systemet togs i bruk vid 13 ämbetsverk under redogörelseåret. Man har förberett sig på driftsättandet som fortsätter till 2016 genom att tillfälligt öka personalen inom utvecklings- och stöduppgifter. Under redogörelseåret var produktiviteten inom Kieku-löneberäkningen på en betydligt lägre nivå än i de övriga processerna vilket förorsakade extra arbete vid Palkeet. Priset på Kieku-löneberäkningen kompensterades med cirka 1,2 miljoner euro som en följd av övergångs- och utvecklings-skedet inom it-systemet. Palkeets kostnadsvarsighet stannade på nivån 96 % på grund av utvecklingsåtgärderna. Man har planerat åtgärder för att öka produktiviteten. Åtgärderna kommer att genomföras under 2014 av Statskontoret och Palkeet med stöd av leverantören av it-systemet.

Kundtillfredsställelsen med Palkeets tjänster utvecklades positivt. Kundtillfredsställelsen inom ekonomitjänsterna är på en god nivå och inom personaltjänsterna till och med på en utmärkt nivå. Medeltalet i helhet var 3,8.

Statens fastighetsförvaltning och utrymmen

I linje med statens fastighetsstrategi fortsatte man koncentrationen av fastighetsegendomen för att effektivisera helhetsstyrningen och för att uppnå synergieffekter och stordriftsfördelar och effektivisera verksamheten.

Senatfastigheter tog över förvaltningen av Museiverkets fastighetsegendom. Vidare bereddes en överföring av fastighetsegendom mellan Forststyrelsens och Senatfastigheters fastighetstillgångar från och med ingången av 2014.

I rambeslutet våren 2013 drog man upp riktlinjer för att koncentrera statens fastighetsegendom enligt statens fastighetsstrategi och om skyldighet att utreda möjligheterna att utnyttja markområdena inom bostadsproduktionen eller för annat ändamål i de fall markområdena inte lämpar sig för bostadsproduktion.

I slutet av 2013 hade staten tillgång till lokaler med en sammanlagd uppskattad yta på 6,26 miljoner m², av vilken försvarsmakten utnyttjade ungefär hälften. Hyresutgifterna (exkl. försvarsministeriets förvaltningsområde) uppgick till cirka 598 miljoner euro. Av lokalerna utgjorde kontorslokalerna 1,6 miljoner kvadratmeter. Utrymmeseffektiviteten för kontorslokalerna var 30 m²/person.

Finanspolitiska ministerutskottet fastslog principerna för ansvaret för hyran i sådana fall där hyresavtalet för lokalen sägs upp i förtid. Avsikten är att garantera att ämbetsverket eller inrättningen inte råkar i en orimlig situation i fall något oväntat sker.

TABELL 52. Statens lokaler 2013 - information och nyckeltal. (Ministerier, ämbetsverk och inrättningar i Finland. Uppgifterna från 2013 är inte ännu fullständiga.)

Förvaltningsområde	Total yta, m ²	Total personalstyrka enligt lokaldata-systemet	Hyres-kostnader, euro	Kontorsyta, m ²	Antal kontors-arbetare enligt lokaldata-systemet	Kontorsyta / kontorsarbete, m ² /pers.
Statsrådets kansli	19 595	259	4 655 319	8 072	250	32,3
Utrikesministeriets förvaltningsområde	37 559	645	8 166 441	29 498	645	45,7
Justitieministeriets förvaltningsområde	710 891	8 190	103 696 869	247 944	6 593	37,6
Inrikesministeriets förvaltningsområde	675 919	14 148	97 544 235	295 268	12 445	23,7
Finansministeriets förvaltningsområde	430 415	11 398	69 578 416	328 571	11 074	29,7
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	223 957	2 190	39 936 128	54 865	1 878	29,2
Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	281 115	4 230	34 189 315	125 998	3 858	32,7
Kommunikationsministeriets förvaltningsområde	83 337	1 955	16 634 515	61 146	1 944	31,5
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	485 776	11 225	82 077 915	325 187	10 835	30,0
Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	160 858	3 478	24 042 464	85 970	2 735	31,4
Miljöministeriets förvaltningsområde	36 704	999	7 511 592	25 581	968	26,4
Förvaltningsområdena totalt (exkl. FSM)	3 146 125	58 717	488 033 210	1 588 101	53 225	29,8

Statens upphandling

Upphandlingskostnaderna inom statens budgetekonomi uppgick 2013 till 4 472 miljoner euro, under 2012 till 4 398 miljoner euro. Upphandlingskostnaderna steg med 74 miljoner euro jämfört med året innan. Utnyttjandet av Hansel Ab:s kontrakt för samordnad upphandling fortsatte att öka och den samordnade upphandlingen ökade från 687 till 694 miljoner euro. Budgetekonomins andel av totalbeloppet var cirka 490 miljoner euro (480 miljoner euro).

Under de senaste åren har ungefär 60 procent av upphandlingen inom budgetekonomin utgjorts av sådan upphandling som man är skyldig att genomföra som samordnad upphandling. Vid finansministeriet har man startat arbetet med att revidera de allmänna avtalsvillkoren för offentlig upphandling. Delegationen för statens upphandling som tillsattes 2012 har fortsatt sitt arbete och i slutet av 2013 blev den utredning färdig som delegationen beställt om situationen inom statens upphandling. Enligt utredningen verkar målen, utgångspunkterna och utvecklingsåtgärderna i statens upphandlingsstrategi fortfarande vara aktuella. Statens upphandling har på många sätt utvecklats positivt men på det stora hela har styrningen av upphandlingen och rekommendationerna om hur man ska organisera upphandlingen efterlevts i varierande grad vid ministerier och ämbetsverk. Efter att den nya upphandlingslagen som nu är under beredning träder i kraft torde man vara tvungen att justera målen och anvisningarna men huvudfokus måste fortfarande vara på de redan uppställda målen och deras förverkligande.

6.9 Statens arbetsgivar- och personalpolitik

Centrala mål 2013 var att genomföra åtgärder till stöd för bra ledarskap, konkurrenskraftig avtals- och lönepolitik och organisationer i omvandling. Genom att styra personalpolitiken vid omorganisering, erbjuda gemensamma stödtjänster och utveckla den professionella personalledningen har man stött funktionsförmågan och produktiviteten vid verksamhetsenheterna inom statsförvaltningen. Arbetslivets kvalitet, arbetets produktivitet och personalens arbetshälsa och kompetens inom statsförvaltningen utvecklades i samarbete med övriga aktörer på arbetsmarknaden. Tillgången på personal främjades genom att man utvecklade den interna arbetsmarknaden och att bilden av staten som arbetsgivare är god. Som arbetsgivare främjade staten även förutsättningarna för samhällsekonomin att utvecklas genom att förlänga arbetskarriärerna inom statsförvaltningen och delta i beredningen av det strukturpolitiska programmet.

Med stöd av statens tjänste- och arbetskollektivavtal genomförde man 1.4.2013 en generell lönehöjning och en ämbetsverkspott på 0,50 % om vars användning bestäms på ämbetsverksnivå. Förhöjningen uppgick till sammanlagt 1,9 %. Med ämbetsverkspotten strävade man efter att främja effektiviteten inom statsförvaltningen och dess verksamhetsenheter, förbättra konkurrenskraften när det gäller att få och hålla kvar kunnig personal samt förbättra lönejämställdheten mellan kvinnor och män.

På hösten enades arbetsmarknadsorganisationerna om en central arbetsmarknadsupp-
görelse, dvs. sysselsättnings- och tillväxtavtalet. Den 7 november 2013 undertecknades statens tjänste- och arbetskollektivavtal för avtalsperioden 2014—2017 på basen av uppgörelsen. De viktigaste punkterna i det centrala avtalet och därmed även i det statliga avtalet var de måttfulla löneförhöjningarna och den långa avtalsperioden. Punkterna ökar Finlands internationella konkurrenskraft. Avtalets effekt på lönerna utgör cirka 1,1 % och de genomförs som en generell lönehöjning. Statens avtalsupp-
görelse innehöll även vissa förändringar i statens lönesystem och resereglemente, slopandet av semesterkarensen och arbetsgrupper för att göra utredningar. Bl.a. avtalade man om en viktig utredning om arbetstidsflexibilitet och en ökning av antalet arbetstimmar i syfte att öka effektiviteten.

I egenskap av arbetsgivare deltog staten i beredningen av lagstiftningen om utveckling av yrkeskompetensen och ekonomiskt stöd som överenskommits i arbetsmarknadsorganisationernas ramavtal 2011. Inom staten utgörs det ekonomiska stödet av en utbildningssättning som finansministeriet beviljar statens ämbetsverk. Man utarbetade anvisningar om genomförandet av utbildningssättningen och arrangerade utbildningar för ämbetsverken.

Den avtalsenliga arbetsfreden har rått och situationen varit god. Arbetsfreden garanterades även för avtalsperioden 2014—2017.

Enligt preliminära uppgifter har den heltidsanställda personalens inkomster inom ordinarie arbetstid ökat i medeltal 2,1 % inom staten (exkl. affärsverk). Ökningen utgörs av den avtalade löneförhöjningen (1,5 %) och löneglidningar (0,6 %). Utgångspunkten för likalönsprogrammet är att kvinnor och män får lika lön för lika eller likvärdigt arbete för samma arbetsgivare. Om man beaktar arbetsuppgifternas kravnivå och de olika förvaltningsområdenas olikheter i lönenivå var en kvinnas inkomster i medeltal 98 % av en mans inkomster vid de statliga ämbetsverken. Effekterna av lönehöjningarna i statens tjänste- och arbetskollektivavtal på fördelningen av inkomsterna mellan könen bedömer man i förhandlingsskedet på central och lokal nivå. De här effekterna av avtalen på lokal nivå följdes även upp på central nivå. Staten som arbetsgivare deltar i genomförandet av likalönsprogrammet som gjorts upp av regeringen och arbetsmarknadens centralorganisationer.

Finansministeriet har utvecklat ledarskapet inom statsförvaltningen utgående från statsrådets principbeslut från 2008 om statsförvaltningens chefpolicy och aftonskolans ställningstagande från 2012. Centrala mål för policyn har varit att eftersträva ett professionellt ledarskap och en syn på tjänstemannaledningen som en gemensam resurs inom statsförvaltningen. Finansministeriet startade 2013 en särskild stödenhet för statsförvaltningens ledning. Under redogörelseåret publicerades en anvisning om rekrytering av chefer och experter till statsförvaltningen. Chefernas personliga ledningsavtal vidareutvecklades i samband med reformen av resultatstyrningssystemet. I slutet av 2013 hade cirka 120 ledningsavtal ingåtts och flera var under beredning. Ungefär 150 chefer med krävande ledaruppgifter som valts ut av ministerierna har deltagit i programmet Framtidens ledare. Enligt en utvärdering har programmet svarat bra mot de mål som uppställts för det. Finansministeriet har berett en eventuell modernisering av tjänstemannaledningen i samband med omorganiseringen av centralförvaltningen och genomförandet av det strukturpolitiska programmet.

Personalens ställning inom statens organisationer under olika omställningar har fortsatt att vara ett av fokusområdena för personalpolitiken. Finansministeriet reviderade under redogörelseåret bestämmelserna om förflyttning av personalresurser mellan olika förvaltningsområden. Vid projektuppföljningen vid Statskontorets enhet för statens personalservice identifierades cirka 3 500 personer som hösten 2013 var föremål för omorganiseringar, nästa 2 000 personer erbjöds uppgifter i en annan organisation och cirka 650 hade omplacerats. Regeringens proposition om en reform av statens samarbetslagstiftning gavs till riksdagen i oktober och lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar trädde i kraft 1.1.2014. I samband med statens tjänste- och arbetskollektivavtal 2014—2017 som undertecknades i höst kom man även överens om att tillsätta en arbetsgrupp med medlemmar från finansministeriet och de centrala avtalsparterna. Arbetsgruppens uppgift är att utreda hur principerna för anställningsskydd utnyttjas, hur principerna förverkligats från 2012 och eventuella utvecklingsbehov.

På basen av arbetsgivarenkäter (t.ex. T-media) är bilden av staten som arbetsgivare fortfarande god och man bedömer att det främjat rekryteringen av kompetent personal.

Finansministeriet tillsatte statens tjänstemannaetiska kommitté med uppdrag att granska olika situationer av intressekonflikter och utreda behovet av ett särskilt organ för att i enskilda fall bedöma behovet av en karenstid för tjänsteman som övergår från statlig anställning till ett annat arbete.

Vid ingången av 2013 tog man inom statliga organisationer i bruk arbetarskyddsavgiften som ingår i organisationernas olycksfallsförsäkringsavgift. Avgiften är 0,23 promille av utbetalda löner till statens personal. Med arbetarskyddsavgiften får man in uppskattningsvis 900 000 euro. Den här summan riktas till utvecklingen av statens verksamhet för arbetshälsa och arbetarskydd.

Statens pensioner och förväntad pensionsålder

Från och med ingången av 2013 har Keva övertagit skötseln av alla uppgifter i anslutning till statens pensionsskydd. De statliga pensionerna finansieras i sin helhet från statsbudgeten och statens pensionsfond sköter placandet av de medel som pensionsavgifterna för de statsanställda inbringar.

TABELL 53. Budgetekonomin 2004—2013, pensionering från StaPL-anställning

	2004	2007	2010	2011	2012*	2013*
Pensionsåldern i medeltal	58 år 4 mån.	58 år 5 mån.	60 år 2 mån.	60 år 0 mån.	60 år 10 mån.	60 år 10 mån.
Förväntad pensionsålder, 25-åringar**	61 år 0 mån.	61 år 3 mån.	62 år 1 mån.	62 år 1 mån.	63 år 0 mån.	—
Arbetat till pensionsåldern, %	58,0	63,5	76,2	80,9	82,7	81,7
Uppskjuten pensionering, nettoårsverken	—	296	538	527	605	756
Uppskjuten pensionering i medeltal per person		3,3 mån.	4,2 mån.	4,2 mån.	4,8 mån.	5,2 mån.

* Preliminära uppgifter.

** Beräkningen av den förväntade pensionsåldern för 25-åringar baserar sig på personer i aktiv tjänst inom staten (inkl. affärsverk), bortsett de som är berättigade till militärpension.

Statens personal

I slutet av 2013 arbetade inom statliga ämbetsverk och inrättningar, exkl. affärsverk, 81 210 personer, det utgör 3,4 % av den sysselsatta arbetskraften i Finland. Personalen minskade från året innan. Antalet anställda inom staten 2013 var drygt 40 000 färre än 2009. Minskningen beror främst på att universiteten inte längre budgetmässigt ingår i staten efter 2009.

Av personalen var 49 % kvinnor och 51 procent män. De största åldersgrupperna var 45—54-åringarna (32 %) och 35—44-åringarna (24 %). Andelen anställda som var 45 år eller äldre utgjorde 57 %. De anställdas medelålder var 46,1 år. Jämfört med året innan

steg medelåldern 0,2 år. Av de anställda hade 44 % avlagt högskoleexamen och 31 % högre högskoleexamen. Andelen högskoleutbildade steg jämfört med året innan. Av statens personal var de flesta heltidsanställda (94 %) och fast anställda (86 %). Andelen deltid- och visstidsanställningar förändrades inte jämfört med året innan.

Arbetsstillfredsställelsen som helhet och tillfredsställelsen med ledarskapet bland statens personal steg 2013 något jämfört med året innan. Omställningar i anslutning till utvecklingsprojekt ökar ofta personalens upplevelse av osäkerhet och försämrar tillfälligt arbetsstillfredsställelsen. Trots stora utvecklingsprojekt under de senaste åren har personalens arbetsstillfredsställelse som helhet inte sjunkit utan bibehållits eller ökat. Förklaringen torde ligga i ett förbättrat ledarskap och en högre tillfredsställelse med ledarskapet. Sjukfrånvarons minskning med drygt tre procent från året innan vittnar även det om en positiv utveckling inom arbetshälsan. Enligt preliminära uppgifter pensionerade man sig 2013 i medeltal vid en ålder av 60 år och 10 månader. I medeltal pensionerade sig kvinnorna (61 år 9 mån.) lite senare än männen (59 år 10 mån.). I medeltal bibehölls pensionsåldern på samma nivå som året innan.

2013 uppgick statens lönesumma exklusive affärsverk till 3,8 miljarder euro och de totala arbetskraftskostnaderna till 4,7 miljarder euro. Jämfört med året innan växte lönesumman med 1,4 % medan de totala arbetskraftskostnaderna steg 1,2 %. Ett årsverk kostade i medeltal 58 000 euro och priset steg drygt 2 % från året innan.

TABELL 54. Statens personal 2009—2013

	2009		2010		2011		2012		2013	
		förändring %		förändring %		förändring %		förändring %		förändring %
Antal anställda och personalkostnader										
Antal anställda	121 923	0,8	86 383	-29,1	85 072	-1,5	82 774	-2,7	81 210	-1,9
Antal årsverken	117 624	0,4	84 721	-28,0	83 312	-1,7	81 484	-2,2	80 380	-1,4
Medelålder, år	44,5	0,0	45,6	2,5	45,7	0,2	45,9	0,4	46,1	0,4
Lönesumma, mn euro	4 769,5	4,7	3 592,0	-24,7	3 643,3	1,4	3 706,4	1,7	3 758,1	1,4
Arbetskraftskostnader totalt, mn euro	5 971,1	4,4	4 488,3	-24,8	4 532,1	1,0	4 607,4	1,7	4 662,5	1,2
Årsverkets pris, euro	50 764	4,0	52 977	4,4	54 400	2,7	56 543	3,9	58 005	2,6
Andelen arbetade timmar av årlig arbetstid, % ¹	81,9	0,2	81,2	-0,9	78,7	-3,1	78,8	0,1	78,1	-0,9
Lön för arbetade timmar, andel av lönesumman, förändring %	79,4	0,1	79,0	-0,5	77,0	-2,5	77,0	0,0	77,0	0,0
Andelen indirekta arbetskraftskostnader av löner för arbetade timmar, %	57,7	-0,8	58,2	1,0	61,5	5,7	61,5	0,0	61,2	-0,5
Arbetshälsa										
Den totala arbetstillfredsställelsen ²	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,5	2,9
tillfredsställelse med ledningen ²	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,5	2,9
Sjukfrånvaro, arbetsdagar/årsverke	8,6	-3,4	9,7	12,8	9,7	0,0	9,3	-4,1	9,0	-3,2

¹ andelen arbetade ordinarie timmar av ordinarie årsarbetstid² skala 1—5: 1=mycket otillfredsställd, ..., 5=Mycket tillfredsställd

6.10 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 55. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	12 134	12 041	11 949
Finansministeriet	375	386	391
Skatteförvaltningen	5 282	5 157	5 072
Tullen	2 286	2 280	2 275
Statskontoret	478	488	461
Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning	731	731	749
Statistikcentralen	806	847	842
Statens ekonomiska forskningscentral	51	55	53
Befolkningsregistercentralen	113	116	120
Regionförvaltningsverken och Statens ämbetsverk på Åland	1 207	1 197	1 219
Magistraterna	805	782	766

TABELL 56. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
28. FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	15 929,5	17 242,4	16 768,4
28.01. Förvaltning	720,9	117,4	166,0
28.10. Beskattningen och tullväsendet	596,0	589,3	581,9
28.20. Tjänster för statssamfundet	37,9	34,8	34,1
28.30. Statistikväsendet, den ekonomiska forskningen och registerförvaltningen	50,9	59,0	70,9
28.40. Statens regional- och lokalförvaltning	87,1	87,2	87,7
28.50. Pensioner och ersättningar	3 953,5	4 188,7	4 402,1
28.60. Gemensamma personalutgifter inom statsförvaltningen	2,2	2,2	0,7
28.70. Utvecklande av statsförvaltningen	26,5	24,6	27,6
28.80. Överföringar till landskapet Åland	219,8	230,4	237,3
28.90. Stöd till kommunerna	8 256,0	8 522,9	8 760,5
28.91. Stöd för sysselsättningen och näringslivet	84,0	144,6	229,2
28.92. EU och internationella organisationer	1 825,6	3 241,1	2 170,2
28.99. Separat budgeterade utgifter inom statsförvaltningen	69,1	0,4	0,1

Statliga fonder som står utanför budgeten

Statens pensionsfond och statens säkerhetsfond är fonder inom finansministeriets förvaltningsområde som står utanför budgeten. Uppgifter om fonderna redovisas i del 1 av regeringens årsberättelse.

7 Undervisnings- och kulturministeriet

Undervisningsministerns översikt

Arbetet för att främja kvaliteten på den grundläggande utbildningen och den utbildningsmässiga jämlikheten fortsatte under berättelseåret genom stödinsatser för att minska undervisningsgrupperna, minska skillnaderna mellan skolor och stödja skolor med verksamhet i en krävande omvärld.

Riksdagen antog den nya lagen om elev- och studerandevård. Bestämmelserna om säkerheten och arbetsfreden i skolan vidareutvecklades och elevkårsverksamheten i grundskolan etablerades. Beredningen av lagstiftningen om småbarnspedagogik, liksom förvaltningen och styrningen av densamma överfördes till undervisnings- och kulturministeriet.

Ministeriet inledde ett projekt för utvecklandet av molntjänster för lärande där syftet är centraliserad upphandling av läromedel och övergång i riktning mot digitalt material.

Systemet för gemensam ansökan till andra stadiet och antagningen av studerande till yrkesutbildning reviderades. De som nyss avslutat den grundläggande utbildningen och de som saknar examen och utbildningsplats efter grundskolestadiet prioriteras vid antagningen av studerande till andra stadiet.

Arbetet för att revidera de riksomfattande målen för och timfördelningen samt läroplansgrunderna för gymnasiet inleddes. Studiehandledningen inom gymnasieutbildningen vidareutvecklades. Studentexamen utvecklades för att stödja utbildningens mål i fråga om allmänbildningen och så att den i större utsträckning ska kunna utnyttjas vid antagningen av studerande till högskolorna. Införande av informations- och kommunikationsteknik i samband med avläggande av studentexamen främjades.

Ungdomsgarantin trädde i kraft vid ingången av berättelseåret. Utbildningsgarantin i anslutning till ungdomsgarantin tillförsäkrar alla unga som avslutat grundskolan en plats för fortsatta studier på andra stadiet, inom läroavtalsutbildning, i en verkstad, inom rehabilitering eller någon annanstans. Kompetensprogrammet för unga vuxna inleddes. Ungas möjlighet att delta i läroavtalsutbildning främjades genom en förhöjd utbildningsersättning. Unga invandrares studie- och språkfärdigheter främjades genom utbildning inom fritt bildningsarbete.

Utbudet av grundläggande yrkesutbildning förbättrades i de regioner där både antalet ungdomar som behöver utbildning och arbetskraftsbehovet är störst. I de landskap där ungdomsåldersklasserna minskar blev minskningarna av utbildningsutbudet måttfulla. Genom besluten om tillstånd att ordna utbildning kan man trygga verkställigheten av

ungdomsgarantin och stödja en kontrollerad anpassning till ett mindre utbildningsutbud inom de regioner där arbetskraftsbehovet och befolkningsutvecklingen så kräver under de närmaste åren.

En beredning av åtgärder enligt regeringens strukturpolitiska program inleddes, exempelvis åtgärder för att höja läropliktsåldern, anpassa nätverket av yrkesutbildningsanordnare och utveckla examina, åtgärda anhopningen av sökande, förkorta tiden för slutförande av studierna, införa ansökningsavgifter för högskolestuderande som kommer från länder utanför EU/EES-området samt främja datainsynen. Arbetet för att revidera finansieringsystemet för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen fortsatte.

Yrkeshögskolornas nya finansieringsmodell och nya tillstånd trädde i kraft. Den nya finansieringsmodellen grundar sig på yrkeshögskolornas resultat och i den betonas verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och effektivitet.

I universitetens reviderade finansieringsmodell betonas kvalitet, resultat och internationalisering. Reformen av antagningen av högskolestuderande genomfördes i nära samarbete med högskolorna och olika intressentgrupper. Högskolornas autonomi stärktes genom en revidering av universitetens och yrkeshögskolornas utbildningsansvar.

De vetenskapspolitiska tyngdpunkterna gällde stärkande av forskningens kvalitet, forskarkarriären och forskarutbildningen, utvecklande av forskningsinfrastrukturerna och internationalisering. I enlighet med forskningsinstitutsreformen bereddes inrättandet av rådet för strategisk forskning vid Finlands Akademi samt sammanslagningen av Konsumentforskningscentralen och Rättspolitiska forskningsinstitutet med Helsingfors universitet.

I enlighet med regeringsprogrammet, utvecklingsplanen för högskoleutbildning och forskning och internationaliseringsstrategin för högskoleutbildning och forskning fortsatte förvaltningsområdets insatser för att stärka olika former av internationalisering. Ministeriet deltog aktivt i beredningen av EU:s utbildnings- samt forsknings- och innovationsprogram.

Krista Kiuru
Undervisningsminister

Kultur- och idrottsministerns översikt

År 2013 innebar kulturpolitiska utmaningar. På grund av det statsfinansiella läget och lösningarna i regeringsprogrammet kunde konst- och kulturanslagen inte utökas. I stället blev ansvarsområdet föremål för sparåtgärder. De riktades såväl till konst- och kulturinstitutionernas statsandelar som till objekt som finansieras med tippningsvinstmedel.

Det finns utvecklingspotential, men även utmaningar, inom ansvarsområdet för konst och kultur. Enligt undersökningar är medborgarna intresserade av kultur, men deltagandet i kulturella evenemang varierar mellan olika befolkningsgrupper. Skillnaderna förklaras av bl.a. den ojämna regionala fördelningen i kulturutbudet och priset på tjänsterna samt utbildningsmässiga och hälsomässiga aspekter. Genom utvecklingsprojektet för den kommunala kulturverksamheten lyckades man ta fram nya verksamhetsformer för att främja tillgången på och tillgängligheten till service.

En utredning om den reform av statsandelarna för teatrar, orkestrar och museer som genomfördes 2008–2010 blev klar under berättelseåret. Utredningen visade att institutionerna använder tilläggsfinansieringen för att göra sina publikkontakter mångsidigare, vilket är bra. Detta och även mångsidigare verksamhet i övrigt eftersträvas också inom det arbete som pågått för att utveckla statsandelssystemet så att det blir alltmer sporrande. Samarbetet mellan institutionerna och den fria scenkonsten bör utökas, i synnerhet som antalet fria grupper och deras verksamhet har ökat betydligt.

Myndighetsnätverket inom konst och kultur har reviderats och koncentrerats. Under året inleddes verksamheten vid Centret för konstfrämjande och vid stiftelsen Cultura, som bildats i stället för det statliga ämbetsverket Institutet för Ryssland och Östeuropa. Stiftelsen fick ett fint stöd för sitt arbete då riksdagen godkände en donation på 10 miljoner euro till stiftelsen för inrättandet av en jubileumsfond med anledning av märkesåret för 150 år av riksdagsverksamhet. Syftet med fonden är att stödja studier i ryska språket och rysk kultur i Finland. Vidare bereddes omvandlingen av Statens konstmuseum till en offentligrättslig stiftelse samt sammanslagningen av Nationella audiovisuella arkivet och Centralen för mediefostran och bildprogram till ett ämbetsverk med namnet Nationella audiovisuella institutet.

De kulturella branscherna utgör en viktig del av samhällsekonomin. I syfte att främja kultur och kreativa branscher beredde undervisnings- och kulturministeriet samt arbets- och näringsministeriet ett utvecklingsprogram för värdeskapande. Programmet är ett svar på förhoppningarna om att den kreativa ekonomin ska bli ett verktyg för att göra näringslivet mångsidigare.

De centrala idrottspolitiska målen är att tillgängligheten till motion och idrott ska vara likvärdig och att den motionsinriktade livsstilen ska bli allt vanligare. Jag har ansett att det bästa sättet att främja dessa mål är att rikta stöd till de lokala motions- och idrottsföreningarnas verksamhet. Som detta s.k. föreningsstöd utdelades 2,3 miljoner euro mer än under det föregående året. Strävan är att stödet ska stoppa den utvecklingstrend som innebär att avgifterna för barns och ungas idrottshobbyer stiger så att de blir övermäktiga för många av familjerna. Även det att understöden för byggande av idrottsanläggningar tar fasta på service för stora användargrupper främjar likvärdigheten i fråga om motion och idrott.

Trots att mycket gott har åstadkommits när det gäller att främja motion och idrott, ger den utvärderingsrapport som Statens idrottsråd publicerade mot slutet av året anledning till eftertanke. Enligt rapporten når idrottspolitikerna väl dem som motionerar aktivt men i mindre utsträckning dem som motionerar alltför lite eller inte alls. En annan viktig observation i utvärderingen var att problemet med otillräcklig motion inte kan lösas enbart genom idrottspolitiska insatser utan när det gäller att stödja en motionsinriktad livsstil behövs det lösningar inom olika förvaltningsområden.

Ett glädjande forskningsrön inom det ungdomspolitiska området är att unga är mer intresserade av politik än tidigare och litar mer på demokratin än tidigare. Även känslan av samhörighet med lokala gemenskaper och samhället har ökat. Partierna och de traditionella organisationerna – även ungdomsarbetet – måste ändå begrunda sin verksamhetsformer, eftersom de ungas samhälleliga aktivitet i högre grad inriktas på sociala medier, kulturella uttrycksformer och olika slags livsstilslösningar än på mer traditionella former för deltagande.

Ungdomsverksamheten deltar i verkställigheten av regeringens ungdomsgaranti, och där utgör verkstadsverksamheten för unga och uppsökande ungdomsarbete de viktigaste verksamhetsformerna. Det är utmärkt att uppsökande ungdomsarbete redan utförs i nästan alla kommuner och når allt fler unga som behöver stöd och står utan utbildning och utanför arbetsmarknaden. Man försöker dra nytta av ungdomsgarantin också bl.a. i form av ett ökat deltagande i yrkesinriktad utbildning för unga och ett intensifierat samarbete mellan de aktörer som producerar tjänster för unga.

Regeringen beslutade om strukturella ändringar av studiestödet som träder i kraft 1.8.2014. I enlighet med regeringsprogrammet indexbinds studiestödet och förnyas systemet så att det stöder studier på heltid och snabbare avlagd examen. Stödet räcker bättre till när indexhöjningarna stiger och statsborgen höjs. De gränser för föräldrarnas inkomster som sänker studiepenningen för 18–19-åriga studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar höjs med 30 %. Lånevillkoren förbättras på så vis att man inte längre behöver betala ränta på studielånet under studietiden och på så vis att inkomstgränserna för räntestöd indexbinds. På högskolestadiet införs en studielånskompensation som sporrar till att studera effektivt för att avlägga examen. I enlighet med regeringens strukturpolitiska program höjs studiepenningens månatliga belopp för nya högskolestuderande med 11 % utöver indexhöjningarna och förkortas den tid som berättigar till stöd för avläggande av en högskoleexamen med fem stödmånader.

Paavo Arhinmäki
Kultur- och idrottsminister

7.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 57. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg
Utbildnings- och forskningspolitiken	
En hög utbildningsnivå, en avgiftsfri utbildning av hög kvalitet samt en höjning av utbildnings- och kompetensnivån	God
Tillgång till kunnig arbetskraft, längre arbetskarriärer, kortare studieväg	God
Kvaliteten på universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	God
Den finländska vetenskapens internationella nivå och kunskaps- och kompetensgrund samt samhällsekonomins innovationskapacitet	God
Tillgång till en högt utbildad arbetskraft och forskarkår, utveckling av innehållet i högskoleutbildningen och högskoleexamen	God
Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiken	
Kulturgrunden stärks	God
Verksamhetsförsättningarna för dem som utför kreativt arbete förbättras	Nöjaktig
Möjligheterna till kulturellt deltagande för alla befolkningsgrupper ökar	Nöjaktig
Kulturekonomin och den kreativa ekonomin stärks	Nöjaktig
Tillgängligheten till idrotten ska vara likvärdig	God
Den motionsinriktade livsstilen blir allt vanligare	Nöjaktig
Medborgarverksamhet inom motion och idrott ökar befolkningens deltagande och stärker delaktigheten	God
En etisk och samhällsansvarig elitidrottsverksamhet ökar antalet idrottsintresserade	Utmärkt
Aktivare medborgarskap för unga	God
De ungas sociala identitet stärks	God
De ungas uppväxt- och levnadsvillkor förbättras	Nöjaktig

7.2 Utbildnings- och forskningspolitiken

7.2.1 En hög utbildningsnivå, en avgiftsfri utbildning av hög kvalitet samt en höjning av utbildnings- och kompetensnivån

Mål:

Det finländska välfärdssamhället grundar sig på en hög utbildningsnivå och en avgiftsfri utbildning av hög kvalitet. Lika möjligheter till en högklassig utbildning såväl inom tidig fostran som inom högskoleutbildning måste säkerställas i hela landet. Målet är att höja både de nationella och de internationella inlärningsresultaten samt främja utbildningsmöjligheter baserade på jämställdhet och jämlikhet även i fortsättningen. Målet är att höja befolkningens utbildnings- och kompetensnivå så att finländarna är världens kunnigaste folk år 2020. Finländarnas utbildningsnivå ska utvecklas så att 88 % av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder har avlagt examen efter grundstadiet och 30 % högskoleexamen år 2020. På motsvarande sätt ska 94 % av 30-åringarna ha avlagt examen efter grundstadiet och 42 % högskoleexamen.

Utfall:**TABELL 58. Studerande och examina¹**

	2012	2013 uppskattning	2014 uppskattning
Förskoleundervisning			
— antal studerande	59 700	60 000	61 000
Grundläggande utbildning			
— nya studerande	59 700	60 000	61 000
— studerande som fått avgångsbetyg	60 850	61 000	61 000
— antal studerande	525 400	526 900	520 000
Gymnasieutbildning			
— nya studerande	35 820	38 000	38 000
— avlagda studentexamina ²	32 000	33 000	33 000
— antal studerande	105 000	110 000	110 000
Grundläggande yrkesutbildning (vid läroanstalter)			
— nya studerande	61 760	63 700	64 600
— avlagda examina	42 170	42 800	43 500
— antal studerande ³	150 300	150 470	150 500

¹ Utbildning som lyder under utbildningsförvaltningen.

² IB-gymnasieexamina och Reifeprüfungsexamina ingår inte.

³ Omfattar även studerande i annan utbildning än sådan som leder till examen.

Av undervisningspersonalen var 89,9 % formellt behöriga inom den grundläggande utbildningen, 95,6 % i gymnasierna och ca 80 % inom yrkesutbildningen. Andelarna har ökat lindrigt.

Målet var att minska andelen stora undervisningsgrupper för att undervisningsmålen ska kunna uppnås. Enligt insamlingen av data om lärarna har andelen stora undervisningsgrupper nästan halverats från år 2008 och har andelen undervisningsgrupper med under 25 elever ökat. År 2008 uppgick andelen undervisningsgrupper med fler än 25 elever till 20,3 % av alla undervisningsgrupper medan andelen vara endast 12,2 % år 2013. Den genomsnittliga gruppstorleken för undervisningsgrupperna har minskat i alla årskurser, bortsett från förskoleundervisningen och första årskursen.

PISA 2012-resultaten visade att kunskapsnivån håller på att sjunka inom alla ämnesområden som undersökningen omfattar, matematik, läskunnighet och naturvetenskaper. Elevens hemförhållande som en faktor som förklarar inlärningsresultaten ökade, eftersom denna faktors samband med resultaten har stärkts tydligt sedan år 2003. För första gången framträder i Finland också en grupp skolor som ligger klart under det internationella medeltalet. Skillnaden mellan de skolor som klarat sig allra sämst och de som klarat sig allra bäst har ökat. I Finland accentueras elevernas jaguppfattning samt motivationen som faktorer som förklarar resultaten.

Riksdagen godkände en lagreform som gäller gymnasieförberedande utbildning. Avsikten är att öka möjligheterna för invandrare och studerande med ett främmande språk att delta i gymnasieutbildning och klara av sina studier. Studierna ska vara inriktade på studier i finska eller svenska som undervisningsspråk och vid behov på studier i andra språk samt på att främja de studiefärdigheter som behövs i gymnasiet, kulturkännedom och studiehandledning.

Syftet med utvecklingsprojektet för studiehandledning inom gymnasieutbildningen var att de studerande ska få en individuell plan med inriktning på fortsatta studier och att skapa strukturer för samarbete i gymnasiet, mellan gymnasiet och högskolorna samt mellan gymnasiet, Arbetskraftsmyndigheterna i regionen och arbetslivet.

Riksdagen antog lagen om elev- och studerandevård. I den nya lagen sammanfördes bestämmelserna om elev- och studerandevård samt bestämmelserna om behandling, dokumentering, registrering och hemlighållande av personuppgifter.

Antalet mottagare av studiestöd minskade med ca 3 500. Antalet studerande som fick låneborgen ökade, eftersom högskolestuderande numera beviljas låneborgen utan särskild ansökan.

TABELL 59. Studiestödstagare (studiepenning, bostadstillägg och statsborgen för studielån)¹

	2011	2012	2013
Gymnasier	30 393 (28 %)	28 950 (27 %)	27 786 (25 %)
Yrkesläroanstalter ²	109 585 (62 %)	107 670 (61 %)	107 172 (65 %)
Yrkehögskolor	91 289 (70 %)	90 474 (70 %)	89 283 (70 %)
Universitet	91 409 (61 %)	89 536 (62 %)	88 094 (62 %)

¹ I tabellen ingår inte av Folkpensionsanstalten statistikförda studiestödstagare som studerar vid andra än de nämnda läroanstalterna eller vid utländska läroanstalter.

² Ny definition: stödtagarnas andel av de studerande inom grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning vid läroanstalter.

Den maximala stödtiden för studier på andra stadiet begränsades och vissa grunder för beviljande av studiestöd förtydligades. Grunderna för beräkning av stöd för skolresor höjdes och man upphörde med att beakta förvärvsinkomster som fås på basis av inläring i arbetet vid beviljande av stödet.

Lagen om besvärnämnden för studiestöd trädde i kraft 1.5.2013. De beräkningsgrunder för kostnaderna för skolresor som fastställs genom förordning höjdes 1.8.2013 med beaktande av kostnadsutvecklingen inom busstrafiken.

Under höstsessionen 2013 överlämnade regeringen till riksdagen propositioner som gällde en strukturell revidering av studiestödet med förslag till lagar om ändring av lagen om studiestöd och av 2 § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 7 och 11 § i lagen om studiestöd. Riksdagen antog lagändringarna.

7.2.2 Tillgången på kunnig arbetskraft

Mål:

Genom åtgärder riktade till att utveckla utbildningssystemet ska arbetskarriärerna förlängas i början. Målet är att de ungas studievägar ska bli kortare än tidigare och att de utbildas inom branscher där förutsättningarna för att få arbete är goda. Det branschvisa och regionala utbudet av utbildning riktas i enlighet med befolkningsutvecklingen och behovet av arbetskraft.

Utfall:

Ett anslag på 4 miljoner euro riktas årligen till programmet för att effektivisera utexamineringen från yrkesutbildning. Läsåret 2013—2014 deltog 23 nätverksprojekt i programmet, och i projekten medverkar sammanlagt 54 anordnare av yrkesutbildning.

TABELL 60. Personer som avslutar den grundläggande utbildningen och genast inleder utbildning, %¹

	2013 uppskattning	2014 uppskattning	2015 uppskattning
Studerande i yrkesutbildning	44,7	45,5	45,5
— utbildning som leder till grundexamen	41,8	42,5	42,5
— förberedande utbildningar 2	2,9	3,0	3,0
Studerande i gymnasieutbildning	52,0	52,0	52,0
Studerande i påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen	2,3	2,3	2,5
— i grundskolor	1,8	1,8	2,0
— i folkhögskolor	0,5	0,5	0,5
Utbildningar som leder till examen sammanlagt	93,8	94,5	94,5
Påbyggnadsundervisning och förberedande utbildningar sammanlagt	5,2	5,3	5,5
SAMMANLAGT	99,0	99,8	100,0

¹ Källa: Statistikcentralen (endast utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning). De siffror som gäller studerande i påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen är uppskattningar.

² Källa: statistik för statsandelssystemet. Siffran för 2013 anger utfallet.

TABELL 61. Andelen studerande som avlagt examen inom målsatt tid av dem som inlett studier¹, %

	2013 uppskattning	2014 uppskattning	2015 uppskattning
Gymnasieutbildning (3 år)	82,0	83,0	84,0
Yrkesinriktad grundexamen (3 år)	63,0	64,0	65,0

¹ Källa: Statistikcentralen. Inkluderar endast utbildning som lyder under utbildningsförvaltningen. Inkluderar inte utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avlägs i form av en fristående examen eller läroavtalsutbildning.

TABELL 62. Sysselsättning och fortsatta studier bland dem som avlagt examen, %¹

	2009	2010	2011	2012 upp- skatt- ning	2013 upp- skatt- ning	2014 upp- skatt- ning	2015 upp- skatt- ning
Studentexamen							
sysselsatta (inte studerande)	17,7	19,0	20,1	15,0	14,0	13,0	13,0
i fortsatta studier (sysselsatta)	24,3	25,0	25,6	22,0	21,0	20,0	20,0
i fortsatta studier (inte sysselsatta)	38,4	37,6	36,1	45,0	45,0	50,0	50,0
Yrkesinriktad grundexamen (läroplansbaserad)							
sysselsatta	57,2	59,4	62,2	60,0	59,0	60,0	61,0
i fortsatta studier	10,3	10,9	10,1	10,5	10,5	10,0	10,0
Yrkesinriktad grundexamen (fristående examen)							
sysselsatta	78,0	78,9	81,5	80,5	80,0	80,5	81,5
i fortsatta studier	3,6	4,3	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0

¹ Källa: Statistikcentralens sysselsättningsstatistik. Beskriver sysselsättningen bland dem som avlagt examen året före undersökningsåret och placering i fortsatta studier i slutet av undersökningsåret. Sysselsatta studerande räknas som sysselsatta utom i fråga om studenter, där de anges separat. I fråga om 2012 är siffran för yrkesutbildning en uppskattning.

Målet att minst 75 % av dem som börjar studera inom utbildningsområdena ska avlägga högre högskoleexamen inom den målsatta tiden uppnåddes inte. Även andelen studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen inom fem år stannade klart under den målsatta nivån.

Antalet avlagda yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina ökade. Även antalet högre högskoleexamina vid universiteten ökade något. Antalet doktorsexamina översteg målet.

TABELL 63. Studerande och examina

	2010	2011	2012
Yrkesinriktad tilläggsutbildning			
— nya studerande	32 587	31 801	31 141
— avlagda examina	16 005	16 153	16 859
— antal studerande i utbildning vid läroanstalter	33 586	35 190	35 401
— antal studerande i läroavtalsutbildning	36 470	33 356	35 670
Grundexamina vid yrkeshögskolor			
— studerande som inlett sina studier ¹	33 978	30 937	31 004
— avlagda examina	20 581	21 312	22 123
— antal studerande	131 595	132 276	131 369
— varav utländska studerande	7 724	8 703	9 047
Högre yrkeshögskoleexamina			
— studerande som inlett sina studier	2 644	2 739	2 826
— avlagda examina	1 253	1 521	1 708
— antal studerande	6 580	7 321	7 834
Grundexamina vid universitet²			
— nya studerande	19 988	20 119	19 855
— avlagda lägre högskoleexamina	12 300	13 275	13 014
— avlagda högre högskoleexamina	14 384	12 515	13 830
— antal studerande	144 321	144 441	143 505
Doktorsexamina vid universitet	1 518	1 653	1 649

¹ Studerande inom respektive studieområde inom yrkeshögskolesektorn som första gången skrivit in sig som närvarande studerande under statistikåret.

² Inbegriper studerande för lägre och högre högskoleexamen och dessa examina.

Anhopningen av examina till följd av examensreformen påverkade på grund av utgången av övergångsperioden fortfarande medelåldern 2010 inom de tekniska och medicinska områdena. År 2011 förefaller åldern för avläggande av examen ha återgått till den tidigare nivån.

Medelåldern för dem som avlagt yrkeshögskoleexamen har hållits kvar på samma nivå de fem senaste åren.

TABELL 64. Medelåldern för dem som avlagt högskoleexamen, median¹

	2010	2011	2012
Yrkeshögskoleexamen ¹	25,2	25,3	25,3
Högre högskoleexamen	27,9	27,6	27,7

¹ Utbildning för unga

I undersökningen om vuxenutbildning kartlades bl.a. deltagande i vuxenutbildning samt orsaker till och hinder för deltagande. Graden av deltagande har kvarstått på samma nivå som 2006. Kvinnorna (58 %) deltar alltså klart mer än männen (45 %). Inte heller när man ser till utbildningsbakgrund och socioekonomisk ställning har jämställdheten i deltagandet ökat.

Tjugofyra länder deltog i den av OECD organiserade internationella undersökningen av vuxnas färdigheter (PIAAC, Programme for the International Assessment of Adult Competencies). Vuxna finländares grundläggande färdigheter hörde till de bästa i jämförelsen. Genomsnittet i läskunskap var klart bättre än för OECD-länderna i genomsnitt. Även finländarnas genomsnittliga matematiska färdigheter var på toppnivå i jämförelsen. För både läsfärdigheter och matematiska färdigheter gäller emellertid att mer än 10 % av den vuxna befolkningen har svaga färdigheter i dessa. 41 % av finländarna har goda eller utmärkta färdigheter i fråga om att tillämpa informationsteknik vid problemlösning, men hela 30 % har bristfälliga färdigheter till denna del.

Det finns ett starkt samband mellan utbildning och nivån på de grundläggande färdigheterna. Även föräldrarnas utbildning syns i nivån på kunskandet. Det finns inte några betydande skillnader mellan de finländska männens och de finländska kvinnornas grundläggande färdigheter.

7.2.3 Utvecklingen av universiteten och yrkeshögskolorna

Mål:

Universiteten och yrkeshögskolorna främjar genom sin verksamhet den finländska konkurrenskraften, välfärden och bildningen samt en hållbar utveckling. Verksamheten är högklassig, effektiv och etisk och stöder en mångkulturell samhällsutveckling.

Utfall:

Högskolornas autonomi stärktes genom en revidering av universitetens och yrkeshögskolornas utbildningsansvar. Universitetslagen ändrades så att närmare bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret mellan universiteten utfärdades genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet som bereds i samarbete med universiteten. Den separata regleringen av magisterprogram slopades.

Yrkeshögskolornas nya finansieringsmodell och nya tillstånd trädde i kraft vid ingången av 2014. Som ett led i yrkeshögskolereformen förnyades högskolornas utbildnings- och examensansvar så att högskolorna får bättre förutsättningar att på ett smidigt sätt svara på de snabbt föränderliga behoven i arbetslivet och regionerna. I tillstånden fastställs yrkeshögskolornas utbildningsansvar enligt examina och examensbenämningar.

I de nya finansieringsmodellerna för universiteten och yrkeshögskolorna ingår bl.a. följande finansieringskriterier: andel som avlagt minst 55 studiepoäng under läsåret, sysselsättning bland utexaminerade och antal högskoleexamina. För att stärka kvalitetsaspekten i studierna beaktas studeranderesponsen i modellen för yrkeshögskolorna.

Antalet studerande per lärare var något högre i yrkeshögskolorna. Situationen förändrades inte vid universiteten.

TABELL 65. Relationstalet studerande (FTE)¹ -lärare i högskolorna

	2010	2011	2012
Yrkehögskolor	16,9	16,8	17,3
Universitet	6,2	6,4	6,4

¹ Kalkylerat antal studerande uttryckt i heltidsstuderande (Full Time Equivalent), vid universiteten undervisnings- och forskningspersonal (exkl. kalkylerad timundervisning och platser för forskarutbildning). För yrkehögskolorna inkluderar personalen undervisningspersonal, personal inom FoU-verksamhet ingår inte.

Högskolornas internationalisering främjades. Bedömningen av konsekvenserna av försöket med terminsavgifter (2010—2014) fortsatte och en modell med avgifter för sökande från länder utanför EU/EES-området bereddes. Utbildningsexport främjades aktivt som ett led i projektet Future Learning Finland samt genom undervisningsministerns och övriga ministrars utlandsbesök.

Ministeriet deltog tillsammans med sina aktörer i verkställigheten av strategin för Team Finland. Högskolorna och de övriga aktörerna deltog i gemensamma insatser nationellt och inom EU i relation till Ryssland, Kina, Indien, Brasilien och Förenta staterna.

Antalet vetenskapliga publikationer vid högskolorna kvarstod nästan oförändrat. Antalet utländska examensstuderande ökade klart. Det internationella studentutbytet minskade en aning.

TABELL 66. Resultat av högskolornas verksamhet och rörlighet bland studerande

	2010	2011	2012
Vetenskapliga publikationer/undervisnings- och forskningspersonal, universitet	1,57	1,68	1,61 ¹
Doktorsexamina/professorer, universitet	0,57	0,61	0,63
Utländska examensstuderande, universitet	7 815	8 752	9 628
Utländska examensstuderande, yrkehögskola	7 892	8 703	9 378

¹ För universitetens del förhandsuppgift om publikationerna 2012. Antalet kommer att stiga vid insamlingen av data 2014

7.2.4 Den finländska vetenskapens nivå

Mål:

Den finländska vetenskapens internationella nivå och kunskaps- och kompetensgrund stärks och samhällsekonominns innovationskapacitet ökar.

Utfall:

Utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamhet uppgick till ca 6,8 miljarder euro år 2012. Företagens FUI-utgifter uppgick till 4,7 miljarder euro, högskolesektorns till 1,5 miljarder euro och den övriga offentliga sektorns till knappa 700 miljoner euro. Minskningen från det föregående året rörde sig kring 330 miljoner euro.

Forsknings- och utvecklingsverksamhetens andel av nationalprodukten minskade en aning från det föregående året.

FoU-personalens andel av de sysselsatta minskade en aning.

TABELL 67. Forskningens kvalitet och effekter¹

	2010	2011	2012
FoU-utgifternas andel av BNP, %	3,90	3,78	3,55
Forskningspersonalens andel av de sysselsatta, %	2,44	2,35	2,35
Vetenskapliga publikationer per en miljon invånare, st.	1 900	1 900	2 000

¹ Källa: ISI Web of Knowledge (artiklar, översiktsartiklar, kommentarer, brev och konferenspublikationer), Statistikcentralen och TIN 20.9.2012

Statsrådet fattade beslut om principerna för en totalreform av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering. Undervisnings- och kulturministeriet fick i uppgift bl.a. att inrätta rådet för strategisk forskning vid Finlands Akademi samt att sammanslå Konsumentforskningscentralen och Rättspolitiska forskningsinstitutet med Helsingfors universitet.

Forskningsverksamheten främjades genom den nationella forskningsinfrastrukturpolitiken. En uppdatering av färdplanen för forskningsinfrastrukturer bereddes under ledning av Finlands Akademi.

7.2.5 Tillgången till en högt utbildad arbetskraft och forskarkår, innehållet i högskoleutbildningen och studieprocesserna

Mål:

Tillgången till en högt utbildad arbetskraft och forskarkår tryggas. Innehållet i högskoleutbildningen och i högskoleexamina utvecklas så att de kvantitativt och kvalitativt sett bättre svarar mot de föränderliga behoven i samhället och i arbetslivet. Studieprocesserna utvecklas så att arbetskarriärerna förlängs.

Utfall:

Reformen av antagningen av högskolestuderande genomfördes i nära samarbete med högskolorna och olika intressentgrupper. Från hösten 2014 får högskolorna reservera studieplatser för dem som ansöker om sin första högskolestudieplats. På så vis säkerställs det att så många som möjligt får en studieplats, vilket innebär snabbare tillträde till utbildning. De som redan studerar vid högskolorna och de som avlagt examen erbjuds flexibla sätt att söka sig till en ny utbildning.

Sysselsättningsgraden för unga som avlagt examen vid yrkeshögskolorna ökade en aning från det föregående året. Sysselsättningsgraden för dem som fullgjort vuxenutbildning vid yrkeshögskolorna kvarstod oförändrad. Även för dem som avlagt högre högskoleexamen vid universitet ökade sysselsättningen från det föregående året.

7.3 Kultur-, idrotts- och ungdomspolitik

7.3.1 Kulturgrunden stärks

Mål:

Kulturgrunden stärks genom att man främjar tillgången till kultur och information, bevarandet av kulturarvet och kulturmiljöerna, konst-, kulturarvs- och mediefostran, den nationella, regionala och lokala konst- och kulturförvaltningens funktioner och kulturens internationalisering, med beaktande av omvärldens utmaningar globalt och med tanke på den tekniska och hållbara utvecklingen.

Utfall:

Den ökning av anslagen för konst och kultur som fortgått länge i statsbudgetarna har bromsats upp de senaste åren. Anslagen för 2013 uppgick till ca 435 miljoner euro, vilket är ungefär 3 miljoner euro mer än under det föregående året.

Arbetet med att revidera systemet med statsandelar för konst- och kulturinstitutionerna fortsatte. Målet är att arten av verksamhet vid institutionerna och institutionernas aktivitet ska beaktas bättre än för närvarande när finansieringen bestäms.

Utredningen¹ om konsekvenserna av den reform av statsandelarna för teatrar, orkestrar och museer som genomfördes åren 2008—2010 blev klar. Reformen hade ökat statsandelsutgifterna för institutionerna betydligt. Enligt utredningen riktades anslagsökningen huvudsakligen till löneutgifter; institutionernas verksamhetsförutsättningar främjades och anslagsökningen balanserade deras finansieringsstruktur. Publik- och besökssiffrorna steg inte, men man gjorde publikkontakterna mångsidigare. Enligt en separat utredning om dansgrupper² ökade antalet produktioner, utvecklades produktions- och arbetssätten och ökade samarbetet med aktörer utanför statsandelssystemet. Från år 2011 till år 2013 ökade antalet föreställningar på teatrar med rätt till statsandel (liksom på statsunderstödsfinansierade Finlands Nationalteater) samt antalet konserter för orkestrar med rätt till statsandel betydligt medan det kalkylerade antalet årsverken kvarstod oförändrat.

Verksamheten vid Centret för konstfrämjande inleddes. Reformen innebar att förtroendeorganet blev ett ämbetsverk och dess uppgifter utökades bl.a. med kulturfrämjande uppgifter. Allt beslutsfattande förenades med möjlighet att överklaga, vilket ökade genomskinligheten i beslutsfattandet och förbättrade konstnärernas rättsskydd. Genom att bevara förtroendeorganen tryggades den konstnärliga kollegiala bedömningen inom systemet för konstfrämjande. Beslutanderätt delegerades från ministeriet för att finnas närmare aktörsfältet. För detta tillsattes konstrådet för tre år. Konstrådet består av företrädare för konst- och kulturfältet. Konstrådet utsåg de statliga konstkommissionerna för två år.

¹ Hilppa Sorjonen och Minna Ruusuvirta 2013. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuus-uudistus 2008—2010: vaikutus laitosten talouteen ja toimintaan. Cupores e-publikation 18.

² Hilppa Sorjonen 2013. Tanssiryhmien ja -tuotantokeskusten valtionosuuslisäys 2008—2010: vaikutus talouteen ja toimintaan. Cupores e-publikation 21.

Stiftelsen Cultura, som bildats i stället för Institutet för Ryssland och Östeuropa, inledde sin verksamhet. Målet är att främja medborgarnas ömsesidiga umgänge och samarbete mellan olika sektor i Finland och Ryssland. Studier stöds genom årlig avkastning från den jubileumsfond som inrättades under året.

Omvandlingen av Statens konstmuseum till en offentligrättslig stiftelse med namnet Nationalgalleriet slutfördes, och lagen om Nationalgalleriet trädde i kraft. Nationella audiovisuella arkivet och Centralen för mediefostran och bildprogram slogs samman till Nationella audiovisuella institutet.

Museiverkets fastighetsförmögenhet överfördes till Senatfastigheter och Forststyrelsen. Fastigheterna klassificerades som strategiska och icke-strategiska objekt i relation till statens ägande. Museiverket är verksamt som hyrestagare i de strategiska objekt som överförts till Senatfastigheter.

Ibrukttagandet av det nationella digitala bibliotekets kundgränssnitt Finna innebar att biblioteks-, arkiv- och museimaterial till ett antal av 8,2 miljoner blev lättillgängligt.

TABELL 68. Stärkande av kulturgrunden

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Statens (UKM:s förvaltningsområde) stöd till konsten och kulturen, mn euro	425,1	432,6	434,9
Teatrar med rätt till statsandel			
— uppskattade årsverken	2 469	2 469	2 469
— antal föreställningar	12 198	13 467	13 047
Orkestrar med rätt till statsandel			
— uppskattade årsverken	1 033	1 033	
— antal konserter	1 861	1 907	2 138
Finlands Nationalopera			
— antal anställda med månadslön	538	537	526
— antal föreställningar	292	283	289
Suomen Kansallisteatteri (Finlands Nationalteater)			
— antal anställda	346	326	338
— antal föreställningar	597	698	741
Museer med rätt till statsandel, årsverken	1 183	1 183	1 183
Antal regioncentrum för konst	31	31	31

7.3.2 Verksamhetsförutsättningarna för dem som utför kreativt arbete förbättras

Mål:

Verksamhetsförutsättningarna för dem som utför kreativt arbete förbättras genom att stödformerna för konst och kultur utvecklas, konstnärernas utkomstmöjligheter görs mångsidigare och ett fungerande upphovsrättssystem utvecklas. Dessutom stärks förutsättningarna för företagsamhet inom kulturella och kreativa branscher.

Utfall:

Sysselsättningen inom kulturbranscherna har försämrats de senaste åren. År 2013 sysselsatte branscherna ca 112 000 personer, medan antalet sysselsatta hade rört sig kring 124 500 år 2010. Minskningen förklaras närmast av den minskade sysselsättningen inom reklambranschen och förlagsbranschen. Sysselsättningen inom egentlig konstnärlig verksamhet har ökat från år 2010 (ca 15 700) till år 2013 (ca 20 350). Antalet sysselsatta inom kulturyrken har ökat de senaste åren. År 2012 uppgick de till ca 83 500. Alla som arbetar inom kultursektorn är inte verksamma i kulturyrken.³

Statliga konstnärstipendier beviljade av Centret för konstfrämjande är en viktig form av stöd för konstnärernas arbete. Både antalet sökande av årsstipendier och antalet mottagare av årsstipendier ökade under berättelseåret. Den successiva omvandlingen av konstnärsprofessorstjänsterna till stipendier är en bidragande orsak till ökningen. Huvudstadsregionens roll bland stipendiesökandena och mottagarna av stipendier accentueras.

En partiell revidering av upphovsrättslagen genomfördes, bl.a. ändringar enligt skyddstidsdirektivet och det s.k. direktivet om föräldralösa verk.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet utredde behoven av att revidera arbetslagstiftningen, lagstiftning om social trygghet och skattelagstiftningen för dem som är verksamma inom kreativa branscher. När det gäller utveckling av pensionssystemet för yrkesbildkonstnärer som är verksamma utan anställningsförhållande nåddes fortfarande ingen sådan lösning som undervisnings- och kulturministeriets drivit på.

Finansieringen till den så kallade fria scenkonsten utökades, eftersom antalet grupper och verksamheten har ökat betydligt. En ändring av teater- och orkesterlagen till att gälla cirkuskonst bereddes.

³ Finlands officiella statistik (FOS): Kultur [e-publikation]. Kulturarbetskraft i Finland 2012. Helsingfors: Statistikcentralen.

TABELL 69. Personer som utför kreativt arbete

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Antal mottagare av/ansökningar om årsstipendier	286/1 971	303/2 131	228/2 298
Andelen personer som bor i huvudstadsregionen av dem som får stipendium från statens konstkommissioner, %	55	57	
Personer som arbetar inom kulturyrken (arbetskraftsundersökning)	81 725	83 463	
— Sysselsatta inom kulturbranscherna (arbetskraftsundersökning)	121 581	117 868	111 912
— Kulturell och litterär verksamhet, sysselsatta (arbetskraftsundersökning)	18 604	18 300	20 358
Antal konstnärspensioner sammanlagt, 31.12	1 048	1 044	
— Antal nya mottagare av konstnärspensioner i förhållande till antalet sökande, %	13,33	11,96	12,32

7.3.3 Möjligheterna till kulturellt deltagande för alla befolkningsgrupper ökar

Mål:

Möjligheterna till kulturellt deltagande för alla befolkningsgrupper förbättras genom att den lokala och regionala tillgången och tillgängligheten till kulturtjänster och kulturarvet förbättras och genom att utvecklingen av kulturell mångfald främjas.

Utfall:

Olika undersökningar om kulturellt deltagande⁴ innehåller samma budskap: människor är intresserade av kultur men deltagandet i kulturella evenemang fördelas på dem som besöker evenemang ofta, sporadiskt och aldrig. Skillnaderna i intresset och i besöken som det realiserar förklaras bl.a. av den ojämna regionala fördelningen i kulturutbudet och priset på tjänsterna samt av utbildningsmässiga och hälsomässiga aspekter.

Enligt regeringsprogrammet är strävan alltså att öka aktiviteten i synnerhet bland dem som nu inte är delaktiga i kulturtjänster eller kulturverksamhet. Genom försök inom utvecklingsprojektet för kommunernas kulturverksamhet (KUULTO) försökte man förbättra tillgången på och tillgängligheten till kulturtjänster i synnerhet i de kommuner som satsar mindre på dessa än andra kommuner. Enligt preliminära utvärderingsresultat uppkom det nya verksamhetssätt, men det var inte lätt att nå nya publikgrupper. Samarbetet mellan förvaltningsområdena i kommunerna lämnar mycket övrigt att önska. På grund av den svåra ekonomiska situationen löper kulturen risk att bli föremål för sparåtgärder i många kommuner.

⁴ Finlands officiella statistik (FOS): Undersökning om tidsanvändning [e-publikation]. Helsingfors. Statistikcentralen; Katja Pynnönen och Ritva Mitchell 2012. Ikäättyvät ja ikäättyneet taiteen ja kulttuurin kentillä. 50+ -kulttuuribarometrin tuloksia. Cupores publikationer 20; Suomen kulttuurirahastos enkatundersökning om kultur www.skr.fi/fi/hankkeet/kulttuuritutkimus.

Genomförandet av handlingsprogrammet för främjande av kulturens välfärdseffekter 2010—2014 fortsatte tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet. Kulturens välfärds- och arbetslivseffekter främjades även genom strukturfondsprojekt.

Antalet besökare på teatrar med rätt till statsandel har sjunkit en aning från år 2011 till år 2013, men antalet åhörare vid orkestrar med rätt till statsandel och antalet museibesökare har ökat. Antalet fysiska biblioteksbesök har sjunkit en aning. Antalet biblioteksbesök på nätet ökade tydligt under de föregående åren, men nu har ökningen stannat upp.

Andelen biobesökare vid inhemska filmer sjönk med mer än 500 000 besökare från det föregående året, trots att antalet premiärer var det högsta på årtionden. En orsak till nedgången har ansetts vara att premiärerna ofta infaller nästan samtidigt, vilket innebär att de inte får tillräckligt stort reklamutrymme eller ägnas tillräckligt stor uppmärksamhet i medierna. Dessutom har det antagits att antalet premiärer är alltför stort för ett marknadsområde av Finlands storlek. Digitaliseringen av biografernas föreställningsteknik har dock minskat de regionala skillnaderna och förbättrat programutbudet i synnerhet på små orter.

Insatserna för att stödja arbetet inom mediefostran fortsatte genom programmet Läslust. Inom programmet inleddes försök med nya verksamhetsmodeller där målet är att främja mångsidiga läsfärdigheter hos barn och unga. Användningen av ny teknologi konstaterades ha positiva effekter för främjandet av läs- och skrivfärdigheterna.

TABELL 70. Kulturen och medborgarna

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Besökare på teatrar med rätt till statsandel, 1 000 personer	2 507	2 393	2 227
Finlands Nationalteaters publikkontakter, 1 000 personer	167	185	177
Åhörare vid orkestrar med rätt till statsandel, 1 000 personer	777	772	792
Finlands Nationaloperas publikkontakter, 1 000 personer	264	278	267
Museibesökare, 1 000 personer	4 985	5 254	5 482
Premiärer på inhemska filmer	29	36	38
Antal biobesökare vid inhemska filmer, 1 000 personer	1 214	2 362	1 835
Antal huvudbibliotek och biblioteksfilialer	794	787	
Den totala utlåningen vid allmänna bibliotek, 1 000 st.	97 428	94 908	92 779
Fysiska biblioteksbesök, 1 000 st.	52 797	52 838	51 293
Biblioteksbesök på nätet, 1 000 st.	56 874	56 725	53 130
Besök på kulturevenemang, 1 000 personer	2 000	2 000	

7.3.4 Kulturekonomin och den kreativa ekonomin stärks

Mål:

Målet är att främja kulturekonomin och den kreativa ekonomin genom att den finansiella basen och kunskapsunderlaget för kulturen utvecklas och breddas samt genom att upphovsrätten utnyttjas bättre.

Utfall:

De kulturella branscherna utgör en viktig del av samhällsekonomin. Kulturekonomin började återhämta sig år 2010 efter nedgången år 2009. Såväl produktionen inom branscherna som den privata konsumtionen av kultur ökade, men värdestegringen och sysselsättningen krympte dock fortfarande en aning. Värdestegringen och sysselsättningen ökade måttfullt år 2011, men deras andel av värdestegringen inom hela ekonomin och när det gäller sysselsättningen som helhet sjönk fortfarande en aning.⁵

Undervisnings- och kulturministeriet samt arbets- och näringsministeriet beredde ett utvecklingsprogram för immateriellt värdeskapande som publiceras våren 2014. I programmet sammanförs politikåtgärderna från strategin för immateriella rättigheter, främjandet av affärsverksamhet och företagsamhet inom kreativa branscher samt det nationella formgivningsprogrammet till en helhet. Undervisnings- och kulturministeriets egna åtgärder tog fasta på i synnerhet produktutveckling inom de kulturella och de kreativa branscherna samt främjande av export och internationalisering.

Tilläggsbudgetprojektet för bl.a. sysselsättning av unga konstnärer riktades till aktörer inom konst och kultur och ökade sysselsättningsmöjligheterna förutom inom konst- och kulturbranscherna också inom den offentliga, den tredje och den privata sektorn, vilket främjar uppkomsten av ny affärsverksamhet. Vid utgången av 2013 hade 24 projekt inletts inom det riksomfattande ESF-utvecklingsprogrammet för tillväxt och internationalisering av företag inom kreativa branscher 2007–2013.

Ett pilotprojekt för ett incitamentssystem inom den audiovisuella branschen bereddes i syfte att stärka sysselsättningen inom branschen och förhindra läckaget av kompetenskapital till utlandet. Genomförandet sköts upp, eftersom kontinuiteten i systemet inte kunde säkerställas på grund av de strama utvecklingsutsikterna för statsfinanserna. På initiativ av Finland inledde Europeiska audiovisuella observationsorganet en europeisk undersökning om den ekonomiska och kulturella genomslagskraften för incitamentssystemen i olika länder.

⁵ Statistikcentralen: Satelliträkenskaper för kultur [e-publikaton]. ISSN=2323-959X. 2011. Helsingfors: Statistikcentralen.

7.3.5 Tillgängligheten till idrotten ska vara likvärdig

Mål:

Målet är att trygga en likvärdig tillgänglighet till motionstjänster och skapa förutsättningar för att delta i motionsverksamhet i hela landet.

Utfall:

Lika tillgänglighet till idrotten påverkas framför allt av idrottsservice och idrottsanläggningsservice som producerats med offentliga medel. Enligt idrottslagen har kommunerna ett stort ansvar när det gäller detta. Ungefär en fjärdedel av de statliga idrottsanslagen anvisas för kommunernas idrottsverksamhet. Till kommunerna betalades 19 miljoner euro i form av statsandel för idrottsverksamhet, vilket täckte i genomsnitt 3 % av driftkostnaderna för kommunernas idrottsverksamhet. Kommunernas egen satsning på motion och idrott rör sig årligen kring 600–700 miljoner euro. Enligt bokslutsuppgifterna för 2012 uppgick driftsekonomin nettokostnader inom kommunernas idrottsverksamhet till i genomsnitt 94 euro per invånare.

Det beviljades 28 miljoner euro i understöd för byggande av idrottsanläggningar, och då med betoning på idrottsanläggningar för stora användargrupper. Statsunderstöden stod för i genomsnitt 11 % av de totala kostnaderna. När det gäller idrottsanläggningar är de regionala skillnaderna i förhållandena stora.

Kommunernas egna satsningar på motion och idrott har ökat i jämn takt under 2000-talet, men idrottsväsendets andel av kommunernas driftkostnader är liten, ca 1,5 %. Främjandet av motion och idrott varierar i hög grad från en kommun till en annan, och idrottsväsendets ställning som en del av kommunernas servicestruktur genomgår en kraftig omvälvning. I en del av kommunerna har underhållet av idrottsanläggningarna försämrats och den personalstyrka som ansvarar för motions- och idrottsverksamheten är otillräcklig. Motions- och idrottsverksamhetens ställning som en del av den allmänna strategiska planeringen i kommunerna har dock stärkts: i något mer än hälften av kommunerna har främjande av motion och idrott behandlats i kommunstrategin.

TEA-viisari är en öppen nättjänst med vars hjälp kommunerna och regionerna kan utvärdera, planera och utveckla sitt hälsofrämjande arbete. Systemet innehåller jämförbara uppgifter om olika ansvarsområden. Innehåll som gäller ansvarsområdet motion och idrott togs med i systemet år 2010. Data samlas in vartannat år.

Under en period av två år har främjandet av kommuninvånarnas fysiska aktivitet utvecklats mycket. Det finns ändå sådant som bör utvecklas ytterligare, i synnerhet när det gäller att följa upp och rapportera om motionsaktiviteten och använda informationen i samband med beslutsfattande.

TABELL 71. Kommunernas aktivitet för främjande av motion och idrott¹

	2010 utfall	2012 utfall
Befolkningsviktat medeltal för hela landet	55	62

¹ www.thl.fi/teaviisari.

TABELL 72. Byggnad av idrottsanläggningar

	2010 utfall	2011 utfall	2013 utfall
Motionslokaler som understöds med statsunderstöd (renoverings- och nybyggnadsprojekt) ¹			
— simhallar, m ²	23 497	23 268	24 000
— sporthallar, m ²	27 587	38 131	23 000
— ishallar, m ²	14 878	13 016	20 000
Sammanlagt	65 962	74 415	67 000
— lokala idrottsplatser, st.	53	62	55

¹ UKM:s statistik

7.3.6 Den motionsinriktade livsstilen blir allt vanligare

Mål:

Målet är att öka den fysiska aktiviteten och motionsintresset bland hela befolkningen samt minska orörligheten. Målgruppen utgörs i synnerhet av barn och unga, eftersom deras motionsaktivitet skapar grunden för en motionsinriktad livsstil för resten av livet. Till målgruppen hör också sådana befolkningsgrupper där sociala, ekonomiska och kulturella faktorer utgör ett hinder för motion.

Utfall:

Förutsättningar för en motionsinriktad livsstil skapades som ett led i understödandet av kommunerna, frivillorganisationerna för motion och idrott, idrottsutbildningscentren och idrottsvetenskapen. Dessutom riktades finansiering i programform till insatser för att aktivera de befolkningsgrupper som rör på sig för lite (programmet Skolan i rörelse och programmet I form för livet) samt projektunderstöd till delområdena barn och unga, hälsofrämjande motion och motion och idrott för invandrare. Via Närings-, trafik- och miljöcentralerna fördelades år 2013 sammanlagt 1,1 miljoner euro för integrering av invandrare med hjälp av motion och idrott till kommunerna (33 projekt), 2,5 miljoner euro till idrottsvetenskapliga forskningsprojekt, 3,8 miljoner för kunskapsledning och till vetenskapliga samfund, 2 miljoner euro till programmet Skolan i rörelse och 7,1 miljoner euro till programmet I form för livet. Syftet med de riktade understöden är att stärka en motionsinriktad verksamhetskultur inom småbarnsfostran, i skolan, i arbetslivet och som ett led i samhällsutvecklingen i övrigt. Undervisnings- och kultur-

ministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet publicerade riktlinjerna för hälsofrämjande motion fram till 2020. Visionen enligt riktlinjerna är att finländarna ska röra sig mera och sitta mindre.

Mätarna för att beskriva en motionsinriktad livsstil visar att statistiskt sett har antalet personer som på sin fritid ägnar sig åt svettframkallande och ansträngande motion ökat en aning. Under 2000-talet har andelen personer som inte alls motionerar hållits vid 20–40 % i alla befolkningsgrupper. Ur ett välfärds- och hälsopolitiskt perspektiv är befolkningens samlade aktivitet på en otillräcklig nivå, eftersom den fysiska aktiviteten i vardagen och arbetet har minskat. Ungefär hälften av barnen, en tiondel av den vuxna befolkningen och några procent av de äldre når upp till en motionsvolym som är förenlig med rekommendationerna.

TABELL 73. Antalet medborgare med en motionsinriktad livsstil

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Personer som motionerar på fritiden minst 4 ggr/v i åldern 15–64 år, % ¹			
— män	29,0	30,0	32,5
— kvinnor	31,3	32,9	33,9
Barn och unga som motionerar och är fysiskt aktiva på fritiden, % ²	2008/2009 utfall	2010/2011 utfall	2013 utfall
Ansträngande motion och idrott på fritiden högst 1 h/v			
— åk 8–9	35	34	32
— åk 1–2 i gymnasiet	32	31	29
— åk 1–2 i yrkesutbildningen	49	48	47

¹ Undersökningen om den finländska vuxenbefolkningens hälsobeteende och hälsa (AVTK). Motion minst 30 minuter så att personen blir åtminstone lätt andfådd eller svettas..

² Enkäten Hälsa i skolan..

7.3.7 Medborgarverksamhet inom motion och idrott ökar befolkningens deltagande och stärker delaktigheten

Mål:

Målet är att förbättra kvaliteten på medborgarverksamheten inom motion och idrott, att förbättra idrottsorganisationernas internationella samarbetsmöjligheter och möjligheter att påverka samt deltagandet i medborgarverksamheten på ett lokalt plan i synnerhet när det gäller sådana befolkningsgrupper som hindras att delta av sociala, ekonomiska eller kulturella faktorer.

Utfall:

Åtgärder för att främja kvaliteten på medborgarverksamheten genomförs årligen genom att det anvisas allmänna och särskilda understöd för idrottsorganisationernas verksamhet och för idrottsutbildning med fri inriktning vid idrottsutbildningscentren. I och med förnyandet av organisationsstrukturen överfördes pengar från förvaltningen till gräsrotsnivån. Finlands Idrott rf, Ung i Finland rf, Suomen Kuntoliikuntaliitto ry och Suomen Olympiakomitea ry inrättade en ny gemensam paraplyorganisation (VALO rf). Understödkriterierna för de riksomfattande grenförbunden reviderades.

Lokala utvecklingsprojekt för föreningsverksamhet understöddes i syfte att öka deltagandet i medborgarverksamheten. Under berättelseåret bereddes en förstärkning av föreningsstödet så att det allt effektivare ska kunna användas för att ingripa i kostnadsstegringen när det gäller motion och idrott bland barn och unga. Målet är att sänka deltagaravgifterna och öka antalet utövare och grupper i föreningarna.

Antalet motions- och idrottsföreningar har ökat något under 2000-talet. Omkring 6 000–7 000 föreningar omfattas av kommunala system för understöd. Mängden frivilligarbete har inte förändrats på 2000-talet. Under 2000-talet har 7–17 % av finländarna utfört frivilligarbete inom idrott och motion. Under de 15 senaste åren har den idrottsverksamhet som idrottsföreningarna och idrottssällskapen ordnar blivit allt populärare i jämn takt bland barn under 14 år och i skolåldern. I Finland är det en särskild utmaning att upprätthålla föreningsintresset och över lag annan motionsaktivitet efter pubertetsåldern.

TABELL 74. Motions- och idrottsaktivitet i idrottsföreningar och idrottssällskap (1995—2010)¹, %

	1995	2000	2010
3—6 åringar	18	20	30
7—14 åringar	43	45	55
15—18 åringar	33	35	35
19— åringar	15	15	15

¹ Lehtonen & Hakonen 2013.

7.3.8 Etisk och samhällsansvarig elitidrottsverksamhet

Mål:

En etisk och samhällsansvarig elitidrottsverksamhet främjas, den nationella antidopningsverksamheten stöds i enlighet med internationella avtal och övriga insatser för att öka idrottens integritet nationellt och internationellt stöds. Målet är att förbättra de finländska idrottarnas framgångar inom elitidrotten och integreringen av handikappidrott på elitnivå samt att stärka effekterna av elitidrottsevenemang som ordnas i Finland.

Utfall:

En enhet för elitidrott inledde sin verksamhet i anslutning till Olympiakommittén. Genom att stödja förändringsprocessen inom elitidrotten har man försökt utforma verksamhetsprocesser som är allt öppnare för insyn samt gemensamma stödsystem för elitidrotten. Målet har varit att stärka elitidrottens anseende i samhället och förbättra förutsättningarna för verksamhet på en allt högre etisk nivå. Idrottarnas träningsmöjligheter samt idrottarnas möjligheter att samordna idrottskarriären och studierna förbättrades genom olika former av understöd.

TABELL 75. Stortävlingsmedaljer i olympiska grenar

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Olympiska spel	-	3	-
VM-tävlingar	13	4	7
EM-tävlingar	2	3	1

TABELL 76. Dopningstest och dopningsbrott, st. (ADT ry)

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Test inom det nationella testningsprogrammet, sammanlagt	3 126	3 006	2 877
— utanför tävlingar	1 722	1 570	1 453
— vid tävlingar	1 404	1 436	1 424
— varav blodprov	123	122	27
Idrottsprofiler, blodprov		104	245
Dopningsbrott	13	8	7*

* Behandlingen av tre fall pågår

Den strategiska ledningen och styrsystemen inom ansvarsområdet för motion och idrott grundar sig på principen om kunskapsbaserad ledning och en ständig utvärdering av de idrottspolitiska åtgärderna. Arbetsgruppen för främjande av tillgängligheten till idrottsinformation offentliggjorde sitt förslag och statens idrottsråd offentliggjorde en utvärdering av idrottspolitikens verkningar.

7.3.9 Aktivt medborgarskap för unga**Mål:**

En målinriktad verksamhet bland unga i samhället främjas. Man skapar förutsättningar för de unga att delta och påverka samt förutsättningar för deras fritidsaktiviteter.

Utfall:

De ungas tro på en fungerande demokrati och deras förtroende för de politiska institutionerna har stärkts. De unga är mer intresserade av politik än tidigare och känslan av samhörighet med lokala gemenskaper och samhället är allt starkare.⁶ Detta kanaliseras inte nödvändigtvis direkt till valdeltagande eller organisationsverksamhet, utan till frivilligverksamhet på bredare front. De ungas samhällsaktivitet tar sig olika uttryck (t.ex. sociala medier, kulturella uttrycksformer, lösningar som hänför sig till livsstil). De ungas organisationsengagemang har inte förändrats i någon betydande grad; i dag deltar 53 % i organisationsverksamhet eller är organisationsmedlemmar. Motsvarande siffra år 2001 var 51 %.⁷

Undervisnings- och kulturministeriet har långsiktigt arbetat för att skapa förutsättningar för ett aktivt medborgarskap för de unga. Ministeriet understöder verksamheten inom riksomfattande ungdomsorganisationer, serviceorganisationer och organisationer som utför ungdomsarbete. Dessutom understöder ministeriet frivilligorganisationers, övriga sammanslutningars och kommunernas sådana projekt inom ungdomsarbete och ungdomsverksamhet som syftar till att främja barns och ungas delaktighet. Webbdemokratitjänsten för att stödja de ungas möjligheter att påverka och bli hörda utvecklades i samarbete med justitieministeriet. Lokala klubbar för hobbyverksamhet för barn och unga understöddes.

Det är en utmaning för ungdomsarbetet att beakta olika former för de ungas möjligheter att delta och påverka. Undervisnings- och kulturministeriet har svarat på utmaningen bl.a. genom att via den riksomfattande service- och utvecklingscentralstrukturen stärka styrningen inom ansvarsområdet. Dessutom understöder ministeriet utvecklingsprojekt inom ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten.

TABELL 77. Aktivt medborgarskap för unga, %

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Initiativkanalen för ungdomar eller motsvarande arrangemang, andel av kommunerna	45	44	38
Ungdomsfullmäktige eller motsvarande organ, andel av kommunerna	70	70	80
Informations- och rådgivningstjänster för unga, andel av kommunerna	77	77	68

⁶ Demokratiindikaattorit (Demokratiindikatorer) 2013 (red. Sami Borg): Nuorten yhteiskunnalliset osallistumistavat ja asenteet (Sami Myllyniemi, Tomi Kiilakoski)

⁷ Sami Myllyniemi, Päivi Berg (red.) Unga i gång! – Undersökning om ungdomars fritid 2013.

7.3.10 Stärkande av de ungas sociala identitet

Mål:

Man stärker de ungas förmåga att hantera vardagen och förebygger utslagning. Målet är att få varje ung person med i samhälls- och arbetslivet. Man stöder det sektorsövergripande samarbete mellan myndigheter i kommunerna som ungdomslagen förutsätter i syfte att förbättra de tjänster som riktar sig till de unga.

Utfall:

Verkstadsverksamheten för unga och uppsökande ungdomsarbete är de viktigaste verktygen inom ungdomsverksamheten när det gäller att stärka de ungas sociala identitet och därigenom verkställigheten av regeringens ungdomsgaranti. Verkstadsverksamheten för unga och det uppsökande ungdomsarbetet understöddes med sammanlagt 24,8 miljoner euro. Via understöden har man försökt nå allt fler unga som är i behov av stöd och som inte omfattas av utbildning eller står utanför arbetsmarknaden samt försökt få köerna till verkstäderna avklarade. Anslagshöjningen under regeringsperioden har gjort det möjligt att snabbt utvidga det uppsökande ungdomsarbetet: år 2013 erbjöd 93 % av kommunerna tjänster inom uppsökande ungdomsarbete medan motsvarande siffra för år 2011 var 77 %. Likaså har antalet unga som nåtts och fått långvarigare stöd via det uppsökande ungdomsarbetet ökat varje år.

Ungdomsgarantin anses ha bidragit till i synnerhet en ökning av de ungas deltagande i yrkesinriktad utbildning och påverkat hänvisningen till tjänster för unga⁸.

Arbetet för att stärka de ungas sociala identitet stöds också via socialt ungdomsarbete (s.k. Nuotta-träning vid riksomfattande ungdomscentraler) och via förebyggande missbruksarbete bland unga.

TABELL 78. Stärkande av de ungas sociala identitet

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Ungdomsverkstäder, andel av kommunerna	80 %	82 %	
Unga (under 29 år) i verkstäderna	12 982	14 255	
Antal arbetslösa unga	31 600	31 993	
Antal unga som fångats upp av det uppsökande ungdomsarbetet	10 041	14 614	
Uppsökande ungdomsarbete, andel av kommunerna	77 %	87 %	93 %

⁸ Kuntoutussäätiö (Stiftelsen för rehabilitering): Tutkimuksellinen tuki nuorisotakuun toimeenpanon seurannassa ja vaikuttavuuden arviointiin käytettävien indikaattorien kehittämisessä nuorisotakuun 1. toimeenpanovuonna 2013. 3. väliraportti 20.12.2013

7.3.11 De ungas uppväxt- och levnadsvillkor

Mål:

Man strävar i samarbete med andra aktörer efter att de ungas levnadsvillkor ska uppnå samma nivå som hos andra befolkningsgrupper.

Utfall:

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för samordningen och uppföljningen av statsrådets barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram 2012—2015. Programmet är också ett verktyg för resursstyrning: projekt som direkt verkställer dess strategiska mål understöddes med sammanlagt 3 miljoner euro. Statens delegation för ungdomsärenden utvärderar programmet regelbundet. Delegationen uppdaterar sin uppsättning välfärdsindikatorer för unga⁹ som öppnades år 2013.

Ett lagstadgat sektorsövergripande nätverk för vägledning och tjänster för unga har bildats i 256 kommuner och bildandet av ett sådant nätverk bereds i 34 kommuner. Undervisnings- och kulturministeriet samt regionförvaltningen har stöttat kommunerna genom informationsstyrning.

Ungdomsgarantin har haft en positiv inverkan för ett intensifierat samarbete mellan de aktörer som tillhandahåller tjänster för unga.

TABELL 79. De ungas uppväxt- och levnadsvillkor, %

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Nätverk för vägledning och tjänster för unga, andel av kommunerna	60	81	84
Ensamma barn i grundskoleåldern (har ingen vän/Hälsa i skolan, Institutet för hälsa och välfärd)	9	9	8
Nedstämda och sorgsna barn i grundskoleåldern (i vilken sinnesstämning är du/Enkäten Hälsa i skolan, Institutet för hälsa och välfärd)	13	13	uppgift saknas än så länge

7.4 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

⁹ (www.tietoanuurista.fi)

TABELL 80. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 162	3 043	3 037
Undervisnings- och kulturministeriet	294	278	292
Utbildningsstyrelsen	323	326	326
Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO	131	130	126
Studentexamensnämnden	21	21	25
Statliga allmänbildande läroanstalter och yrkesläroanstalter	937	931	919
Finlands Akademi	146	143	135
Arkivverket	248	236	240
Depåbiblioteket	21	19	22
Institutet för de inhemska språken	87	76	76
Besvärnämnden för studiestöd	10	9	10
Centralkommissionen för konst	113	111	106
Statens konstmuseum	228	230	230
Museiverket	361	293	299
Biblioteket för synskadade	51	48	51
Nationella audiovisuella arkivet	74	73	74
Centralen för mediefostran och bildprogram	12	14	17
Förvaltningsnämnden för Sveaborg	90	90	89
Institutet för Ryssland och Östeuropa	15	15	

TABELL 81. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
29. UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	6 816,9	6 532,1	6 580,3
29.01. Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom ansvarsområdet	111,6	113,8	122,7
29.10. Allmänbildande utbildning	860,0	934,4	949,5
29.20. Yrkesutbildning	691,5	727,0	734,8
29.30. Vuxenutbildning	502,8	504,4	501,5
29.40. Högskoleundervisning och forskning	3 142,9	2 750,5	2 762,5
29.50. Undervisning och forskning vid universitet	0,1	0,0	0,0
29.60. Vetenskap	8,4	0,0	0,0
29.70. Studiestöd	862,8	847,2	842,6
29.80. Konst och kultur	429,2	429,7	441,1
29.90. Idrottsverksamhet	142,5	153,6	151,7

8 Jord- och skogsbruksministeriet

Ministerns översikt över verksamheten och de viktigaste förändringarna i omvärlden

År 2013 fattades många beslut på europeisk nivå. I de viktiga förhandlingarna om Europeiska unionens budgetram 2014—2020 uppnådde Finland målet om att trygga EU-finansieringen för jordbruket och landsbygden. Förslagen till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken och fiskeripolitiken ändrades under rådets och Europaparlamentets behandling i en riktning som var lämpligare för Finland. I slutet av året nåddes förhandlingsresultat om avträdelsestödet samt om fortsatta nationella stöd till Södra Finland.

Ministeriets verksamhetsidé ”Vi tryggar produktionen av inhemska livsmedel och en hållbar användning av förnybara naturresurser samt skapar förutsättningar för näringar och välbefinnande som bygger på dessa” förankrades under året. Det viktigaste målet var att skapa förutsättningar för en grön tillväxt genom att reformera lagar, organisationen och finansieringen.

Konsumenterna fortsatte att visa ett starkt intresse för maten och ville få mer information om matens ursprung och tillverknings sätt. Statsrådet godkände programmen för eko- och närmat som var inskrivna i regeringsprogrammet. Målet var att möta den växande efterfrågan på närproducerad och ekologiskt producerad mat och öka andelen ekologisk odlad areal med 20 % före år 2020.

Finansieringen och reformen av EU:s jordbrukspolitik låg i stark fokus under hela året. Vid förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetramar tryggades det finska jordbrukets nuvarande finansiering, trots att totalfinansieringen minskade på EU-planen. Om kommissionens förslag till reform av jordbrukspolitiken som kommissionen gav år 2011 nåddes politisk enighet mellan medlemsländerna och Europaparlamentet i juni. Finlands viktigaste förslag, dvs. bredare tillämpning av produktionskopplade stöd och iakttagande av Nord-europas förhållanden när det gäller förgröning godkändes.

Förhandlingarna om nationella stöd till Södra Finland resulterade i att möjligheten att betala stöd för husdjursproduktion och trädgårdsodling fortsätter också i framtiden.

Arbetet med djurskydd drevs framåt på många fronter. En proposition med förslag till lag om skydd av försöksdjur godkändes av riksdagen. Arbetet med att totalreformera djurskyddslagen fortsatte i en arbetsgrupp. Djurskyddsombudsmannen inledde arbetet i enlighet med regeringsprogrammet.

Behandlingen av reformen av den gemensamma fiskeripolitiken i Europa slutfördes i rådet. Enligt slutresultatet är det möjligt att förvalta fiskbestånd på ett hållbarare sätt och skapa förutsättningar att i högre grad fatta beslut på regional nivå. Om Europeiska havs- och fiskerifonden ska dock tas beslut först år 2014.

Dialogen kring laxpolitik var fortsatt livlig. Ministeriets breda arbetsgrupp tog fram en nationell lax- och havsöringstrategi. Förslaget till lag om totalreform av lagen om fiske som väckte livlig debatt blev färdigt och sändes på remiss. Arbetet med fiskvägsstrategin fortsatte, bl.a. fisktrappan i Korkeakoski i Kymmene älv fick specialfinansiering.

Debatten om Finlands politik kring stora rovdjur var fortfarande livlig. Konflikterna med rovdjur lindrades genom en ny viltvårdscentralorganisation bl.a. genom att man ökade rådgivning på lokal nivå och beviljade licenser för stamförvaltningsmässiga åtgärder. En bedömning av politiken kring stora rovdjur, som ger långsiktiga riktlinjer, blev klar i slutet av året.

Inom skogssektorn gick arbetet med reformen av de centralaste lagarna framåt. En bred uppsättning skogslagar och förordningar trädde i kraft vid ingången av år 2014. Reformen är den största som gjorts på årtionden. I helheten ingick ändringar i skogslagen, lagen om skogsvårdsföreningar, lagen om bekämpning av skogsskador och lagen om utsläppande på marknaden av timmer och trävaror. Likaså ändrades bestämmelserna om mätning av energivirke i virkesmätningsslagen.

Målet med ändringen av skogslagen är att förbättra skogsägarnas valfrihet när det gäller att sköta skogsegendomen, förbättra skogsbrukets lönsamhet och förutsättningarna för skogsförädlingsindustrin samt att bidra till skogsnaturens biologiska mångfald. Skogslagen minskade också den reglering som rör skogsägare. Ändringen av lagen om skogsvårdsföreningar avvecklade systemet med ett obligatoriskt föreningsmedlemskap och restriktionerna i föreningarnas verksamhet. Arbetet med att bolagisera Forsstyrelsens kommersiella funktioner fortsatte enligt konkurrenslagstiftningens krav.

Om sammanslagning av ministeriets sektorforskningsinstitut som bildar en enhet, Naturresursinstitutet, fattades beslut. Administrationen effektiviserades genom att man beslutade dra in landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd. Nämndens verksamhet upphör år 2014 då behandlingen av ärenden övergår till förvaltningsdomstolar. Ytterligare fattade man beslut om att överföra Geodetiska institutets och vissa av informationstjänstcentralens funktioner till Lantmäteriverket, vilket hänför sig till Lantmäteriverkets strukturella reform. Informationstjänstcentralens statistikuppgifter överförs till Naturresursinstitutet.

Jari Koskinen
Jord- och skogsbruksminister

8.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 82. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Effektmål	Betyg
Utveckling av landsbygden	
Landsbygden utvecklas som en konkurrenskraft boendemiljö och etableringsplats för företag	God
En mer balanserad befolkningsutveckling, bättre sysselsättning och mångsidigare näringsverksamhet på glesbygden och kärnlandsbygden	Nöjaktig
Jordbruk	
Produktion av högkvalitativa råvaror som den inhemska livsmedelskedjan behöver och produkter som möter konsumenternas förväntningar	God
Jordbrukets lönsamhet* tryggas och livsmedelskedjans konkurrenskraft** förbättras, produktionen** fortsätter i hela Finland	*Nöjaktig **God
Ökad andel av eko- och närmät	God
Jordbruksproduktionens näringsbelastning och utsläpp av växthusgaser minskar	Nöjaktig
Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet	
Djurhälsan och växternas sundhet samt säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser fortsätter att vara goda	God
Djurens välbefinnande ligger på en fortsatt hög nivå och förbättras	God
Antalet sjukdomsfall där smittan spridit sig till människor från livsmedel och djur minskar* och förekomsten av främmande ämnen i livsmedel ligger på en fortsatt god nivå**	*God **God
Märkningarna om ursprung och produktionssätt är tillförlitliga och konsumentinformationen om livsmedel och livsmedlens egenskaper förbättras	God
Fiskeri-, vilt- och renshushållning	
Fisk- och viltbestånden används hållbart och på många olika sätt	God
Fiskerinäringen är lönsam	God
Fritidsfisket är fortsatt populärt och ger social och ekonomisk nytta	God
Fiskeresurerna behåller den genetiska variationen och produktiviteten genom en systematisk förvaltning	God
Livskraftiga viltstammar tryggas och de skador och konflikter som vilt orsakar ska bekämpas	God
Jakt och viltvård är etisk och ansvarsfull	Nöjaktig
Renskötselns lönsamhet förbättras och antalet renar anpassas efter en hållbar användning av betesmarker	Nöjaktig
Vattenhushållning	
God användbarhet och status hos vatten	God
Översvämnings- och dammrisker under kontroll	God
Säker och tillräcklig tillgång till rent vatten och vattentjänster	God
Skogsbruk	
Den skogliga affärsverksamheten stärks och värdet av produktionen växer	God
Skogsbrukets lönsamhet förbättras	Nöjaktig
Skogarnas biologiska mångfald, miljöfördelar och effekter på välbefinnandet stärks	Nöjaktig
Infrastruktur för fastigheter och geografisk information	
Systemet med fastighetsdata och topografisk data tryggar det enskilda markägandet, ett fungerande kreditgivnings- och garantisystem samt förvaltningen av och tillgången till information om fastigheter och terräng	God
Den höga tillförlitligheten av informationen i lagfarts- och inteckningsregistret och bra tillgång till tjänster är tryggade	God
Den information och de informationstjänster som gäller fastigheter och terräng är heltäckande, aktuell och tillräckligt högklassig	God
Organisationer som samlar in och uppdaterar geografisk information har tillgång till stödtjänster som främjar ett effektivt informationssambud och minskar onödigt överlappande datainsamling	Utmärkt

8.2 Utveckling av landsbygden

Jord- och skogsbruksministeriets åtgärder har bidragit till landsbygdens utveckling som en konkurrenskraft boendemiljö och etableringsplats för företag. Man har också på många olika sätt satsat på att förbättra landsbygdsmiljöns tillstånd, vård av värdefulla landskaps- helheter och kulturmiljöer samt minskning av näringsbelastningen på vattnen medräk- nade. Likaså har man bidragit till att utveckla resurseffektiva produktionsmetoder och använda förnybar energi. En särskild utmaning är att balansera befolkningsutvecklingen på glesbygden och kärnlandsbygden, förbättra sysselsättningen och diversifiera närings- verksamheten. Diversifiering av landsbygdsnäringar, grundande av nya företag, företags- utveckling och företagens konkurrenskraft samt förutsättningar för boende på landsbyg- den har uppmuntrats med hjälp av åtgärderna i programmet för utveckling av landsbyg- den i Fastlandsfinland 2007—2013.

TABELL 83. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter, HT 30	129,6	146,3	150,1			
— Varav EU:s andel	51,1	63,9	69,2			
Kostnader för verksamheten ¹	35,1	30,4	36,8	439	356	433
— Forskning och utveckling	7,1	6,4	6,0	106	91	85
— Förvaltning	28,0	24,0	30,8	333	265	348

¹ Innehåller Forskningscentralens för jordbruk och livsmedelsekonomi, jord- och skogsbruksministeriets, Landsbyggsverkets, ministeriets informations- tjänstcentraler samt närings-, trafik- och miljöcentralernas kostnader

På landsbygden bodde 2,17 miljoner invånare 2012. På glesbygden och kärnlandsbyg- den bodde 1,29 miljoner människor, dvs. 23,8 % av finländarna. Invånarantalet på glesbyg- den minskade med 1,2 % jämfört med föregående år och på kärnlandsbygden med 0,3 %. Invånarantalet på landsbygden nära städer växte däremot med 0,7 % från år 2011 till 2012. Särskilt unga kvinnor flyttar från landsbygden till städer, vilket också snedvrider befolk- ningens ålder- och könsstruktur. Arbetslöshetsgraden är fortfarande högst på glesbygden och lägst på landsbygden nära städer.

Största delen av företagsstödet inom programmet för utveckling av landsbygden i Fast- landsfinland 2007—2013 har avsatts för landsbygdens mikroföretag utan gårdsbruksbak- grund. De gårdar som utvidgat verksamheten till andra branscher utanför jordbruket har inte ansökt om företagsstöd i den skala som man förväntat sig. Den relativa andelen av flerbranschgårdar av alla gårdar har dock inte ändrats så mycket. Maskinentreprenad och gårdsturism är de typiska flerbranschformerna. Det som är karakteristiskt för flerbransch- gårdar är att de är tillväxtsökande, innovativa och risktagande och har en stark företaga- rattitid jämfört med gårdar med sedvanlig produktion. Företagsverksamhet som bottnar i naturresurser är särskilt typisk på glesbygden och kärnlandsbygden. På landsbygden nära

städer finns många olika möjligheter till företagande, vilket också förklarar de större utvecklingskillnaderna i förhållande till glesbygden och kärnlandsbygden.

Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007—2013 har genomförts effektivt. Från programperiodens början till utgången av 2013 har man beviljat sammanlagt cirka 870 miljoner euro i företags- och projektstöd. Diversifiering av landsbygdsnäringar, grundande av nya företag, företagsutveckling och företagens konkurrenskraft samt förutsättningar för boende på landsbygden har uppmuntrats med hjälp av ett mångsidigt stödutbud. Ungefär 80 % av företagsstödet har använts för investeringar, resten för anställning av personal och utveckling av företag.

Från programperiodens början till utgången av 2013 har i EU-delfinansierat företagsstöd beviljats sammanlagt cirka 270 miljoner euro för över 11 000 investerings-, utvecklings- och etableringsåtgärder. Lokala Leaderaktionsgrupper har finansierat över 3 000 åtgärder.

En del av projektstödet enligt landsbygdsutvecklingsprogrammet har avsatts för bl.a. landsbygdens utbildnings- och informationsspridningsåtgärder och landsbygdsnäringarnas utvecklingsprojekt. Genom landsbygdens utvecklingsprojekt har man också förbättrat dataförbindelserna. Under åren 2007—2013 har stöd beviljats för totalt cirka 5 800 utbildnings- och utvecklingsprojekt till ett sammanlagt belopp av cirka 600 miljoner euro. Största delen av projekten har fått stöd via lokala Leaderaktionsgrupper.

Förhandlingarna om reformen av Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik slutfördes år 2013. Ekonomipolitiska ministerutskottet beslutade 11.12.2013 om medlen för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014—2020. Efter statsrådets godkännande på våren 2014 sänds programförslaget till kommissionen.

TABELL 84. Uppnåendet av målen för programperioden 2007—2013

Mål för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007—2013	Utfall
Minst 4 000 nya företag	3 125
Minst 10 000 nya arbetstillfällen	5 420
Minst 165 000 personer utbildas	119 529

8.3 Jordbruk

År 2013 förbättrades jordbrukets lönsamhet något jämfört med föregående år. Jordbruksproduktionens volym stannade på samma nivå som tidigare år. När det gäller de viktigaste produkterna mötte produktionsvolymen den inhemska konsumtionen. Ekologisk produktion kunde emellertid inte tillfredsställa efterfrågan på alla produkter, i synnerhet i fråga om produkter som används i storkök. Effekterna av miljöstödet och stödet för icke produktiva investeringar för att minska belastningen från jordbruket syns i form av att användningen av näringsämnen minskat och att halterna av näringsämnen i åkermarken har slutat öka. Om reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik uppnåddes politisk enighet sommaren 2013 samt om Södra Finlands nationella stöd 2014—2020 hösten 2013. Utifrån dessa beslut har man drivit framåt den nationella beredningen av tillämpningen av den nya politiken.

TABELL 85. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter, HT 30	2 079,1	2 036,6	1 904,4			
— Varav EU:s andel	771,3	777,0	741,8			
Kostnader för verksamheten ¹	95,5	99,2	100,6	1 254	1 241	1 233
— Forskning och utveckling	23,5	26,4	27,1	369	392	384
— Förvaltning, rättsförvaltning, statistik	72,0	72,8	73,5	885	849	849

¹ Innehåller Forskningscentralens för jordbruk och livsmedels ekonomi, jord- och skogsbruksministeriets, Landsbyggsverkets, ministeriets informations- tjänstcentral, närings-, trafik- och miljöcentralernas och landsbygdsnäringsnämndens kostnader

År 2013 förbättrades lönsamheten en aning på gårdar med lönsamhetsbokföring jämfört med tidigare år. Av lönsamhetsmålet uppnåddes i medeltal 50 %. Produktionens lönsamhet varierar driftsinriktnings- och gårdsspecifikt. Med undantag för trädgårdsodling har den ekologiska produktionens lönsamhet dock varit bättre än den sedvanliga produktionens. Jämfört med andra EU-länder hörde de finländska gårdarna till den svagaste tredjedelen i lönsamhetsklassificeringen.

Lantbruksinkomsten enligt jordbrukets och trädgårdsodlingens totalräkenskyl uppgick till 733 miljoner euro, vilket betyder en minskning på 22 miljoner euro jämfört med år 2012. Att gårdar med lönsamhetsbokföring och hela jordbruket inte utvecklas på samma sätt beror på att gårdar med lönsamhetsbokföring är större och att utanför dessa gårdar finns ett ganska stort antal små växtodlingsgårdar. I stöd till jordbrukarna betalades sammanlagt cirka 1 770 miljoner euro, vilket var ungefär en tredjedel av de totala intäkterna från jordbruket och trädgårdsodlingen 2013. Vid sidan av stöden påverkas lantbruksinkomsten och produktionens lönsamhet på ett avgörande sätt av hur försäljningsinkomsterna från jordbruksprodukter och priserna på produktionsinsatser utvecklas, något som inte just kan påverkas med statliga åtgärder.

Jordbruksproduktionens volym stannade på samma nivå som tidigare år. Produktionsmängderna när det gäller de viktigaste produkterna motsvarade den inhemska konsumtionen med undantag för produktion av nötkött och fårkött samt råg, potatis och proteingrödor. Spannmålsskörden var 4,1 miljarder kg. Skörden var störst sedan år 2009. Potatis-skörden kom upp på den vanliga nivån. Totalproduktionen av mjölk låg på ungefär samma nivå som året innan. Produktionen av nötkött låg på samma nivå som år 2012. Produktionen av svin- och fjäderfäkött växte en aning jämfört med år 2012. Äggproduktionen växte med 10 % jämfört med året innan. Av den brukade jordbruksmarken användes cirka 12 % för annat än produktionsändamål.

Övervakningen av jordbruksstöd skedde genom kontroller på cirka 3 500 gårdar. Kontrollerna utfördes utifrån urval enligt EU:s krav. Ytterligare utfördes omkring 1 700 djurskyddsinspektioner. På kontroller på plats inspekterades arealerna för gårdens alla jordbruksskiftet, kulturväxter, odlingssätt och övriga faktorer som inverkar på jordbrukarens rätt till alla de ansökta stöden. Även jordbrukarens gällande avtal om miljöspecialstöd samt

iakttagandet av tvärvillkoren kontrollerades i samband med gårdsbesöken. När det gäller att övervaka jordbruksstöd, har Europeiska revisionsrätten och kommissionen fäst allt större vikt vid kontrollernas kvalitativa kriterier.

Antalet beviljade investeringsstöd var fortfarande färre än det uppskattade långfristiga behovet, men steg klart jämfört med de två föregående åren. För investerings- och startprojekt beviljades finansiering i form av understöd sammanlagt cirka 92,1 miljoner euro och beloppet av räntestödslån uppgick till omkring 209,2 miljoner euro. Avträdelsestöd beviljades för cirka 460 gårdar, sammanlagt cirka 689 avträdare, vilket är något fler än föregående år. Startstöd till unga jordbrukare beviljades till 597 personer. De få generationsväxlingarna har lett till att jordbrukarnas medelålder har stigit. Inom svin- och köttfjäderfäsektorn söktes inte stöd i en så hög grad som stödmöjligheterna tillät.

Tillämpningen av statsrådets livsmedelspolitiska redogörelse har fortsatt bl.a. genom livsmedelskedjans åtgärdsprogram. En bred livsmedelspolitisk delegation inledde arbetet vid ingången av år 2013.

I enlighet med regeringsprogrammet är jordbrukspolitikens strategiska mål att öka andelen när- och ekomat kraftigt. Målen i eko- och när matsprogrammen godkändes 9.1.2013 i regeringens aftonskola och programmen i det allmänna sammanträdet 16.5.2013. Principbeslutet om programmen innehöll också målen fram till år 2020. Antalet mikroföretag och små företag som producerar närmat för den lokala marknaden samt specialaffärer växte jämfört med år 2012. Andelen ekologisk areal ökade fortfarande och är nu 9 %. Även antalet ekologiska husdjursgårdar har växt. Antalet producenter som producerar ekologiska livsmedel växte och produktsortimentet utvidgades. I storkök används också allt mer ekologiska råvaror. Vid beredningen av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014—2020 har iakttagits målen i programmen för utveckling av eko- och när matssektorn. Vidare ska en del av landsbygdsrådgivningens statsunderstöd avsättas för rådgivning kring ekologisk produktion.

Effekterna av miljöstödet och stödet för icke produktiva investeringar för att minska belastningen från jordbruket syns i form av att användningen av näringsämnen minskat och att halterna av näringsämnen i åkermarken har slutat öka. Enligt resultaten från uppföljningsundersökningen av inverkan av jordbrukets miljöstöd (MYTVAS) har jordbrukets näringsbelastningspotential mätt med näringsbalansen fortlöpande minskat vad gäller både kväve och särskilt fosfor.

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för ledningen av prioriteringsområdet Agri i EU:s Östersjöstrategi som har målet att bidra till ett hållbart jord- och skogsbruk och fiske i Östersjöområdet. Arbetet tillsammans med andra aktörer i Östersjöns avrinningsområde har löpt bra. Centrala temaområden handlar om att utveckla gödselbehandlingsteknik samt fosforåtervinning och landsbygdsutveckling. Ytterligare finns det temaområden som avser skogsbruk och fiske. De första flaggfartygsprojekten löper ut under år 2013 och 2014. Östersjöstrategin genomför också målen i Europa2020-strategin, varför verksamheten fortsätter fram till år 2020.

Åtgärderna i energiprogrammet för lantbruket bidrar till en bättre energieffektivitet och effektivare produktion och användning av bioenergi. Av lantbrukets energi kommer redan över 40 % från förnybara energikällor. Största delen av detta är värmeenergi som

gårdsbruksenheterna producerar från skogsflis i sina egna värmecentraler. När det gäller biogasanläggningar och gårdarnas anslutning till energiprogrammet, har framgången inte motsvarat förväntningarna.

TABELL 86. Nyckeltal för jordbruket

	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
1. ATT TRYGGA JORDBRUKETS LÖNSAMHET				
— Lantbruksinkomst (på övergrip. nivå), mn euro ¹	813	755	ökar	733
— Bokföringsgårdarnas lantbruksinkomst, euro/gård ¹	20 800	21 900	ökar	22 000
— Lönsamhetskoefficient ²				
— goda, gårdar ³	0,84	0,83	ökar	0,88
— medelvärde, gårdar	0,48	0,46	ökar	0,5
— svaga, gårdar ³	-0,05	-0,06	ökar	-0,17
2. PRODUKTION AV RÅVAROR				
— Självförsörjning, %				
— mjölk, flytande	96	93	oförändr.	94
— nötkött	83	79	oförändr.	82
— griskött	103	99	oförändr.	100
— fjäderfäkött	103	105	oförändr.	105
— ägg	116	111	oförändr.	115
— Odlingsareal för råg, ha	27 100	21 400	ökar	12 300
— Odlingsareal för foderspannmål (foderkorn/havre/blandspannmål), ha	728 000	781 000	oförändr.	831 000
— Odlingsareal för proteingrödor, ha	23 600	19 600	ökar	23 100
3. EKO- OCH NÄRMAT				
— Ekologisk areal, %	8,1	8,7	ökar	9,0
— Antal ekologiska husdjursgårdar	643	759	ökar	814
4. ATT MINSKA NÄRINGSBELASTNINGEN SAMT KLIMATFÖRÄNDRINGEN				
— Landsomfattande kvävebalans, kg N/ha ⁴	49,8	46,7	minskar	44,4
— Landsomfattande fosforbalans, kg P/ha ⁴	3,8	3,7	minskar	3,7
— jordbrukets utsläpp av växthusgaser, miljon ton CO ₂ /ekv ⁵	5,8	5,7	minskar	5,7
— Utsläpp av växthusgaser från jordbrukets markanvändningssektor, miljon ton CO ₂ /ekv ⁶	6,8	6,8	minskar	6,8

¹ Lantbruksinkomsten på övergripande nivå beskriver alla gårdars (år 2012 ca 57 000) ekonomiska läge och de övriga nyckeltalen i punkt 1 bokföringsgårdarnas (ungefär 39 000 största gårdar) ekonomiska läge. Lantbruksinkomsten 2013 är en förhandsuppgift.

² Lönsamhetskoefficienten utvisar hur stor del av lönekravet för eget arbete och räntekravet på eget kapital som lantbruksinkomsten täcker. Till exempel lönekravet för eget arbete som satts som mål enligt MTT:s lönsamhetsuppgifter var 14,1 euro 2011, 14,5 euro 2012 och 14,9 euro år 2013. Räntekravet på eget kapital var 4,7 % år 2013, 5,7 % år 2012 och 5,3 % år 2011. Lönsamhetskoefficienten 2013 är en förhandsuppgift.

³ Gruppen goda gårdar är bildad av gårdar med bästa årliga lönsamhet på det sättet att 10 procent av det bästa vikta gårdsmaterialet har lämnats bort och för 20 % av de nästbästa gårdarna har räknats en genomsnittlig lönsamhetskoefficient. Gruppen svaga gårdar har bildats enligt samma princip.

⁴ Kväve- och fosforbalansen beskriver skillnaden mellan den mängd näringsämnen som kommer från de insatser som använts på en åkerhektar och som är bunden i slutprodukterna (sifferuppgifter MTT).

⁵ Till jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser räknas metanutsläppen från husdjurens matsmältning och gödselhanteringen samt utsläppen av dikväveoxid från gödselhanteringen och odlingsmarken, sifferuppgifter MTT. Siffrorna för 2012 och 2013 är uppskattningar.

⁶ Utsläpp av växthusgaser från jordbrukets markanvändningssektor (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) är koldioxidutsläpp från jordbruksmark, obrukad jordbruksmark och kalkning, sifferuppgifter MTT. Siffrorna för 2012 och 2013 är uppskattningar.

8.4 Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet

Arbetet med att trygga djurens välbefinnande fortsatte bl.a. i samband med beredningen av totalreformen av djurskyddslagen. Djurskyddsinspektioner som EU förutsätter gjordes genom urvalskontroller, på grund av misstanke och anmälningar samt i samband med tillståndspliktig verksamhet och övervakning av iakttagandet de s.k. tvärvillkoren. Djurhälsan var fortsatt god och inga allvarliga djursjukdomar påträffades, inte heller några nya farliga växtskadegörare. Livsmedelssäkerheten fortsatte att ligga på hög nivå. Systemet OIVA, som förbättrar öppenhet och förenlighet inom övervakningen infördes 1.5.2013.

TABELL 87. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter, HT 30	5,8	6,2	5,2			
Kostnader för verksamheten ¹	84,8	90,1	92,2	979	977	1 029
— Forskning	8,4	8,2	9,3	122	109	122
— Riskbedömning, övervakning och inspektioner, förvaltning	76,4	81,9	82,9	857	868	907

¹ Innehåller Livsmedelssäkerhetsverkets, Forskningscentralens för jordbruk och livsmedelsekonomi, jord- och skogsbruksministeriets, ministeriets informationstjänstcentralers, närings-, trafik- och miljöcentralernas och regionförvaltningsverkens kostnader

Djurens välbefinnande står fortsatt i centrum bland allmänheten. Arbets- och styrgruppen som bereder totalreformen av djurskyddslagen fortsatte arbetet. Arbetet med att reformera förordningen om skydd av pälsdjur inleddes. Tjänsten som djurskyddsombudsman tillsattes för tiden 12.8.2013—31.12.2015. En delegation som behandlar frågor som gäller djur som används för vetenskapliga ändamål och i undervisningssyfte samt en projektutställningsnämnd tillsattes.

En av åtgärderna i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland handlar om stöd som förbättrar djurens välbefinnande. På grund av de ändrade stödvillkoren och den justerade stödnivån växte denna åtgärd i popularitet under 2012 års stödansökningsomgång. Antalet gårdar som beslutade ingå en förbindelse växte med 23 %. År 2013 gjordes inte några nya förbindelser. Antalet gårdar som anslutit sig till systemet med stöd för djurens välbefinnande är 6 139.

Övervakningen i anslutning till djurens välbefinnande genomfördes genom att de djurskyddsinspektioner som EU förutsätter företogs på nötgårdar, svingårdar, fjäderfågårdar, pälsdjursfarmer och på får- och getgårdar. Utöver dessa inspektioner som baserar sig på slumpmässigt urval utfördes inspektioner som byggde på misstanke samt på anmälan och tillståndspliktig verksamhet. Vidare inspekterade man djurtransporter och iakttagande av de s.k. tvärvillkoren.

Bekämpningen av aviär influensa fortsatte genom kontroller av fåglar och bestämmelser om att fjäderfä ska hållas inomhus under fåglarnas vårflyttning. Kontrollerna med tanke på

bluetongue och Schmallenbergvirus fortsatte. För att hindra spridningen av rabies fortsatte man med att sprida ut vaccinbeten vid den sydöstra gränsen. På grund av det försämrade sjukdomsläget i Ryssland höjdes beredskapen för afrikans svinpest.

År 2013 påträffades inte några nya farliga växtskadegörare i Finland.

Med stöd av lagen om växternas sundhet utbetalades 0,2 miljoner euro i ersättning, vilket är 1,1 miljoner euro mindre än år 2012.

Säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser, till exempel foder, gödsel-fabrikat, växtskyddsmedel och utsäde, behöll den höga nivån.

Allmänt sett låg livsmedelssäkerheten på en fortsatt hög nivå. Arbetet med att revidera livsmedelslagstiftningen i en mer riskbaserad riktning fortsatte. Samtidigt minskades också företagens administrativa arbete.

Den tredje redogörelsen om livsmedelssäkerhet (SRR 5/2013) överlämnades till riksdagen. Den närmaste framtidens utmaningar som följer av den föränderliga omvärlden gäller enligt redogörelsen 1) internationalisering, 2) långa livsmedelskedjor och 3) konsumenternas val av kost och livsstil. Alla tre områden är breda helheter som kräver samarbete mellan olika förvaltningsområden i att genomföra åtgärder och följa upp genomförandet. Behandlingen av redogörelsen pågick fortfarande i riksdagen i slutet av år 2013.

Sjukdomar som sprider sig via livsmedel, t.ex. epidemier där smittan spred sig via utländska djupfrysta bär samt fall av listeria- och EHEC-smitta, har orsakat särskild oro. En nationell strategi för att bekämpa sjukdomar som smittar mellan djur och människor arbetades fram tillsammans med social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

TABELL 88. Nyckeltal för livsmedelssäkerheten

	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
Farliga djursjukdomar eller djursjukdomar som lätt sprider sig	inte alls	2	inte alls	4
Farliga växtskadegörare, nya etablerade	inte alls	1	inte alls	inte alls
Konstaterade fall av livsmedelsburna sjukdomar hos människor				
— de vanligaste sjukdomsalstrarna, inhemska, antal	1 831	2 220	-3 %	1 839
— de allvarligaste sjukdomsalstrarna, antal	72	92	-3 %	161
Förekomst av salmonella				
— hos livsmedelsproducerande djur och i livsmedel, %	under 1	under 1	under 1	under 1
— i foder för livsmedelsproducerande djur	inte alls	inte alls	inte alls	under 0,5
Problem som upptäckts vid kontroll av främmande ämnen i livsmedel, %	under 0,5	under 0,5	under 0,5	under 0,5

8.5 Fiskeri-, vilt- och renhushållning

För att säkerställa en hållbar användning av fiskresurser arbetade man under året fram en lax- och havsöringstrategi, ändrade fiskeförordningens bestämmelser om minsta mått för de mest hotade fiskarterna samt saimenröding och vandringssik. Ytterligare sändes regeringens proposition med förslag till en ny lag om fiske på remiss. En extern bedömning av

utfallet av politiken kring stora rovdjur blev färdig. Enligt bedömningen har man gjort större framsteg inom förvaltningen av björn- och lodjurstammar än varg- och järvstammar.

TABELL 89. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter, HT 30	47,3	43,5	48,8			
— Varav EU:s andel	7,0	5,0	6,5			
Kostnader för verksamheten ¹	32,2	38,0	38,4	426	427	423
— Forskning och utveckling	13,2	11,6	10,4	212	124	110
— Förvaltning, vattenbruk, bedömning av fisk- och viltbestånden	19,0	26,4	28,0	214	303	313

¹ Innehåller Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets, jord- och skogsbruksministeriets, Landsbygdsverkets, ministeriets informationstjänstcentrals och närings-, trafik- och miljöcentralernas kostnader

EU-rådet fastställde fångstkvoter för de viktigaste fiskbestånden i Östersjön för 2013. De finländska yrkesfiskarna utnyttjade de fastställda fiskemöjligheterna inom ramen för kvoterna. Bestånden av strömming är fortfarande väldigt starka i de finska vattnen och användningsgraden av kvoterna hög. Även kvoten av vassbuk utnyttjades nästan helt. Fångsten av lax och torsk minskade. Till följd av den ökade fångsten av strömming var yrkesfiskarnas totala havsfångst alla tiders största, dvs. 138 miljoner kilogram.

Producentpriserna för de flesta fiskarterna steg jämfört med år 2012. Även priset på odlad regnbåge och sik var högre än föregående år och mängden odlad fisk växte också jämfört med året innan. Diversifieringen av produktionen tog framsteg när utbudet av nya arter från recirkulationsodlingen ökade på marknaden. Stöd enligt Europeiska fiskerifondens operativa program användes fortfarande för att utveckla hela fiskerinäringen. De skador som havssälar orsakade kustfisket kompensades genom stöd för tolerans för säl med medel från det operativa programmet.

Man bidrog också till fiskerinäringens verksamhetsförutsättningar genom sektorsspecifika utvecklingsprogram. För att förbättra fiskodlingens verksamhetsförutsättningar tog man fram planer för lokaliseringstyrning av vattenbruket. I samarbete med miljöförvaltningen slutfördes arbetet med att revidera miljöskyddsanvisningen för vattenbruk. Lagen om försäkringsstöd för kommersiellt fiske trädde i kraft den 1 januari 2013. Ett system enligt lagen byggdes upp så att från och med år 2014 utbetalas stödet enligt de nya bestämmelserna.

Regeringens proposition med förslag till ny lag om fiske sändes för utlåtande under året. Även fiskeförordningens bestämmelser om minimimått för de mest hotade fiskarterna samt bestämmelserna om fredning av saimenröding och villkoren för fiske efter vandringssik för att återuppliva sikbestånd ändrades. Genom förordningarna förbättrar man sex olika fiskarters/bestånds tillstånd. I samverkan med miljöministeriet och andra intressentgrupper tog man fram en lax- och havsöringstrategi. Skyddet av saimenvikaren effektiviserades inte enbart enligt de gällande förordningarna, utan också genom avtal mellan ägarna

till vattenområdena och närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax. Införandet av den nationella fiskvägsstrategin fortsatte, likaså förhandlingarna med Norge om fiskeavtal som gäller Tana älv.

En extern bedömning av framstegen i politiken kring stora rovdjur som förutsattes i regeringsprogrammet blev klar. Enligt bedömningen har man lyckats bättre i förvaltningen av björn- och lodjursstammar än i förvaltningen av varg- och järvstammar. En stamförvaltningsmässig jakt efter björn och lodjur har lett till att man kunnat värna om arternas ekologiska hållbarhet och samtidigt främjat arternas sociala hållbarhet. Även antalet skador har sjunkit. De största problemen i vargfrågor gällde att säkra artens ekologiska och sociala hållbarhet. Då fanns det inte någon plan för förvaltning av järvstammen, vilket försvårade bedömningen av förvaltningen av järvpopulationen.

Vargpopulationen har ökat en aning jämfört med året innan. Populationens storlek uppskattas till ca 140—155 vargar. Enligt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets uppskattning hade vi 120—135 vargar i vårt land i vintras. Antalet vargflockar har utvecklats ännu kraftigare. Mot slutet av 2013 uppskattades att vi har 16 flockar i vårt land. Ytterligare åtta flockar vistades vid landsgränsen. Motsvarande siffror året innan var 10 och 6. Jakt- och fiskeövervakningen avslöjade flera fall av tjuvjakt under år 2013.

Den lindriga nedgången i björnstammen avstannade och fångstmängderna hölls fortfarande på en moderat nivå. Lodjursstammarna fortsatte att växa i hela landet trots en kraftig jakt. Antalet skador av alla stora rovdjur på husdjur och odlingar var lägre än under tidigare år. Likaså minskade skador av björn, varg och lodjur på renar avsevärt jämfört med året innan. Dimensioneringen och styrningen av jakten efter dessa arter har inverkat på skadornas uppkomst. Det totala värdet av skador av rovdjur ökade dock med 1,2 miljoner euro från året innan. År 2013 uppgick värdet av skador av stora rovdjur till 6 miljoner euro. Ökningen berodde enbart på skador av järv på renar. Värdet av skador som järvar orsakade uppgick till 5,4 miljoner euro år 2013. En plan för förvaltning av järvstammen blev klar i slutet av året och sändes för utlåtande.

Man har lyckats få älgstammen att minska i hela landet i överensstämmelse med målen, dvs. 2—4 älgar per tusen hektar. Minskningen i populationen ledde till att antalet älgskador minskade 2013. År 2013 fälldes 38 000 älgar, vilket är cirka 2 000 älgar färre än föregående år. Av licenserna användes ca 87 %, vilket är något mer än året innan. Också värdet av viltfångsten 2013 var lägre än föregående år.

År 2013 var ett bra skogshönsfågelår. Det var möjligt att lätta på begränsningarna för jakt efter tjäder och orre, vilket gav flera jakt dagar och många fler kilometer i naturen. För ripa var utvecklingen inte lika positiv, varför man var tvungen att skärpa jaktbegränsningarna.

Inom renskötseln fortsatte producentpriset på kött att utvecklas gynnsamt. Lönsamheten var ändå låg eftersom kostnadsnivån steg till följd av bl.a. tilläggsutfodring och höjda priser på energi. Enligt förteckningarna över renar har antalet livrenar inom hela renskötselområdet legat under den högsta tillåtna nivån, men betesmarkerna är ställvis rätt så slitna.

TABELL 90. Nyckeltal för fiskeri-, vilt- och renhushållningen

Nyckeltal	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall
Yrkesfiskets värde, mn euro	40,2	45,3	*
Yrkesfiskets volym, mn kg	124,2	137,7	*
Vattenbrukets värde, mn euro	47,1	44,6	*
Vattenbrukets volym, mn kg	11,3	12,7	*
Yrkesfiskare i huvudsyssla i havsområdet, antal	537	535	*
Värdet av fiskeavgifter som staten insamlat, mn euro	8,9	9,4	9,4
Antal fritidsfiskare, mn personer	1,7	1,5	*
Antal jägare, personer	311 631	308 187	308 390
Antal jaktdagar: hjortdjur, mn st.	1,70	1,33	*
Antal jaktdagar: småvilt, mn st.	3,68	3,48	*
Viltfångstens kalkylerade värde, mn euro	79,7	63,2	*
Skador av stora rovdjur, mn euro	5,5	7,4	8,6
Skador av hjortdjur, mn euro	3,09	2,38	1,51
Antal livrenar, tusen st.	199,8	199,8	191,6
Antal slaktrenar, tusen st.	106,7	104,0	91,2
Antal renägare, personer	4 559	4 600	4 529
Renköttets producentpris, euro/kg	7,00	7,00	7,1

* VFFI:s statistik färdig i maj—juli (<http://www.rktl.fi/tilastot/>)

8.6 Vattenhushållning

Utmaningarna kring hållbar användning av vattenresurser samt riskhantering klarades bra under 2013 års föränderliga vattenförhållanden.

TABELL 91. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter ¹	33,0	21,0	21,3			
Kostnader för verksamheten ²				259	265	358

¹ Utfallet av 2011 års överföringsutgifter har räknats enligt olika grunder. Från år 2012 framåt innehåller utfallet bara överföringsutgifterna i kapitel 30.50.

² Innehåller jord- och skogsbruksministeriets, Finlands miljöcentralers och närings-, trafik- och miljöcentralernas kostnader

År 2013 var rätt så varierande. På våren var översvämningarna i flera kustälvar ovanligt stora och isdammar orsakade också farliga situationer och skador på bostadshus på vissa orter. Mot slutet av sommaren drabbades vissa ställen redan av torka tills vattenresurserna ökade efter rikliga höstregn. Vid julen höjde milt väder, smält snö och regn vattenytan och gjorde flöden i kustälvar rekordartat höga i vidsträckta områden i Satakunta och Norra Österbotten. Stora skador orsakades dock inte. Värdet av översvämningsskadorna uppgick till ca 2 miljoner euro.

Vattenhushållningens resurser avsattes för att hantera översvämningssrisker och att säkra vattentjänsterna i särskilda situationer. Tilläggsanslag användes särskilt för att reparera skador som översvämningar orsakade på statens vattenkonstruktioner samt för förbättringsarbeten i översvämningsdrabbade områden. I enlighet med jord- och skogsbruksministeriets strategi, som fastställdes år 2012, låg fokusen på hållbar användning av vattenresurser, främjande av näringar och välbefinnande samt riskhantering. Det nationella programmet för avloppssystem genomfördes och med hjälp av vattentjänstägarna anslöt sig 5 600 hushåll till ett vatten- och avloppsnät. Utredningar om avgränsning av grundvattenområden genomfördes på viktiga områden. För att genomföra strategierna för vattenrestaurering och fiskvägar bidrog man enligt vattenvårdsplanerna till vattenrestaureringsprojekt som bygger på lokalt ansvarstagande och förbättring av näringsverksamhetens förutsättningar.

Översvämningssgrupperna som tillsattes som samarbetsorgan för områden med betydande översvämningssrisker inledde arbetet. Olika instanser medverkade aktivt i arbetet. Grupperna utarbetade preliminära mål för hanteringen av översvämningssrisker som kommer att ligga till underlag för arbetet med att ta fram planer för hantering av översvämningssrisker. Kartorna över 21 betydande översvämningssriskområden i Finland blev klara i december. Beredningen av Finlands miljöcentrals och meteorologiska institutets gemensamma översvämningsscentral slutfördes. Centralen inledde verksamheten vid ingången av år 2014.

Arbetet med att revidera lagen om vattentjänster fortsatte. Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om vattentjänster samt markanvändnings- och bygglagen sändes för utlåtande på vårvintern. Propositionen finslipades utifrån utlåtandena i samarbete med miljöministeriet och de viktigaste intressentgrupperna i slutet av året.

Lagen om upphävande av lagen om ersättning av skador som förorsakats av exceptionella översvämningar (1001/2011) trädde i kraft 1.1.2014. Enligt den utredning som gjordes tillsammans med Finansbranschens centralförbund finns det tillräckligt med försäkringsprodukter på marknaden som hjälper hushållen och lantbruksföretagarna att skydda sig mot de skador på byggnader och lösöre som havs- och dagvattenöversvämningar samt översvämningar i vattendrag orsakar.

TABELL 92. Nyckeltal för vattenhushållningen

	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
Färdiga kartor över områden med risk för översvämning, antal	11	18	23	25
Vattentjänstprojekt som främjar regionalt samarbete, antal	13	16	13	15
Vattentjänsteverk som förbättrat säkerhetsklassen, antal	15	13	12	10
Landsbygdshushåll som fått vattentjänster	7 200	5 900	4 800	5 600

8.7 Skogsbruk

Arbetet med totalreformen av skogslagstiftningen fortsatte år 2013. Bland annat skogslagen, lagen om bekämpning av skogsskador och lagen om skogsvårdsföreningar reformerades under året.

TABELL 93. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter, HT 30	150,2	149,9	136,9			
Kostnader för verksamheten ¹	62,6	63,3	61,2	813	753	720
— Forskning och utveckling	46,8	47,9	46,2	621	576	558
— Förvaltning, statistik	15,8	15,4	15,0	192	177	162

¹ Innehåller Skogsforskningsinstitutets, jord- och skogsbruksministeriets och Landsbygdsverkets kostnader

Trots att den ekonomiska lågkonjunkturen i världen och EU-området fortsatte år 2013 såg det ljusare ut för skogsindustrin och skogsbruket än året innan. Av skogsindustrins slutprodukter var marknadsläget för cellulosa relativt starkt och efterfrågan på hygienpapper och träbaserade förpackningsmaterial växte. Efterfrågan på tryck- och skrivpapper fortsatte emellertid att gå neråt inom den finska skogsindustrins huvudmarknadsområde. Sågindustrimarknaden var delad: efterfrågan på hemmamarknaden och i EU-området var lam, men marknaden växte i synnerhet i Japan och Kina samt Mellanöstern.

I och med industrins efterfråga på virke växte virkeshandeln med ca en femtedel jämfört med år 2012. Man räknar med att mängden avverkat gagnvirke kommer att vara över 56 miljoner kubikmeter. Mer virke har avverkats bara år 2000 och 2007. Avverkningarna ökade i synnerhet i privatskogar. Finlands rika och växande skogstillgångar tillåter även större investeringar som ökar industrins virkesanvändning och avverkningarna. Den årliga skogstillväxten är cirka 100 miljoner kubikmeter och den största hållbara avverkningsmöjligheten cirka 70 miljoner kubikmeter. Eftersom i medeltal 53 miljoner kubikmeter gagnvirke har avverkats de senaste åren, ökar Finlands virkesreserv varje år.

Enligt prognoserna kommer bruttorotprisinkomsten från privatskogar att stiga med över åtta procent jämfört med år 2012 på grund av avverkningar och höjda rotpriser. Skogsbrukets hektarspecifika rörelseresultat förbättras förmodligen avsevärt jämfört med 2012, dvs. till närmare 90 euro per hektar. På 2000-talet har bruttoinkomsten legat vid ca 1,5—1,7 miljarder euro/år och rörelseresultatet vid 100—120 euro/ha.

Jord- och skogsbruksministeriets arbetsgrupp som arbetar med frågor som rör virkesmarknaden fortsatte med sitt arbete för att förbättra virkeshandelns funktion och stabilitet. Skogsforskningsinstitutets prisstatistik över virkeshandeln utvidgades och en utredning om virkesmarknaden togs fram. Detta i syfte att utreda vad som behöver utvecklas på virkesmarknaden. Utifrån utredningen inleddes arbetet med att utveckla nya virkeshandels- och prissättningssystem. Virkeshandelsparternas förberedande utredning om elektronisk virkesmarknadsplats blev färdig och arbetsgruppen har målet att medverka i utveckling av tillämpningen.

Användningen av skogsflis fortsatte att öka. Enligt förhandsuppgifter användes över 9 miljoner kubikmeter skogsflis, vilket är en ökning på 10 % från föregående år. Nästan hälften av skogsflis är redan klenvirke. Finlands mål är att öka användningen av skogsflis till 13,5 miljoner kubikmeter före år 2020.

Ungefär en tredjedel av möjligheten att utöka användningen av skogsflis finns i ungsogar, dvs. klenträdsflis. Det system med energistöd för klenträd (PETU) som är avsett att bidra till användningen av klenträd för energiändamål väntar fortsatt på EU-kommissionens beslut om notifikation. Det slutliga ändrade förslaget sändes till kommissionen i oktober 2013. Tillvaratagande och flisning av energivirke fortsatte med det s.k. kemera-stödet som är avsett för att trygga en hållbar virkesproduktion. Med hjälp av kemera-stödet tillvaratog man energivirke på ett över 35 000 ha stort område.

Skogslagen, lagen om bekämpning av skogsskador och lagen om skogsvårdsföreningar reformerades år 2013. De nya lagarna trädde i kraft 1.1.2014. Även lagen om utsläppande på marknaden av timmer och trävaror trädde i kraft samtidigt. Genom förordningen satte man på nationell nivå i kraft EU-förordningen om timmer som syftar till att förhindra olagliga avverkningar och att olagligt avverkat timmer släpps ut på marknaden, samt de EU-rättsakter som utfärdats med stöd av förordningen. En ny lag om mätning av virke blev färdig och började gälla 1.7.2013. Bestämmelserna om energivirke började dock gälla först vid ingången av år 2014. Beredningen av lagen om Forsstyrelsen fortsatte. Arbetet med att reformera systemet för finansiering av ett hållbart skogsbruk inleddes.

Under berättelseåret uppgick stödet för skogsvårds- och grundförbättringsarbeten i privata skogar enligt lagen om finansiering av ett hållbart skogsbruk till sammanlagt 82,5 miljoner euro. Statligt stöd användes mest för vård av ungskog och för att förbättra tillvaratagandet av energivirke. De arbeten som staten stödjer hade under berättelseåret en direkt sysselsättande effekt på över 3 000 årsverken.

Miljöstödet enligt lagen om finansiering av ett hållbart skogsbruk används för att ersätta skogsägarna för merkostnader eller förluster som orsakas av bevarandet av skogens biologiska mångfald eller en särskilt viktig livsmiljö eller annan naturvård. År 2013 omfattade miljöstödsavtalen ca 2 500 ha och antalet skogliga naturvårdsprojekt uppgick till omkring 50. Förutom med miljöstödet skyddas naturvärden i ekonomiskogar på flera andra

sätt. Skogslagen definierar till exempel flera särskilt viktiga livsmiljöer, vilkas särdrag inte får försvagas genom skogsbehandling. I skogsvårdsrekommendationer, som uppdaterades under berättelseåret, och skogscertifieringsstandarder har dessutom angetts mål och åtgärder för att trygga den biologiska mångfalden i ekonomiskogar. Dessa åtgärder handlar bland annat om att öka mängden död ved och lämna kvar sparträd i samband med avverkningar.

Under året fortsatte det aktiva arbetet att inverka på EU:s skogsfrågor. De fokuserade områdena handlade om att främja EU:s skogsstrategi och att inverka på bedömningarna av hållbarhetskriterier för biomassa. I förhandlingarna om ett europeiskt skogsavtal nåddes inte enighet under år 2013.

TABELL 94. Utveckling av skogsbrukets nyckeltal

	2010	2011	2012	2013
	utfall	utfall	utfall	förhands-uppgift
1 SKOGLIG AFFÄRSVERKSAMHET STÄRKS				
— Skogsbrukets bruttoinkomst, mn euro	4 293	4 386	4 234	4 300
— Användningen av skogsflis, mn m ³ ¹	6,9	7,5	8,3	8,9
2 SKOGSBRUKETS LÖNSAMHET FÖRBÄTTRAS				
— Höjning av mängden avverkat gagnvirke på nivån för hållbara avverkningsmöjligheter, mn m ³ ²	52,6	52,1	51,0	56,2
— areal av plantbestånd och växande ungskog som är av god kvalitet, % ³	25	25	26	30
— Privatskogsbrukets reella rörelseresultat, euro/ha	98,6	90,4	80,2	88
— Vård av ungskog, 1 000 ha/år ⁴	230	235	207	211
— Virkesproduktionens reella placeringsavkastning, privatskogar, %	3,8	3,8	3,8	3,9
3 SKOGARNAS BIOLOGISKA MÅNGFALD, MILJÖFÖRDELAR OCH EFFEKTER PÅ VÄLBEFINNANDET ÖKAR				
— METSO-programmets åtgärder i privatskogar, ha (kumul.)	23 089	34 785	39 170	45 000

¹ Det mål som regeringens ministergrupp för klimat- och energipolitiken ställde upp 20.4.2010 är 13,5 m³ fram till 2020.

² Innehåller stamved som uppfyller måtten för användning inom industrin.

³ Det glidande medelvärde under tre år beräknat på uppgifter från riksskogstaxeringen.

⁴ Inbegriper skötsel av plantskog och restaurering av ungskog.

8.8 Infrastruktur för fastigheter och geografisk information

Det nya inskrivningssystemet skapade förutsättningar för en effektivare process för att behandla inskrivningsärenden och elektroniska system för fastighetsöverlåtelse. En nät-tjänst för elektronisk fastighetshandel togs i bruk i slutet av år 2013. Även fastighetsför-rättningsproduktionen effektiviserades och tillförlitligheten av fastighetsdatasystemet för-bättrades ytterligare. Uppgifterna i det landsomfattande terrängdatasystemet uppdatera-des. Arbetet med att tillämpa INSPIRE-direktivet fortsatte samt med att stödja utveckling av infrastrukturen för geografisk information. Enligt strategin riktades medlen för att

stödja nyskiften i huvudsak till åkerskiftenas ägoregleringar. Användningen av anslaget har effektiviserats ytterligare.

TABELL 95. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Överföringsutgifter, HT 30	7,0	4,5	5,0			
Kostnader för verksamheten ¹	132,3	134,2	130,7	1 923	1 873	1 800
— fastighetsförrättningar, inskrivningsärenden, digitalt material, fastighetsregistret, ägoregleringar, geodetisk forskning						
Intäkter från verksamheten	81,7	79,9	77,5			

¹ Innehåller Lantmäteriverkets, Geodetiska institutets och jord- och skogsbruksministeriets kostnader

Fastighetsregistret och fastighetsregisterkartan uppdateras kontinuerligt. År 2013 utfördes 19 239 fastighetsförrättningar, vilket var fyra procent färre än år 2012. Efterfrågan på styckningar följer den allmänna ekonomiska konjunkturen med en liten fördröjning och ligger således på en genomsnittligt lägre nivå. Fastighetsförrättningsproduktionen effektiviserades och fastighetsdatasystemets tillförlitlighet förbättrades genom den lag om ändring av fastighetsbildningslagen som trädde i kraft den 1 oktober 2011 (914/2011). På två år efter lagens ikraftträdande har antalet styckningsförrättningar med förhinder sjunkit med ca hälften. Utvecklingen mot fastighetsdatasystemets sämre kvalitet har således stoppats. Utvecklingen av ett system som ger möjlighet till tredimensionella fastigheter i vissa situationer har fortsatt inom ramen för Lantmäteriverkets projekt.

Ett nytt inskrivningssystem togs i bruk våren 2013, vilket skapade förutsättningar för effektivare behandlingsprocesser och elektroniska system för fastighetsöverlåtelse. En nättjänst för elektronisk fastighetshandel infördes i slutet av år 2013. När det nya inskrivningssystemet togs i bruk var man tvungen att ha ett tekniskt avbrott i behandlingen av inskrivningsärenden, vilket ledde till att arbetsuppgifterna hopade sig. Detta kunde man inte arbeta sig igenom under resten av året. Antalet inskrivningslösningar var därför klart mindre än målet 2013 och utfallet 2012. År 2014 kommer man att fästa särskild vikt vid att avhjälpa situationen. Det är troligt att efterfrågan på inskrivningsärenden inte kommer att vara lika livlig som vanligt på grund av det allmänna ekonomiska läget.

Topografisk data uppdaterades på ett område av 51 236 km², vilket var ca sju procent mer än målet. Produktionen av den nya exakta höjdmodellen som baserar sig på laserskanning steg med 23 % jämfört med föregående år, vilket innebär att man inte nådde målet helt. Arbetet med att utveckla det landsomfattande systemet för topografisk data fortsatte enligt riktlinjerna i strategin för allmänna kartverksarbeten.

Arbetet med att tillämpa det s.k. INSPIRE-direktivet om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (2007/2/EG) fortsatte. Man bidrog till utvecklingen av en nationell infrastruktur för geografisk information och tillgången till och möjligheterna att utnyttja datalagren. I anslutning till den offentliga förvaltningens hel-

hetsarkitektur arbetade man med att ta fram en referensarkitektur för geografisk information. En rapport om tillämpningen av direktivet på nationell nivå sändes till kommissionen.

I enlighet med strategin inriktades medlen för att stödja nyskiften i huvudsak till åker-skiftens ägoregleringar. Användningen av anslaget effektiviserades ytterligare. Antalet färdiga nyskiften var sju och ägoregleringar gjordes på ett ca 8 000 ha stort område.

TABELL 96. Nyckeltal för lantmäteriet

	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall
Omfattningsindex för omarbetning av fastighetsregistret, %	75	82	87	88
Aktualitetsindex för terrängdatabasen, %	96	97	98	99
Antal fastighetsförrättningar	20 592	20 040	20 000	19 159
Antal inskrivningsärenden	261 000	250 422	260 000	213 402
Produktion av terrängdata totalt, km ²	45 748	50 791	48 000	51 236
Laserskannad höjdmodell (rutstorlek 2 meter), km ²	47 315	32 768	43 000	40 386

8.9 Tväradministrativa helheter

I klimatfrågor inledde man arbetet med att tillämpa den uppdaterade nationella energi- och klimatstrategin (SRR 2/2013 rd) inom jord- och skogsbrukssektorn och när det gäller bioenergiområdet. Förhandlingarna med kommissionen om att lösa frågan om kompensationen för förlust av skog som är viktig för Finland gick framåt. Handlingsprogrammet för anpassning till klimatförändringen (2011—2015) genomfördes inom ministeriets förvaltningsområde. Tillsammans med andra aktörer togs fram Finlands ståndpunkter till EU:s anpassningsstrategi. En bedömning av den nationella strategin för anpassning till klimatförändringen arbetades fram. Ett utkast till ny strategi blir klar i början av år 2014.

Statsrådets principbeslut om en nationell strategi för ett hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker (30.8.2012) tillämpades bl.a. genom att man reformerade skogslagen, bidrog till att minska jord- och skogsbrukets belastning på vattnen och införa systemet med naturtillståndsskala i praktiken. Den nationella strategin för främmande arter genomfördes bl.a. genom att man inrättade en nationell delegation kring frågor som gäller främmande arter och genom att bereda en portal med information om invasiva främmande arter. I samarbete med andra förvaltningsområden tog man fram Finlands ståndpunkter till EU:s förslag till en förordning om främmande arter. Särskild vikt fästes vid förordningens konsekvenser för näringarna och ekonomin.

8.10 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 97. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	5 148	5 028	4 928
Jord- och skogsbruksministeriet	311	296	291
JSM:s informationscentral	192	199	202
Landsbygdsverket	212	205	206
Överklagandenämnderna	9	8	9
Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi	773	767	751
Livsmedelssäkerhetsverket	706	715	733
Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet	281	273	272
Skogsforskningsinstitutet	749	704	668
Lantmäteriverket	1 839	1 781	1 713
Geodetiska institutet	76	81	84

TABELL 98. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
30. JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 728,0	2 713,3	2 587,4
30.01. Förvaltning	100,9	97,4	102,5
30.10. Utveckling av landsbygden	129,6	145,6	150,0
30.20. Jordbruk	2 096,4	2 066,0	1 937,9
30.30. Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet	50,8	53,3	54,3
30.40. Fiskeri-, vilt- och renhushållning	66,7	62,4	67,7
30.50. Vattenhushållning	34,2	31,4	33,4
30.60. Skogsbruk	188,0	190,4	172,8
30.63. Forststyrelsen	5,8	5,8	6,4
30.70. Infrastruktur för fastigheter och geografisk information	55,7	61,0	62,4

Forststyrelsen

Forststyrelsen affärsverket består av Forststyrelsens affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter som sköts av naturtjänster. Om Forststyrelsens affärsverksamhet rapporteras i regeringens årsberättelse del 1 kapitel 2.1.12 Statens affärsverk.

Offentliga förvaltningsutgifter

Jämfört med föregående år sjönk de totala bruttoutgifterna för de offentliga förvaltningsuppgifterna med 2,1 miljoner euro till 61,8 miljoner euro. Arbetsinsatsen ökade med 16 årsverken till 578 årsverken. Av utgifterna utgjorde miljöministeriets basfinansiering 31,9 miljoner euro och jord- och skogsbruksministeriets 6,8 miljoner euro.

Den kompletterande finansieringen användes i regel för investeringar i Östersjöns undervattensnatur som är etablerad verksamhet sedan år 2012. I finansieringen ingick dessutom bl.a. miljöministeriets, Helsingfors universitets och Forststyrelsens naturtjänsters gemensamma Zonation-proffessur och utgifter för hantering av information om skyddsområden. Finansieringen från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde uppgick till 3,60 miljoner euro. Av denna summa utgjorde sysselsättningsfinansiering ca 0,98 miljoner euro, resten var olika slags investeringsfinansieringar. Den övriga finansieringen än den finansiering som kommer från statsbudgeten består av inkomster från avgiftsbelagd verksamhet, projektfinsiering och annan kompletterande finansiering.

Tabellen 99 visar fördelningen av ministeriernas bas- och totalfinansiering per process.

TABELL 99. Naturtjänsternas bruttoutgifter 2012—2013 enligt uppgiftsområde och typ av finansiering, 1 000 euro

Processer och uppgiftsområden	JSM basfinan- siering	MM basfinan- siering	Andra finans.slag	Utgifter totalt 2012	Utgifter totalt 2013
Gemensamma utgifter	747	6 665	2 314	14 221	9 726
Naturskydd	18	7 758	4 688	11 370	12 464
Rekreation i naturen	3 901	15 541	10 266	28 165	28 708
Förvaltning av områden	71	2 854	529	3 108	3 454
Jakt- och fiskefrågor	1 728	105	5 201	6 438	7 034
Fröförsörjning och flottningskonstruktioner	381	0	0	534	381
UTGIFTER TOTALT	6 846	31 923	22 998	63 835	61 767

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde utvecklade Forststyrelsens Naturtjänster strukturer som är viktiga för naturturismen och rekreationen och erbjöd ekologiskt och socialt hållbara jakt- och fisketjänster. Inom jakt- och fiskeövervakningen intensifierades samarbetet med andra myndigheter ytterligare. Under året avslöjades flera grova jaktbrott. Tjuvjakt på stora rovdjur är dock fortfarande ett problem.

Naturtjänsternas totala produktivitet sjönk med två procent. Orsaken till den sämre produktiviteten var att personarbetsinsatsen växte fortare än avkastningen.

De avgiftsbelagda prestationernas kostnadsmotsvarighet förbättrades på grund av att omsättningen växte avsevärt (24 %). De företagsekonomiska prestationernas kostnadsmotsvarighet var 119 % (91 % föregående år) och de offentligrättsliga prestationernas kostnadsmotsvarighet 73 % (69 % föregående år).

TABELL 100. Centrala nyckeltal för verksamheten inom Forststyrelsens Naturtjänster

Kvantitativa mål, jord- och skogsbruksministeriet	2010	2011	2012	2013
Rekreation i naturen				
Rekreationstjänster, kundtillfredsställelsen, skala 1—5	4,2	4,3	4,2	4,3
Besök i statens strövområden	364 000	356 000	354 000	354 000
Besök i nationalparker, MM:s ansvarsområde	1 958 500	2 086 500	2 087 300	2 259 800
Antal gällande samarbetsavtal med turistföretag	297	310	352	399
Jakt- och fiskefrågor				
Antal jaktlicenser	36 955	45 225	50 206	56 389
Antal fisketillstånd	69 241	74 024	78 864	71 267
Kundtillfredsställelsen bland jägarna med tillstånd, skala 1—5	3,7	3,7	3,8	3,8
Kundtillfredsställelsen bland fiskarna, skala 1—5	3,7	3,7	3,8	3,7

Statliga fonder som står utanför budgeten

Interventionsfonden för jordbruket (MIRA) och gårdsbrukets utvecklingsfond (MAKERA) är fonder inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde som står utanför budgeten. Uppgifter om fonderna redovisas i del 1 av regeringens årsberättelse.

9 Kommunikationsministeriet

Trafikministerns översikt

År 2013 styrdes trafikpolitiken av regeringens trafikpolitiska redogörelse till riksdagen som blev klar 2012. Utifrån redogörelsen har det trafikpolitiska tänkandet förnyats på ett djärvt sätt. I det nya sättet att tänka ligger fokus på innovativa lösningar samtidigt som man också inom trafiksektorn drar nytta av de möjligheter som IT-tekniken erbjuder.

I enlighet med redogörelsen fattades besluten om finansieringen av utvecklingsprojektet inom trafikinätet och tidsplanen för dem våren 2013. Bland de viktigaste av de pågående trafikpolitiska strategiprojekten färdigställdes centralt som en fortsatt åtgärd till redogörelsen en trafikstrategi för intelligent teknik i anknytning till digitaliseringen av trafiken. Enligt strategin för intelligent teknik och regeringens principbeslut kartlades 2013 möjligheterna att öppna hela trafikförvaltningens offentliga datalager och öppnandet av de viktigaste datalagren på förvaltningsområdet har redan inletts.

I december 2013 presenterade arbetsgruppen som undersökt förutsättningarna för en rättvis prissättning av trafiken de emotsedda resultaten av sitt arbete. Av olika orsaker ser arbetsgruppen det som nödvändigt att beskattningen av bilismen utvecklas mot en kilometerskatt, men föreslog att man går vidare genom försök. Så har man också gått till väga och i november inleddes ett brett upplagt försöksprojekt för elektroniska tjänster i trafiken för 2014—2015.

Ett brett metodutbud ska bidra till ökad effektivitet och konkurrenskraft på området. År 2013 inleddes ett stort och till sina verkningar betydande projekt om samordningen av persontransporttjänster som finansieras med allmänna medel. Förslag väntas redan under våren 2014. Stödet för regionernas livskraft och en hållbar utveckling fortsatte genom att stadsregionerna och staten ingick avsiktsförklaringar om en samordning av åtgärderna inom markanvändning, boende och trafik för Tammerfors- och Uleåborgsregionerna. För att stödja industrins konkurrenskraft infördes hösten 2013 en höjning av de högsta tillåtna dimensionerna och vikterna för tunga fordon. Genom att bevilja miljöinvesteringsstöd för rederiernas investeringar i svavelskrubbar och installationer som görs i efterhand underlätades förberedelserna för införandet av svaveldirektivet som träder i kraft i början av 2015.

Arbetsgruppen för alternativa bränslen och drivmedel i trafiken blev klar med sitt arbete våren 2013. Arbetsgruppens bakgrundsmaterial och rekommendationer om de åtgärder som bör genomföras fram till 2020 har utnyttjats i förhandlingarna om EU:s direktiv om infrastrukturen för alternativa bränslen och i Finlands program för att minska oljebero-

endet. Med utgångspunkt i utredningen började man hösten 2013 också vidta åtgärder för att genomföra ett handlingsprogram för användningen av LNG inom sjöfarten och främja elektronisk trafik och förnybart flygbränsle. I december 2013 kom dessutom en ny miljöstrategi för trafiken för 2013—2020 som ska styra miljöarbetet på förvaltningsområdet i ett bredare perspektiv och skapa möjligheter för en hållbar utveckling.

År 2013 låg antalet dödsfall i trafiken kvar på ungefär samma nivå som året innan och antalet har inte kunnat minskas i enlighet med de uppställda målen. Den sektorsövergripande diskussionen om trafiksäkerheten har tilltagit på alla nivåer, vilket har stärkt det gemensamma engagemanget för att uppnå målen. Inom ramen för FM:s resultatstyrningsprojekt genomfördes ett pilotförsök som gällde statsrådets gemensamma resultatmål för säkerheten i trafiken. År 2013 inleddes också en omfattande totalrevidering av vägtrafiklagstiftningen i syfte att skapa ett mer tidsenligt regelverk.

I fråga om trafikförbindelserna med Ryssland har den intensiva dialogen fortsatt. Min ambition har varit att konkret föra fram betydelsen av internationell påverkan genom mitt deltagande vid ICAO:s och IMO:s generalförsamlingar. Vid bilaterala möten med Kanada och USA:s trafikministrar betonades flygtrafiken och sjöfarten som internationellt sett viktiga områden för Finland, men också våra styrkor inom arktisk kompetens och förvaltningsutveckling.

Merja Kyllönen
Trafikminister

Bostads- och kommunikationsministerns översikt

Kommunikations- och ICT-sektorns betydelse för ett fungerande samhälle är obestridlig. De möjligheter som informations- och kommunikationstekniken erbjuder stärker den potentiella kapaciteten i samhället och kommande produktionssprång uppnås uttryckligen i en digital ekonomi. Dagens utveckling präglas av en stor mängd digital information och ökad datorkapacitet samtidigt som kostnaderna för insamling, lagring och behandling av information kontinuerligt går ner. Parallellt pågår en snabb tillväxt av digitala näringar, i synnerhet i den mobila miljön, och även generellt ökar andelen tjänster inom samhällsekonomin. Verksamhetsmiljön i det globala samhället är global, men å andra sidan får samarbete och gemenskap hela tiden en allt större betydelse. Vikten av förtroende och tillit ökar. Förändringarna i omvärlden förutsätter att den offentliga och privata sektorn anammar en ny form av samarbete som gör att utmaningarna i samhället och i konkurrenssituationer vänds till möjligheter.

Under året genomfördes kommunikationspolitiken i enlighet med regeringsprogrammet. Rundradion Ab:s finansieringsreform trädde i kraft och målen för det kommunikationspolitiska programmet för elektroniska medier, som ligger till grund för den framtida utvecklingen av televisions- och radioverksamheten, inordnades i revideringen av lagstiftningen om elektronisk kommunikation. Uppbyggnaden av snabba bredbandsförbindelser gick framåt och koncessioner beviljades för nya fjärde generationens mobilnät. En proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om elektronisk kommunikation (informationssamhällsbalken) lämnades till riksdagen för behandling.

Enligt regeringsprogrammet ska för varje förvaltningsområde utarbetas en strategi för intelligent teknik i syfte att ta ett helhetsgrepp om den digitala utvecklingen inom förvaltningen. Kommunikationsministeriet har utarbetat en egen intelligent strategi för kommunikationspolitiken, dvs. projektet KIDE. Kommunikationsministeriet samordnar beredningen av statsrådets intelligenta strategier.

På kommunikationsområdet är utvecklingen snabb och mångskiftande och det är ingen lätt uppgift att förutse förändringarna, greppa deras betydelse och vid behov snabbt reagera på dem. Den globala utvecklingen liksom de trender som inte i någon större utsträckning kan påverkas med nationella åtgärder har starkt inflytande på den digitala utvecklingen. Denna helhet bildar en svårhanterlig och utmanande verksamhetsmiljö som påverkas via kommunikationspolitiken. I praktiken innebär det att man i den nationella politiken ska betona styrkorna och avhjälpa svagheter. Dessutom ska särskild vikt fästas vid möjligheterna till påverkan på EU-nivå och i det internationella nätverkssamarbetet.

Enligt olika internationella mätare har Finland ypperliga förutsättningar att dra nytta av den allt bredare och mer genomgripande digitaliseringen. Men samtidigt kan man konstatera att de digitala möjligheterna kan utnyttjas bättre än vad nu är fallet. För att man ska kunna skapa välfärd och en hållbar utveckling är det av största vikt att digitaliseringen utnyttjas fullt ut i hela samhället.

Pia Viitanen

Bostads- och kommunikationsminister

9.1 Uppfyllelse av effektmål

TABELL 101. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)¹

Samhälleliga effektmål	Betyg
Res- och transportkedjorna fungerar smidigt och säkert och främjar välfärden och konkurrenskraften.	Bra
Trafiksystemets driftssäkerhet förbättras.	Bra
Servicenivån i kollektivtrafiken förbättras med målet att öka passagerarantalet och minska privatbilismen. Särskild vikt läggs vid att öka den spårbundna trafiken och förbättra servicenivån.	Bra
Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskas i enlighet med de internationella fördrag som Finland har ingått. De trafikrelaterade skadorna på hälsa och miljö minimeras.	Bra
När det gäller trafiksäkerhet är Finland bland de bästa länderna i Europa. Säkerheten i trafiken förbättras kontinuerligt.	Nöjaktig
Underhållet och utvecklingen av trafiksystemet förbättras och trafiksektorn blir effektivare genom mångsidiga metoder av olika slag, bl.a. informations- och kommunikationsteknik.	Bra
Invånarna har tillgång till mångsidiga, högkvalitativa och prisvärda kommunikations- och informationssamhällstjänster i hela landet.	Bra
Säkerheten och basservicen inom kommunikationen och i informationssamhället har tryggats.	Bra
Informations- och kommunikationsteknik och digitala tjänster utnyttjas fullskaligt för att främja funktionerna i samhället, öka invånarnas välfärd och stärka konkurrenskraften.	Bra

¹ Utmärkt: målen har överträffats; bra: målen har till stor del uppnåtts; tillfredsställande: alla mål har inte uppnåtts; försvarligt: målen har till stor del inte uppnåtts.

9.2 Trafikområde

I budgetpropositionen ställde statsrådet följande mål för de samhälleliga verkningarna för trafikområdet och målen har uppnåtts på det sätt som anges nedan:

Res- och transportkedjorna fungerar smidigt och säkert och främjar välfärden och konkurrenskraften. Trafiksystemets driftssäkerhet förbättras.

Resorna och transporterna fungerade förhållandevis bra och tillgodosåg brukarnas behov. Invånarnas nöjdhet med resorna och transporterna har dock sjunkit något under de två senaste åren. På en skala från ett till fem var invånarnas nöjdhet med hur resorna fungerade 3,4 år 2013 (3,5 år 2011) och näringslivets nöjdhet med hur transporterna fungerade 3,8 (3,9 år 2011).

Med tanke på kundernas behov var de centrala delarna av trafiknätverket i tillräckligt gott skick. Däremot var mer än hälften av trafikanterna missnöjda med kvalitetsnivån på det sekundära vägnätet. Längden på belagda vägar i dåligt skick ökade med drygt 600 kilometer. Också antalet landsvägs- och järnvägsbroar i dåligt skick ökade liksom trafikbegränsningar orsakade av banor i dåligt skick. De mål som ställts utifrån de tillgängliga resurserna uppnåddes dock.

Inom den spårbundna trafiken var störningsmomenten tämligen väl under kontroll och punktligheten förbättrades. År 2013 anlände cirka 85 % av fjärrtågen för persontransporter och närmare 96 % av tågen i närtrafik i tid till ändstationen. Godstågens punktlig-

het var 91 %. Förseningarna i närtrafiken orsakade av banhållningen kunde minskas mer än vad som ställts som mål. Punktligheten inom närtrafiken på stadsbanorna var god från april till slutet av juni och i september. Banarbetena mellan Seinäjoki och Uleåborg bromsade upp tågtrafiken. Banarbetsperioden var fortsatt livlig långt in på hösten.

Mätresultat visar att trängseln i personbilstrafiken ökade i alla stadsregioner jämfört med året innan. Trängsel förekom på cirka 170 kilometer av huvudvägarna.

År 2013 var milt liksom föregående år. Tack vare den milda vintern var servicenivån inom isbrytningen hög och närmare 94 % av fartygen kunde passera utan väntetid.

Förutsättningarna för gång och cykling främjades i de större städernas intentionsavtal för markanvändning, boende och trafik. Främjandet av gång och cykling är ett målinriktat arbete i samarbete med staten, kommunerna och den tredje sektorn. Städerna har upprättat ett rekordstort antal program som ska främja gång och cykling. I stadsregionerna har andelen fotgängare och cyklister ökat och allt fler cyklar till jobbet också vintertid.

År 2013 fattades beslut om finansieringen av ett projekt för att utveckla trafiknätet som startar under regeringsperioden och om tidsplanerna för dessa. Syftet med trafikinvesteringarna är att öka användningen av trafikformer med låga utsläpp, särskilt spårbunden trafik, och trafiksäkerheten, liksom näringslivets tillväxt. Sommaren 2013 fattades beslut om en höjning av de högsta tillåtna dimensionerna och vikterna för tunga fordon, vilket minskar företagens logistikkostnader.

År 2013 inrättades ett nordeuropeiskt funktionellt luftrummsblock (NEFAB) och avtalet undertecknades 2012 av Lettland, Norge, Finland och Estland. Målet är att effektivisera organisationen och förvaltningen av det europeiska luftrummet genom en reform av flygtrafikföretagerna (flygtrafiklednings-, kommunikations-, navigations- och övervakningstjänster, flygvärdertjänst och flyginformationstjänst). Med hjälp av blocken förbättrar man säkerheten i flygtrafiken, minskar flygtrafikens miljöpåverkan och främjar flygtrafiksystemets allmänna prestanda genom en effektivare flygledningstjänst. En effektiv flygtrafik minskar såväl kostnaderna som bränsleförbrukningen och samtidigt också utsläppen av koldioxid. För flygpasagerarna innebär reformen större punktlighet i flygtrafiken och kortare restider.

För att resor och transporter ska fungera bättre och för att öka driftssäkerheten pågår som ett led i de åtgärder som redogörelsen har gett upphov till omfattande trafikpolitiska strategiprojekt som syftar till att precisera målen och inriktningen, bl.a. i fråga om flygtrafik, sjötrafik och förutsättningarna för intelligenta trafiksystem.

Servicenivån i kollektivtrafiken förbättras med målet att öka passagerarantalet och minska privatbilismen. Särskild vikt läggs vid att öka den spårbundna trafiken och förbättra servicenivån.

Inom kollektivtrafiken är målet att utöver en konkurrenskraftig kollektivtrafik i stadsregionerna och invånarnas behov av att röra på sig trygga jämlikheten i trafiken, dvs. bas-servicenivån. Utvecklingen av en konkurrenskraftig kollektivtrafik har stöttats genom köp av tågtrafik inom närtrafiken (9,6 miljoner euro). I stöd för kollektivtrafiken i de stora och medelstora stadsregionerna betalades totalt 10,2 miljoner euro, och under året fattades dessutom beslut om att bevilja 16,8 miljoner euro i statsunderstöd. Nivån på bas-servicen har upprätthållits genom köp av lokaltrafik (35 miljoner euro) och fjärrtågstra-

fik (33,5 miljoner euro). Specialservicenivå kan erbjudas om det är nödvändigt för att bevara förutsättningarna för näringslivet i regionen. Specialservicenivå erbjöds genom köp av flygtrafik på Nyslott och Varkaus (1,5 miljoner euro) och köp av färjtrafik på Kvarken (0,250 miljoner euro). I statsbudgeten användes 2013 totalt 91 miljoner euro för att främja kollektivtrafiken.

För att förbättra servicenivån inom kollektivtrafiken är det centralt att man också förbättrar informationen och utvecklar ett gemensamt biljett- och avgiftssystem. Utvecklingen av en rikstäckande informationstjänst för kollektivtrafiken har främjats genom att trafikidkarna i kollektivtrafiklagen ålades skyldighet att lämna aktuella uppgifter om trafikrutter, hållplatser och tidtabeller. År 2012 inleddes utvecklingen av ett avgifts- och informationssystem som ett samarbete mellan stadsregionerna och trafikförvaltningen. Detta gör det i fortsättningen möjligt att erbjuda kollektivtrafikinformation också via privata serviceproducenter och tillhandahålla enhetliga biljettprodukter på de behöriga myndigheternas område. Arbetet har fortsatt och systemet kommer att kunna införas 2015. För att säkra servicenivån i järnvägstrafiken ingick ministeriet i juli ett avtal med VR-Group Ab. Enligt avtalet kommer VR att fortsätta sköta persontrafiken för fjärrtrafikens del med ensamrätt till slutet av 2024.

Enligt en undersökning som genomfördes 2011 gjordes åtta procent av finländarnas resor med kollektivtrafik och situationen har inte förändrats i någon större utsträckning jämfört med föregående undersökning för åtta år sedan. Jämfört med året innan var passagerarökningen i tågtrafiken 2,5 % inom fjärrtrafiken och cirka en procent inom närtrafiken. Enligt preliminära uppgifter låg antalet kvar på samma nivå också 2013.

Nöjdheten med lokaltågstrafiken varierar regionalt. Nöjdast är de som bor i huvudstadsregionen, minst nöjda de som bor i kranskommunerna kring huvudstadsregionen. Servicenivån i glesbygden tillgodoser inte i alla avseenden kundernas förväntningar. En basservicenivå har inte kunnat tryggas överallt.

En utredning om utvecklingen av offentligt finansierade transporter blev klar 2013. I maj 2013 fattade statsrådet ett principbeslut om reformeringen av offentligt finansierade persontransporter och ålade kommunikationsministeriet att tillsätta en styrgrupp med ansvar för det samlade genomförandet av reformen. Reformprojektet är också en del av det strukturpolitiska programmet och ska främja en centraliserad upphandling, planering och finansiering av de samhällsstödda transporterna genom en utveckling av lagstiftningen.

Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskas i enlighet med de internationella fördrag som Finland har ingått. De trafikrelaterade skadorna på hälsa och miljö minimeras.

Målet är att utsläppen av växthusgaser från trafiken i Finland ska ha minskat med 15 % år 2020 jämfört med nivån 2005, då den var 13,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Det finns ännu inga uppgifter om växthusgasutsläppen 2013, men 2012 uppgick utsläppen från den inhemska trafiken till cirka 12,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Jämfört med målet är minskningen 7,3 %. Utsläppen då minskade med cirka fyra procent jämfört med föregående år. Den positiva utvecklingen påverkades framför allt av minskade trafikprestationer, ökad användning av biobränslen och lägre specifika utsläpp från nya personbilar. År 2013 låg användningen av biobränslen i vägtrafiken på ungefär samma nivå

som året innan och de specifika utsläppen från nya bilar fortsatte minska. Trafikprestationerna var i stort sett på samma nivå som föregående år, och man kan därför utgå från att utsläppen av växthusgaser från trafiken har minskat också 2013.

Av förhandsuppgifter för 2013 framgår det att de hälsovådliga utsläppen från trafiken (i första hand partiklar och kväveoxider) samt de miljöskadliga utsläppen (t.ex. eutrofierande utsläpp) har gått ner, förutom utsläppen från flyg- och sjötrafiken. I vägtrafiken förväntas utsläppen minska allt mer under de kommande åren i stor utsträckning av samma orsaker som för utsläppen av växthusgaser.

Det finns inga årliga uppföljningsuppgifter om exponeringen för buller, men enligt experters uppskattningar har bullerexponeringen blivit större under de senaste åren i takt med att trafiken har ökat och bosättningen i allt högre grad koncentrerats till tätorter. Om inga nya politiska åtgärder vidtas förutspås exponeringen öka ännu mera.

Som kompensation för de extra kostnader som orsakats av begränsningarna av svavelutsläppen från sjötrafiken beviljades 2010 en fullmakt på 30 miljoner euro för miljöstöd för investeringar i nya fartyg. År 2013 fattades beslut om att bevilja och betala ut understöd för investeringskostnaderna för två nya fartyg. Understöden betalades ut efter att fartygen hade överlämnats till stödtagarna och införts i förteckningen över handelsfartyg (februari 2013).

År 2013 beviljades en fullmakt på högst 30 miljoner euro som stöd för investeringskostnaderna för anordningar som monteras i efterhand på fartyg i drift i syfte att förbättra miljöskyddet. Med stöd av fullmakten fattades beslut om att bevilja understöd för 22 fartyg. Sammanlagt beviljades cirka 19 miljoner euro i understöd. En del av de rederier som beviljats stöd meddelade dock att de vill avstå från stödet på grund av att de inte kommer att göra de investeringar som stödet beviljats för. Sammanlagt avstod rederierna från cirka 11,7 miljoner euro i stödpengar. I november 2013 inledde ministeriet en ny ansökningsomgång. Stöden för fartygsinvesteringar minskar utsläppen av svaveloxid med 90 %.

När det gäller trafiksäkerhet är Finland bland de bästa länderna i Europa. Säkerheten i trafiken förbättras kontinuerligt.

Bland de europeiska länderna ligger Finland på genomsnittsnivå. Inom handelssjöfarten, flygtrafiken och järnvägstrafiken var nivån på passagerarsäkerheten inom persontrafiken fortsatt god. Antalet döda i trafiken låg kvar på samma nivå som 2012. Antalet dödsfall har inte kunnat minskas enligt de uppställda målen. I fråga om antalet skadade var utvecklingen bättre i förhållande till målen. År 2013 minskade antalet skadade med något under sex procent från 2012. Till de viktigaste åtgärderna hör genomförandet av statsrådets principbeslut om säkerheten i trafiken och säkerhetsplanen för vägtrafiken. När det gäller minskningen av de olyckor som ger upphov till personskador med åtgärder inom basväghållningen har målet inte uppnåtts.

Underhållet och utvecklingen av trafiksystemet förbättras och verksamheten i trafiksektorn blir effektivare genom mångsidiga metoder av olika slag, bl.a. informations- och kommunikationsteknik.

I den trafikpolitiska redogörelsen, som blev klar 2012, fästs stor vikt vid en förnyelse av förfarandena vid beredning och genomförande av trafikpolitiken i syfte att förbättra måluppfyllelsen, produktiviteten och effektiviteten inom trafikförvaltningen och i hela sektorn.

År 2013 offentliggjordes en tredje generationens strategi för intelligenta transportsystem. Vid genomförandet av strategin betonas det sektorsövergripande samarbetet och särskilt de möjligheter som samarbetet mellan den offentliga sektorn och företagsvärlden erbjuder. Vid sidan av de traditionella trafikpolitiska målen har man också som mål att uppnå betydande produktivitetsfördelar i olika sektorer i samhället och förnya affärsmöjligheterna på det starkt växande området för intelligenta transportsystem.

Under året inledde kommunikationsministeriet tillsammans med aktörer på området ett tvåårigt försök med elektroniska tjänster i trafiken i syfte att påskynda uppkomsten av en servicemarknad för intelligenta trafiksystem, skapa ny kompetens för ett brukarorienterat serviceutbud och kartlägga brukarnas behov och erfarenheter samt tjänsternas genomslagskraft.

TABELL 102. Trafikledsnätets servicenivå och operativa effektivitet

	Utfall 2011	Utfall 2012	Mål 2013	Utfall 2013
SERVICENIVÅ				
Res- och transportkedjor				
Förseningar i fjärrtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel av tågen i fjärrtrafik som var 5 min. försenade vid ankomsten till ändstationen)	8	3,9	4	6,7
Förseningar i närtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel av tågen i närtrafik som var 3 min. eller mer försenade vid utgångs- eller ändstationen)	2	2	2,0	1,1
Väntetid för isbrytarassistans, h, i genomsnitt	12,57	3,11	3,5	3,70
Trafikledernas skick				
Landsvägs- och järnvägsbroar i kategorin dåligt och mycket dåligt skick, antal, högst	758	740	800	795
Belagda vägar i kategorin dåligt och mycket dåligt skick, km (det centrala/övriga nätet), högst	3 695	762/3 576	850/4 250	850/4 150
Trafikbegränsningar som beror på banans dåliga skick, km, (det centrala/övriga bannätet), högst	52/187	44/185	50/250	49/237
Farleder för handelsjöfarten i dåligt skick, km, högst	410	370	360	360
Trafiksäkerhet och miljö				
Minskning av antalet olyckor med personsador som följd genom åtgärder inom basunderhållet av trafiklederna, antal, minst	27	24	23	18,1
Minskning av riskerna för grundvattnet orsakade av vägtrafiken, km	-	5,5	7,4	10,7

TABELL 103. Trafikledshållning och utveckling av trafikledsnätet, användning av anslag, brutto¹

Mn euro	Använts 2011	Använts 2012	Använts 2013
TRAFIKVERKETS DRIFTSUTGIFTER	88	88	83
Vägnätet			
— Vaghållning	584	589	562
— Projekt för utveckling av vägnätet	194	303	331
Vägnätet sammanlagt	778	892	893
Bannätet			
— Banhållning	349	354	332
— Projekt för utveckling av bannätet	164	203	291
Bannätet sammanlagt	513	557	623
Farledsnätet			
— Farledshållning	87	80	86
— Projekt för utveckling av farlederna	14	0	6
Farledsnätet sammanlagt	91	80	92
Gemensamma utvecklingsprojekt för trafikledsnätet	33	17	2
Planering av utvecklingsprojekt			16
SAMMANLAGT	1 513	1 634	1 709

¹ I anslaget för vaghållning har man beaktat användningen av det anslag som anvisats för vaghållning i Kajana landskommun. Utvecklingen av vägnätet, bannätet och farledsnätet omfattar också förvärv av mark- och vattenområden och ersättningar för dessa.

9.3 Kommunikationsområde

I budgetpropositionen ställde statsrådet följande mål för de samhälleliga verkningarna för kommunikationsområdet och målen har uppnåtts på det sätt som anges nedan:

Invånarna har tillgång till mångsidiga, högkvalitativa och prisvärda kommunikations- och informationssamhällstjänster i hela landet.

Internetförbindelserna i Finland har fortsatt att öka. I slutet av året hade över 90 % av de finländska hushållen en internetanslutning. Potentialen för en snabb utbredning av förbindelserna är betydande. Sommaren 2013 hade över 60 % av de fasta bredbandsanslutningarna en hastighet på över 10 Mbit/s.

Med stöd av resultatet av auktionen av frekvensområdet 800 MHz beviljade statsrådet i slutet av 2013 tre koncessioner för mobilnätet. Näten ska täcka 95 eller 97 % av befolkningen i början av 2019. De nätverk som för närvarande byggs upp kommer att ytterligare förbättra tillgången till snabbare mobila bredbandsförbindelser.

När det gäller tillgången till höghastighetsanslutningar har det gjorts framsteg jämfört med året innan. År 2013 hade uppskattningsvis två tredjedelar av hushållen möjlighet att få en anslutning på över 100 Mbit/s. Under året kom också ett åtgärdsprogram för höghastighetsbredband vars syfte är att främja utbud och efterfrågan på supersnabba bredbandsförbindelser i områden där marknadsvillkor råder, så att invånarna får tillgång till högkvalitativa och prisvärda förbindelser också utanför större tätorter med höghusbebyggelse.

Offentligt stödda bredbandsprojekt för glesbygdsområden med en överföringskapacitet på 100 Mbit/s håller på att byggas upp, den tredje uppbyggnadsperioden är avklarad. Inom projekten har man redan byggt sammanlagt cirka 10 000 kilometer förbindelser med optisk fiber. En halvtidsutvärdering av projektet gjordes 2013, och utifrån resultaten av utvärderingen drar man under förra delen av 2014 upp riktlinjerna för det fortsatta projektet.

Kommunikationsverket har meddelat stödbeslut för 50 projekt som ingår i bredbandsprojektet för glesbygdsområdena. Hittills har cirka 21,3 miljoner euro beviljats i stöd. Totalvärdet av alla anhängiga projekt är cirka 180 miljoner euro. Värdet av det statliga stöd för projekten som beviljats, ansöpts eller anhängiggjorts uppgår till mer än 85 miljoner euro. NTM-centralerna har hittills beviljat cirka 15 miljoner euro i stöd inom ramen för EU:s program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. För de projekt som är anhängiga beräknas det beviljade stödet komma att uppgå till totalt cirka 25,6 miljoner euro. Finansieringen är i sin helhet bunden till de stödbeslut som har fattats. Inom de projekt som hittills meddelats stödbeslut har det byggts upp 7 250 kilometer nätverk och omkring 27 700 hushåll och dessutom cirka 5 000 företag på projektområdena har fått tillgång till bredband.

Projektet för en undervattenskabel i Östersjön (Finland—Tyskland), som syftar till att förbättra Finlands internationella teleförbindelser, avancerade under året efter att finanspolitiska ministerutskottet förordat projektet och statens deltagande i det. Kabeln lyfter säkerheten i utlandsförbindelserna till en ny nivå och gör Finland betydligt mer konkurrenskraftigt som placeringsort för informationsintensiv industri. Byggarbetena kommer sannolikt att förberedas under 2015—2016.

Priserna på de viktigaste teletjänsterna, mobilsamtal och bredbandstjänsterna har fortsatt sjunka. Däremot har prisnivån på tjänsterna inom det fasta nätet stigit betydligt. Den främsta orsaken till att priserna på tjänsterna inom det fasta nätet har stigit är att användningen av nätet minskar i rask takt. I en internationell jämförelse ligger priserna på nättjänster i Finland på en fördelaktig nivå och är generellt sett lägre än genomsnittet för västländerna.

Det finns tio digitala sändningsnät för markbunden television och två operatörer av sändningsnäten. Kanalknippena täcker som mest 99,99 % av befolkningen, i annat fall kan motsvarande sändningar tas emot via satellit. I kanalknippena förmedlas flera tiotals olika program. Cirka 60 % av hushållen är anslutna till ett kabeltelevisionsnät. Det nuvarande utbudet inom televisions- och radioverksamheten upprätthålls och utvidgas genom att koncessioner beviljas inom ramen för den fria kapaciteten (kanalknippen, frekvenser).

Utbudet av teve- och radioprogram i Finland håller fortfarande en hög nivå. I besluten har man i hög grad beaktat den tekniska utvecklingen i omvärlden och konvergensen när det gäller medieinnehållet.

I det traditionella sändningsnätet för markbunden television finns närmare tjugo kanaler med fri mottagning. Dessa kompletteras av ett omfattande utbud av betalkanaler. Rundradion Ab:s kanaler och de kommersiella huvudkanalerna ses i praktiken i hela Finland och befolkningstäckningen är hög också när det gäller andra kanalknippen. I takt med den tekniska utvecklingen erbjuds sändningskapacitet till allt fler aktörer. Under året bestämdes det att man inom televisionens antennät successivt ska övergå till nyare sändningsteknik (DVB-T2) från och med 2017, vilket kommer att öka antalet tevekanaler och vidga

utbudet av HD-sändningar. Tidsplanen för övergången har fastställts i samarbete mellan ministeriet och tevebranschen i en arbetsgrupp som publicerade sin halvtidsrapport i slutet av 2013. Tack vare utvecklingen av olika elektroniska tjänster och distributionskanaler och internationaliseringen av marknaden har konsumenterna fått allt större valmöjligheter när det gäller program. Regeringen har fördomsfritt försökt medverka till att tevetjänsterna via Internet utvecklas i snabb takt och att tittarna i stor omfattning börjar använda bredbandsnäten också för distribution av teveprogram.

I Finland har Rundradion Ab sex radiokanaler och dessutom finns det 66 kommersiella radiokanaler. Under hösten 2013 beviljade statsrådet 15 nya programkoncessioner för regional och lokal radioverksamhet. När koncessionerna beviljades betonade statsrådet i första hand lokalradioverksamheten och vikten av att beakta specialgrupper. För att säkra livskraften i den finländska radioverksamheten inleddes på initiativ av en under året tillsatt arbetsgrupp med olika intressenter i radiobranschen utarbetandet av en särskild handlingsplan. Arbetsgruppens uppgift var att lägga fram förslag om hur radion i Finland ska kunna behålla sin ställning som ett mångsidigt och konkurrenskraftigt medium samt granska utvecklingen av alternativa distributionsvägar för radioprogram.

Också via lagstiftningen har man försökt säkerställa att den elektroniska kommunikationen har ett mångsidigt innehåll och håller hög kvalitet. I informationssamhällsbalken utvecklas regleringen av programkoncessionerna för televisions- och radioverksamheten i syfte att skapa större överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan när det gäller programinnehåll. Ambitionen är att medverka till att servicen till invånarna blir effektivare och aktörerna får möjlighet att bedriva lönsam affärsverksamhet i nuvarande marknadssituation som präglas att allt större internationalisering, samt minska myndigheternas och företagens administrativa börda.

Den finländska pressens betydelse för en pluralistisk informationsförmedling och för landets kultur och språk är mycket stor. Digitaliseringsutvecklingen förändrar affärsmiljön i många branscher och förändringarna påverkar i hög grad också pressen. Delegationen för tidningsärenden, som tillsatts av kommunikationsministeriet, har under året enligt önskemål från tidningsbranschen gjort en utredning om tidningspressens framtid. Utredningen tar upp den finländska pressens nuvarande situation, framtida utmaningar och kommande åtgärder. I utredningen föreslogs 18 åtgärder, och kommunikationsministeriet kommer aktivt att följa upp och främja genomförandet av åtgärderna i praktiken.

Säkerheten och basservicen inom kommunikationen och i informationssamhället har tryggats.

Nivån på de lagstadgade post-, telefon- och bredbandstjänsterna i hela landet är i princip på den nivå som förutsätts i lagen. Särskild vikt har fästs vid mobilnätets täckning, tillgången till bredbandförbindelser som tillhandahålls som samhällsomfattande tjänster och med en överföringskapacitet på en Mbit/s samt lagenligheten hos nätverket av postanstalter.

Tillgången till posttjänster höll sig på den nivå som förutsätts i lagen. Det fanns inget behov av att införa ett finansieringssystem som tryggar samhällsomfattande posttjänster.

Finansieringen av Rundradion Ab:s samhällsomfattande tjänster förnyades i början av 2013. Från statsbudgeten överfördes ett anslag på 500 miljoner euro till statens televisions- och radiofond för att täcka kostnaderna för Rundradion Ab:s samhällsomfattande tjänster. Reformen av finansieringen av Rundradion Ab ger alla tillgång till samhällsomfattade tjänster med en mångsidig och heltäckande innehållsproduktion av hög kvalitet.

Under 2013 vidtogs flera olika åtgärder som förbättrade nätens och tjänsternas tillförlitlighet och driftssäkerhet. Kommunikationsministeriet deltog aktivt i beredningen och genomförandet av en nationell cybersäkerhetsstrategi som godkändes i början av 2013. I samband med genomförandet av strategin inrättades i anslutning till Kommunikationsverket ett cybersäkerhetscenter som inledde sin verksamhet 2013.

Informations- och kommunikationsteknik och digitala tjänster utnyttjas fullskaligt för att främja funktionerna i samhället, öka invånarnas välfärd och stärka konkurrenskraften.

Internettjänsternas betydelse för den finländska ekonomin ökar. Invånarna använder elektroniska tjänster i allt större utsträckning samtidigt som företagens möjligheter att skapa och dra nytta av elektroniska tjänster har förbättrats.

Kommunikationsministeriet har med stöd av regeringsprogrammet förberett en egen intelligent strategi (KIDE). Programmet har som mål att lyfta Finland till en världsledande producent och användare av digitala tjänster. Projekten i programmet fördelar sig på sex teman, som är öppna data, utveckling av molntjänster, start up-verksamhet, grön ICT, nya arbetsformer och effektivare ICT-forskning. Ministeriet samordnar också arbetet med intelligenta strategier inom hela statsrådet.

Under året inleddes föreberedelserna för inrättandet av ett kompetens- och samarbetsnätverk för forsknings- och utvecklingsbehoven inom informations- och kommunikationstekniken (FinICT). Nätverkets uppgift är att föra samman forskare, finansiärer och användare av forskningsresultaten i syfte att skapa ett långsiktigt samarbete som förenar branscher och aktörer.

Under året beviljades medel för uppbyggnaden av en utvecklings- och testmiljö för molntjänster (Palvelupaja FORGE). Projektet har som mål att påskynda utvecklingen av molntjänster i Finland.

År 2013 slutfördes beredningen av regeringens proposition med förslag till en reform av lagstiftningen om elektronisk kommunikation (informationssamhällsbalken). Propositionen lämnades till riksdagen för behandling i januari 2014. I samband med beredningen har man utvärderat och uppdaterat hela lagstiftningen om elektronisk kommunikation. Projektet stöder uppnåendet av alla effektivitetsmål på kommunikationsområdet.

TABELL 104. Kommunikationsnätens servicenivå

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
TILLGÅNGEN TILL KOMMUNIKATIONSTJÄNSTER			
* GSM-nätets befolkningstäckning, %	99,8	99,8	99,8
* GSM-nätets geografiska täckning, %	99	99	99
* 3G-nätets befolkningstäckning, %	97	98—99	98—99
* 3G-nätets geografiska täckning, %	80	90	över 90
Bredbandsnät			
* befolkningstäckning, %	99,9	99,9	99,9
Anslutningar¹			
* mobila anslutningar	8 940 000	9 320 000	9 310 000
* fasta anslutningar	1 100 000	890 000	750 000
* bredbandsanslutningar i det fasta nätet	1 606 000	1 655 000	1 681 000
— DSL	1 125 000	1 079 000	1 028 000
— Ethernet	166 000	217 000	269 000
— Kabelmodem	264 000	293 000	316 000
— Optisk fiber	26 000	41 000	50 000
— Annat	25 000	25 000	19 000
* mobila bredbandsanslutningar ²	3 550 000	4 764 000	6 140 000
TÄCKNINGSGRADEN FÖR DEN DIGITALA TELEVISIONENS RIKSTÄCKANDE SÄNDNINGSNÄT			
Kanalknippe A (DVB-T), % av befolkningen	99,9	99,9	99,96
Kanalknippe B (DVB-T), % av befolkningen	99,9	99,9	99,96
Kanalknippe C (DVB-T), % av befolkningen	90,4	90,4	90,8
Kanalknippe D (DVB-T2), % av befolkningen		Mobil-TV (DVB-T2)	64 (mobil) 80 (fast)
Kanalknippe E (DVB-T), % av befolkningen		95	96,4
Kanalknippe F (DVB-T), % av befolkningen	60	60	inte i bruk
Kanalknippe G (DVB-T), % av befolkningen	huvudstads- regionen	minst huvud- stadsregionen	inte i bruk
Kanalknippe H (DVB-T2), % av befolkningen	-	--	
Kanalknippe VHF-A (DVB-T2), % av befolkningen	-	82	85
Kanalknippe VHF-B (DVB-T2), % av befolkningen	-	82	85
Kanalknippe VHF-C (DVB-T2), % av befolkningen	-	82	85

¹ Uppgifterna om antalet anslutningar 2011 och 2012 är situationen 31.12. Uppgifterna för 2013 gäller situationen 30.6.2013.

² Innehåller alla dataöverföringsanslutningar med månadsavgift i mobilnätet.

9.4 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 105. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 218	2 278	2 286
Kommunikationsministeriet	167	174	175
Trafikverket	657	655	650
Trafiksäkerhetsverket	494	526	548
Kommunikationsverket	246	251	227
Meteorologiska institutet	654	672	687

TABELL 106. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
31. KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 085,6	2 227,3	2 995,0
31.01. Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter	358,4	371,8	439,5
31.10. Trafiknätet	1 444,1	1 569,7	1 723,3
31.20. Myndighetstjänster för trafiken	29,0	43,4	44,3
31.30. Stöd till trafiken och köp av tjänster	196,7	187,3	221,9
31.40. Kommunikationstjänster och kommunikationsnät samt stöd för kommunikation	8,6	11,7	518,6
31.50. Forskning	42,8	43,4	47,4
31.60. Affärsverksamhet	6,0	0,0	0,0

Statliga fonder som står utanför budgeten

Statens televisions- och radiofond är en fond inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde som står utanför budgeten. Uppgifter om fonden redovisas i del 1 av regeringens årsberättelse.

10 Arbets- och näringsministeriet

Verksamhetsöversikt och förändringar i omvärlden

Den fortsatt svaga ekonomiska utvecklingen 2013 försvårade möjligheterna att uppnå målen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken. Enligt preliminära uppgifter krympte Finlands ekonomi jämfört med året innan (-1,2 % förändring i BNP). Både den inhemska efterfrågan och exportefterfrågan utvecklades dåligt. I den utmanande omvärlden betonades vikten av arbets- och näringsministeriets åtgärder för att skapa ny tillväxt och nya arbetsplatser.

På våren avtalade regeringen om ett omfattande tillväxtfinansieringsprogram där man under fyra år inriktar över 200 miljoner euro på att förbättra tillväxtförutsättningarna för företagen. Som en del av tillväxtfinansieringsprogrammet fastställdes att Finnvera Abp gradvis ska avstå från direkta kapitalplaceringar och på initiativ av Industriinvestering Ab bereddes fonden Kasvurahastojen Rahasto II, som i februari 2014 tillsammans med arbetspensionsbolagen grundades med ett kapital på 130 miljoner euro. I anslutning till helheten bereddes också en ändring i lagen om Tekes, med stöd av vilken Tekes inleder en fondfinansieringsverksamhet för företag som ska inleda sin verksamhet. Tyngdpunkten i både Finnvera Abp:s och Tekes finansiering försköts mot små och medelstora företag samt mot tillväxtinriktade, sysselsättande och internationaliserande företag. Finnvera Abp:s risktagning ökades i exportgarantiverksamheten genom en ändring i lagen om statliga exportgarantier.

Det dåliga ekonomiska läget märktes på arbetsmarknaden i form av en minskad dynamik på arbetsmarknaden. I det osäkra ekonomiska läget var arbetsgivarna försiktiga med rekryteringar och arbetslöshetsperioderna förlängdes, vilket ledde till att både antalet arbetslösa arbetssökande och den strukturella arbetslösheten ökade. Arbetslöshetsgraden steg till 8,2 % (7,7 % år 2012) och sysselsättningsgraden var 68,5 % (69 % år 2012). Ökningen av arbetslöshetsgraden dämpades av att antalet personer som förflyttat sig utanför arbetsmarknaden ökade och fler än tidigare gick i pension. Ett minst lika avgörande skäl var också att en del av de arbetslösa på grund av den svaga efterfrågan på arbetskraft åtminstone tillfälligt avstod från att aktivt söka arbete. När sysselsättningssituationen försämras blir det allt viktigare med aktiva åtgärder i rätt tid och med rätt innehåll. År 2013 var aktiveringsgraden 26,8 % trots att sysselsättningsläget var sämre än väntat.

Verkställigheten av ungdomsgarantin inleddes. I december var arbetslöshetsgraden för unga 16,6 % och unga arbetslösa andel av befolkning i samma ålder (15—24 år) 7,1 %. Enligt arbetsförmedlingsstatistiken fanns det närmare 39 000 unga arbetslösa arbetssö-

kande, vilket var 7 000 fler än ett år tidigare. De ungas arbetslöshet är dock fortfarande till stor del kortvarig och de aktiva åtgärderna för unga utökades jämfört med året innan.

Antalet långtidsarbetslösa ökade jämfört med året innan. För att sänka långtidsarbetslösheten genomfördes ett sysselsättningspolitiskt kommunförsök och utvecklades verksamheten på övergångsarbetsmarknaden. För att främja sysselsättningen för partiellt arbetsföra bereddes dessutom ett handlingsprogram. Centralt var också att utöka integrationsutbildningen för att främja integreringen av invandrare. I regeringens strukturpolitiska program på hösten stakades ut riktlinjer för flera reformer i anslutning till arbetsmarknadens sätt att fungera och servicestrukturerna, som bereddes vidare under resten av året.

I regeringens strukturpolitiska program ingick även flera näringspolitiskt betydelsefulla helheter med hjälp av vilka man bemöter de utmaningar i omvärlden som det dåliga ekonomiska läget skapar. I anslutning till programmet bereddes bland annat reformer i anslutning till företagsfinansiering samt omfördelningar av företagsstöden så att de förnyar näringslivet.

Företagens, i synnerhet små och medelstora företags internationalisering stöddes utifrån handlingsmodellen Team Finland. På hösten inleddes arbetet för att förnya Finpro ry. I den reform som ska genomföras under 2014 bolagiseras en del av Finpro ry:s avgiftsbelagda tjänster och i samband med reformen införlivas Centralen för turismfrämjande (MEK) med Finpro-helheten. I anslutning till forskningsinstitutsreformen inleddes också beredningen av en bolagisering av Statens tekniska forskningscentral (VTT), en partiell överföring av Mätteknikcentralens (Mikes) uppgifter i huvudsak till VTT och en överföring av Konsumentforskningscentralen till universitetshelheten.

En ändring i konkurrenslagen godkändes. I och med den ska de olägenheter som orsakas av marknadskoncentrationen inom detaljhandeln i Finland kunna åtgärdas effektivare än förut. Arbetet med att minska regleringsbördan för företag fortsatte. Som en del av den intensifierade bekämpningen av grå ekonomi fortsattes beredningen av en reform av beställaransvarslagen samt bereddes förslag till lag om skyldigheten att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning samt till en ändring i arbetsavtalslagen genom vilken användningen av kontanter vid lönebetalning kraftigt begränsades. Konkurrens- och konsumentverket inledde sin verksamhet den 1 januari 2013.

Regionalt utvecklingsarbete bedrevs genom både nationella och delvis EU-finansierade program och åtgärder. Genomförandet av de nationella skärgårds-, stads- och landsbygdspolitiska åtgärdsprogrammen fortsattes 2012—2015. Året var sista verksamhetsåret för kompetenscenterprogrammet (OSKE). På hösten bereddes ett nytt program Innovativa städer (INKA), vars mål är att genom högklassig kompetens ge upphov till ny affärsverksamhet och nya företag och därigenom skapa nya arbetsplatser i regionerna. Finansieringen av program under EU:s strukturfondsprogramperiod 2007—2013 inriktades så som konjunkturen krävde på åtgärder som snabbt skapar företagsamhet, ny affärsverksamhet och nya arbetsplatser samt på sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Förberedelserna för den nya strukturfondsperioden (2014—2020) var fortsatt intensiva och 2013 stakades ut riktlinjer för programmets innehåll samt för en förenkling av förvaltningsstrukturen.

Statsrådet lämnade våren 2013 en redogörelse om nationell energi- och klimatstrategi till riksdagen. Enligt de uppdaterade scenariokalkylerna i strategin håller Finland på att uppnå målen för 2020. I elmarknadslagen gjordes ändringar genom vilka man under en övergångsperiod på 15 år ska få säkerheten i eldistributionen höjd och avbrott begränsade. Energieffektivitetsdirektivet som trädde i kraft i december 2012 krävde en intensiv beredning under hela året. Direktivet skapar en central grund för energieffektivitetsåtgärder under slutet av decenniet. Andelen förnybar energi av slutförbrukningen av energi (34 %) ökade och över-skred klart den utvecklingsstig som leder till det obligatoriska målet 38 % 2020 som ställts för Finland. Centralt i EU-ärenden blev påverkan på de hållbarhetskriterier för biomassa som kommissionen bereder och att få en regional terminal för flytande naturgas (LNG) vid Finska vikens kust. Under årets lopp gjordes förberedelser för att från den 1 januari 2014 få Energimarknadsverket ändrat till Energiverket, som utöver tillsynsmyndighetsuppgifter ålades uppgifter för att främja energieffektivitet och förnybar energi. I slutet av året fick en arbetsgrupp som utsågs gemensamt av arbets- och näringsministeriet samt miljöministeriet färdigt det första nationella materialeffektivitetsprogrammet.

Målet för kommunplaceringsplatser för flyktingar uppnåddes inte. Situationen har påverkats dels av kommunernas försämrade ekonomiska situation, nivån på ersättningarna till kommunerna för mottagning av flyktingar samt missförhållanden i samarbetet mellan staten och kommunerna i anslutning till processen för placering i kommuner. Det svåra kommunplatsläget har också försvårat placeringen av flyktingar som fått positivt asylbesked i kommunerna samt kvotflyktingarnas ankomst till Finland.

Verkställigheten av den strategiska verkställighetsplanen för regeringsprogrammet fortsattes. De mål som ställts för förvaltningsområdet – i synnerhet att minska ungdomsarbetslösheten – har inte uppnåtts, bl.a. till följd av den dåliga ekonomiska tillväxten. För att stödja nya källor för tillväxt inleddes flera projekt för att göra näringspolitiken mångsidigare och starkare.

Jan Vapaavuori
Näringsminister

Lauri Ihalainen
Arbetsminister

10.1 Uppfyllelse av effektmål

Arbets- och näringsministeriet ställde i enlighet med regeringsprogrammet och utifrån de målsatta riktlinjerna i koncernstrategin följande samhälleliga effektmål för sitt verksamhetsområde för 2013.

TABELL 107. Utvärderingen av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Effektivitetsmål	Betyg	Motivering
Företagsverksamhet med hög mervärde ökar	God	Som indikator på tillväxten av företagsverksamhet med hög mervärde har använts branscher för krävande kompetens, dvs. information och kommunikation (ICT), finansiering och försäkring samt i stor utsträckning professionell, vetenskaplig och teknisk verksamhet som inbegriper företagstjänster. Inom alla dessa branscher ökade företagsbeståndet under årets första hälft jämfört med samma tid året innan. Utvecklingen av nyetablerade företag enligt sektor var dock oenhetlig. Omsättningen för professionell verksamhet samt ICT-branscher växte 2—3 % jämfört med året innan under årets tredje kvartal.
Ungdomsarbetslösheten minskar	Svag	Den ekonomiska utvecklingen som varit sämre än väntat och den svaga efterfrågan på arbetskraft bidrog till att ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten inte minskade. Arbetslösheten bland unga kunde hållas kortvarigare än bland vuxna, även om ungdomsarbetslösheten var på en hög nivå. Långtidsarbetslösheten ökade kraftigt och arbetslöshetens genomsnittliga varaktighet förlängdes.
Långtidsarbetslösheten minskar	Svag	
Arbetslivets kvalitet förbättras	God	Betyget för arbetslivets kvalitet var på samma nivå som året innan (8,00). Jämlik behandling på arbetsplatsen samt motivationsgrad, innovativitet och ömsesidigt förtroende har på lång sikt utvecklats positivt. Anställningstryggheten har försämrats sedan 2008.
De strukturella hindren för konkurrens minskar	God	En ändring i konkurrenslagen godkändes. I och med den ska de olägenheter som orsakas av marknadskoncentrationen inom detaljhandeln i Finland kunna åtgärdas effektivare än förut. Arbetet för att minska regleringsbördan för företag fortsattes. De två projekt för ändringar i konkurrenslagen som genomförts under årets lopp bereddes noggrant och en regeringsproposition föredrogs snabbt. Lagarna ger Konkurrens- och konsumentverket betydligt bättre möjligheter än tidigare att ingripa bl.a. i verksamhet på marknadsvillkor inom offentliga sektorn och oligopolistiska strukturer inom handeln. Som en del av den intensifierade bekämpningen av grå ekonomi fortsattes beredningen av en reform av beställarsansvarslagen samt bereddes förslag till lag om skyldigheten att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning samt till en ändring i arbetsavtalslagen genom vilken användningen av kontanter vid lönebetalning kraftigt begränsades. Som en del av programmet för sund konkurrens utökades Konkurrens- och konsumentverkets behörighet 1.9.2013, med stöd av vilken ämbetsverket kan utvärdera och övervaka verksamhet på marknadsvillkor även inom den offentliga sektorn.
Finlands energisjälvförsörjning ökar	God	Finlands energisjälvförsörjning bibehölls på sin tidigare nivå trots att den inhemska förnybara energin ökade. Elimineringen från de övriga nordiska länderna ökade. Trä gick förbi olja som största enskilda energikälla. När det gäller ökningen av förnybar energi ligger man klart före tidtabellen, delvis på grund av den svaga ekonomiska utvecklingen. Effektiviteten av slutanvändningen av energi beror förutom på aktiva energieffektivitetsåtgärder på den låga ekonomiska aktiviteten.

I ministeriets vision hör Finland även i internationella jämförelser av konkurrenskraft och välbefinnande till världstoppen. Denna framgång baserar sig på spetskompetens, innovationer, företagsamhet, kreativitet, en aktiv arbetskraftspolitik, utveckling av arbetslivet, fungerande nyttighetsmarknad, målmedveten energi- och klimatpolitik, livskraftiga och internationella regioner.

TABELL 108. Internationell konkurrenskraftsjämförelse

	2011	2012	2013
WEF:s konkurrenskraftsindex	4.	3.	3.
IMD-institutets konkurrenskraftsjämförelse	15.	17.	20.
Global Innovation Index	5.	4.	6.
Innovation Union Scoreboard	4.	4.	4.

Skillnaderna mellan WEF:s och IMD:s resultat förädlats av metodologiska skäl. Resultaten bygger på olika indikatorpaket (WEF har 100 och IMD 131 statistik- och andra hårda variabler) och betoningarna av de kvalitetsmässiga faktorerna varierar. Felmarginalen i jämförelserna är av klassen +-5—10, och därför är resultaten endast riktgivande.

10.2 Närings- och innovationspolitik

Genom närings- och innovationspolitiken stärks förutsättningarna för konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt. Under de närmaste åren framhävs åtgärder som är inriktade på att stärka nya källor för tillväxten genom att förnya strukturerna och på att skynda på produktivitetens tillväxt.

TABELL 109. Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen i politikområdet

Närings- och innovationspolitiska åtgärder inriktas på nya och tillväxtorienterade företag	God
Rishtagandet i offentliga finansiella tjänster ökar	God
Internationaliseringsmöjligheterna för små och medelstora företag förbättras	God
Innovationsverksamheten tilltar och utnyttjas i näringslivet och inom den offentliga sektorn	Nöjaktig
Företagens export och internationalisering ökar och den internationaliserade företagsverksamheten blir mångsidigare	Nöjaktig
De internationella attraktiva innovationskoncentrationerna blir starkare	Nöjaktig
Ny affärsverksamhet uppstår på nya och starka områden i Finland, i synnerhet inom bio- och naturresurs-ekonomin	Nöjaktig/ God

Närings- och innovationspolitiska åtgärder inriktas på företag som vill förnyas och växa

Rishtagandet i offentliga finansiella tjänster ökar

TABELL 110. Nyetablerade och tillväxtföretag, riskinvesteringar i nyetablerade företag

	Utf 2010	Utf 2011	Utf 2012
Andelen nyetablerade företag av företagsbeståndet, %	9,8	9,6	8,9
Andelen nedlagda företag av företagsbeståndet, %	6,3	7	7,2
Riskinvesteringar i nyetablerade företag, finländska kapitalinvesteringsbolag, mn euro*	104	78	80
Antal arbetsplatser som tillväxtföretagen genererat under de tre föregående åren	50 009	60 521	64 791

* 2013 års utfall 129, andra utfall för 2013 inte ännu tillgängliga.

Kapitalinvesteringsverksamheten inriktades mer än tidigare på nystartade företag samt växande företag. Tillgången på riskfinansiering för nyetablerade och tillväxtföretag har förbättrats tack vare det långsiktiga tillväxtfinansieringsprogram som regeringen fattade beslut om i sina ramförhandlingar. Inom ramen för programmet kapitaliseras Finlands Industriinvestering Ab årligen med 30 miljoner euro. Dessutom används 20 miljoner euro per år till Tekes kapitalinvesteringsverksamhet åren 2014—2017. Som en del av tillväxtfinansieringsprogrammet på våren fastslogs att Finnvera Abp gradvis ska avstå från direkta kapitalplaceringar.

Investeringsperioden för fonden Kasvurahastojen Rahasto I (KRR I) gick ut. KRR I investerade 129 miljoner euro i 11 fonder, vars totalkapital uppgår till sammanlagt ca 800 miljoner euro. Fonden Kasvurahastojen Rahasto II Ky som grundats gemensamt av Finlands Industriinvestering Ab och pensionsbolagen inleder investeringar i fonder för tillväxtföretag 2014.

En ändring i lagen om Tekes bereddes, med stöd av vilken Tekes inleder en fondinvesteringsverksamhet för startföretag. Tekes använder i sina fondinvesteringar en s.k. asymmetrisk vinstfördelningsmodell, där staten nöjer sig med en mindre avkastning än privata investerare.

De utländska investeringar som lockats av företagsacceleratorprogrammet Vigo har uppnått sitt mål, när ägarna i programmets målföretag Supercell gjorde en partiell överlåtelse i miljardklassen av sina investeringar i bolaget. I målföretagen för programmet har hittills samlats finansiering på över 200 miljoner euro, varav ungefär en tredjedel har kommit från offentliga källor. Av investeringarna i Vigo-programmet är 2/3 privata investeringar och över hälften är utländska. Av Tekes företagsfinansiering inriktades 67 % på små och medelstora företag. Andelen företag med mindre än 500 anställda sjönk från 76 till 72 %.

TABELL 111. Verkningar av Tekes överföringsutgifter

Nyckeltal	2012 utfall	2013 utfall
UNGA FÖRETAG MED SNABB TILLVÄXT		
Antalet unga företag med snabb tillväxt	434	499
Företagens prognostiserade omsättning / Tekes finansiering, koefficient	21,5	30
Företagens omsättning / prognostiserade omsättning, koefficient	1,05	0,98
Företagens prognostiserade antal anställda / Tekes finansiering, koefficient	44,2	58
Företagens realiserade antal anställda / Prognostiserat antal anställda, koefficient	1,76	1,58
TILLVÄXTFÖRETAG SOM INTERNATIONALISERAS		
Nyhetsvärde för finansierade projekt, index 0—100	78	79
Prognostiserad omsättning för utvecklade affärsverksamheter / Tekes finansiering, koefficient	17,5	19
Realiserad omsättning för utvecklade affärsverksamheter / Prognostiserad omsättning, koefficient	0,9	*
Andelen internationell affärsverksamhet av företagens omsättning, %	49	*
STORBOLAG		
Tekes-penningflöde inom stora bolag, %	78	85
Stora bolags nätverksbildning i Tekes-projekt totalt, %	224	201
OFFENTLIGA FORSKNINGSORGANISATIONER		
Antalet användare av resultaten av nätverkade projekt, relationstal	11,9	15,2
Antalet nya forskningsbaserade företag, st	29	12
Andelen internationella samprojekt, %	82	86
SPECIALTEMAN SOM GÄLLER FLERA KUNDSEGMENT		
Antalet anställda som drar nytta arbetsorganisationernas utvecklingsprojekt, st	13 273	10 864
Antalet innovationer som direkt främjar nationella nergi- och miljömål	513	606

* kalkylen blir klar före mitten av februari

Tyngdpunkten i både Finnvera Abp:s och Tekes finansiering försköts mot små och medelstora företag samt mot tillväxtinriktade, sysselsättande och internationaliserande företag. Finnvera beviljade lån och garantier till små och medelstora företag för sammanlagt 664 miljoner euro, vilket likväl var 11 % mindre än 2012 som en följd av det allmänna ekonomiska läget. Dessutom bereddes ibruktagandet av nya finansiella instrument, såsom Finnveras möjlighet att teckna små och medelstora företags masskuldebrevslån.

Finnvera Abp:s risktagning ökades i exportgarantiverksamheten genom en ändring i lagen om statliga exportgarantier. Med stöd av lagändringen kan Finnvera bevilja exportgaranti även när det finns viktiga näringspolitiska eller konkurrenskraftsrelaterade grunder i exportprojektet och den kommersiella risken i investeringen är så stor att exportgaranti inte kan beviljas med stöd av normal riskbedömning. Ansvar vid specialrisktagning enligt exportgarantilagen gällde före slutet av året till ett belopp om sammanlagt 570,6 miljoner euro (maximibelopp 2,5 miljarder euro). Beloppet steg betydligt under årets lopp.

Efterfrågan på exportfinansiering i kreditform som inleddes 2012 och baserar sig på Finnveras medelanskaffning var livlig när bankernas risktagningsvilja och risktagningsförmåga minskade på grund av läget och den skärpta regleringen på finansmarknaden.

Kreditavtal ingicks till ett värde av ca 1,3 miljarder euro. Även efterfrågan på exportgarantier och specialborgen ökade till sammanlagt över 8,4 miljarder euro (+21 %). Ansvarstocken uppgick vid årets slut till ca 11 miljarder euro (-2 %). Som en del av utvecklandet av en omvärld som stöder tillväxt och export i samband med tilläggsbudgeten fastslogs att fullmakterna för exportfinansieringen (bland annat exportkrediter, exportgarantier) ska höjas betydligt. Lagändringarna avses träda i kraft i början av 2014.

Innovationsverksamheten ökar och dess fördelar i näringslivet och i den offentliga sektorn

Företagens export och internationalisering ökar och den internationaliserade företagsverksamheten blir mångsidigare

Internationaliseringsmöjligheterna för små och medelstora företag förbättras

TABELL 112. Små och medelstora företag internationaliseras, vilket syns som en ökning av små och medelstora företags export

	2009	2010	2011	2012
Små och medelstora företags export, md euro	5,8	6,9	7,1	7,2
Andel av hela varuexporten, %	13	12	12,3	12,7
High-tech export	6,3	5,3	4,6	4,3
Varuexportens värde, md euro	45,1	52,4	56,9	56,9
Serviceexportens värde, md euro	15,4	15,1	14,9	15,3
Export (varor + tjänster), md euro	60,5	67,5	71,8	72,2

I synnerhet små och medelstora företags internationalisering stöddes utifrån handlingsmodellen Team Finland. Genom Team Finland-verksamheten effektiviseras samarbetet mellan offentligt finansierade företagsstödsorganisationer och utvecklas internationaliseringstjänster för företag. Företagsstöd och företagstjänster inriktas i synnerhet på små och medelstora företag för att påskynda ny och växande affärsverksamhet.

På hösten inleddes arbetet för att förnya Finpro ry. I den reform som ska genomföras under 2014 bolagiseras en del av Finpro ry:s avgiftsbelagda tjänster till ett separat marknadsbolag och i samband med ändringen av handlingsmodellen införlivas Centralen för turismfrämjande (MEK) i Finpro-helheten.

Statsrådet fattade ett principbeslut om främjandet av hållbara energi- och miljölösningar i offentlig upphandling. Enligt principbeslutet är staten och kommunerna skyldiga att beakta lösningar som sparar energi och miljö i all offentlig upphandling. Tyngdpunkterna ligger på avfallshantering, trafiklösningar, energiproduktionen och energieffektiva byggnader.

Statsrådet godkände principbeslutet som totalreform av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering, i enlighet med vilken Mätteknikcentralen slås ihop med Teknologiska forskningscentralen VTT. Samtidigt utreds en ändring av VTT:s förvaltningsmodell från helt statsägt till icke-vinstdrivande aktiebolag. Beredningen av bolagiseringen förverkligas 2014 så att det nya bolaget skulle starta i början av 2015.

Internationellt attraktiva innovationskoncentrationer blir starkare

Arbetet för att stärka internationellt attraktiva innovationskoncentrationer befinner sig fortfarande på ett tidigt stadium. Programmet Innovativa städer (INKA) som startar 2014 är ett politikprogram genom vilket innovationskoncentrationernas attraktivitet och internationalisering stärks. Programmet främjar bildandet av specialiserade globala kompetens- och utvecklingsmiljöer i Finland. Ansökningen och valen till programmet gjordes 2013.

I kompetenscenterprogrammet (2007—2013) fokuserade man under dess sista verksamhetsår på små och medelstora företags internationalisering, strukturomvandlingsåtgärder i ICT- och havsindustrin samt överföringen av goda förfaranden till bestående utvecklingsorganisationer såsom yrkeshögskolor. Åtgärderna i havsklustret bedöms ha gett finländska företag en orderstock på cirka 500 miljoner euro till Brasilien.

Enligt den slutliga utvärderingen uppnåddes målen för kompetenscenterprogrammet i huvudsak. Totalfinansieringen för de genomförda projekten uppgick till 550 miljoner euro. Tack vare programmet uppstod 745 nya företag, nästan 4 000 nya arbetsplatser och över 2 800 nya produkter, tjänster eller handlingsmodeller.

Ny affärsverksamhet uppstår på nya styrkeområden i Finland, i synnerhet inom bioekonomi och naturresurshållning samt miljösektorn

Arbets- och näringsministeriet har tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet gjort upp en nationell bioekonomistrategi. Målet är att i det närmaste fördubbla omsättningen för bioekonomin före 2025. Målet i det strategiska programmet för skogsbranschen är att utveckla förutsättningarna för branschen, öka exporten och träanvändningen samt skapa ny bioekonomisk affärsverksamhet. Lönsamheten för Finlands cellulosa-, förpacknings- och sågindustri förbättrades och exporten ökade enligt en preliminär bedömning med mer än tio procent ifjol. På grund av de ökade produktionsmängderna steg mängden inhemskt virke inom skogs- och energiindustrin till rekordsiffror. Exporten inom Finlands pappersindustri fortsatte att sjunka och lönsamheten är fortsättningsvis dålig. När det gäller användningen av energivirke är vi fortfarande på mållinjen. Inom träbyggnad blev flera objekt färdiga under årets lopp och flera objekt är under arbete. Nya och olika bioförädlingsprojekt bereds, men det behövs fler investeringar.

Under de två första åren av Cleantechs strategiska program har programmet och målen definierats. Målen är att fördubbla cleantech-omsättningen till 50 miljarder euro och skapa 40 000 nya cleantech-arbetsplatser fram till 2020. Cleantech-affärsverksamheten i Finland växer kraftigt. År 2012 ökade affärsverksamhetens volym med cirka 15 % till 24 miljarder euro. Cleantech-omsättningen stannade 2013 på ungefär samma nivå som 2012 på grund av vissa av de största cleantechaktörernas affärsutmaningar.

10.3 Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

Genom sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken stöds utvecklandet av arbetskraftens kompetens och företagets tillväxt, nyetablerad företagsverksamhet och bekämpas arbetslöshet och matchningsproblem på arbetsmarknaden. Verksamheten inriktas på att förkorta arbetslöshetsperioderna, bekämpa rekryteringsproblem, främja företagsamhet samt sänka ungdoms- och långtidsarbetslösheten.

TABELL 113. Utfallet för de samhälleliga effektmålen i sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken

	2011 utfall	2012 utfall	2013 mål	2013 utfall	Betyg
Andelen arbetsplatser med rekryteringsproblem, högst, %	31	33	29	28	God
Arbetslöshetsgrad för personer under 25 år, högst, %	20,1	19	15,6	19,9	Nöjaktig
Flödet till över tre månaders arbetslöshet för personer under 25 år, högst, %	16,4	19,5	10	25,6	Svag
Flödet till över tre månaders arbetslöshet för nyutexaminerade 25—29-åringar, högst, %	25,7	29,9	13	37	Svag
Flödet till över 3 månaders arbetslöshet, högst, %	28,2	33,6	29	40	Svag
Antalet svårssysselsatta, högst	142 605	143 751	140 000	159 325	Svag
Sysselsättningsgraden för utlänningar, högst, %	24,3	25,1	17,9	28,4	Nöjaktig
Antalet nya företag	8 932	6 644	9 000	7 817	Nöjaktig

Regeringen har ställt som mål att aktiveringsgraden för arbetslösa ska överstiga 30 %. Aktiveringsgraden stannade på 26,8 % 2013. I de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden deltog dock lika många personer som året innan, i genomsnitt 107 600 personer. Till den låga aktiveringsgraden bidrog ökningen av antalet arbetslösa arbetssökande. Arbetslöshetsgraden steg till 8,2 % (7,7 % år 2012) och antalet arbetslösa arbetssökande till 294 000 personer (253 000 personer år 2012).

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde användes sammanlagt 462,3 miljoner euro till offentliga arbetskraftstjänster. I tjänsterna fanns i genomsnitt 51 900 personer, varav 26 200 i arbetskraftsubildning och träning och 25 700 i löne-subsidierat arbete och på startpeng. På tjänster för arbetslösa inriktas finansiering också från andra förvaltningsområden och Europeiska socialfonden. Denna finansiering omfattade i genomsnitt 55 600 personer. Antalet personer med arbetsmarknadsstöd i tjänsterna var 16 700 personer, i frivillig utbildning med utkomstskydd för arbetslösa 19 600 personer och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte 11 500 personer.

På grund av den ekonomiska utvecklingen som var sämre än väntat var det många mål för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken som inte uppnåddes. Till följd av det försämrade ekonomiska och arbetsmarknadsläget har arbetslöshetsperioderna förlängts. Andelen över tre månader långa arbetslöshetsperioder av alla arbetslöshetsperioder steg till 40 %.

Arbetslöshetsperioderna varade längre än tidigare och arbetslöshetens struktur försvårades. Ungefär var fjärde arbetslös är långtidsarbetslös och en lika stor del är äldre (över 55 år). Den strukturella arbetslösheten försämrar arbetsmarknadens sätt att fungera även sedan det ekonomiska läget förbättras.

Andelen verksamhetsställen med rekryteringsproblem utgjorde 29 % av de verksamhetsställen som sökt arbetskraft. Mängden rekryteringsproblem tyder på regionala och kompetensrelaterade matchningsproblem på arbetsmarknaden. Med stöd av uppgifterna i yrkesbarometern (september 2013) råder det brist i många yrken i hälso- och sjukvårdsbranschen, såsom på läkare och sjukskötare. Det råder ett överutbud på bl.a. kontorsarbetare samt i olika yrken inom byggbranschen, industrin, datakommunikation, elektronik och humanistiska branscher.

I början av året trädde den ungdomsgaranti som ingår i regeringsprogrammet i kraft. Den garanterar en studieplats för fortsatta studier för alla unga som gått ut grundskolan. För verkställigheten av ungdomsgarantin anvisades tilläggsresurser i 2013 års budget. Ungdomsgarantin trädde i kraft i ett dåligt konjunkturläge, men utan ungdomsgarantin skulle sysselsättningsläget för unga vara sämre. Arbetslöshetsgraden för unga har med tanke på situationen stigit ganska litet. Antalet arbetslösa arbetssökande har stigit mer även för de unga.

Utvecklingen för ungas, långtidsarbetslösas och utlänningars arbetslöshet framgår av tabellen 113. Kommunförsöket i åtgärdshelheten för att sänka långtidsarbetslösheten fortsattes och genomförs under åren 2012—2015. I försöket deltar sammanlagt 65 kommuner i 26 olika projekt. Under januari—juni omfattade försöket sammanlagt cirka 5 000 personer. Arbetslöshetsgraden bland utlänningar har på grund av det dåliga ekonomiska och sysselsättningsläget inte sjunkit så som målet i regeringsprogrammet förutsätter. I statens program för integrationsfrämjande ingår ett mål och åtgärder för att halvera arbetslösheten bland invandrare samt utveckla integrationsutbildningen. Genom verkställigheten av TE-servicereformen och ungdomsgarantin har invandrarnas beredskap att bli sysselsatta stötts.

För att främja företagsamheten ställdes som mål att NTM-centralerna genom finansieringsåtgärder ska medverka till att det uppstår 9 000 nya företag. Den företagsfinansiering som beviljas av NTM-centralerna och startpeng som beviljas av TE-byråerna ledde till att det uppstod uppskattningsvis över 7 800 nya företag. Utöver främjandet av nyetablerad företagsverksamhet var främjandet av små och medelstora företags tillväxt, internationalisering, innovationsverksamhet och ibruktagandet av ny teknologi centrala tyngdpunkter i den företagsfinansiering som NTM-centralerna beviljade. Den fortsatta undersökningen av startpengens verkningar blev färdig. Under berättelseåret förverkligades som ett led i ungdomsgarantin en startverkstad för unga företagare vid Nylands TE-byrå och med stöd av erfarenheterna av den kommer konceptet att utvidgas till hela landet.

10.4 Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet

TABELL 114. Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen i politikområdet

Driftsvillkoren för samtliga aktörer på marknaden är likvärdiga och konkurrensmöjligheterna förbättras och den ekonomiska försörjningsberedskapen är på en hög nivå.	God
Konsumenternas ställning är säker, konsumenterna och företagarna litar på marknads sätt att fungera.	God
Den tekniska säkerheten och tillförlitligheten i samhället och företagen hålls på en hög nivå. Person-, miljö- och egendomsskador som beror på brister i hanteringen av säkerhetsrisker ökar inte inom Säkerhets- och kemikalieverkets verksamhetsområden och olyckor som lett till dödsfall minskar med 10 % under perioden 2004—2015.	God
Företagens administrativa börda minskar.	Försvarlig
Tidsenliga industrirättssystem främjar innovationer samt en kommersialisering av varor och tjänster.	God
Arbetslivets kvalitet förbättras.	God

En ändring i konkurrenslagen godkändes. I och med ändringen ska de olägenheter som orsakas av marknadskoncentrationen inom detaljhandeln i Finland kunna åtgärdas effektivare än förut. Arbetet med att minska regleringsbördan för företagen fortsatte. Som en del av den intensifierade bekämpningen av grå ekonomi fortsattes beredningen av en reform av beställaransvarslagen samt bereddes förslag till lag om skyldigheten att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning samt till en ändring i arbetsavtalslagen genom vilken användningen av kontanter vid lönebetalning kraftigt begränsades.

Den allmänna nivån på konsumentskyddet kunde hållas på en hög nivå. Genom att utveckla konsumentförvaltningens organisation är förvaltningens förmåga att fungera tryggad även i framtiden. Enligt EU:s resultattavla litar finländska konsumenter på marknads sätt att fungera. Inom sektorn för teknisk säkerhet och tillförlitlighet pågår ett stort lagstiftningsprojekt på EU-nivå, vars mål är att säkerställa att målet uppnås. Under årets lopp uppstod några säkerhetssituationer vid kemikalie-/sprängämnesinrättningar med anledning av vilka Säkerhets- och kemikalieverket preciserade inriktningen av övervakningen och användningen av administrativt tvång. När det gäller industriella rättigheter är inledandet av verkställigheten av EU:s patentsystem och skapandet av reglering om ombud för industriellt rättsskydd länge väntade reformer som tillsammans med revideringen av lagen om Patent- och registersstyrelsen ger anledning till större tillfredsställelse med resultaten än året innan.

För att utveckla arbetstagarnas och tjänstemännens yrkeskompetens bereddes ändringar av personal- och utbildningsplanen samt ekonomiska sporrar för arbetsgivarna som ger sin personal utbildning med sikte på att utveckla yrkeskompetensen. Projektet Arbetsliv 2020 inleddes. ANM informerade företag och arbetsplatser om ett gott och produktivt arbetsliv i synnerhet via NTM-centralerna.

Prioriteringen av konkurrensövervakningens resurser ökar genomslagskraften

I konkurrensövervakningen är resurserna inriktade på att utreda de allvarligaste konkurrensbegränsningarna med tanke på en fungerande konkurrens och samhällsekonomi. Genomförandet av reformerna som gäller konkurrensneutralitetsövervakning och dagligvaruhandeln inleddes vid Konkurrens- och konsumentverket. Som en del av programmet

för sund konkurrens utökades 1.9.2013 Konkurrens- och konsumentverkets behörighet, med stöd av vilken det kan utvärdera och övervaka verksamhet på marknadsvillkor även inom den offentliga sektorn. Övervakning har en nära koppling till skyldigheterna enligt kommunallagen som förutsätter en gradvis bolagisering av kommunala affärsverk som verkar på marknaden. Ämbetsverket följer och utvärderar även konkurrensneutraliteten för verksamhet på marknaden för affärsverk och ämbetsverk. I enlighet med programmet för sund konkurrens godkände riksdagen en ändring i konkurrenslagen genom vilken de olägenheter som orsakas av marknadskoncentrationer inom detaljhandeln i Finland ska kunna åtgärdas effektivare än förut. Konkurrens- och konsumentverket kan i enskilda fall ingripa i missbruk av dominerande marknadsställning bland centralaffärer för handelsgrupperingar med en marknadsandel på över 30 %.

Bedömningen av sättet att verkställa kommissionens regler för tillgodoseendet av särskilda och exklusiva rättigheter för produktionen av offentliga tjänster fortsattes. För kommunernas del tas regleringen av skyldigheterna som gäller offentliga tjänster (s.k. SGEI-reglering) in i totalreformen av kommunallagen 2014, och statens projekt genomförs alltid även annars genom särlagar.

Kommissionens reform av regleringshelheten för statsstöd fortsatte. Kommissionen fortsatte genom omfattande samråd för att kartlägga medlemsländernas ståndpunkter i fråga om reformbehoven. Förutom en fullmaktsförordning som gäller förfaringsätt och s.k. gruppundantag har godkänts reglering som gäller bl.a. stöd av mindre betydelse (de minimis). På grund av att författningsprojektet blivit försenat fanns det fler statsstödssammanlingar än tidigare.

Ett nationellt beredningsarbete inleddes enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet och det strukturpolitiska programmet. Målet är att förenkla den offentliga upphandlingen och göra den smidigare än tidigare.

Konsumentens ställning stärks

Det konsumentpolitiska programmet som gjorts upp för åren 2012—2015 genomfördes. I enlighet med statsrådets principbeslut om sektorforskningsinstitutioner började man bereda en överföring av Konsumentforskningscentralen till statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet. Avsikten är att överföringen ska förverkligas från början av 2015.

Inom området för teknisk säkerhet och tillförlitlighet är viktiga projekt på EU-nivå att anpassa nio produktdirektiv enligt EU-beslutet om ackreditering och marknadskontroll. Detta blev klart, godkännandet av direktiven lämnades till våren 2014. En annan viktig helhet som påverkar produktlagstiftningen var beredningen av ett paket med en marknadskontrollförordning och en produktsäkerhetsförordning. Föresättningen på förordningspaketet klarnar under början av 2014. Beredningen av ett nationellt genomförande av produktlagstiftningen fortsatte. Dessutom började beredningen av det nationella genomförande av det nya direktivet om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (s.k. Seveso III).

I enlighet med riksdagens skrivelse om statsrådets redogörelse för inverkningarna av liberaliseringen av butikernas öppettider koncentrerades undantagstillstånd genom en förordning av finansministeriet i början av 2014 till Lapplands regionförvaltningsverk, lämnades regeringens proposition om förbättring av småföretagares ställning i köpcentra och social- och hälsovårdsministeriet startade en utredning om verkningarna av liberaliseringen av öppettiderna för butikspersonalens säkerhet.

Företagslagstiftningen utvecklades i EU och nationellt

När det gäller den ekonomiska rapporteringen låg tyngdpunkten i arbetet på EU-projekt. Projektet för en förenkling av bokslutsdirektiven blev färdigt och ändringen av direktiven om redovisning av icke-finansiell information framskred. Samförstånd nåddes mellan rådet och Europaparlamentet om förslagen till en ändring av revisionsförordningen och revisionsdirektivet. Förslaget till ändring av revisionslagen för att precisera när revisionsskyldigheten uppstår och slopa den övre åldersgränsen för revisorer sattes i kraft. En arbetsgrupp tillsattes för att bereda en revidering av bokföringslagen.

När det gäller immateriella rättigheter startade verkställigheten av EU:s system för enhetligt patent på europeisk och nationell nivå. Kommissionen lade fram förslag till ändring av varumärkesdirektivet och varumärkesförordningen. Det nationella systemet för immateriella rättigheter (IPR) stärktes genom att det stiftades en lag om ombud för industriellt rättsskydd. Patent- och registerstyrelsens verksamhetsbetingelser förbättrades genom att lagen om patent- och registerstyrelsen reviderades och en lag om tillsynsavgift för stiftelser stiftades.

Från minskning av den administrativa bördan på företag till granskning av regleringsbördan

Det nationella handlingsprogrammet för minskning av företagens administrativa börda (lagstadgade anmälningsskyldigheter) upphörde i slutet av 2012. Totalt minskade företagens administrativa börda genom de författningsändringar som varit föremål för utredning med ungefär tre procent. Då man beaktar de ökningar av den administrativa bördan som skett under handlingsprogrammet – till exempel en effektiviserad bekämpning av grå ekonomi – är nettominskningen ungefär en procent. Elektronisk ärendehantering har främjats i särprojekt, i synnerhet i SADe-programmet. I samband med översynen av regleringsprogrammet efter halva tiden slog regeringen fast att den genom sina beslut inte ska öka industrins kostnader eller regleringsbörda. Riktlinjen ingår också i regeringens strukturpolitiska program. För att förverkliga riktlinjen har minikrav definierats för bedömningen av verkningarna för företagen i regeringens propositioner och införts ett utlåtandeförfarande för hela statsrådet där det föredragande ministeriet ska begära utlåtande från arbets- och näringsministeriets arbetslivs- och marknadsavdelning om den bedömning av verkningarna för företagen som skrivits in i propositionen är tillräcklig.

Regleringen av arbetslivet reviderades

Bestämmelsen i semesterlagen om semesterlönen för arbetstagare med månadslön ändrades 1.4.2013 så att semesterlönen bestäms på grundval av lönen under kvalifikationsåret. Vid ingången av oktober ströks i semesterlagen den s.k. sjukdagskarensbestämmelse som tillämpats på sjukdom under semester. För att sörja för arbetstagarnas och tjänstemännens kompetens bereddes en lag om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen, anknyttande skattelagar och lagen om utbildningsersättning. Samtidigt ändrades bestämmelserna om personal- och utbildningsplaner i samarbetslagarna. Beredningsarbetet i anslutning till atypiska anställningsförhållanden fortsattes under året. I beredningen på trepartsbasis uppstod utredningar som gäller deltidsarbete och s.k. nollarbetsavtal. En regeringsproposition som gäller ändring av arbetstidslagen i anslutning till deltidsarbete och nollarbetsavtal ges våren 2014.

Arbetslivets kvalitet förbättrades

Betyget för arbetslivets kvalitet var i stort sett på samma nivå som året innan (8,00). Jämlikt bemötande på arbetsplatsen samt motivationsgrad, innovativitet och ömsesidigt förtroende har på lång sikt utvecklats positivt. Anställningstryggheten har försämrats sedan 2008.

TABELL 115. Delfaktorer i arbetslivets kvalitet med skolbetyg, dimensionernas medelvärde samt meningsfullhetens balans 2008—2013

Delfaktorer i arbetslivets kvalitet	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Jämlikt bemötande på arbetsplatsen	7,66	7,67	7,70	7,69	7,76	7,83
Säker arbetsplats	8,72	8,39	8,62	8,49	8,62	8,46
Resurser (i förhållande till kravnivån)	7,77	7,77	7,79	7,76	7,74	7,81
Sporrande effekt, innovativitet och ömsesidigt förtroende	7,82	7,83	7,86	7,86	7,94	7,96
Allmänt medelvärde	7,99	7,91	7,99	7,95	8,01	8,00
Balans i förändringstrenden i arbetets meningsfullhet och arbetsviljan*						
Max +100, min -100, Förändring i god (+) / dålig (-) riktning, %-andel	-14	-9	-7	-16	-23	-18

* Balanssiffran innefattar endast sådana svarande som bedömer att meningsfullheten förändras till det bättre eller till det sämre. Om alla bedömer att meningsfullheten förändras till det bättre, är balansen +100 och på motsvarande vis, om den förändras till det sämre, är balansen -100.

Källa: ANM, Arbetslivsbarometern

10.5 Regionutveckling och strukturfondspolitik

Målet för regionutvecklingen är att främja regionernas internationella konkurrenskraft, minska utvecklingsskillnaderna mellan regionerna, trygga medborgarnas basservice och kontakter i hela Finland. Utgångspunkten är en specialisering som bygger på regionernas starka sidor och kompetens, samarbete och nätverksbyggande mellan aktörerna både mellan regionerna och internationellt.

TABELL 116. Samhälleliga effektmål

	2011 utfall	2012 preliminära uppgifter	2013 prognos
Regionernas internationella konkurrenskraft förbättras¹			
— Hela Finland: BNP/invånare, index, EU=100	115	115	115
— Södra Finland: BNP/invånare, index, EU=100	130	129,2	129,2
— Västra Finland: BNP/invånare, index, EU=100	102,5	104,1	104,3
— Östra Finland: BNP/invånare, index, EU=100	92,6	95,6	96,8
— Norra Finland: BNP/invånare, index, EU=100	101,1	97,6	95,8
Utvecklingskillnaderna mellan regionerna minskar			
— BNP i landskapen/invånare standardavvikelse, indextal	12,9	12,4	12,4

¹ Statistikcentralen/nationalräkenskaper, ETLAs prognos (hösten 2013)

Produktionen sjönk ungefär en procent i hela landet och minskningen var enligt kalkylerna parallell i olika landskap. Arbetslösheten ökade i de flesta landskap och snabbast var ökningen i Egentliga Finland, Kymmenedalen och Södra Savolax. Däremot sjönk arbetslösheten något i Österbotten, Mellersta Österbotten och Egentliga Tavastland. Högst var arbetslöshetsgraden enligt Statistikcentralen i Norra Karelen (12,5 %) och i Kajanaland (11,5 %) samt lägst i Mellersta Österbotten (4,7 %) och Österbotten (5,6 %). Oroväckande var den höga arbetslösheten i några exportinriktade stadsregioner, såsom Kotka, Uleåborg, Jyväskylä och Salo. I slutet av 2013 fanns sju ekonomiska regioner eller områden som statsrådets utsett till områden med akut strukturomvandling. Antalet sysselsatta minskade i de flesta landskap 2013. Mest minskade de i Kymmenedalen och Päijänne-Tavastland och ökade klart endast i Norra Savolax. Sysselsättningsgraden sjönk ytterligare, högst är den i Nyland och Österbotten (73 %) och lägst i Kajanaland och Norra Karelen (61 %). Flyttningen mellan regionerna blev något långsammare under 2013. Invandringen var på samma nivå som året innan och dess nettoeffekt är cirka 17 000 personer, varav största delen fortfarande kom Nyland till del.

Året var sista året för kompetenscenterprogrammet (OSKE). En slutlig utvärdering av programmet gjordes. Antalet nya företag har överskridits bland de kvantitativa målen för kompetenscenterprogrammet. Nya arbetsplatser har däremot inte uppstått som förväntat. I enlighet med målen har årligen ca 8 000 företag deltagit i genomförandet av programmet.

Finansieringen av EU:s strukturfondsprogram inriktades på det sätt som konjunkturläget krävde på åtgärder som snabbt skapar företagsamhet, ny affärsverksamhet och nya arbetsplatser samt på sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Medlen för strukturfondsprogrammen användes också för att lindra effekterna av akuta strukturomvandlingar. Strukturfondsprogrammen har gått snabbt framåt. Enligt uppföljningsuppgifterna har de kvantitativa mål som ställts för strukturfondsverksamheten i fråga om nya arbetsplatser och nya företag redan överskridits och resultat från pågående projekt kommer ännu under 2014 och 2015. Strukturfondsprojekten har enligt bedömningarna positiva verkningar för främjandet av innovationsverksamhet, utökningen av företagens nätverkande och förbättringen av arbetskraftens kompetens och sysselsättning.

Strukturfondsprogrammet för perioden 2014—2020 bereddes i ett omfattande partnerskap. Programmets EU-finansiering uppgår sammanlagt till cirka 1,2 miljarder euro. Med hjälp av programmet eftersträvas bl.a. 12 700 nya arbetsplatser och 1 200 nya företag före 2023. Som centralt innehåll i programmet fastställdes små och medelstora företags konkurrenskraft, produktion av ny information och kompetens, sysselsättningens och arbetskraftens rörlighet, utbildning, yrkeskunskap och livslångt lärande samt social delaktighet och bekämpandet av fattigdomen.

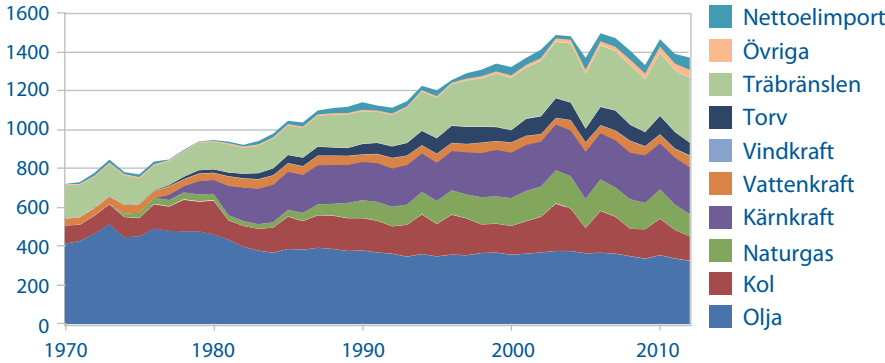
10.6 Energipolitiken

TABELL 117. Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen i politikområdet

Energisjälvförsörjningen ökar, %	God
Elmarknadens sätt att fungera förbättras, MPI-värdet för el ökar (EU:s index för konsumenttillfredsställelsen)	God
Den förnybara energianvändningens andel av slutkonsumtionen ökar, %-andel	God
Slutförbrukningen av energi/BNP minskar, TJ/BNP, mn euro	God

Statsrådet lämnade en redogörelse om en energi- och klimatstrategi (SRR 2/2013) till riksdagen, vars ställningstagande i slutet av året var mycket samstämmigt med redogörelsen. Enligt de uppdaterade scenariokalkylerna i strategin håller Finland på att uppnå målen för 2020. Statsrådet tillsatte 27.6.2013 en parlamentarisk kommitté att bereda en energi- och klimativägscharta fram till 2050. I vägschartan utvärderas metoder och kostnader för att bygga ett samhälle med låga koldioxidutsläpp och minska växthusgasutsläppen med 80—95 % jämfört med 1990 års nivå före 2050.

FIGUR 5. Total energiförbrukning, PJ

Energisjälvförsörjningen ökar

I energi- och klimatstrategin är målet i elupphandlingen att trygga tillräcklig el till ett skäligt pris så att elupphandlingen samtidigt stöder de övriga klimat- och energipolitiska målen. Elupphandlingen kommer även i fortsättningen att basera sig på ett mångsidigt och tack vare samproduktion av el och värme decentraliserat system. I elupphandlingen eftersträvas självförsörjning. Stödsystem för el som producerats med förnybar energi har utvecklats så att en allt större del av elen produceras med inhemska energikällor. Kärnkraftsverksenheten Olkiluoto 3 som är under uppbyggnad och de kärnkraftsverksprojekt som fått ett principbeslut kommer att avsevärt förbättra självförsörjningen inom elansskaffningen på 2020-talet. I Fennovoima Ab:s projekt inleddes utredningar om miljöårenden, säkerhetsbedömning och för att bilda Pyhäjoki kommuns ståndpunkt, eftersom det i och med Rosatom-alternativet hade skett väsentliga förändringar i projektet sedan principbeslutet 2010.

Som en del av det energisamarbete som kommissionen leder i Östersjöområdet (det s.k. BEMIP-projektet) strävar man efter att skapa en ny gasförbindelse via Baltikum till Centraleuropa samt en terminal för flytande naturgas (LNG) på Östersjöns östkust. Det regionala LNG-terminalprojektet på Finska vikens kust samt Balticconnector-projektet tas med på listan över Project of Common Interest (PCI) enligt EU:s infrapakets. Även Estlands konkurrerande projekt är på listan och därför har man aktivt påverkat kommissionen för att få LNG-terminalen till Finland. Dessutom inleddes arbetet med att utveckla ett nationellt LNG-terminalnätverk och en ansökningsprocess för investeringsstöd. Avsikten är att beslut om beviljande av investeringsstöd (sammanlagt 123 miljoner euro) ska fattas 2014.

Elmarknadens sätt att fungera förbättras, MPI-värdet för el ökar (EU:s index för konsumenttillfredsställelse)

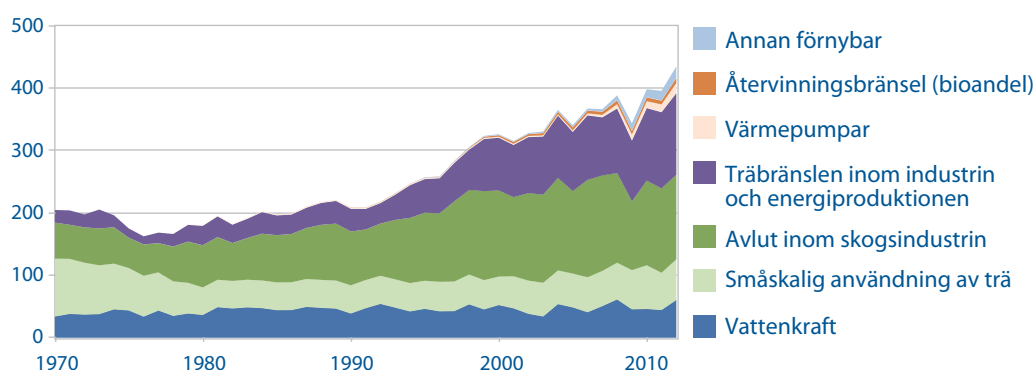
I början av september trädde en omfattande lagstiftningshelhet för el- och gasmarknaden i kraft. Genom författningarna verkställdes EU:s tredje energipaket för den inre marknaden. Europeiska kommissionen beslöt att sedan bestämmelserna trätt i kraft dra bort sin talan gällande verkställigheten av dessa direktiv från EU-domstolen. Elmarknadslagen som trädde i kraft på hösten innehöll bestämmelser även om förbättring av driftssäkerheten i distributionsnätet, bl.a. i anslutning till skador som orsakas av stormar och snöbelastning.

Den förnybara energins andel av slutförbrukningen ökar och slutförbrukningen av energin dividerat med bruttonationalinkomsten minskar

Användningen av förnybar energi enligt det mål som ställts för Finland i EU ska utökas till 38 % av slutförbrukningen av energi före 2020. Dessutom måste alla medlemsländer höja andelen förnybar energi i trafiken till minst 10 % under samma period. Finland verkar uppnå målet på 38 % i förtid. I statsrådets energi- och klimatstrategi drogs upp vissa nya riktlinjer för främjandet av förnybar energi utöver de styrmetoder som det redan tidigare fattats beslut om. Den ändring av produktionsstödet för skogsflis som beror på höjningen av skatten på torv trädde i kraft vid ingången av 2013. Skogsflis var fortfarande ett konkurrenskraftigt bränsle i den kombinerade el- och värmeproduktionen. Uppfölj-

ningen av konkurrenskraftens utveckling intensifierades dock. De arbetsgrupper som dryftar möjligheterna att undanröja hindren för vindkraft fick klart sitt förslag. I syfte att samordna försvarsmaktens områdesövervakningsuppgifter och vindkraftsbyggandet stiftades en lag om kompensationsområden för vindkraft och inrättades det första kompensationsområdet (vindkraftsområdet vid Bottenviken). Processen för ansökning om demonstrationsstöd för havsbaserad vindkraft (20 miljoner euro) inleddes. Bioförädlingsanläggningar som framställer andra generationens biodrivmedel för trafiken har i 2013 års budget anvisats 87,5 miljoner euro. Behandlingen av stödansökningar inleddes och avsikten är att besluten ska fattas 2014.

FIGUR 6. Användningen av förnybar energi, PJ

I enlighet med 2011 års regeringsprogram har främjandet av energieffektivitet och energisparande fortsatt i enlighet med statsrådets principbeslut 2010. I december 2012 trädde energieffektivitetsdirektivet i kraft och ersätter energitjänstdirektivet och direktivet om kombinerad produktion av värme och elektricitet (CHP). Verktälligheten av direktivet har beretts och tidsfristen för genomförandet är 5.6.2014.

De energieffektivitetsavtal som staten ingick med näringslivet och kommunsektorn täcker cirka 80 % av energianvändningen i Finland. De företag och kommuner som anslutit sig till avtalet rapporterade 2012 att de under 2008—2012 vidtagit åtgärder som på årsnivå ger en besparing av värmeenergi och bränslen på cirka 5,9 terawattimmar och en besparing av el på 2,3 terawattimmar och en årlig besparing på cirka 344 miljoner euro i energikostnader. Energieffektivitetsavtalen är en central del av Finlands energieffektivitetsverksamhet och ett intentionsavtal om en fortsättning på dem till 2020 undertecknades i slutet av året. Energirådgivningen för konsumenter fortsattes. Krav på ekoplanering och energimärkning som förbättrar produkters energieffektivitet trädde i kraft för flera produktgrupper. Det praktiska verkställandet av energieffektivitetsuppgifter överfördes på Energiverket (f.d. Energimarknadsverket) i början av 2014.

Enligt scenariokalkylerna i statsrådets energi- och klimatstrategi håller Finland på att uppnå målen för utsläppsminskning fram till 2020 på verksamhetsområden som inte omfattas av utsläppshandeln. Målet för en utsläppsminskning fram till 2020 för verksamhetsområden som inte omfattas av utsläppshandeln ligger 16 % från 2005 års nivå.

De verksamhetsområden som omfattas av utsläppshandeln bör fram till 2020 minska utsläppen med 21 % jämfört med nivån 2005. Detta mål är gemensamt för hela EU och målet uppnås genom en gemensam utsläppshandel. Utsläppshandeln täcker cirka hälften av Finlands utsläpp. Kontrollsystemet för systemet för handel med utsläppsrätter säkerställer att de anläggningar som hör till utsläppshandeln och således hela utsläppshandelssektorn fullgör sina åligganden. Under utsläppshandelsperioden 2013—2020 gick verkställigheten framåt på både nationell och EU-nivå.

10.7 Integration

Huvudvikten i verkställigheten av politiken för främjande av invandrares integration och sysselsättning låg på att utveckla serviceprocesserna för invandrare, stärka kunskandet i det lokala integrationsarbetet samt försnabba anvisandet av kommunplatser för flyktingar.

TABELL 118. Kommunplaceringsplatser för flyktingar

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall	2013 mål	Betyg
Minst, antal, *preliminära uppgifter	1 168	1 055	1 200 *	2 000	Försvärlig

Målet för kommunplaceringsplatser för flyktingar uppnåddes inte. Situationen har påverkats dels av den försämrade ekonomiska situationen i kommunerna, nivån på ersättningarna till kommunerna för mottagning av flyktingar samt missförhållanden i anslutning till processen för placering i kommuner i samarbetet mellan staten och kommunerna. Den svåra situationen med kommunplatserna har också försvårat placeringen av flyktingar som fått positivt asylbesked i kommunerna samt kvotflyktingarnas ankomst till Finland. Regeringen beslöt hösten 2014 att med anledning av den utbredda flyktingkrisen i Syrien höja flyktingkvoten till 1 050, varav 500 platser kommer att tilldelas syriska flyktingar.

10.8 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 119. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	12 777	12 300	11 949
Arbets- och näringsministeriet	571	575	569
Arbetskraftsinstitutet	18	18	15
Närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna	7 720	7 229	6 920
Geologiska forskningscentralen	622	609	591
Statens tekniska forskningsanstalt VTT	2 591	2 592	2 552
Säkerhets- och kemikalieverket	199	218	227
Mätteknikcentralen	78	85	92
Tekes – utvecklingscentralen för teknologi och innovationer	288	289	286
Centralen för turistfrämjande	34	33	36
Konkurrens- och konsumentverket	139	143	144
Konsumentforskningscentralen	37	38	38
Patent- och registerstyrelsen	434	416	416
Energimarknadsverket	46	56	64

TABELL 120. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
32. ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 377,8	3 747,0	3 706,1
32.01. Förvaltning	397,8	368,1	377,8
32.20. Närings- och innovationspolitik	820,6	827,1	1 866,7
32.30. Sysselsättnings- och företagssamhetspolitik	1 122,7	1 789,0	718,9
32.40. Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet	20,0	22,5	40,5
32.50. Regionutveckling och strukturfondspolitik	563,5	560,7	500,9
32.60. Energipolitik	453,2	98,7	98,3
32.70. Integration	0,0	80,9	103,0

Statliga fonder som står utanför budgeten

Försörjningsberedskapsfonden, statens kärnavfallshanteringsfond och statens garantifond är fonder inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som står utanför budgeten. Uppgifter om fonderna redovisas i del 1 av regeringens årsberättelse.

11 Social- och hälsovårdsministeriet

Ministrarnas översikt över verksamheten på området och de viktigaste förändringarna i omvärlden

Under året var den breda samlade social- och hälsovårdslagstiftningen ett prioriterat område. Förberedelserna inför en revidering av lagstiftningen om ordnande, utveckling och tillsyn av social- och hälsovården fortsatte och behandlades regelbundet på den social- och hälsovårdspolitiska ministerarbetsgruppens sammanträden. En arbetsgrupp med utredare kartlade förutsättningarna för en regionalt fungerande servicestruktur och efter det inleddes en beredning av organisationslagen. Slutrapporten blev klar i december. Lagen om äldre-service trädde i kraft i början av juli. Beredningen av en totalrevidering av socialvårdslagstiftningen fortsatte. Beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om dagvårdstjänster överfördes i början av året till undervisnings- och kulturministeriet.

Den social- och hälsovårdspolitiska strategin ”Ett socialt hållbart Finland 2020” utgjorde tillsammans med regeringsprogrammet grunden för ministeriets verksamhet. Med hjälp av dem skapades en struktur i ministeriets planering och uppföljning. De mål i regeringsprogrammet som ministeriet ansvarar för utvecklades positivt. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar genomförandet av regeringens strategiska åtgärdsprogram för att minska utslagning, fattigdom och hälsoproblem. Målet för programmet är att etablera en handlingsmodell genom vilken strävan att främja hälsa och välfärd samt minska ojämlikhet integreras i allt samhälleligt beslutsfattande. Målindikatorerna och en halvtidsrapport för genomförandet av programmet har godkänts.

Under hösten förberedde regeringen ett strukturpolitiskt program som ska minska hållbarhetsgapet. Regeringen fattade beslut om genomförandet i november. Social- och hälsovårdsministeriet spelar en viktig roll när programmet genomförs och i centrum står en förlängning av tiden i arbete och en ökning av effektiviteten inom serviceproduktionen.

Det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (programmet Kaste) för perioden 2012—2015 är ett strategiskt styrmedel för en reform av social- och hälsovården. Genomförandet av programmet förlöper planenligt. År 2013 beviljades sammanlagt 14,1 miljoner euro i statsunderstöd för kommunernas och samkommunernas utvecklingsprojekt. I regeringens jämställdhetsprogram ingår totalt 66 åtgärder som genomförs som planerat.

I rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor fortsatte arbetet under Irlands och Litauens ordförandeskapsperiod i EU. Genomförandet av det europeiska patientdirektivet kunde slutföras när den nya lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård godkändes av riksdagen i december. I Finland ordnades inom ramen för det internationella hälsovårdspolitiska samarbetet WHO:s åttonde världskongress för främjande av hälsa. Finland var ordförande för den nordliga dimensionens partnerskapsprogram för hälsa och socialt välbefinnande.

Den ekonomiska utvecklingen var fortsatt svag och utmaningarna för den sociala tryggheten kvarstod på både lång och kort sikt. Befolkningen blir äldre och de stora åldersklasserna är redan på väg bort från arbetsmarknaden, pensionsutgifterna stiger och vi måste förbereda oss på ett ökat behov av vård och omsorg. Sysselsättningen fortsatte att försämrast och arbetslösheten steg fortfarande i någon mån. Antalet långtidsarbetslösa har ökat märkbart och ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög. De sociala utgifterna uppgick 2013 till cirka 63 miljarder euro, vilket med beaktande av inflationen är något under fyra procent högre än året innan. Utgifterna steg också i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP-förhållandet var närmare 33 %).

TABELL 121. Sociala utgifter¹ samt utgifter under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel 2010—2014

	2010	2011	2012	2013 uppskattning	2014 uppskattning
Sociala utgifter, md euro	54,6	56,7	60,0	63,2	65,5
Utgifter under SHM:s huvudtitel, md euro	11,2	11,2	12,1	12,6	12,8

¹ I sociala utgifter ingår lagstadgade pensioner, kommunernas social- och hälsovårdstjänster, utkomstskydd för arbetslösa, bostadsbidrag och FPA:s sjukförsäkrings-, barnfamiljs-, handikapp- och rehabiliteringsförmåner

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd

Paula Risikko
Social- och hälsovårds-
minister

Susanna Huovinen
Omsorgsminister

Paavo Arhinmäki
Kultur- och idrottsminister

11.1 Uppfyllelse av effektmål

Ministeriets strategi ”Ett socialt hållbart Finland 2020” gavs ut våren 2011. De tre huvudsakliga riktlinjerna i den är:

- en stark grund för välfärden
- alla ska ha möjlighet till välstånd och
- livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten.

TABELL 122. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
EN STARK GRUND FÖR VÄLFÄRDEN		
Hälsa och välbefinnande ska ingå i allt beslutsfattande	God	De hälsofrämjande insatserna har ökat, men det finns problem när det gäller uppföljningen av befolkningens hälsa.
Längre arbetsliv med arbetshälsa	God	<p>Den förväntade pensionsåldern har stigit från nivån före 2005 års reform av arbetspensionslagarna med närmare två år. År 2013 avstannade höjningen av pensionsåldern, vilket i viss mån hade att göra med att de åldersgrupper som nu går i pension är mindre än tidigare. Den kommande utvecklingen beror på hur människors beteende förändras och hur ekonomin och arbetslivet utvecklas.</p> <p>Med tanke på att människor arbetar längre är det positivt att andelen personer som tar ut invalid- eller sjukpension har minskat och att allt fler utnyttjar möjligheten till delinvalidpension och partiell sjukdagpenning. På det sättet kan man minska andelen för tidiga avbrott i arbetskarriären.</p> <p>Till följd av den ekonomiska nedgången minskade antalet olycksfall i arbetet 2009, men ökade 2010 och 2011. Enligt förhandsuppgifter har antalet arbetsolycksfall minskat 2012. Antalet arbetsolycksfall med dödlig utgång har minskat märkbart under 2000-talet.</p> <p>Sjukfrånvaron har dock ökat i någon mån.</p>
Balans mellan olika delområden av livet	Nöjaktig	<p>Papporna utnyttjar i allt större utsträckning möjligheten till pappaledighet. Enligt jämställdhetsbarometern 2012 bedöms det vara mycket svårare för män med lönearbete att ta ut föräldra- eller vårdledighet än för kvinnor med liknande arbete. Enligt dem som besvarat enkäten är det nu ändå lättare för män att ta ut en längre lagstadgad familjeledighet än tidigare. Situationen har förbättrats framför allt inom den privata sektorn där det fortfarande ansågs vara svårare för män att ta ut pappaledighet än inom den offentliga sektorn.</p> <p>Fördelningen av finländarnas tidsanvändning på sömn, måltider, förvärvsarbete, studier, hushållsarbete och fritid har varit förhållandevis stabil under de tre senaste årtiondena. De könsspecifika skillnaderna har i sakta mak stabiliserats, men männen förvärvsarbetade dock fortfarande mer och hade mer fritid än kvinnor. Kvinnorna i sin tur utför alltså merparten av hushållsarbetet.</p> <p>Enligt arbetslivsbarometern 2013 tillämpade 70 % av löntagarna ett system med flexibel arbetstid. Var tionde löntagare utförde distansarbete åtminstone en gång varje vecka och sex procent varje månad. En tredjedel av löntagarna kontaktades regelbundet under fritiden i frågor som gällde arbetet.</p>

Mål	Betyg	Motivering
Hållbar finansiering av den sociala tryggheten	Nöjaktig	<p>I takt med att befolkningen åldras ökar pensionsutgifterna, men man har dock förberett sig bra på ökningen.</p> <p>Också kommunernas utgifter för social- och hälsovården har ökat. För att hejda ökningen har man fattat beslut om strukturella förändringar i slutet av 2013.</p> <p>De sociala utgifterna i förhållande till BNP håller på att öka, vilket i viss mån beror också på att BNP reellt sett har sjunkit. Situationen när det gäller sysselsättning och arbetslöshet påverkar såväl utgifter som inkomster.</p>
ALLA SKA HA MÖJLIGHET TILL VÄLSTÅND		
Skilnaderna i välfärd och hälsa minskas	Nöjaktig	<p>Skilnaderna mellan olika befolkningsgrupper (socioekonomiska, regionala och könsspecifika) var fortfarande stora. I fortsättningen bör man fästa vikt vid att minska dem.</p> <p>Den ökade utslagningen (till exempel den tilltagande långtidsarbetslösheten) ökar risken för större välfärds- och hälsoskilnader.</p> <p>Å andra sidan har i synnerhet ungdomars men också vuxnas levnadsvanor utvecklats positivt under de senaste åren.</p>
Kundcentrering som utgångspunkt för servicen	God	<p>Ett uttryck för en positiv utveckling är bl.a. större valmöjligheter inom hälso- och sjukvården. Dessutom förbättrar äldreomsorgslagen klienternas ställning. Tillgången till tandvård har förbättrats stabilt sedan 2011. Det individuella boendet har blivit vanligare bland personer med funktionsnedsättning, och den långvariga slutenvården har minskat.</p> <p>Patienterna måste fortfarande köa till icke brådskande vård hos hälsovårdscen-tralläkare</p>
Nya servicestrukturer och verksamhetsformer	Nöjaktig	<p>Utvecklingen har varit positiv bl.a. beträffande informationssystemen (t.ex. e-recept) och arbetsfördelningen till exempel inom primärvården. Utvecklingen av förebyggande tjänster för barn, unga och familjer har gått framåt.</p> <p>Strukturreformen inom social- och hälsovården har avancerat på bred front, men arbetet pågår fortfarande.</p>
Stark social samhörighet	Nöjaktig	<p>Andelen låginkomsttagare har minskat, medan antalet långtidsarbetslösa har ökat och ungdomsarbetslösheten fortfarande är hög. När det gäller omhändertagna barn och barn som placerats utom hemmet har det totala antalet slutat stiga.</p> <p>Ett uttryck för den sociala samhörigheten i det finländska samhället är bl.a. att en stor del av befolkningen deltar i föreningsverksamhet och hör till fackförbund.</p> <p>I fortsättningen är det dock viktigt att man mer än tidigare satsar på att stärka den sociala samhörigheten.</p>
LIVSMILJÖN SKA STÖDJA HÄLSAN OCH TRYGGHETEN		
Miljöns livsduglighet stärks	God	<p>Det är positivt att olycksfallen hemma och på fritiden har minskat, att halterna av miljögifter i modersmjölken sjunkit påtagligt och att de vattenburna epidemierna blivit färre.</p> <p>Till utmaningarna hör bl.a. fuktskador i bostäder samt mögelskolor och mögelsjukhus. I syfte att utveckla vården av patienter som lider av problem relaterade till byggnaders hälsa och inomhusmiljön har det dock inletts flera åtgärder.</p>

Mål	Betyg	Motivering
Samhällets funktion i specialsituationer säkerställs	God	<p>Social- och hälsovårdsministeriet är en central rikstäckande säkerhetsaktör på förvaltningsområdet och ser till att säkerhetsstrategin för samhället genomförs på dess område. Ministeriet har aktivt deltagit i arbetet i den säkerhetskommitté som inrättats vid statsrådet.</p> <p>Ett särskilt projekt 2013 var att utarbeta ett genomförandeprogram för cybersäkerhetsstrategin på förvaltningsområdet. Dessutom deltog ministeriet i beredskapsövningen VALHA13 vars huvudtema var omfattande störningar i cybersäkerheten inom statsförvaltningen medräknat störningar i social- och hälsovårdens servicesystem och betalningssystemet inom den sociala tryggheten.</p> <p>Den nationella beredskapsplanen för pandemier uppdaterades 2012 och kompletterades med en rapport om den materiella beredskapen hösten 2013.</p>

Förklaring till tabellerna:

** Förhandsuppgift

*Uppskattning

.. Inga uppgifter tillgängliga

Källuppgifter för nyckeltalen fås från social- och hälsovårdsministeriet.

11.2 En stark grund för välfärden

Måluppfyllelse

År 2013 var den förväntade pensionsåldern för 25-åringar 60,9 år, dvs. densamma som 2012. Den förväntade pensionsåldern har stigit med närmare två år från nivån före revideringen av arbetspensionslagarna 2005. Skillnaderna mellan män och kvinnor har minskat påtagligt under de senaste åren. Skillnaden är numera obetydlig, och män och kvinnor tar ut pension i samma ålder. Enligt siffrorna för 2013 är finländarnas förväntade tid i arbete något under 34 år. Till följd av den svaga sysselsättningsutvecklingen sjönk den förväntade tiden i arbete med några månader jämfört med året innan. Från 2000 har den stigit med cirka två år.

Antalet nya invalid- och sjukpensioner har minskat under de senaste åren, men 2013 kvarstod den åldersstandardiserade incidensen på samma nivå som året innan. Cirka en tredjedel av alla invalid- eller sjukpensioner berodde på någon sjukdom i rörelseorganen, men en ungefär lika stor andel orsakades av störningar i den psykiska hälsan eller av betendestörningar. Hos två tredjedelar av under 45-åringarna var orsaken störningar i den psykiska hälsan, medan närmare hälften av dem som fyllt 55 år avgick med pension på grund av sjukdomar i rörelseorganen. Delinvalidpension och partiell sjukdagpenning utnyttjades i allt större utsträckning.

Sjukfrånvaron låg kvar på ungefär samma nivå 2009–2012, men ökade i någon mån 2013 hos både kvinnor och män. Sjukfrånvaron är sjukdagarnas andel av löntagarnas arbets- och sjukdagar. Såsom fallet är vid invalid- och sjukpensioner orsakades också sjukfrånvaron oftast av sjukdomar i rörelseorganen och störningar i den psykiska hälsan.

Under den ekonomiska nedgången 2009 minskade olycksfallen på arbetsplatserna, men började åter öka 2010. Ökningen fortsatte 2011, men enligt förhandsuppgifter har antalet

arbetsolycksfall minskat 2012. Antalet arbetsolycksfall med dödlig utgång har sjunkit märkbart under 2000-talet och 2009 var antalet historiskt lågt. Under 2010–2012 var antalet något högre än 2009, men ändå lägre än i början av 2000-talet.

Utvecklingen av kommunernas hälsofrämjande insatser har följts upp under ett par års tid. Uppgifter om aktiviteten på området samlas in vartannat år från kommunledningen, primärvården, idrottsväsendet och den grundläggande utbildningen. Under tiden för uppföljningen hade de hälsofrämjande insatserna ökat något på alla delområden. Enligt en undersökning våren 2013 som vände sig till kommunledningen känner kommunernas ledningsgrupper väl till kommuninvånarnas levnadsförhållanden, men det finns brister i uppföljningen av invånarnas hälsa. Bara hälften av kommunernas ledningsgrupper följde upp kommuninvånarnas sjukfrekvens och levnadssätt och under hälften (39 %) hade inblick i hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper. Dålig uppföljning av skillnaderna i hälsa mellan befolkningsgrupperna leder till att man inte ingriper i tid. En tredjedel av kommunerna hade upprättat en välfärdsberättelse.

Attityderna och åsikterna när det gäller jämställdhet har inte förändrats i någon större utsträckning under den tid som jämställdhetsbarometrar har upprättats (1998–2012). Enligt barometern för 2012 ansåg en dryg tredjedel av männen, men bara något under en femtedel av kvinnorna att könen var jämställda. Det bedöms vara avsevärt svårare för män som är löntagare att ta ut föräldra- eller vårdledighet än för kvinnor i motsvarande ställning. Enligt dem som besvarade intervjufrågorna är det nu ändå lättare för männen att ta ut längre lagstadgade familjeledigheter än tidigare. Situationen har förbättrats i synnerhet inom den privata sektorn, där det fortfarande ansågs vara svårare för män att ta ut pappaledighet än inom den offentliga sektorn.

Statistikcentralen har gjort undersökningar om tidsanvändningen ungefär vart tionde år. Uppgifterna för den senaste undersökningen samlades in under 2009–2010. Fördelningen av finländarnas tidsanvändning på sömn, måltider, förvärvsarbete, studier, hushållsarbete och fritid har varit förhållandevis stabil under de tre senaste årtiondena. De könsspecifika skillnaderna har i sakta mak stabiliserats, men männen förvärvsarbetade dock fortfarande mer och hade mer fritid än kvinnor. Kvinnorna i sin tur utför alltså merparten av hushållsarbetet, även om skillnaden mellan den tid män och kvinnor använder för hushållsarbete har minskat under de tre senaste årtiondena.

Enligt den senaste undersökningen har något under hälften av svarspersonerna upplevt tidsbrist. För dem som är i arbetslivet, själva sköter sitt hushåll och har små barn har tidsbristen ökat. Andelen fritid har dock ökat något på 2000-talet. Den tid som används för motion och friluftsliv är densamma som för tio år sedan, likaså tiden för socialt umgänge med familjen eller vänner och bekanta.

Enligt arbetslivsbarometern för 2013 har andelen flexibel arbetstid ökat från 2006, då 60 % av löntagarna tillämpade flexibel arbetstid. Under 2012–2013 ökade andelen till 70 %, 60 % hade möjlighet att använda inarbetad flextid för att ta ut helt lediga dagar och för cirka 10 % gällde flexramen bara arbetstiden per dag. År 2013 utförde var tionde löntagare distansarbete åtminstone en gång varje vecka och sex procent varje månad. Distansarbetet ökade något från året innan. En tredjedel av löntagarna kontaktades regelbundet under fritiden i frågor som gällde arbetet.

De sociala utgifterna för 2013 uppskattas till 63 miljarder euro, vilket med beaktande av inflationen är något under fyra procent mer än året innan. Större delen av ökningen beror alltså på arbetspensionsutgifterna som steg med cirka 1,3 miljarder euro 2013. Också utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa ökade fortfarande snabbt till följd av att antalet förmånstagare steg med över tio procent. Detta ledde till att utgifterna ökade med uppskattningsvis 400 miljoner euro. Dessutom är kommunernas kostnader för social- och hälsovården orsaken till att en stor del av socialutgifterna ökat. Utgifterna steg också i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP-förhållandet var närmare 33 %). De sociala utgifternas växande andel av bruttonationalprodukten beror i viss mån på den svaga ekonomiska utvecklingen 2012 och 2013 som ledde till att vi inte hade någon reell BNP-tillväxt överhuvudtaget.

TABELL 123. En stark grund för välfärden, utfall av nyckeltalen för 2000 och 2010—2013

	2000	2010	2011	2012	2013
Delmål: Hälsa och välbefinnande ska ingå i allt beslutsfattande					
Kommunerna tillämpar en metod för förhandsbedömning i sitt beslutsfattande, befolkningsviktad % -andel av kommunerna	39	..	38
Hälsofrämjande insatser i kommunerna, % av målvärdet					
— i kommunledningen	61	..	72
— inom primärvården	..	54	..	60	69*
— inom idrottsväsendet	..	55	..	62	65*
— inom den grundläggande utbildningen	66	66	68*
Delmål: Längre arbetsliv med arbetshälsa					
Förväntad pensionsålder för 25-åringar (arbetspensioner)	58,8	60,4	60,5	60,9	60,9
— män	58,6	60,3	60,4	60,9	60,9
— kvinnor	58,9	60,4	60,5	60,8	60,8
Åldersstandardiserad incidens av nya invalidpensioner för 25—62-åringar (arbetspensioner), totalt	8,7	7,2	7,2	6,3	6,3
— män	9,1	7,2	7,1	6,2	6,0
— kvinnor	8,3	7,2	7,4	6,5	6,6
Sjukdagarnas andel av antalet arbets- och sjukdagar (löntagare), %	4,0	4,5	4,6	4,5	4,7
— män	3,6	4,0	3,9	3,8	4,0
— kvinnor	4,5	4,9	5,2	5,2	5,4
Andel anställda löntagare i arbetskraften som får företagshälsovård, %	92	91	91*
Frekvensen arbetsolycksfall (löntagare), per mn arbetstimmar	32,8	30,2	31,2	30,3	29,5**
Ersatta yrkessjukdomar och misstänkta fall av yrkessjukdomar (löntagare)	5 727	5 485	4 437	4 510*	4 500*
Delmål: Balans mellan olika delområden av livet					
Andel dagar för vilka föräldrapenningen betalats till pappor, %	4,2	7,1	8,3	8,7	8,8
Delmål: Hållbar finansiering av den sociala tryggheten					
Sociala utgifter/BNP, %	25,1	30,6	30,0	31,2	32,6*
Sociala utgifter, euro/invånare (enligt 2010 års priser)	7 462	10 166	10 143	10 400	10 700*

	2000	2010	2011	2012	2013
Finansiering av de sociala utgifterna, %					
— skattemedel	43,1	46,1	46,0	46,8	46,2*
— arbetsgivare	37,6	35,8	35,4	34,8	35,0*
— övriga	19,3	18,1	18,6	18,3	18,8*
Social- och hälsovårdsväsendets utgifter, andel av kommunernas sammanlagda utgifter, %	50,9	54,4	54,8	55,3	48,0*

¹ Standardiseringsår 2000.

Åtgärder under året

Det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (programmet Kaste) 2012—2015 består av sex delprogram och är huvudprogram för förvaltningsområdet. Det innehåller de centrala målen för utvecklingen av social- och hälsovården och metoderna för att uppnå målen. Genomförandet av programmet förlöper programenligt. År 2013 beviljades sammanlagt 14,1 miljoner euro i statsunderstöd för kommunernas och samkommunernas utvecklingsprojekt. Understöden inriktades särskilt på att förnya mental- och missbrukarvården och tjänsterna för äldre, förebygga utslagningen av barn och unga och möjliggöra stöd på ett tidigt stadium samt minska långvarig bostadslöshet. De regionala ledningsgrupperna för programmet Kaste har visat sig vara ett ypperligt stöd för samarbetet över förvaltnings- och organisationsgränserna. Projektfinansiärernas (FM, SHM, UKM, ANM, THL, Tekes, Kommunförbundet, FPA, Sitra, RAY) samarbetsgrupp inledde sitt arbete med att effektivisera allokeringen av projektfinansieringen och eliminera överlappningar.

WHO:s åttonde världskongress om främjande av hälsa hölls i Helsingfors i juni 2013. Konferensens huvudbudskap var att hälsa är en fråga som berör alla sektorer, att det krävs konkreta åtgärder för att främja hälsa och att hälsoaspekter bör beaktas i allt samhälleligt beslutsfattande.

Statsrådet förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis, företagshälsovårdens innehåll samt den utbildning som krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga blev klar. Till stöd för genomförandet av förordningen bereddes också en handbok för företagshälsovården.

Under året stabiliserades verksamheten i nätverket för ledarskapsutveckling. Nätverket har som uppgift att sammanställa information om god ledarskapspraxis och goda chefsfärdigheter och sprida informationen till arbetsplatserna. Under 2013 har man inom nätverket och dess temagrupper utarbetat en modell för bedömning av gott offentligt ledarskap. Modellen kommer att testas under 2014 på statliga och kommunala arbetsplatser.

I det rikstäckande och nätverksbaserade Forumet för välbefinnande i arbetslivet stärktes grunden för välfärden genom den hälsofrämjande verksamhet som bedrivs där. År 2013 stärktes samarbetet mellan arbetsplatserna i regionerna. Inom tillsynen över arbetarskyddet fortsatte åtgärderna för att förbättra arbetshälsan och förlänga tiden i arbete genom särskild inriktning på tillsynen på arbetsplatser i branscher med högre skadlig psykosocial belastning än normalt eller skadlig belastning på rörelseorganen. Arbetarskyddslagen preciserades så att också arbetstiden från den 1 juni 2013 beaktas som en belastningsfaktor.

För att förlänga den aktiva tiden i arbete och minska välfärdsskillnaderna kartlades hindren för partiellt arbetsföra att fortsätta arbeta och erbjudas sysselsättning. Utifrån kartläggningarna startades programmet Partiellt arbetsföra med i arbetslivet. Det pilotprojekt som ingår i programkonceptet inleddes 2013 och under 2013–2015 kommer det att testas i 12 organisationer för att kontrollera om det fungerar. Syftet med programkonceptet är att säkerställa att de partiellt arbetsföra har möjlighet till en obruten servicekedja som hjälper dem att stanna kvar i arbetslivet. Genom lagändringar vill man också underlätta tillgången till yrkesinriktad rehabilitering och förlänga såväl perioden med partiell sjukdagpenning som invalid- eller sjukpensionens vilandetid. Ändringarna trädde i kraft 1.1.2014.

Genomförandet av programmet för bekämpning av grå ekonomi fortsatte. Åtgärderna på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde handlade i första hand om att inrikta tillsynen över arbetarskyddet på tillsynen över spelreglerna i arbetslivet. Ansvarsområdet för arbetarskydd beviljades dessutom extra resurser för regeringsperioden för att anställa inspektörer för övervakningen av beställaransvarslagen och den utländska arbetskraften. Till arbetarskyddslagen har det fogats en bestämmelse om att den som i huvudsak genomför byggprojekt på en gemensam byggarbetsplats ska föra en förteckning över de arbetstagare och egenföretagare som arbetar på arbetsplatsen. Skyldigheten träder i kraft den 1 juli 2014.

Genomförandet av regeringens jämställdhetsprogram har gått framåt. Uppföljningsgruppens mellanrapport lämnades till regeringen hösten 2013. Omkring hälften av programåtgärderna avancerar bra, i fråga om de övriga behöver det vidtas ytterligare åtgärder. Det trepartssammansatta likalönsprogrammet har fortsatt bl.a. genom att man ordnat ett likalönsforum och genomfört projekt. De ändringar av jämställdhetslagen som förberetts har fokus på könsminoriteter, skolornas jämställdhetsplanering och tillsyn över lagen.

Sjukförsäkringslagen ändrades till följd av ändringar i läkemedelstaxorna. För att jämna ut kostnaderna mellan patienterna och sjukförsäkringen sänktes självrisken för läkemedelskostnader till 610 euro. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2014. Inom ramen för sparåtgärder inom statsekonomi genomfördes den 1 februari 2013 en fem procents sänkning av partipriserna på de läkemedelspreparat som faller utanför referensprissystemet.

Biobankslagen (688/2012) trädde i kraft den 1 september 2013. Syftet med lagen är att stödja forskning som använder sig av prover från människa, främja öppenheten i användningen av prover och säkerställa integritetsskyddet och självbestämmanderätten vid hanteringen av prover. Under året genomfördes biobankslagen bl.a. med stöd av en uppföljnings- och styrgrupp som riksdagen förutsatte, öppna utbildningsdagar och diskussioner och två förordningar som reglerar inrättandet av biobanker och deras verksamhet.

I EU:s råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor diskuterades den europeiska styrperioden, sociala investeringar och EMU:s sociala dimension. Under Irlands ordförandeskapsperiod uppnådde rådet politisk samsyn om direktivet om rätten till tilläggspension och kom fram till en allmän riktlinje om direktivet om tobaksprodukter. Under Litauens ordförandeskapsperiod enades rådet om en allmän riktlinje för genomförandedirektivet om utstationering av arbetstagare och godkände rekommendationen om integreringen av romer i medlemsländerna. Vid ett ministermöte om den nordliga dimensionen antogs en resolution om effekterna av hiv/aids och tuberkulos i länderna inom den nordliga dimensionen och om kommande åtgärder som grunddokument för samarbetet på området i länderna inom den nordliga dimensionen.

Resursanvändning

TABELL 124. En stark grund för välfärden, resursanvändning 2010—2013, mn euro

	2010	2011	2012	2013
SHM:S VERKSAMHETSRESURSER				
Arbetskyddsavdelningen	4,4	4,6	4,5	4,5
Jämställdhetsenheten	1,1	1,1	1,2	1,2
Jämställdhetsmannens byrå	0,6	0,8	0,8	0,9
SÄRSKILDA ANSLAG FÖR SHM:S PROJEKT	3,0	1,9	2,0	2,7
INSTITUTIONER PÅ FÖRVALTNINGSOMRÅDET				
Arbetshälsoinstitutet	35,3	37,6	37,4	38,0
Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskydd	21,7	26,0	27,7	29,9
Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden	2,2	2,3	2,2	2,3
Besvärnämnden för social trygghet	4,5	5,1	4,6	4,5
VERKSTÄLLANDE				
Hälsofrämjande verksamhet och hälsoövervakning (33.70)	4,2	6,2	8,4	4,6
Totalt	77,0	85,6	88,8	88,6

11.3 Alla ska ha möjlighet till välstånd

Måluppfyllelse

Enligt undersökningarna Hälsa 2000 och Hälsa 2011 har hälsan, funktionsförmågan och välbefinnandet bland finländare över 30 år förbättrats under 2000-talet. Personer i medelåldern och framför allt pensionärer mår bättre än tidigare, medan hälsan och välbefinnandet bland 30—44-åringarna inte nämnvärt har ökat. De regionala skillnaderna och skillnaderna mellan kön och grupper med olika utbildning är fortfarande stora. Skillnaderna i hälsa beror i första hand på levnadsförhållanden och levnadssätt, såsom alkoholkonsumtion, rökning, kost och motion. Socioekonomiska hälsoskillnader kan ses redan hos barn och ungdomar.

Den positiva utvecklingen av ungdomars hälsosamma levnadsvanor fortsätter alltjämt. Motionsutövningen bland unga har ökat och den dagliga rökningen minskat märkbart. Också andelen unga som minst en gång i månaden dricker sig rejält berusade har minskat. Unga bedömer som regel sitt hälsotillstånd som gott eller tämligen gott. Övervikt har dock blivit ett allt vanligare problem, och olika slags fysiska och psykiska symtom är relativt frekventa.

Också levnadsvanorna hos vuxna uppvisar en positiv utveckling. Rökningen har redan under en längre tid minskat bland såväl män som kvinnor. Den tilltagande övervikten hos kvinnor verkar ha avstannat efter en längre period av ökning, men trots det är två tredjedelar av männen och hälften av kvinnorna åtminstone överviktiga.

Efter sänkningarna av alkoholskatten 2004—2005 steg alkoholkonsumtionen och antalet alkoholrelaterade dödsfall ökade. Alkohol är numera den vanligaste dödsor-

saken bland såväl män som kvinnor i arbetsför ålder. Efter de fyra höjningarna av alkoholskatten 2008—2012 har den totala alkoholkonsumtionen märkbart sjunkit. De alkoholrelaterade skadorna har fortsatt minska också 2012 och 2013.

Fattigdomsrisk, dvs. andelen hushåll med låga inkomster i befolkningen, låg 2007—2011 på cirka 13—14 % och antalet personer med låga inkomster på cirka 700 000. År 2012 sjönk fattigdomsrisk till 11,9 % och antalet personer med låga inkomster till 635 000. Detta i sin tur påverkades av ändringarna i grundskyddet och beskattningen i början av 2012. Ändringarna inverkar på låginkomsttagarnas utkomst, men också på fattigdomsgränsen och inkomstfördelningen. Till följd av ändringarna minskade inkomstskillnaderna mellan medel- och låginkomsttagare, eftersom inkomsterna hos tiondelen med de lägsta inkomsterna ökade och medelinkomsttagarnas inkomster sjönk något.

År 2012 minskade andelen låginkomsttagare i alla åldersgrupper. Antalet barn i hushåll med låga inkomster minskade förhållandevis mest och låg 2012 på samma nivå som 2000. Fattigdomsrisk bland barn har minskat under 2007—2012 med närmare tre procentenheter. År 2012 levde cirka nio procent av barnen och ungdomarna under 18 år i hushåll med låga inkomster. När det gäller barnfamiljer var andelen låginkomsttagare störst bland ensamföräldrar.

Bland dem som fyllt 75 år var minskningen av andelen låginkomsttagare förhållandevis hög. Andelen låginkomsttagare bland äldre har minskat under de senaste åren på grund av att andelen personer med rätt till arbetspension ökat och andelen som lever på enbart folkpension minskat. Fattigdomsrisk är dock fortfarande vanligast bland dem som är 75 år eller äldre och bland unga vuxna. Bland äldre med låga inkomster ligger inkomsterna dock rätt så nära fattigdomsgränsen, medan fattigdomsrisk i hushåll med yngre låginkomsttagare är ”djupare”.

Behovet av utkomststöd ökade märkbart 2009. Efter det har antalet hushåll med utkomststöd och antalet boende i dessa hushåll legat kvar på ungefär samma nivå. Under 2011—2012 sjönk dock antalet stödtagare något. Nivåhöjningarna av utkomststödet i början av 2012 medförde inte någon större ökning av antalet nya klienter och exempelvis antalet ensamförsörjare minskade i någon mån. Såväl andelen kortvariga som andelen mer långvariga klienter sjönk något 2012 från året innan. De totala kostnaderna för utkomststödet har ökat reellt med 37 % från 2005, trots att antalet hushåll och personer som får stöd ligger kvar på samma nivå som 2005. Utvecklingen speglar den allmänna ökningen av långvarig arbetslöshet och de tilltagande boendekostnaderna.

Antalet personer som varit arbetslösa i över ett år ökade märkbart 2013. År 2013 fanns det cirka 73 700 personer som varit arbetslösa i över ett år, vilket är en femtedel mer än året innan. Antalet långtidsarbetslösa har kontinuerligt ökat under 2010—2013.

Antalet klienter inom barnskyddets öppenvård har ökat under de senaste åren. År 2012 var cirka 87 200 barn och ungdomar klienter inom barnskyddets socialarbete eller omfattades av stödåtgärder inom öppenvården, vilket är sju procent mer än året innan. Ökningen beror i viss mån på målet i den nya barnskyddslagen som trädde i kraft 2008 att erbjuda barn och familjer stöd på ett så tidigt stadium som möjligt liksom på en lägre anmälnings-tröskel. Också det totala antalet barn och ungdomar som var placerade i vård utanför hemmet har ökat på 2000-talet. Ökningen av det totala antalet omhändertagna barn avtog 2012,

likaså ökningen av antalet brådskande placeringar. År 2012 uppgick det totala antalet placerade i vård utanför hemmet till cirka 17 830 av vilka cirka 10 700 var omhändertagna. Också antalet barnskyddsanmälningar ökade. År 2012 var antalet cirka 103 700 och gällde cirka 64 400 barn.

Var tionde 17—24-åring stod utanför utbildningen. Här ingår också de ungdomar som inte har någon utbildning efter den grundläggande utbildningen och inte håller på att utbilda sig. Om man bortser från de ungdomar utanför utbildningen som arbetar eller är vårdlediga, i armén eller pensionerade, återstår cirka fem procent 18—24-åringar (6 % av pojkarna och 4 % av flickorna) som riskerar att slås ut.

Antalet ensamstående bostadslösa har allt sedan 2003 hållit sig på cirka 7 500—8 000. År 2013 var antalet 7 500. Långvarigt bostadslösa var cirka 2 500, vilket är 30 % mindre än 2008. De flesta bostadslösa är fortfarande män, men bostadslösheten har ökat bland kvinnor, ungdomar och invandrare.

Tre fjärdedelar av befolkningen bor i områden där det inte är något problem att få omedelbar kontakt med en hälsovårdscentral. En hälsovårdscentral uppgav att deras klienter hade ständiga problem med att få omedelbar kontakt. Den genomsnittliga kötiden till en hälsovårdscentralläkares mottagning i icke brådskande fall var på samma nivå som året innan. I oktober 2013 bodde fyra femtedelar av befolkningen i områden där det dröjde över två veckor att få tid till en hälsovårdscentralläkare och närmare en femtedel i områden där väntetiden var över fem veckor.

Hösten 2013 var läkarsituationen vid hälsovårdscentralerna i stort sett likadan som ett år tidigare, och cirka sex procent av hälsovårdscentralläkarnas uppgifter var oavklarade. Men det fanns fortfarande stora regionala skillnader i läkarsituationen.

I oktober 2013 fanns det cirka 5 100 patienter som hade väntat över sex månader på att få munhälsovård, vilket är några tusen färre än året innan. Antalet personer som väntat i över ett halvt år på att få vård har minskat stadigt sedan 2011. Antalet personer som väntat på vård i 3—6 månader uppgick till 17 200. Hösten 2013 bodde närmare 90 % av befolkningen i ett hälsovårdscentralområde där det gick att få munhälsovård inom sex månader.

I slutet av 2013 hade 1 390 personer väntat på att få icke brådskande vård inom den specialiserade sjukvården i över ett halvt år, vilket är cirka 450 fler än året innan. Satakunta sjukvårdsdistrikt hade den genomsnittligt längsta kötiden (median 63 dygn). I Norra Österbottens och Birkalands sjukvårdsdistrikt gick det snabbast att få vård (median 34 dygn).

Efter sommaren, i augusti 2013, hade närmare 2 000 personer väntat i över sex månader på att få vård, med andra ord minskade antalet personer som stått länge i vårdkön betydligt under hösten 2013. Minskningen beror huvudsakligen på att kön till starroperation i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt kortats av.

Produktiviteten inom den specialiserade sjukvården vid offentliga sjukhus (om man inte räknar med psykiatri) har i stort sett varit oförändrad under 2008—2012. Men skillnaderna mellan sjukhusgrupperna är stora när det gäller utvecklingen av produktiviteten. Produktiviteten vid universitetssjukhusen steg under perioden i fråga med fem procent, i snitt med 0,98 % per år. Vid centralsjukhusen sjönk produktiviteten däremot med fem procent, i snitt med 1,02 % per år. Vid övriga sjukhus (kretssjukhus eller liknande) sjönk produktiviteten med en procent, i snitt med 0,20 % per år.

Strukturen på tjänsterna för äldre har förändrats under de senaste åren i enlighet med målen, dvs. mot öppenvårdstjänster. År 2012 minskade slutenvården märkbart jämfört med föregående år. Det intensifierade serviceboendet och stödet för närståendevård fortsatte att öka i enlighet med målen, men hemvårdens andel vände neråt.

Vid mödra- och barnrådgivningarna har utvecklingen sedan 2009 varit positiv, bland annat när det gäller periodiska hälsokontroller och personalresurser. Personalresurserna är fortfarande knappa och i fråga om de periodiska kontrollerna finns det skillnader mellan kommunerna. Omfattande hälsokontroller för hela familjen har vunnit insteg i olika delar av landet och bidragit till ett mer mångsidigt innehåll i tjänsterna. Det har blivit vanligare att barns och familjers behov av särskilt stöd identifieras och att stöd ordnas. Likaså har det utvecklats modeller för hur man ska kunna identifiera behoven hos dem som uteblivit från kontrollerna och utreda orsaken till att de uteblivit. Till följd av detta har kvaliteten på rådgivningsarbetet förbättrats. Också skolhälsovården har utvecklats positivt.

TABELL 125. Alla ska ha möjlighet till välbefinnande, utfall av nyckeltalen för 2000 och 2010—2013

	2000	2010	2011	2012	2013
Delmål: Skillnaderna i hälsa och välfärd minskas					
Andelen personer som upplever sin hälsa som dålig eller medelmåttig (25—64-åringar), %					
— män	37,6	36,8	35,6	33,4	35,0
— 0—12-årig utbildning	42,4	38,8	40,2	38,6	37,4
— 13-årig utbildning eller längre	29,3	30,1	27,6	25,6	29,4
— kvinnor	33,7	32,9	32,1	32,8	33,2
— 0—12-årig utbildning	38,6	36,5	38,6	37,6	40,4
— 13-årig utbildning eller längre	29,4	29,4	27,5	26,9	27,8
Ungdomars upplevda hälsa: dagligen minst två symptom (klass 8—9), %	16	17	17	17	17
Förväntad livslängd för nyfödda	77,7	80,0	80,4	80,5	80,7*
— män	74,1	76,7	77,2	77,5	77,8*
— kvinnor	81,0	83,2	83,5	83,4	83,6*
Förväntad livslängd för 25-åringar					
— män	49,7	52,6	52,9*	53,2*	53,5*
— grundläggande utbildning	47,4	49,7	50,0*	50,4*	50,8*
— utbildning på mellannivå	50,1	52,4	52,6*	52,8*	53,0*
— utbildning på högre nivå	54,0	55,9	56,1*	56,3*	56,5*
— kvinnor	56,1	59,0	59,1*	59,2*	59,3*
— grundläggande utbildning	54,6	56,6	56,6*	56,6*	56,6*
— utbildning på mellannivå	57,2	59,1	59,2*	59,3*	59,4*
— utbildning på högre nivå	58,4	60,3	60,4*	60,6*	60,7*
Andelen 75—84-åringar som utan problem kan röra sig ute på egen hand, %					
— män	76	84*	87	86*	86*
— kvinnor	72	78*	79	80*	80*
Andelen personer som röker dagligen, %					
— män, 25—64-åringar	28,3	24,1	23,4	21,0	20,3
— kvinnor, 25—64-åringar	19,9	15,3	14,9	14,5	13,9

	2000	2010	2011	2012	2013
— pojkar, klass 8—9	25	17	17	15*	15
— flickor, klass 8—9	22	14	14	13*	12
Total alkoholkonsumtion, l/inv.	8,8	10,0	10,1	9,6	9,6*
Andelen överviktiga (BMI 25 eller högre) bland 25—64-åringar, %					
— män	58,4	62,7	65,0	63,3	64,6
— kvinnor	41,2	48,3	48,3	47,9	47,8
Antal förlorade levnadsår (PYLL) på grund av självmord i åldersintervallet 25—80 år (per 100 000 invånare)					
— män	1 168	922	867	802	823*
— kvinnor	368	290	255	281	242*
Andel låginkomsttagare ¹ , %					
— hela befolkningen	10,5	13,7	13,2	11,9	12,0*
— barn	8,8	11,8	11,1	9,4	9,5*
Mottagare av allmänt bostadsbidrag (hushåll), antal	170 352	164 154	167 364	180 665	192 274
Utkomststödtagare, antal					
— hushåll	271 686	240 257	239 212	238 373	240 000*
— personer	454 353	375 152	371 898	370 454	374 500*
— andelen långvariga stödtagare i befolkningen, 25—64-åringar, %	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1*
— män	2,7	2,5	2,5	2,4	2,4*
— kvinnor	2,0	1,8	1,8	1,8	1,8*
Gini-koefficienten ² (disponibla inkomster), %	24,9	25,9	25,9	25,5	25,5*
Ungdomar som saknar utbildning efter grundstadiet och inte arbetar eller går i utbildning (eller är vårdlediga, pensionärer eller fullgör bevärings- eller civiltjänst), %	4,3	4,8	4,7	4,7	4,7*
— 18—24-åriga pojkar	5,4	6,0	5,8	5,8	5,8*
— 18—24-åriga flickor	3,1	3,6	3,6	3,6	3,6*
Kvinnors inkomster av regelbundet arbete, andel av motsvarande inkomster för män, %	80,6	82,8	83,2	83,1	82,9**
Uppföljning av befolkningens hälsa inom primärvården, % av målvärdet	..	33	..	32	36
Delmål: Kundcentrering som utgångspunkt för servicen					
Tillgången till vård					
— personer som köat i över 6 månader till specialiserad sjukvård, antal	66 000	1 245	751	938	1 390
— över 14 dygns väntetid till läkares mottagning vid hälsovårdscentral, % av befolkningen	..	72	77	81	79
— munhälsövård: personer som köat i över 6 månader, antal	..	12 100	14 000	7 205	5 100
— personer under 23 år som köat i över 3 månader till specialiserad psykiatri, antal		136	73	64	55
Antal patientskador som ersatts av Patientskadecentralen	..	2 212	2 235	2 113	2 387
Hälsö- och sjukvårdsrelaterade infektioner:					
— resistent bakterieinfektioner (MRSA blod/likvor), fall/år	..	28	42	30	30
— antibiotikaassocierad diarré (Clostridium diff.), fall/år	..	4 813	5 382	5 256	4 838
Delmål: Nya servicestrukturer och handlingsätt					
Andel 75-åringar eller äldre som omfattas av tjänster för äldre, %					
— regelbunden hemvård	11,8	11,8	12,2	11,9	12,1*
— män	8,7	8,9	9,3	8,9	9,1*
— kvinnor	13,2	13,4	13,9	13,5	13,7*
— intensifierat serviceboende	1,7	5,6	5,9	6,1	6,4*
— män	1,1	3,7	3,9	4,1	4,4*
— kvinnor	2,0	6,7	7,1	7,3	7,7*

	2000	2010	2011	2012	2013
— ålderdomshem och hälsovårdscentralernas	8,4	4,7	4,4	3,8	3,3*
— män	5,6	3,3	3,1	2,8	2,5*
— kvinnor	9,6	5,5	5,1	4,3	3,6*
— stöd för närståendevård	3,0	4,2	4,4	4,5	4,6*
Serviceboende för personer med svår funktionsnedsättning, inv/år	1 894	4 310	4 630	4 844	5 160*
Ej tillsatta tjänster vid hälsovårdscentralerna, %	..	6,0	6,5	6,3	6,1
Ej tillsatta tjänster i andra viktiga yrkesgrupper inom social- och hälsovården, %	..	3,6	..	3,2	3,2*
Personaldimensioneringen inom förebyggande hälsovårdstjänster, % av den nationella rekommendationen					
— läkare vid mödrarådgivningarna	62	58	66*
— läkare vid barnrådgivningarna	20	23	28*
— skolläkare	6	10	15*
— hälsovårdare vid mödrarådgivningarna	59	60	62*
— hälsovårdare vid barnrådgivningarna	34	42	45*
— skolhälsovårdare	75	84	85*
Omfattande hälsokontroller, %-andel av hälsovårdscentralerna					
— vid mödrarådgivningarna	87	94	95*
— vid barnrådgivningarna	84	94	95*
— inom skolhälsovården	75	95	95*
Delmål: Stark social samhörighet					
Arbetslösa över ett år, antal	86 800	54 000	57 200	61 200	73 700
— män	47 500	32 900	34 100	36 000	43 300
— kvinnor	39 300	21 100	23 100	25 100	30 400
0—17-åringar som placerats i vård utanför hemmet, %	0,9	1,3	1,4	1,4	1,4*
— pojkar	1,0	1,4	1,4	1,4	1,4*
— flickor	0,9	1,3	1,3	1,3	1,3*
Bostadslösa, antal	10 000	7 880	7 570	7 850	7 500
— män	8 250	6 490	5 990	5 950	5 700
— kvinnor	1 750	1 390	1 580	1 890	1 800
Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens kännedom, antal	37 554	35 563	42 571	40 460	37 861**
Andelen personer med invandrabakgrund i social- och hälsovårdspersonalen, %	1,9	3,6	3,9**	3,9*	4,0*

¹ Andelen personer som hör till hushåll som ligger under fattigdomsgränsen (disponibla inkomster under 60 % av medianinkomsten för alla hushåll räknat per konsumtionsenhet). Tidsserien är preliminär, eftersom Statistikcentralen uppdaterar uppgifterna i statistiken så att de överensstämmer med det nya inkomstbegreppet.

² Gini-koefficienten beskriver variabelns ojämnheter (i detta fall de disponibla inkomsterna). Ju högre värde Gini-koefficienten har, desto ojämna fördelar sig inkomsterna.

Åtgärder under året

I sitt program fastslår regeringen ett sektorsövergripande åtgärdsprogram för bekämpningen av fattigdom, ojämlikhet och utslagning som ett av sina tre strategiska prioriteringsområden. Med programmet skapas en bestående handlingsmodell genom vilken strävan att främja hälsa och välfärd samt minska ojämlikhet integreras i allt samhälleligt beslutsfattande. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för samordningen av programmet som sträcker sig över hela regeringsperioden. Under året godkändes uppföljningsindikatorer för programmet och en halvtidsrapport.

Under 2013 fortsatte ansträngningarna för att uppnå en jämn och så jämlik fördelning som möjligt av välfärden. Ett redskap i detta arbete är den pågående servicestrukturreformen inom social- och hälsovården. För att nå målet tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en beredningsgrupp i april 2013. Gruppens förslag till riksdagen om en regeringsproposition om ordnandet av social- och hälsovården lämnades till omsorgsministern i december 2013. Avsikten är att propositionen ska lämnas till riksdagen våren 2014 efter en remissbehandling i början av 2014. Finansieringen av projektet Kaste inriktades på projekt som stöder genomförandet av målen för servicestrukturreformen inom social- och hälsovården.

Verkställandet av hälso- och sjukvårdslagen fortsatte genom ministeriets förordningar om finansieringen av hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå och om grunderna för brådskande vård och villkoren för jour inom olika medicinska verksamhetsområden. Målet för reformen av joursystemet är att förbättra patientsäkerheten och öka förutsättningarna för att resurserna för den brådskande vården används på ett ändamålsenligt sätt.

Förberedelserna inför genomförandet av det europeiska patientdirektivet fortsatte och en regeringsproposition som gällde direktivet lämnades till riksdagen i september 2013. Riksdagen antog lagarna i december 2013. Patientdirektivet stöder målet i regeringsprogrammet om ökad valfrihet för patienten och kompletterar patientens nationella frihet att välja vårdplats. Friheten att välja vårdplats utvidgas i början av 2014. Direktivet klargör patientens rättigheter i sådana fall då patienten söker vård i en annan stat inom EU. Definitionen av tjänsteutbudet inom den nationella hälso- och sjukvården kan antas leda till att utbudet förenhetligas också i fråga om den offentliga hälso- och sjukvårdens tjänster i Finland vilket således förbättrar medborgarnas jämställdhet när det gäller tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster.

Fungerande elektroniska redskap leder till bättre och snabbare social- och hälsovårdstjänster och behandling av anknyttande uppgifter. Under 2013 har systemet med elektroniska recept införts inom hela den offentliga hälso- och sjukvården och vid de större privata hälso- och sjukvårdsenheterna. Registreringen av klientuppgifterna inom hälso- och sjukvården i ett nationellt arkiv har inletts. En lagproposition om ändring av lagen om elektronisk behandling av klientuppgifterna inom social- och hälsovården och lagen om elektroniska recept förbereddes så att den kan lämnas till riksdagen i januari 2014. I propositionen föreslås att det införs bestämmelser om väsentliga krav som ställs på informationssystemen, om certifiering av systemen och om utvidgad användning av elektroniska recept. Beredningen av lagstiftningen om klientuppgifterna inom social- och hälsovården har inletts planenligt.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med utbildnings- och kulturministeriet förberett en ny rikstäckande strategi för motion som främjar hälsan och välbefinnandet. Strategin, som offentliggjordes i oktober 2013, är särskilt inriktad på att aktivera dem som med tanke på sin hälsa motionerar för lite och integrera motion i organisationernas verksamhetskultur.

Under 2013 sattes EU-regelverk med anknytning till läkemedelssäkerhet i kraft på nationell nivå. Till följd av det kan till exempel invånarna själva anmäla misstänkta biverkningar (tidigare fick bara läkare och apotekspersonal göra anmälningar). I kvalitetsrekommendationen om tjänster för äldre, som offentliggjordes sommaren 2013, uppmärksammas vik-

ten av en säker läkemedelsbehandling. Indikatorer för läkemedelsförsörjningen bereddes i samarbete med underlydande inrättningar.

Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (den s.k. lagen om äldreservice) trädde i kraft den 1 juli 2013. Lagen stöder omsorgen om äldre och stärker deras möjligheter att få social- och hälsovårdstjänster av hög kvalitet i rätt tid. Dessutom ökar den äldre människors möjligheter att påverka på såväl befolknings- som individnivå.

Beredningen av en totalreform av sociallagstiftningen fortsatte 2013. Reformen skapar en viktig grund för invånarnas välfärd, eftersom den nuvarande lagstiftningen är delvis föråldrad och splittrad.

Verkställandet av ett boendeprogram för personer med utvecklingsstörning (2010—2015) fortsatte. Målet är att institutionsvården av personer med utvecklingsstörning successivt ska upphöra fram till 2020 och ersättas med individuell service i vanlig boendemiljö. Antalet personer med utvecklingsstörning i långvarig institutionsvård minskade med sju procent från året innan och antalet personer inom boendeservicen ökade med fem procent. En samordning av handikapplagarna inleddes i en arbetsgrupp vars mandat sträcker sig till slutet av 2014.

Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp Fungerande barnskydd som tillsatts för att kartlägga läget inom barnskyddet lämnade sin slutrapport sommaren 2013. Samtidigt blev arbetsgruppen klar med sitt förslag till kvalitetsrekommendation för barnskyddet. Utifrån förslagen utarbetas en långsiktig genomförandeplan som ska utveckla barnskyddet. Planen ska vara klar våren 2014. Rekommendationerna är viktiga redskap för såväl aktörerna på området som tillsynsmyndigheterna och konkretiserar barnskyddet. Ett fungerande barnskydd är en stark grund för välfärden.

Verkställandet av förordningen om rådgivningsverksamhet och skol- och studerandehälsovård har avancerat som ett led i den mer omfattande utvecklingen av tjänsterna för barn, unga och familjer. Till exempel servicenätverket för barn under skolåldern har utvecklats enligt den goda praxis som tagits fram inom programmet Kaste (familjecenter). Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans förberett en regeringsproposition med förslag till lag om elev- och studerandevård. Lagen, som träder i kraft i augusti 2014, stärker generellt inriktad och förebyggande verksamhet, samordnar arbetet på tre förvaltningsområden och inför psykolog- och kurators-tjänster också på andra stadiet. Dessutom bidrar lagen till en effektivare individuell elev- och studerandevård.

Beredningen av en totalrevidering av lagen om smittsamma sjukdomar fortsatte och arbetet slutförs i enlighet med riktlinjerna i social- och hälsovårdsreformen. HPV-vaccinet infördes i det allmänna vaccinationsprogrammet och ges till 12-åriga flickor.

En lagproposition som förbjuder imagereklam för alkohol godkändes.

I utkomstskyddet för arbetslösa gjordes de ändringar som man enats om i sysselsättnings- och tillväxtavtalet. Den som får jämkad arbetslöshetsdagpenning får förtjäna 300 euro i månaden utan att arbetslöshetsförmånen minskar. För löntagare minskade arbetsvillkoret till 24 veckor och för företagare till 15 månader. Självrisktiden minskade från sju till fem dagar. Systemet förenklades genom att man frångick omställningsskyd-

det och omställningsskyddets förtjänstdel. Vuxenutbildningsstödet förbättrades genom en höjning av skyddsdelen till 250 euro i månaden. Dessutom höjdes yrkesexamensstipendiet till 450 euro och maximitiden förlängdes till 19 månader. Syftet med lagändringen är att förenkla lagstiftningen och öka dess sporrande effekt.

Utvidgningen av försöket med arbetsbanker till hela landet fortsatte. Försöket utvidgades till att gälla förutom partiellt arbetsföra och långtidsarbetslösa också dem som omfattades ungdomsgarantin. Arbetsbankernas uppgift är att finna en väg ut i arbetslivet för i första hand personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Verkställandet av det handikappolitiska programmet och det politiska programmet för romer fortsatte i ett tväradministrativt samarbete med övriga ministerier. En undersökning om romers hälsa och välfärd förbereddes genom en pilotundersökning som utfördes av Institutet för hälsa och välfärd. Syftet är att under EU:s nästa strukturfondsperiod genomföra en omfattande undersökning som kartlägger romernas sociala hälsa och hälsotillstånd i hela landet.

Rätten till social trygghet för personer som kommer för att arbeta i Finland från länder utanför EU förbättrades. I fortsättningen har de som kommer till Finland för att arbeta rätt till bosättningsbaserade socialskyddsförmåner på basis av arbetet. De har också rätt till arbetslöshetsdagpenning, om de uppfyller villkoren för arbetslöshetsdagpenning i Finland. Genom ändringarna sattes EU:s direktiv om kombinerade tillstånd i kraft.

Resursanvändning

TABELL 126. Alla ska ha möjlighet till välbefinnande, resursanvändning 2010—2013, mn euro

	2010	2011	2012	2013
SHM:S VERKSAMHETSRESURSER				
Avdelningen för social- och hälsovårdstjänster, avdelningen för främjande av välfärd och hälsa samt försäkringsavdelningen	14,4	13,5	13,7	14,5
SÄRSKILDA ANSLAG FÖR SHM:S PROJEKT	13,0	14,2	14,9	9,1
INSTITUTIONER PÅ FÖRVALTNINGSOMRÅDET				
Institutet för hälsa och välfärd	62,2	67,7	70,0	69,8
Valvira	16,8	16,4	15,3	13,7
Fimea	20,7	23,8	25,9	21,1
TOTALT	127,1	135,6	139,8	128,2

11.4 Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten

Måluppfyllelse

År 2012 dog enligt preliminära uppgifter omkring 2 430 personer i olyckor hemma och på fritiden. Av dem var 1 600 män och 840 kvinnor. Antalet dödsfall i olyckor hemma och på fritiden har minskat under de senaste åren.

Lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet trädde i kraft 2009. År 2012 var antalet samarbetsområden cirka 80. Kommunerna planerar att ytterligare intensifiera samarbetet, och 2013 fanns det 74 områden och i början av 2014 ska antalet uppgå till 65. År 2012 använde kommunerna och samkommunerna närmare 116 miljoner euro för miljö- och hälsoskydd.

Det är nödvändigt med sektorsövergripande och kommunalt samarbete för att minska de hälsorisker som förmedlas via luft, jord, vatten eller mat. Under de senaste åren har det förekommit några vattenförmedlade epidemier per år, och antalet personer som insjuknat i epidemierna har varierat från ett tiotal till några hundra. Halterna av miljögifter (dioxiner och PCB-föreningar) i modersmjölk har sjunkit de senaste åren.

Riskerna i försäkringssystemet hanteras med betryggande garantiordningar. Inkomsten av försäkringspremierna tryggs genom en effektiv riskhantering, produktiva investeringar och tillräcklig soliditet. Soliditeten beskriver arbetspensionsbolagens förmåga att klara de växlingar som anknyter till investeringsintäkterna. Om soliditeten är tillräcklig, är finansieringen av arbetspensionernas fonderade medel bättre tryggad vid växlingar i ekonomin. Genom partiell fondering av arbetspensionerna kan pensionslöftena infrias och nivån på kommande pensionspremier hållas nere. Arbetspensionsfondernas andel av bruttonationalprodukten har stigit, eftersom en allt större del av de framtida pensionerna finansieras via fonder.

TABELL 127. Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten, utfall av nyckeltalen för 2000 och 2010—2013

	2000	2010	2011	2012	2013
Delmål: Miljöns livsduglighet stärks					
Dödsfall till följd av olyckor hemma och på fritiden	2 256	2 572	2 453	2 370**	2 346*
— män	..	1 649	1 610	1 497**	1 482*
— kvinnor	..	923	843	873*	864*
Vattenförmedlade epidemier					
— antal epidemier	7	2	5	2	4*
— personer som insjuknat	6 428	38	70	530	220*
Halterna av miljögifter i modersmjölk (total koncentration av toxiska ekvivalenter i PCDD/F- och PCB-föreningar)	15,3	8*	8*	5,6	5,0*
Delmål: Samhällets fungerande i speciellsituationer säkras					
Arbetspensionsbolagens, -stiftelsernas och -kassornas soliditetsgrad	..	29,6	22,4	26,4	27,2*
Arbetspensionsfonder/BNP, %	50,2	77,7	72,2	77,7	81,8*

Åtgärder under året

Under året fullföljdes totalrevideringen av kemikalielagstiftningen i en arbetsgrupp som tillsatts av ministeriet. Den nya kemikalielagen trädde i kraft den 1 september 2013. I lagen ingår bestämmelser om det nationella genomförandet av EU:s kemikalieförordningar i fråga om myndighetsuppgifter och straff och om vissa åtaganden som landet

åläggs för att förhindra hälso- och miljöolägenheter. Genom förordningen överförs marknadstillsynen av kemikalier från kommunernas kemikalietyllsynsmyndigheter till Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), där det inrättades en ny grupp med uppgift att sköta marknadstillsynen av kemikalier.

Regeringen har som mål att i högre grad integrera utvärderingen av miljörelaterade hälsoolägenheter i all planering och i allt beslutsfattande. Institutet för hälsa och välfärd har inlett arbetet med såväl ett hälsoskyddsprogram som ett utvecklingsprojekt för beslutsförfaranden. För utarbetandet av en nationell säkerhetsplan för hushållsvatten har ministeriet tillsatt en ledningsgrupp bestående av företrädare för fyra förvaltningsområden och intresseorganisationer. Innehållet i riskhanteringen i samband med såväl rening av avloppsvatten som installation av avlopp fastställdes under 2013.

Beredningen av ministeriets förordning om innesluten användning av genetiskt modifierade djur slutfördes i huvudsak under 2013 och förordningen avses träda i kraft i början av 2014. Genom förordningen regleras principerna för den riskbedömning, klassificering och de isolerings- och andra skyddsåtgärder vid användningen av djur som avses i gentekniklagen (377/1995).

Från början av 2013 övergick ansvaret för beredningen av kosmetiklagstiftningen från arbets- och näringsministeriet till social- och hälsovårdsministeriet. En ny lag om kosmetiska produkter trädde i kraft den 11 juli 2013, då också EU:s kosmetikaförordning började tillämpas fullt ut. För tillsynen av kosmetiska produkter svarar i första hand Tukes nya marknadstillsynsgrupp.

Huvudtemat för beredskapsövningen VALHA13 är omfattande störningar i cybersäkerheten inom statsförvaltningen, medräknat störningar i social- och hälsovårdens servicesystem och socialskyddets betalsystem. Den nationella beredskapsplanen inför en pandemi uppdaterades 2012 och kommer att kompletteras med en rapport om den materiella beredskapen på hösten 2013.

Revideringen av bestämmelserna om arbetspensionsanstaltens förvaltning fortsatte. Arbetspensionsanstaltarna åläggs att motivera och offentliggöra ledningens deltagande i styrelsearbetet i andra bolag, upprätta principer för ledningens belöningsystem samt identifiera och förhindra intressekonflikter. På detta sätt vill man öka genomskinligheten i arbetspensionssystemet och stärka dess tillförlitlighet.

Resursanvändning

TABELL 128. Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten, resursanvändning 2010—2013, mn euro

	2010	2011	2012	2013
Särskilda anslag för SHM:s projekt	0,08	0,06	0,2	0,03
Institutioner på förvaltningsområdet				
Strålsäkerhetscentralen	38,2	39,4	38,9	39,9
TOTALT	38,3	39,5	39,1	39,9

Antal mottagare av förmåner

TABELL 129. Antal sjukförsäkringsförmåner 2000 och 2010—2013

	2000	2010	2011	2012	2013
Mottagare av sjukdagpenning	296 300	318 036	320 668	322 227	308 391
Självrisker finansierade av sjukförsäkringen ¹ , 1 000 gånger					
— läkemedel ²	19 180	29 255	29 646	30 267	29 574
— besök hos privatläkare	3 349	3 725	3 752	3 714	3 672
— privata tandvårdsbesök ³	1 199	2 761	2 803	2 844	2 876
— privata undersökningar och behandlingar ⁴	1 111	1 624	1 690	1 722	3 253
— resor	3 209	5 199	5 517	5 874	5 254
Mottagare av FPA:s rehabiliteringsförmåner	96 044	98 808	101 948	105 031	112 238
Mottagare av föräldrapenning					
— mammor	97 400	103 577	102 845	101 835	100 481
— pappor	42 924	56 393	58 808	60 470	59 683

¹ Fr.o.m. 2013 inköp, besök och resor

² Läkemedelsersättningssystemet ändrades 1.1.2006.

³ Sedan 2010 har ersättning betalats för såväl tandläkartjänster som tjänster som utförs av en munhygienist.

⁴ Sedan 2013 statistikförs antalet besök (inte antalet vård- och undersökningstillfällen med självrisk)

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 130. Pensionstagare 2000 och 2010—2012

	2000	2010	2011	2012
Ålderspension	869 700	1 093 300	1 134 900	1 174 500
Deltidspension	24 500	28 800	27 500	23 500
Sjuk- och invalidpension	276 300	267 200	260 500	250 700
Arbetslöshetspension	54 300	33 900	23 000	11 000
Efterlevandepension	252 800	263 500	262 700	261 100

Källa: Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten

TABELL 131. Mottagare av arbetslöshetsdagpenning 2000 och 2010—2013

	2000	2010	2011	2012	2013
Inkomstrelaterad dagpenning	296 400	366 177	273 874	274 468	303 035
Grunddagpenning	43 330	65 238	58 961	58 823	63 595
Arbetsmarknadsstöd	286 581	198 663	207 852	216 734	243 318
Integrationsstöd	7 799	15 510	17 265	17 995	19 535
Vuxenutbildningsstöd ¹		8 852		-	15 362-
Utbildningsstöd ²	..	18 250	3 397	339	4
Utbildningsdagpenning ³	..	2 454	-	-	-

¹ Har betalats sedan 1.8.2001

² Sedan 2010 är utbildningsstödet och utbildningsdagpenningen inte längre separata förmåner utan har omvandlats till sysselsättningsfrämjande tjänster som ger rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Utbildningsstöd som löpte innan lagändringen trädde i kraft betalas dock ut enligt den gamla lagen tills utbildningen är slutförd.

³ Sedan 2013 statistikförs antalet besök (inte antalet vård- och undersökningstillfällen med självrisk)

Källa: Folkpensionsanstalten, Finansinspektionen och Utbildningsfonden

TABELL 132. Mottagare av allmänt bostadsbidrag 2000 och 2010—2013

	2000	2010	2011	2012	2013
Allmänt bostadsbidrag, hushåll	170 352	164 154	167 364	180 665	192 274

Källa: Folkpensionsanstalten

Kostnader för förmåner och tjänster

TABELL 133. Sjukförsäkringsutgifter 2000 och 2010—2013, mn euro

Uppgiftsområde	2000	2010	2011	2012	2013
Föräldrapenning	479	957	988	1 009	1 031
Sjukdagpenning	494	813	834	843	833
Läkemedel	678	1 225	1 262	1 303	1 273
Läkartjänster	60	73	74	73	73
Tandläkartjänster ¹	41	120	115	126	126
Undersökning, vård och behandling	58	72	76	79	64
Resor och sjuktransporter	108	251	276	298	294
Rehabiliteringsutgifter	220	305	334	351	375

¹ Sedan 2010 har ersättning betalats för såväl tandläkartjänster som tjänster som utförs av en munhygienist. År 2012 uppgick tandläkartjänsternas andel till 116 mn euro och munhygienisternas till 10 mn euro.

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 134. Pensionsutgifter 2000 och 2010—2012, mn euro

Uppgiftsområde	2000	2010	2011	2012
Ålderspensioner (inkl. förtida uttag)	8 762	16 311	17 542	19 168
Deltidspensioner	134	224	235	218
Invalid- och sjukpensioner (inkl. individuella förtidspensioner)	2 745	3 147	3 072	3 066
Arbetslöshetspensioner	621	527	312	134
Familjepensioner	1 232	1 625	1 642	1 695

Källa: Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten

TABELL 135. Utgifter för utkomstskyddet för arbetslösa 2000 och 2010—2013, mn euro¹

Uppgiftsområde	2000	2010 ¹	2011	2012	2013
Grunddagpenning	83	205	185	219	254
Inkomstrelaterad dagpenning	1 306	2 101	1 907	1 996	2 356
Arbetsmarknadsstöd	829	791	846	1 082	1 300
Integrationsstöd	28	91	101	118	128
Utbildningsstöd	..	133	17	1	-
Utbildningsdagpenning	..	2	-	-	-

¹ Statistikföringen av utgifterna för utbildningstiden ändrades 2010. För arbetslösa som har inlett studier på eget initiativ eller arbetskraftspolitisk utbildning 2010 eller senare, ingår utgifterna för utbildningstiden i utgifterna för inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Detta förklarar varför utgifterna för arbetslöshetsdagpenningen har ökat och utgifterna för utbildningstiden minskat från 2010.

Källa: Folkpensionsanstalten och Finansinspektionen

TABELL 136. Utgifter för allmänt bostadsbidrag 2000 och 2010—2013, mn euro

	2000	2010	2011	2012	2013
Allmänt bostadsbidrag	467	530	552	606	670

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 137. Utgifter för barnfamiljers förmåner 2000 och 2010—2013, mn euro

	2000	2010	2011	2012	2013
Barnbidrag	1 387	1 433	1 436	1 490	1 493
Moderskapsunderstöd (inkl. adoptionsbidrag)	9	11	11	11	11

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 138. Utgifter för kommunernas social- och hälsovårdssektor 2000 och 2010—2012, mn euro

Uppgiftsområde	2000	2010	2011	2012
Barndagvård, inkl. stöd för vård av små barn	1 882	2 666	2 814	2 958
Institutions- och familjevård inom barnskyddet	166	619	666	716
Övriga tjänster för barn och ungdomar	346	369	398	444
Sluten vård av äldre	652	995	952	935
Sluten vård inom handikappomsorgen	140	197	192	188
Sysselsättningsåtgärder för personer med funktionsnedsättning	125	186	194	192
Hemservice	463	771	799	846
Övriga tjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning	735	2 359	2 634	2 966
Missbrukarvård	87	173	183	194
Utkomststöd	428	632	648	703
Primärvård	1 984	3 422	3 595	3 802
Tandvård	239	483	509	538
Specialiserad sjukvård	2 956	5 348	5 676	5 970

Källor: Statistikcentralen

Arbetskyddsfonden

Arbetskyddsfonden finansierar forsknings-, utvecklings- och informationsverksamhet som främjar säkerheten i arbetet, arbetshälsan och produktiviteten på finländska arbetsplatser. Finansieringsformerna är forsknings- och utvecklingsprojekt, informations- och utbildningsprojekt, utvecklingsbidrag och individuella stipendier. Dessutom finansierar fonden Arbetskyddscentralens verksamhet.

Arbetskyddsfondens uppgifter grundar sig på lagen om arbetskyddsfonden och på bestämmelser som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Fonden tillvaratar intressena för arbetsgivare som är skyldiga att teckna olycksfallsförsäkring och för anställda

hos dessa arbetsgivare. Arbetarskyddsfondens verksamhet övervakas av social- och hälsovårdsministeriet.

Fonden får sina inkomster av de lagstadgade olycksfallsförsäkringspremier som betalas av arbetsgivarna. Av premierna redovisar Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund årligen 1,75 % till fonden. För 2013 uppgick beloppet till sammanlagt 11,45 miljoner euro, vilket är 0,3 miljoner euro mer än året innan.

Fonden tog emot och behandlade 397 ansökningar, vilket är 28 ansökningar mer än 2012. Det ansökta beloppet, 24,9 miljoner euro, var cirka 1,4 miljoner euro, dvs. 10,5 % högre än föregående år.

År 2013 beviljade Arbetarskyddsfonden sammanlagt 6,9 miljoner euro i anslag, dvs. 0,2 miljoner euro mer än 2012. Antalet godkända ansökningar var 200, vilket är 38 fler än året innan.

Stödet för Arbetarskyddscentralens verksamhet var 3,1 miljoner euro, av vilket centralen använde 2,8 miljoner euro. Sammanlagt beviljade Arbetarskyddsfonden 9,7 miljoner euro för forskning, utveckling och information i arbetslivet, dvs. 0,1 miljoner euro mindre än 2012.

I slutet av 2013 pågick cirka 292 projekt med stöd av Arbetarskyddsfonden. Den beviljade finansieringen uppgick till sammanlagt 10,6 miljoner euro. Fonden övervakar att innehållet, tidtabellen och ekonomin följer projektplanen.

Under året slutfördes 202 projekt som fördelar sig enligt finansieringsform på följande sätt: 60 forsknings- och utvecklingsprojekt, 19 utbildnings- och informationsprojekt och 29 projekt med utvecklingsunderstöd. Dessutom utdelades 94 stipendier.

Utbildningsfonden

Utbildningsfonden är en fond som administreras av arbetsmarknadsparterna och vars uppgift är att stödja yrkesutbildningen av personer i arbetslivet genom att bevilja vuxenutbildningsstöd och stödja utvecklingen av examenssystemet i arbetslivet genom att bevilja yrkesexamensstipendier. Fondens uppgift är dessutom att informera om förmåner, ge rådgivning och ge förslag till utveckling av lagstiftningen på verksamhetsområdet.

Fondens verksamhet grundar sig på lagen om Utbildningsfonden, lagen om vuxenutbildningsstöd och förordningen om Utbildningsfondens stadgar. Utbildningsfondens verksamhet övervakas av Finansinspektionen.

För finansieringen av vuxenutbildningsstödet förtjänstdel, yrkesexamensstipendiet och Utbildningsfondens förvaltningsutgifter svarar Arbetslöshetsförsäkringsfonden, vars verksamhet finansieras med de arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av arbetsgivarna och löntagarna. Vuxenutbildningsstödet grunddel finansieras med statliga anslag. Staten ansvarar också för finansieringen av yrkesexamensstipendierna till dem som är i statlig tjänst.

År 2013 betalade Utbildningsfonden ut sammanlagt 121,9 miljoner euro i förmåner (102,6 miljoner euro 2012). Av beloppet var vuxenutbildningsstödet andel 113,2 miljoner euro (94,3) och yrkesexamensstipendierna 8,7 miljoner euro (8,3). Fondens förvaltningsutgifter för 2013 var 2,8 miljoner euro (2,4). Utbildningsfondens utgifter 2013 uppgick till sammanlagt 124,7 miljoner euro (105,1).

År 2013 mottog fonden sammanlagt 22 191 (18 745) ansökningar om vuxenutbildningsstöd, vilket är 18,4 % fler än året innan. Totalt 15 362 personer (13 456) beviljades vuxenutbildningsstöd. Fonden tog emot 25 527 ansökningar (24 390) om yrkesexamensstipendier, vilket är en ökning med 4,7 % från föregående år. Stipendier betalades till 22 030 (23 179) personer.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden

Arbetslöshetsförsäkringsfonden är en fond som förvaltas av arbetsmarknadsparterna och vars verksamhet regleras i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och vissa andra lagar, såsom lagen om Utbildningsfonden, lagen om arbetslöshetskassor och arbetsavtalslagen. Statsrådet har utfärdat en förordning om reglementet för Arbetslöshetsförsäkringsfonden. En ändring av förordningen trädde i kraft den 1 januari 2013. Fondens verksamhet övervakas av Finansinspektionen.

Arbetslöshetsförsäkringsfondens verksamhet finansieras med de arbetslöshetsförsäkringspremier som uppbärs av arbetsgivare och löntagare. Den genomsnittliga procentsatsen för de premier som tas ut av arbetsgivarna var 2,38 % (2,31 %) och av löntagarna 0,60 % (2012 likaså 0,60 %). Höjningen av arbetsgivarnas genomsnittliga procentsats beror på att utfallet av arbetsgivarnas självriskpremie för utkomstskyddet för arbetslösa var högre än beräknat.

År 2013 betalade arbetsgivarna sammanlagt 1 778 miljoner euro i arbetslöshetsförsäkringspremier till fonden (året innan var beloppet 1 695 miljoner euro) och löntagarna 462 miljoner euro (459). I bokslutet för 2013 redovisades 65,8 miljoner euro (48,1) i självriskpremier som betalats av arbetsgivarna för tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa. Antalet avgiftsbeslut uppgick till 3 202 (3 312).

Med stöd av bestämmelserna i arbetsavtalslagen lämnade Arbetslöshetsförsäkringsfonden 972 yttranden om ersättningsfrågor i tvistemål som gällde arbetsavtalsupphörande till domstolar, konkursbon och förhandlingsparter. Året innan lämnades 968 yttranden. På basis av domstolsbeslut eller avtal mellan parterna betalade arbetsgivarna 818 965 euro (1 162 908) till Arbetslöshetsförsäkringsfonden i ersättningar för inkomstrelaterad dagpenning som betalats till käranden. Cirka hälften av beloppet kommer att redovisas till social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetslöshetsförsäkringsfondens tillgångar, dvs. i praktiken beloppet av den konjunkturbuffert som avses i lagen, uppgick 2013 till 650 miljoner euro, vilket är en ökning med 65 miljoner euro jämfört med året innan. År 2013 var den lagstadgade maximigränsen för konjunkturbufferten totalt 1 300 miljoner euro.

Uppgiften att fastställa och bära upp arbetslöshetsförsäkringspremierna övergick från olycksfallsförsäkringsanstalterna till Arbetslöshetsförsäkringsfonden från och med uppbörden av arbetslöshetsförsäkringspremierna för 2013. Lagändringen trädde i kraft den 10 oktober 2012 och förberedelserna för faktureringen av förskotten för 2013 inleddes direkt.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden finansierar arbetslöshetsdagpenningens förtjänstdel till den del den inte finansieras av arbetslöshetskassan. Staten finansierar en andel som motsvarar grunddelen av den inkomstrelaterade dagpenningen, med undantag för till-

läggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa av vilka Arbetslöshetsförsäkringsfonden finansierar 94,5 %. År 2013 finansierade staten undantagsvis också ett belopp motsvarande grunddagpenningen för de inkomstrelaterade dagpenningar som betalats för permitterings- och sjukdag. Fondens andel av finansieringen av de förmåner som betalas via arbetslöshetskassorna uppgick 2013 till cirka 1 320 miljoner euro, medan den 2012 var 1 140 miljoner euro.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden svarar för betalningen av den avgift för pensionsskyddet som avses i lagen om pension för arbetstagare och lagen om statens pensioner för personer som 2013 erhållit inkomstrelaterade arbetslöshetsförmåner, vuxenutbildningsstöd eller alterneringsersättning. Försäkringsavgiften betalas till Pensionsskyddscentralen och därifrån vidare till pensionsanstalterna och på motsvarande sätt till statens pensionsfond. År 2013 var den sammanlagda avgiften till Pensionsskyddscentralen 659 miljoner euro (555) och till statens pensionsfond cirka 6 miljoner euro (5,7).

Arbetslöshetsförsäkringsfonden svarar för finansieringen av yrkesexamensstipendiet och förtjänstdelen av vuxenutbildningsstödet som betalas ur Utbildningsfonden och för Utbildningsfondens förvaltningskostnader. År 2013 uppgick utgifterna till sammanlagt 75 miljoner euro (69).

Av de lönegarantiärenden som sköts av arbets- och näringsministeriet blev Arbetslöshetsförsäkringsfondens andel cirka 31 miljoner euro (29).

Av det sammanlagda beloppet av löntagarnas arbetslöshetsförsäkringspremier redovisade Arbetslöshetsförsäkringsfonden via social- och hälsovårdsministeriet till Folkpensionsanstalten beloppet av de medel som använts för finansiering av grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa och det grundstöd som betalas under tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Finansieringen motsvarar i snitt beloppet av arbetslöshetsförsäkringspremierna för arbetstagare som inte hör till någon arbetslöshetskassa. Dessutom finansierade fonden de förhöjningar av dagpenningförmånerna som betalats av Folkpensionsanstalten. De ovan nämnda utgifterna uppgick 2013 till sammanlagt 62 miljoner euro (57).

Penningautomatföreningen

Penningautomatföreningens uppgift är att med ensamrätt bedriva penningautomat- och kasinospel i Finland. Penningautomatföreningens vinst kanaliseras via statsbudgeten till verksamhet som främjar hälsa och social välfärd.

Penningautomatföreningens omsättning ökade med 2,1 % och räkenskapsperiodens vinst steg med 11 miljoner euro. År 2013 beviljade statsrådet 301 miljoner euro av Penningautomatföreningens avkastning i understöd till 777 allmännyttiga samfund och stiftelser för sammanlagt 1 592 olika projekt som främjar hälsa och social välfärd. Understöden inriktades i enlighet med understödsstrategin på att trygga främjandet av hälsa och verksamhetsförutsättningarna för organisationer, förebygga problem som hotar hälsan och den sociala välfärden och hjälpa invånare och familjer som drabbats av problem. I praktiken innebar det framför allt att göra det möjligt för organisationer att använda naturliga metoder för att hjälpa, såsom frivilligarbete och kamrattstöd. Dessutom fick Statskontoret 102 295 000 euro i anslag för krigsveteraner. Dessutom gavs 10 miljoner euro i ersättningar för kostnaderna för öppenvårdstjänster enligt lagen om skada ådragen i militärtjänst.

TABELL 139. Uppgifter om Penningautomatföreningens verksamhet 2007—2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Omsättning, mn euro	599	605	597	619	665	682	697
Räkenskapsperiodens vinst, mn euro	407	403	375	382	413	409	420
Räkenskapsperiodens vinst, % av omsättningen	68	67	63	62	62	60	60
Avgifter för placeringsställen, mn euro	92	92	90	94	100	102	103
Personalkostnader, mn euro	48	50	54	58	61	65	66
Personal	1 645	1 689	1 690	1 589	1 581	1 618	1 631

11.5 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 140. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 668	3 615	3 555
Social- och hälsovårdsministeriet	429	429	426
Besvärsnämnderna	106	88	88
Statens skolhem	337	342	336
Statens mentalsjukhus	847	845	834
Strålsäkerhetscentralen	349	356	348
Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet	224	227	229
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården	145	159	175
Institutet för hälsa och välfärd	1 230	1 169	1 119

TABELL 141. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
33. SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	11 158,8	11 969,0	12 476,5
33.01. Förvaltning	74,1	79,5	80,6
33.02. Tillsyn	42,0	44,7	43,1
33.03. Forskning och utveckling	113,2	113,7	115,5
33.10. Utjämning av familje- och boendekostnader samt vissa tjänster	2 340,2	2 476,5	2 561,4
33.20. Utkomstskydd för arbetslösa	1 815,9	2 265,1	2 645,0
33.30. Sjukförsäkring	1 220,2	1 324,0	1 208,3
33.40. Pensioner	4 201,0	4 279,9	4 437,8
33.50. Stöd till veteranerna	327,7	302,4	284,8
33.60. Social- och hälsovård som ordnas av kommunerna	477,7	522,2	533,8
33.70. Främjande av hälsa och funktionsförmåga	52,5	54,1	56,1
33.80. Avbyterverksamhet för lantbruksföretagare och pålstdjursuppfödare	226,1	224,7	209,0
33.90. Understöd från Penningautomatföreningen	268,2	282,2	301,0

12 Miljöministeriet

Ministrarnas översikt över verksamheten inom ansvarsområdet och de viktigaste omvärldsförändringarna

Miljötillståndet i Finland utvecklas i positiv riktning. Men den ekonomiska krisen har gjort att det går långsammare att genomföra miljömålen, särskilt målen för den internationella klimatpolitiken. Å andra sidan resulterar detta i att utnyttjandet av naturresurser och annan belastning minskar.

Trots att målen för utsläppningsminskningen var ganska anspråkslösa på klimatförhandlingarna i Warszawa, lyckades mötet fatta en del betydande beslut inför klimatkonventionen 2015. Inte minst enigheten kring bekämpningen av den tropiska avskogningen och skyddet av skogar kan ses som ett framsteg. I Finland uppdaterades den nationella klimat- och energistrategin och arbetet med en nationell klimatlag kom igång.

I december ingick Finland ett samhällsåtagande om hållbar utveckling som sträcker sig ända fram till 2050. Åtagandet bekräftar målen för att genom konkreta åtgärder säkerställa att vårt land i framtiden mår bra och växer inom ramen för naturens bärkraft.

Den första fasen av revideringen av miljöskyddslagen blev klar och propositionen lämnades till riksdagen i december. Den andra fasen inleddes med målet att göra tillståndprocesserna smidigare. Vidare fortsatte den övergripande reformen av avfallslagstiftningen. Det innebär att ett stort antal förordningar bereddes och att en proposition om en lag om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och en proposition om ändring av avfallslagen lämnades till riksdagen.

Ministermötet för kommissionen för skydd av Östersjön stramade åt Finlands tak och minskningsmål för näringsutsläpp i Östersjön. Besluten innebär att näringsutsläppen måste reduceras ännu mer effektivt, särskilt inom jordbruket, för att tillståndet i Östersjön ska förbättras. En analys av våra vattendrags ekologiska status visar att de stora insjöområdena är i gott skick, men att kustvattnen lider av övergödning. Vattenvården måste således effektiviseras ytterligare för att trygga vattendragens ekosystem.

Under sommaren undersöktes terrängen i nio landskap inom ramen för arbetet med ett kompletterande program för myrskyddet. Programmet kommer att omfatta myrar som ingår i naturvårdslagen och som har naturvärden av nationell relevans. Ett förslag till vilka myrmarker som ska ingå programmet kommer 2014.

Miljöministeriet lät göra en utredning av miljöproblemen vid gruvan i Talvivaara och myndigheternas tillsyn i sammanhanget. Den pekade på allvarliga brister i verksamhetsutövarens planering, riskbedömning och kompetens. Även en del brister i myndigheternas verksamhet uppdagades. Ministeriet tillsatte en arbetsgrupp bestående av företrädare för myndigheterna och med uppgift att utreda miljösäkerheten i gruvorna. Dessutom startade ministeriet stresstest av gruvorna för att ta reda på hur de klarar av exceptionell belastning, som kan ha miljökonsekvenser utanför själva gruvområdet.

Ett handlingsprogram för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald blev klart för 2013—2020. Målet är att utarmningen av den biologiska mångfalden ska stoppas i Finland fram till 2020. Samtidigt fortsatte åtgärderna för att genomföra programmet för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO). Programmet är alltså populärt bland skogsägarna. Det har uppenbart förbättrat kunskapsunderlaget för bevarandet av mångfalden i skogarna och ökat samarbetet på det regionala planet. Arbetet med att se över lagstiftningen om naturvård inleddes.

Vid ramförhandlingarna våren 2013 enades regeringen om ett omfattande bostadspolitiskt reformpaket för att öka den statligt subventionerade produktionen av hyresbostäder till ett rimligt pris. Reformen innehåller åtgärder för hela bostadsproduktionskedjan. Självriskrantan för statliga räntestödslån till nybyggen sänktes tillfälligt. I Helsingforsregionen infördes ett temporärt startbidrag på 10 000 euro per bostad för att bygga normala subventionerade hyresbostäder. Det statsägda företaget A-Kruunu Oy börjar bygga normala subventionerade hyreslägenheter i Helsingforsområdet. För att utöka alternativen för produktion av hyresbostäder infördes en ny 20-årig räntestödsmodell vid sidan av den nuvarande 40-åriga räntestödsmodellen. Modellen utarbetas av miljöministeriet.

I de 13 största städerna startade en rad projekt för att vitalisera bostadsområdena och minska segregeringen. Projekten ingår i utvecklingsprogrammet för bostadsområdena och de pågår fram till 2015. De kompletteras också av forskningsprojekt kring ytterstadsområden. Målen för att utveckla ytterstadsområdena stöds också genom att det tas in anslag i tillägsbudgetar för ett tvåårigt startstöd för reparationer och ett investeringsstöd för förorter.

Avsiktsförklaringar om markanvändning, boende och trafik (MBT) undertecknades med stadsregionerna Tammerfors och Uleåborg. Samarbetet och projekten inom ramen för avsiktsförklaringen för Helsingforsregionen fortskred, men volymerna för i synnerhet produktion av ARA-hyresbostäder var små jämfört med målen.

Den övergripande utvärderingen av hur markanvändnings- och bygglagen fungerar blev klar. Bedömningen var att den redan 14 år gamla lagen fortfarande fungerar bra i allt väsentligt och att den uppfyller de lagfästa målen. Omvärlden har emellertid förändrats och förändringarna ger anledning till delreformer av lagen. Arbetet kommer i gång i början av 2014.

Till följd av en EU-förordning blev CE-märkning av byggprodukter obligatorisk i juli. Samtidigt sågs lagstiftningen om nationellt produktgodkännande av byggprodukter över.

Under året gjordes stora ansträngningar för att förbättra energieffektiviteten. I september trädde förordningen om förbättring av byggnaders energiprestanda vid reparations- och ändringsarbeten i kraft och i juni trädde lagen om energicertifikat för byggnader i kraft.

Planläggningsstödet för att främja vindkraftsutbyggnad och åtgärderna från ministeriets sida medverkade till att vindkraftskapaciteten i Finland ökade med 56 % på ett år. I slutet av året var vindkraftskapaciteten 448 MW och det fanns 211 vindkraftverk i vårt land.

Regeringen antog ett program för äldres boende, där målet är att förbättra boendeförhållandena för äldre och medverka till att äldre kan bo kvar hemma längre. Dessutom startade ett program för att göra bostadsområdena trivsammare och livskraftigare. Programmet för fukt- och mögeltalkot fortsatte och inriktades särskilt på kommunikation. Följaktligen belönades programmet för årets informationsinsats.

Insatserna för metropolpolicyn fortsatte i överensstämmelse med regeringsprogrammet och arbetet med lagstiftningen om metropolförvaltningen inleddes. Finlands första kulturmiljöstrategi blev klar. Målet är att stärka värdet och god vård av kulturmiljön och att den vägen öka människors välfärd.

Regeringen startade ett strukturpolitiskt program för att motverka hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna och stimulera tillväxt. Åtgärderna inom miljöministeriets ansvarsområde är huvudsakligen inriktade på att förbättra förutsättningarna för boende och bygande, utveckla planläggningen och snabba upp tillstånds- och besvärsmekanismerna.

Styrningen och utvecklingen av miljöförvaltningen stärks genom att regionförvaltningen och ministeriet tilldelas större resurser. Under året fyllde miljöministeriet 30 år. Jubileumsåret till ära och för att trygga fortsatt lagstiftningskompetens anställde ministeriet tio juristpraktikanter på ett år inom lagberedningen. Ministeriet startade också en översyn av sin egen strategi och den beräknas vara klar i början av 2014.

Ville Niinistö
Miljöminister

Pia Viitanen
Bostads- och kommunikations-
minister

12.1 Uppfyllelse av effektmål

Miljöministeriet satte upp målen nedan för de samhälleliga verkningarna 2013. Ministeriet har bedömt måluppfyllelsen med hjälp av en självskattning som har utarbetats av ledningen. Vid den här typen av effektmål är tidsperspektivet ofta mycket långt och man kan först om flera år slutgiltigt se om målen har uppfyllts eller inte. Följaktligen bygger bedömningen på de åtgärder och resultat från 2013 som medverkar till att skapa förutsättningar för att målen ska kunna uppnås. Effektmålen verkställs dels på ämbetsverken inom miljöministeriets förvaltningsområde, dels inom miljöansvarsområdena vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken samt Forststyrelsens naturtjänster. Hur målen uppfylls beror också på åtgärder som aktörer utanför miljöförvaltningen vidtar och hur de utfaller.

TABELL 142. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts
(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Miljöministeriets mål för de samhälleliga verkningarna inom förvaltningsområdet	Betyg
En tillräckligt omfattande och juridiskt bindande internationell överenskommelse skapas med avsikt att dämpa klimatförändringen och anpassa sig till den med målsättningen att begränsa den genomsnittliga globala temperaturstegringen till två grader Celsius.	Nöjaktig
Konsumtion och produktion sker på ett hållbart och ansvarsfullt sätt så att materialeffektiviteten ökar, utsläppen minskar och det ekologiska fotavtrycket av konsumtionen blir mindre. Användningen av naturresurser är hållbar och tryggar ekosystemtjänsterna.	God
Volymen kommunalt avfall sjunker, återvinningen av avfall effektiviseras och 2016 kommer endast 20 % av det kommunala avfallet till soptipporna.	God
Man känner till de risker som farliga ämnen och små partiklar orsakar och de leder inte till stora miljö- eller hälsoskador.	Nöjaktig
Beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieskador på Finska viken är tillräcklig.	God
Styrningsinstrumenten för skydd och hållbart nyttjande av naturens mångfald har stärkts för att effektivisera skyddet av arterna och naturtyperna.	God
De belastningar som försvagat tillståndet i Östersjön och insjöarna minskar och tillståndet i vattnen blir bättre. Risken för förorening av grundvattnet minskar.	God
Stadsregionernas samhällsstruktur förtätas så att den blir energisnålare och så att människornas välbefinnande blir bättre och det dagliga livet löper smidigare samt att trafikbehovet minskar.	Nöjaktig / God
Byggnaderna blir energisnålare. Energisparande lösningar och olika former av förnybar energi tas i bruk.	God
I Helsingforsregionen ökar utbudet av bostadstomter och bostadsbyggandet, vilket förbättrar betingelserna för regionens ekonomiska verksamhet och för boende till ett rimligt pris samt stabiliteten på marknaderna för hyres- och ägarbostäder.	Nöjaktig

12.2 Miljöskydd och naturvård

Klimatförändringen

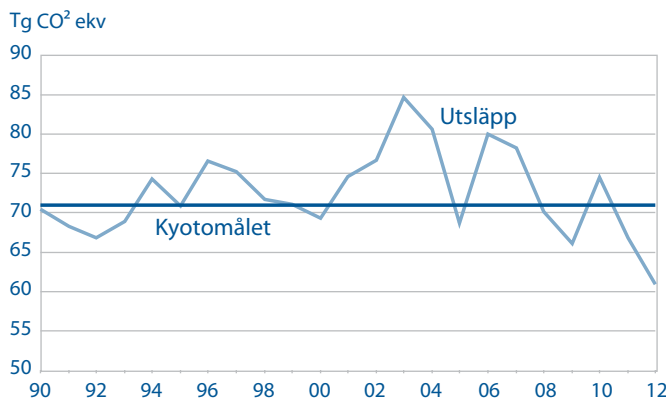
Klimatkonventionens partskonferens i Warszawa i november beslutade om en färdplan mot klimatkonventionen 2015. Den innehåller en tidsplan för rapportering om målen för utsläppsminskningarna. Parterna kommer 2014 att omvärdera utsläppsnivåer för 2020. Vidare satsade konferensen på klimatbidrag till utvecklingsländerna, beslutade om en ny mekanism för att hantera skador och förluster till följd av klimatförändringen och enades om åtgärder för att bekämpa den tropiska avskogningen och det försämrade tillståndet i skogarna. På nationell nivå inleddes förberedelserna för att ratificera den andra åtagandeperioden för Kyotoprotokollet.

I mars 2013 godkände regeringen en uppdatering av energi- och klimatstrategin och lade fram den för riksdagen som en redogörelse från statsrådet (SRR 2/2013). Det är en uppdatering av den långsiktiga klimat- och energistrategin från 2008. Till de viktigaste målen hör att säkerställa att de nationella målen för 2020 kan uppnås och att bana väg för långsiktiga energi- och klimatmål i EU. När strategiarbetet var klart, inleddes arbetet med Finlands färdplan för mål och medel inför 2050 för att utsläppen av växthusgaser ska kunna reduceras med 80–95 % jämfört med nivån 1990.

Arbetet med en nationell klimatlag kom i gång. Syftet är att motverka klimatförändringen, införa anpassningsåtgärder, lägga fast ett mål för utsläppsminskningarna på minst 80 % fram till 2050, införa en planerings- och uppföljningsmekanism för att minska utsläppen från den icke-handlande sektorn, förtydliga arbetsfördelningen mellan myndigheterna och stärka riksdagens roll i klimatpolitiken. Lagförslaget kommer sannolikt att lämnas till riksdagen 2014.

År 2012 var utsläppen av växthusgaser i Finland 60,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter, enligt förhandsuppgifter från Statistikcentralen. Det var 14 % under målnivån för utsläppsminskningar den första åtagandeperioden i Kyotoprotokollet. Jämfört med 2011 minskade utsläppen med 5,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Utsläppen minskade inom alla sektorer (energi, industriprocesser, användning av lösningsmedel och andra produkter, jordbruk, avfallssektor), men den viktigaste minskningen (10 %) skedde inom energisektorn i och med att fossila bränslen och torv ersattes med importerad el, trädbränsle och inhemsk vattenkraft.

FIGUR 7. Utvecklingen i Finlands utsläpp av växthusgaser 1990—2012 i relation till åtagandena i Kyotoprotokollet

Källor: Statistikcentralen

Miljöskydd

Den nationella strategin för hållbar utveckling sågs över och en ny kommission tillsattes för 2013—2015. I stället för en traditionell strategi utarbetade kommissionen ett samhällsligt åtagande för hållbar utveckling under temat ”En målbild för Finland 2050”. I åtagandet förbinder sig den offentliga förvaltningen tillsammans med en rad andra aktörer att främja hållbar utveckling i allt arbete och alla aktiviteter. Det är det nationella genomförandet av målen i FN:s 20-årskonferens för hållbar utveckling (Rio+20). Övergripande effektindikatorer som mäter åtgärdsåtagandena finns på findikaattori.fi.

Miljöministeriet deltog aktivt i förberedelserna för och förhandlingarna om EU:s nya miljöprogram. Det antogs sommaren 2013 och innehåller en vision fram till 2050 samt nio primära tematiska mål. Miljöministeriet underströk särskilt temat skydd för naturens mångfald och pekade också på de skadliga effekterna av farliga kemikalier och substanser i dem samt lyfte fram interaktioner mellan kemiska substanser.

Statsrådet antog ett principbeslut med temat ”Smartare konsumtion” utifrån de viktigaste slutsatserna från förslaget till ett program om hållbar konsumtion och produktion (KULTU). Vidare har mål och strategier från programmet införlivats i statsrådets principbeslut om hållbara miljö- och energilösningar (cleantech) i offentlig upphandling. Som ett led i programmet finansieras åtta försöksprojekt 2012—2014.

Ett nationellt materialeffektivitetsprogram blev klar och en bioekonomist strategi utarbetades. De innehåller långsiktiga mål och åtgärdsförslag med information om ansvariga genomförare. Mål och indikatorer för resurseffektivitet utreddes i en rapport om materialflöden och resurseffektivitet, Suomen talouden materiaaivirrat vuonna 2008 ja resursitehokkuuden tehostamisen vaikutukset vuoteen 2030 (YMra 26/2013). Som ett led i det nationella programmet för materialeffektivitet utarbetades också ett åtgärdsprogram för materialeffektivitet inom byggsektorn.

En sammanfattning av miljöskadliga stöd publicerades (YMra 13/2013). Resultaten ingår också i finansministeriets strategi för den ekonomiska politiken 2013. Det sammanlagda beloppet för skadliga stöd är 3–4 miljarder euro, och skattestöden står för största delen. En omfördelning av stöden förbereds under ledning av finansministeriet och arbetet ingår i regeringens strukturpolitiska program.

I december överlämnades regeringens proposition om en ny miljöskyddslag och ändringar i vissa andra lagar till riksdagen. Den föreslagna lagen genomför EU:s direktiv om industriutsläpp, effektiviserar tillståndsförfarandena och tillsynen, tar bättre hänsyn än tidigare lagar till kraven i grundlagen och tryggar naturvärden i torvproduktionen. Det andra steget i revideringen av miljöskyddslagen kom i gång senare än beräknat efter dröjsmål med det första steget i reformen.

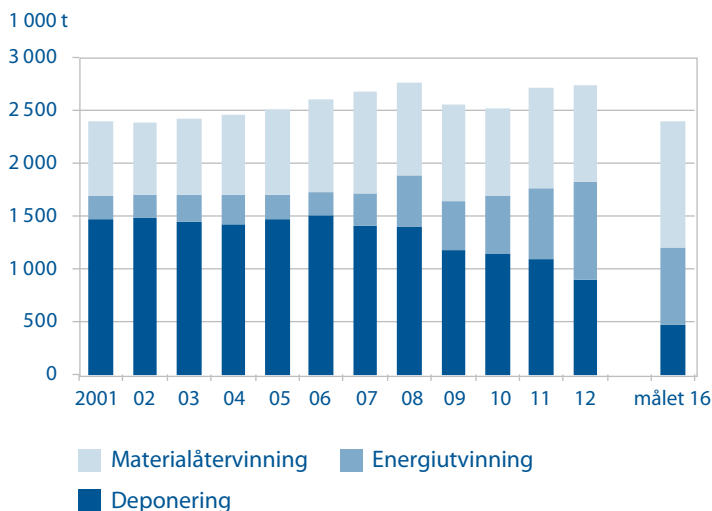
Inom ramen för verkställigheten av avfallslagen trädde nio nya författningar i kraft under året. En proposition om ändring av avfallslagen överlämnades till riksdagen i november. Statsrådet kommer att utfärda en förordning om förpackningar och förpackningsavfall så snart ändringen av avfallslagen har stadfästs. Förslag till författningar om elektroniskrot inklusive nödvändiga ändringar i avfallslagen gick ut på remiss i november. Arbetet med förslagen drog ut på tiden eftersom frågorna var komplicerade, och i synnerhet förpackningsförfattningarna dessutom präglades av stora intressekonflikter.

År 2012 låg det kommunala avfallet på samma nivå som året innan, 2,74 miljoner ton och i snitt cirka 500 kilo per invånare och år. De ökade avfallsmängderna till följd av den ekonomiska utvecklingen ger en fingervisning om att det fortfarande finns ett samband mellan avfallsmängder och ekonomi.

Avfallsåtervinningen steg till ungefär 68 %. Andelen kommunalt avfall som deponeras har sjunkit de senaste åren och 2012 transporterades 33 % av det kommunala avfallet till deponier. Enligt målen i den nationella avfallsplanen ska högst 20 % av det kommunala avfallet transporteras till deponier 2016. Målet för energiutvinning har redan nåtts och det kommer att överskridas klart 2016 tack vare tidigare beslut om investeringar i förbränningsanläggningar. För att målet för materialåtervinning ska nås måste återvinningen emellertid öka markant.

EU har ett mål för minskad deponering av biologiskt nedbrytbart kommunalt avfall för 2009 och 2016. Statistiken pekar på en positiv utveckling och målet för 2009 nåddes redan 2007. Ett generellt förbud mot deponering av organiskt och annat biologiskt nedbrytbart avfall träder i kraft 2016. Då minskar utsläppen av växthusgaser från avfallshandlingen ytterligare.

FIGUR 8. Kommunalt avfall efter hanteringssätt

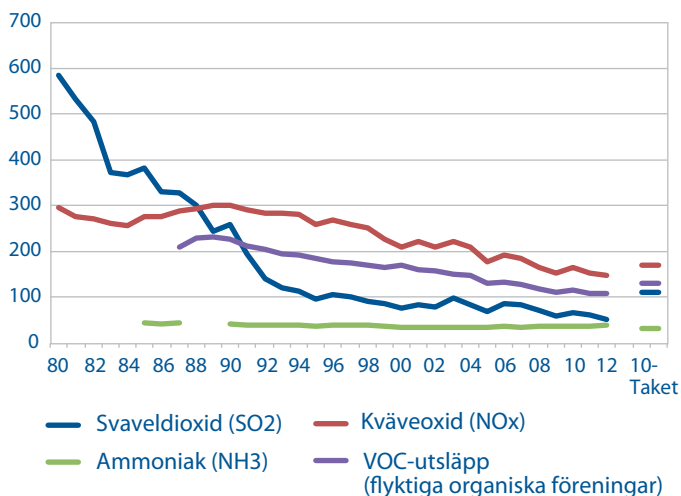
Konventionen om utsläpp av kvicksilver och begränsningar i användningen av kvicksilver undertecknades i Japan av nästan hundra länder. Målet är att skydda människors hälsa och miljö genom att reducera den exponering för kvicksilver som beror på mänskliga aktiviteter.

Den nya kemikalielagen trädde i kraft den 1 september 2013 och den genomför bland annat EU:s biocidförordning, som miljöministeriet huvudsakligen ansvarar för. Lagen fick bestämmelser om yrkesmässig användning av vissa biocider och anknyttande examina. Dessutom publicerades den första förvaltningsövergripande kommunikationsplanen för farliga kemikalier. Vidare gjordes en halvtidsutvärdering av det nationella programmet för farliga kemikalier.

Statsrådet utfärdade en förordning om miljöskyddskrav för energiproducerande enheter med en bränsleeffekt som understiger 50 megawatt. Den förtydligar och preciserar tillämpningsområdet, lägger fast principerna för skorstenhöjden och specificerar gränsvärdena för utsläpp. De nya kraven i direktivet om industriutsläpp för energiproducerande enheter med en bränsleeffekt som överstiger 50 megawatt genomfördes nationellt i början av året genom ändringar i miljöskyddslagen och statsrådets miljöskyddsförordning. Projektet med förslag och scenarier för begränsningar av partikelutsläpp från småskalig förbränning undersökte möjligheterna att minska utsläppen från småskalig förbränning och de anknyttande kostnaderna i den närmaste framtiden (10–20 år) samt deras betydelse för hälso- och klimateffekterna.

År 2012 var de årliga utsläppen av ammoniak (NH₃) avsevärt större än utsläppstaket 31 kiloton i direktivet om ett utsläppstak. Finland har således gjort sig skyldigt till överträdelser av konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar, eftersom man inte har kunnat uppfylla skyldigheten för den totala minskningen av utsläppen av ammoniak. De övriga utsläppsmålen internationellt och på EU-nivå uppnådde Finland redan i god tid före 2010.

FIGUR 9. Utsläppsutvecklingen mot utsläppstaken 2010

Satsningar på miljösäkerheten vid gruvorna gjordes bland annat genom att det genomfördes stresstest och tillsattes en arbetsgrupp bestående av företrädare för myndigheterna och med uppgift att behandla miljösäkerheten vid gruvorna. Stresstesten gav information om hur gruvorna klarar av exceptionell belastning som kan påverka miljön utanför gruvorna. Testen visade att gruvorna är relativt väl förberedda, men att det fortfarande finns rum för förbättringar, särskilt inom vattenhanteringen. Myndighetsgruppen gjorde en utvärdering av myndigheternas uppgifter, styrmedel och samarbete för att förhindra miljöskador. Båda projekten utmynnade i slutrapporter, som innehåller de viktigaste resultaten och utvecklingsförslagen.

Mot slutet av året startade en utvärdering av hur lagstiftningen om miljöskador fungerar och hur omfattande de sekundära finansieringsmekanismerna är. Under året måste staten skjuta till extra bidrag via en tillägsbudget för att destruera farligt avfall från ett konkursmässigt företag. Det var nödvändigt för miljösäkerheten.

Under året blev 17 projekt för att sanera förorenad mark klara. De bekostades även med statliga anslag till miljöarbete. Närings-, trafik- och miljöcentralerna fick tre miljoner euro för att kartlägga, undersöka och sanera objekten och för ett brådsnande arbete inom avfallshanteringen. I de flesta fall samarbetade centralerna och kommunerna kring saneringarna. Det faktum att närings-, trafik- och miljöcentralerna fattade 247 förvaltningsbeslut om sanering av förorenad mark ger en bild av den totala volymen. Saneringen av bensinstationer utan ägare fortsatte inom programmet SOILI. Programmet överlät 16 objekt som hade finansierats av oljeskyddsfonden och som hade godkänts som avslutade av närings-, trafik- och miljöcentralen. Programmet kommer att avslutas och de sista saneringarna avslutas uppskattningsvis 2015. Ett tidsbegränsat utrednings- och saneringsprojekt (JASKA) inom oljeskyddsfonden undersökte 50 objekt 2013.

Effekterna av klimatförändringen för de nordliga och arktiska områdena och det ökande intresset för naturresurserna där återspeglas också i arbetet på miljöministeriet. Ministeriet engagerade sig aktivt bland annat i arbetet med en överenskommelse om oljebekämpning mellan de arktiska länderna. Överenskommelsen undertecknades på ett ministermöte i Kiruna. Statsrådet fattade ett principbeslut om Finlands arktiska strategi och miljöministeriet intog en aktiv roll när strategin utarbetades. Strategin går ut på att stärka Finlands roll i Arktis, att ta vara på nya kommersiella möjligheter, värna om miljön, säkerheten och stabiliteten, satsa på de nordliga områdenas roll, internationellt samarbete och arktisk kompetens i vid mening.

Beredskapen för oljebekämpning förbättrades i och med att en höjd oljeskyddsavgift fortfarande togs ut och planeringen av renoveringen av oljebekämpningsfartyget Hylje startade. I budgeten för 2014 avsattes 12 miljoner euro för renoveringen och 1,5 miljoner euro för utrustning för oljebekämpning och bekämpningsmateriel för högsjöförhållanden.

Naturvård

Ett handlingsprogram för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden 2013—2020 färdigställdes. Målet är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i Finland fram till 2020. Arbetet med att ändra naturvårdslagen för att komplettera genomförandet av gemenskapslagstiftningen fortsatte och beredningen av ändringar för att förbättra effektiviteten, funktionen och resultaten i lagstiftningen inleddes. Vidare startade arbetet med att genomföra Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser och fördelning av vinster som kan uppstå vid nyttjandet av dem.

Inom ramen för handlingsprogrammet för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) kunde staten köpa in 3 268 hektar METSO-områden i skyddssyfte. Vidare inrättades privata naturskyddsområden omfattande 4 235 hektar inom ramen för programmet. Tretton markägare och staten ingick tjugoårigt, tidbegränsat avtal om skydd av skogar omfattande 109 hektar. Därmed överskreds miljöministeriets arealmål för 2013 med 20 %. De nya skyddsobjekten var i snitt cirka 13 hektar. Staten använde cirka 32,4 miljoner euro till förvärv och fridlysning av METSO-områden.

Genomförandet av statsrådets gamla naturvårdsprogram eller motsvarande skyddsreserveringar fortsatte. Under året var det 12 711 hektar, vilket var drygt tre gånger så mycket som målet utgick från. Det största enskilda objektet var fridlysningen av myrmarkerna i Kemihaara Natura 2000-område. Det omfattade cirka 7 737 hektar och fridlystes av närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland och i Södra Österbotten hade de största målen, men de lyckades inte nå dem. Cirka 16 miljoner euro av anslagen för förvärv och ersättning användes för naturvårdsprogrammen.

Förordningarna om naturskyddsområdena i Suomussalmi och Egentliga Finland finlisades. Dessutom bereddes förordningar om att inrätta naturskyddsområden i Saimenområdet och i östra Lappland. Utredningarna om förutsättningarna att inrätta nya nationalparker blev klara. I juni inrättades en nationalstadspark i Åbo och ansökan om Kotka nationalstadspark blev klar. Arbetet med en skötsel- och nyttjandeplan för Hangö nationalstadspark startade.

Förberedelserna för ett kompletterande program för myrskyddet fortskred enligt tidsplanen. Det inledande och omfattande hörandet, fältundersökningarna, hörandet av markägarna, intressentarbetet och kommunikationen utföll väl. Allt som allt kartlades 340 myrar med en sammanlagd areal om cirka 34 000 hektar. Förslagen till vilka myrar som ska skyddas läggs fram 2014.

Utvärderingen av hur marktäktslagen fungerar färdigställdes och skickades på remiss. Rapporten lägger fram förtydliganden av tillståndsförfarandet som kommer att befrämjas i samband med den genomgripande reformen av miljöskyddslagen. Vidare föreslogs det bland annat vissa åtgärder för att effektivisera och förtydliga tillämpningen och tillsynen av marktäktslagen.

Åtgärderna för regionala prioriteringar inom artskyddet fortsatte och de gällde de arter som är mest brådskande. Miljöskyddsanvisningar för fiskodling och torvproduktion gavs ut.

Fältundersökningarna inom ramen för VELMU genomfördes samordnat och avancerade enligt planerna. I vissa fall rentav överskreds målen. Av de föreslagna målen för fältarbetet, inklusive provanalyser, kunde ungefär 70 % genomföras. Inventeringsmetoderna samordnades och utvecklades. Utbredningskartorna för arter och naturtyper utnyttjades bland annat i arbetet med landskapsplanen för Kymmenedalen.

Skyldigheterna i konventionen om skydd för Östersjön (HELCOM) och handlingsprogrammet för Östersjön (BSAP) och de anknyttande arbetsprogrammen genomfördes enligt målen. Ministermötet antog en resolution, där en av de viktigaste punkterna var att komma överens om uppdaterade mål för näringsutsläppen i de enskilda länderna. Finlands minskningsmål gäller bara Finska viken, men åtgärder sätts in på hela avrinningsområdet. Ingen enighet kunde nås kring frågan att lämna in en ansökan till Internationella sjöfartsorganisationen IMO om ett kontrollområde (NECA) för kväveoxidutsläpp från fartyg. Den nationella havsvårdsplanen och det anknyttande åtgärdsprogrammet främjades genom att ett uppföljningsprogram förbereddes och de indikatorer som direktivet kräver togs fram. I vattenvårdssamarbetet kring avloppsvattnet i S:t Petersburg nåddes en milstolpe när det norra tunnelavloppet i floden Neva blev klar. Över 98 % av avloppsvattnet från S:t Petersburg behandlas vid det här laget. Förberedelserna för Finska vikens år 2014 inleddes.

Åtgärderna för att genomföra vattenvårdsplanerna fram till 2015 fortsatte i ett brett uppdrag samarbete. Samtidigt utarbetades vattenvårdsplaner fram till 2021, vilket innebar att det meddelades anvisningar för planeringen av åtgärderna under den andra vattenvårdsperioden och publicerades statusklassificeringar för grund- och ytvatten.

En analys av den ekologiska statusen i våra vattendrag visar att 85 % av sjöarealen och 65 % av älvarna och åarna är i gott eller utmärkt skick. I de stora sjöarna och i synnerhet i vattendragen i norra Finland är den ekologiska statusen huvudsakligen god eller utmärkt. Däremot lider små sjöar av övergödning. Grundvattenområdena i riskzonen har ökat med ungefär hundra områden jämfört med läget 2009. De senaste åren har den totala belastningen av kväve och fosfor på avloppsvatten från tätbebyggelse uppvisat en nedåtgående trend. Bara en fjärdedel av kustvattnen uppfyller kraven på god ekologisk status och inte ett enda kustvattenområde har utmärkt ekologisk status. Lägst i öster har läget i Finska viken förbättrats tack vare vattenvårdsåtgärder och framför allt till följd av effektivare avloppsvattenrening i S:t Petersburg. Övergödningen är det största problemet och det behövs nya åtgärder, särskilt inom jordbruk, tätbebyggelse och glesbygd.

Miljöministeriet fortsatte genomföra det nationella avloppsprogrammet i samråd med jord- och skogsbruksministeriet. Med hjälp av statligt vatten- och avloppsstöd kunde nio projekt för överföringsavlopp starta. Ett av resultaten är att föråldrade mindre reningsverk kan tas ur drift och att avloppsvattenreningen koncentreras till effektiva centrala reningsverk i regionerna. Med bidrag på 1,5 miljoner euro till rådgivning om avloppsvattenhanteringen i glesbygden genomfördes sådana projekt inom verksamhetsområdena för alla närings-, trafik- och miljöcentraler. Att döma av en halvtidsutvärdering kommer cirka 8 000 fastigheter att få rådgivning.

Målen med det treåriga vattenvårdsprojektet inom torvproduktion och skogsbruk (TASO) och projektet för effektivare vattenvård inom lantbruket (TEHO PLUS) uppnåddes. I reformen av miljöersättningarna till jordbruket tillämpades en modell för miljørådgivning till enskilda jordbruk och för utnyttjande av geografisk information för bestämning av miljöåtgärder. Den hade tagits fram i projektet TEHO PLUS. Programmet för återvinning av näringsämnen och åtgärder för att förbättra statusen i Skärgårdshavet och Bottenhavet fortsatte. En analys av programmet och dess effektivitet blev klar. Framtida projekt kommer i högre grad att ta fasta på att resultaten ska omsättas i praktiken så snabbt som möjligt.

Forststyrelsens naturtjänster

Forststyrelsen är ett affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och den styrs och finansieras av miljöministeriet till den del det gäller naturvårdstjänster som ingår i de offentliga förvaltningsuppgifterna. Forststyrelsens naturtjänster ska förvalta och vårda det statsägda nätverket av naturskydds- och odemarksområden inom miljöministeriets förvaltningsområde. Enheten har dessutom en del rikstäckande expertuppgifter. Verksamheten spelar en central roll för att bromsa upp utarmningen av biologiska mångfalden i naturen i vårt land.

År 2013 uppgick de totala utgifterna för naturtjänsterna till 61,8 miljoner euro (2012: 63,8 miljoner euro). Basfinansieringen via statsbudgeten täckte genom miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet in cirka 38,7 miljoner euro (2012: 39,2 miljoner euro) av utgifterna. Årsverkerna var totalt 578 (2012: 562). Affärsverket Forststyrelsen avrapporteras i del 1 av regeringens årsberättelse.

TABELL 143. Nyckeltal för Forststyrelsens naturtjänster 2009—2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Naturaområden som fick vård- och användningsplan, antal	32	22	20	18	13
Restaurering av skogar och myrmarker inom METSO-området, ha	2 561	2 245	2 148	1 897	2 212
Vård och restaurering av vårdbiotoper, ha	2 610	2 695	3 071	3 388	4 137
Inventering av den marina undervattensmiljön, ha	5 632	6 200	5 345	ca 10 000	9 365
Besök i nationalparker	1 943 000	1 958 500	2 086 500	2 087 300	2 259 800
Besök i naturum och på andra kundserviceställen	866 000	849 400	833 000	896 500	1 013 800

Rekreations- och turistanvändningen av nationalparker och strövområden gav större resultat för den lokala ekonomin tack vare fler besökare. De pengar som besökarna i nationalparkerna tillförde den lokala ekonomin uppgick till 115,5 miljoner euro och sysselsatte 1 484 årsverken. De pengar som besökarna i strövområdena tillförde den lokala ekonomin uppgick till 15,4 miljoner euro och sysselsatte 199 årsverken.

Under året öppnades naturcentrumet Haltia och det blev ett populärt besöksmål bland både allmänheten och utländska besökare. Störst intresse väckte arkitekturen i träbyggnaden, de moderna energilösningarna och den interaktiva utställningen om Finlands natur. Också naturskolan hade livlig verksamhet. Under åtta månader lockade Haltia 95 000 besök. Tack vare Haltia ökade besöken i Noux nationalpark med mer än 40 %.

12.3 Hållbar samhällsutveckling, hållbart byggande och hållbart boende

Områdesanvändning

Under året gick miljöministeriet in för att stödja att statsrådets rikstäckande mål för områdesanvändningen fullföljdes och att de integrerades i både den kommunala planläggningen och landskapsplanläggningen. Fem landskapsplaner fastställdes. Vidare styrdes 28 aktuella landskapsplaner. Styrningen var fokuserad på frågor kring insatser för att motverka klimatförändringen, särskilt samhällsstrukturen i stadsregioner, placeringen av stora detaljhandelsenheter och lösningar för att använda områden för vindkraft. Också en del stora projekt inom trafikinfrastrukturen spelade en framträdande roll.

En genomgripande utvärdering av markanvändnings- och bygglagen blev klar. Lagen har funnits i 14 år, och enligt utvärderingen fungerar den fortfarande bra i allt väsentligt och uppfyller de lagfästa målen. Det har dock skett en del förändringar i omvärlden och de ger anledning att initiera en delreform av lagen. Utvärderingen lyfter särskilt fram de stora frågorna inom styrningen av markanvändningen i stadsregioner. Också utvecklingen inom kommunreformen måste vägas in när planläggningssystemet ses över. Det behövs strängare styrning av byggandet i kransområdena kring stadsregionerna och i stadsnära landsbygdsområden än i annan landsbygd. Dessutom bör kommunerna föra en aktivare markpolitik. Nödvändiga delreformer av lagen kommer att starta skyndsamt. De första delreformerna verkställer regeringens strukturpolitiska program och de föreläggs riksdagen hösten 2014.

Giltighetstiden för lagen om försök med förenklade bygg- och planbestämmelser (1257/2010) förlängdes från 2014 till och med 2018. Dessutom utvidgades det regionala tillämpningsområdet i fråga om försöket med rätt att bevilja undantag till de tio kommuner som har det största invånarantalet. Vidare förbereddes ändringar av bestämmelserna om byggplanering, arbetsledning och myndighetstillsyn i markanvändnings- och bygglagen för att bestämmelserna ska uppfylla kraven i grundlagen. Lagändringen träder i kraft hösten 2014. Som ett led i reformen av vattenvårdslagstiftningen utarbetades en ändring

av bestämmelserna om dagvatten i markanvändnings- och bygglagen. Lagen kompletterades med ett kapitel om dagvatten och regeringens proposition lämnades till riksdagen hösten 2013.

Miljöministeriet stödde fortfarande planläggning och utredningar av vindkraftsbyggande och arbetade därmed för att fullfölja målet i regeringens klimat- och energistrategi, som innebär att vindkraftsproduktionen ska öka från nuvarande cirka 450 till 3 750 megawatt fram till 2025. Under året avsattes 1,4 miljoner euro i statsstöd till kommunerna och landskapsförbunden för planläggning som styr utbyggnaden av vindkraft. Många landskap utarbetar för närvarande eller har redan upprättat landskaps- och generalplaner för vindkraftsutbyggnad. Under året ökade vindkraftskapaciteten med 56 %. En ändring i markanvändnings- och bygglagen som tillåter undantag för vindkraftsbyggande träder i kraft den 1 januari 2014.

Finlands första kulturmiljöstrategi blev klar. Målet är att ge kulturmiljön större värde och säkerställa att den vårdas väl, och den vägen ge människorna större välfärd. Strategin innehåller tre spetsteman, nämligen kulturmiljön som möjlighet, hållbar utveckling och god kulturmiljöförvaltning. Under året beviljade miljöministeriet 1,35 miljoner euro i bidrag till vård av byggnadsarvet. Bidrag söktes för 989 objekt och beviljades för 485 objekt.

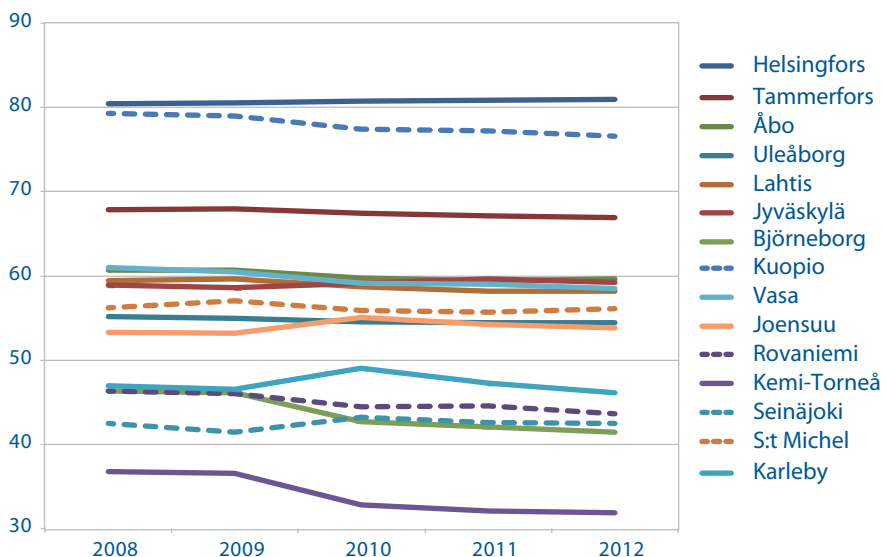
Kommunerna i Tammerfors och Uleåborgs stadsregioner och staten undertecknade avsiktsförklaringar om markanvändning, boende och trafik (MBT). I överensstämmelse med regeringsprogrammet fortsatte satsningarna på att konsolidera metropolpolitiken. Bland de viktigaste projekten märktes att de åtgärder som ingår i avsiktsförklaringen om markanvändning, boende och trafik (MBT) och i avsiktsförklaringen om invandrare vidtogs. Vidare ingicks ett tillväxtavtal om metropolområdet. Arbetet med ett partnerskapsavtal om social integration pågår. Förberedelserna för lagstiftning om metropolområdet kom i gång i överensstämmelse med strategierna i regeringens strukturpolitiska program och under ledning av finansministeriet. Också en särskild statlig utredning om kommunindelningen i metropolområdet startade.

Som stöd för planläggningen och styrningen av planerna togs det fram informationsmaterial om samhälls- och områdesstruktur, stora detaljhandelsenheter och planläggning som genomför klimatmålen. Det publicerades en handbok om styrningen av stora detaljhandelsenheter, en handbok om energibrunnar och informationsmaterial till stöd för detaljplanering som främjar klimatmålen.

Det utreddes hur statsrådets principbeslut om bullerbekämpning (2007—2020) hade genomförts och stödde sig på analyser och planer för bullerbekämpning enligt direktivet om omgivningsbuller (2002/49/EG). Under den analyserade perioden hade antalet personer som utsattes för buller inte minskat. Ungefär 20 % av befolkningen utsätts för buller, och i 85 % av fallen är det trafikbuller. I samband med översynen av miljöskyddslagen granskades nya mekanismer för bullerbekämpning och de togs in i miljö- och flygtrafikstrategin i samråd med kommunikationsministeriet.

De tre senaste decennierna har andelen invånare i de tätast befolkade områdena i stadsregionerna av alla invånare i tätortsområdena i stadsregioner som regel minskat, det vill säga samhällsstrukturen har splittrats. En sammanhållen samhällsstruktur spelar emellertid en stor roll för att kollektivtrafiken ska fungera väl och tjänster vara tillgängliga.

FIGUR 10. Andelen personer bosatta i statistikrutor där befolkningstätheten är minst 20 invånare per hektar av invånarna i tätortsområden i stadsregioner 2007—2012, %

Boende

Ministeriet fortsatte genomföra det bostadspolitiskt åtgärdsprogram. Dessutom kom regeringen vid ramförhandlingarna den 21 mars 2013 överens om ett stort bostadspolitiskt reformprogram, som ska tillgodose behovet av hyresbostäder till ett rimligt pris i Helsingforsområdet. Reformpaketet innehåller åtgärder för att se över hela kedjan inom bostadsproduktionen.

I den statssubventionerade nyproduktionen sänktes självriskräntan på räntestödslån temporärt till en procent och på räntestödslån för ombyggnader temporärt till 2,35 %. Dessutom infördes i Helsingforsregionen ett temporärt startbidrag på 10 000 euro per bostad för att bygga normala subventionerade hyresbostäder. Det statsägda företaget A-Kruunu Oy har för avsikt att bygga sedvanliga subventionerade hyreslägenheter i Helsingforsområdet, och det avsattes 30 miljoner euro för ändamålet i den första tilläggsbudgeten för 2013. För att utöka alternativen för produktion av normala hyresbostäder utarbetade ministeriet en ny räntestödsmodell vid sidan av den nuvarande 40-åriga räntestödsmodellen. I den nya modellen ska begränsningarna för objekten gälla i 20 år.

Det fattades ett beslut om att tillsynen över hyrorna i statligt subventionerade hyreslägenheter från och med 2014 ska vara en uppgift för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) och inte längre för kommunerna. Samtidigt gavs ARA rätt att av låntagarna kräva nödvändiga uppgifter för tillsynen. ARA har fortfarande ansvar för den allmänna styrningen i frågor som gäller självkostnadshyra.

Miljöministeriet startade en utredning av effektiviteten i det nuvarande stödsystemet för boende och beskattningen och kommer att lägga fram förslag till förbättringar. Resultaten blir klara före regeringsperiodens slut och tanken är att de ska kunna utnyttjas när nästa regeringsprogram utarbetas.

Under året var det byggstart för ungefär 27 120 nya bostäder (2012: 28 334 bostäder). Nedgången berodde framför allt på den fortsatta ekonomiska osäkerheten, men också på att statens konjunkturrelaterade åtgärder för att stimulera bostadsbyggande tog slut 2012. Dessutom minskade efterfrågan på fritt finansierade bostäder på grund av den höga prisnivån och konsumenternas minskade förtroende.

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) fattade beslut om räntestöd som möjliggjorde byggstart för drygt 6 409 bostäder (2012: 6 418 bostäder) och om borgenslån för 162 bostäder (2012: 239 bostäder). Besluten om normal produktion av hyresbostäder med räntestöd gällde 1 988 bostäder, 2 953 bostäder för grupper med särskilda behov och 1 306 bostadsrättslägenheter. Av bostäderna var 2 525 i kommuner med avsiktsförklaring och 2 331 i övriga tillväxtcentra. Godkännandefullmakten för räntestödslån till statligt subventionerad bostadsproduktion var 1 040 miljoner euro och drygt 128 miljoner euro blev över.

I avsiktsförklaringen 2012—2015 om markanvändning, boende och trafik (MBT) mellan staten och Helsingforsregionen är målet för bostadsproduktionen 12 500 bostäder om året. Under året byggdes uppskattningsvis 10 756 bostäder och målet kunde således inte nås. Helsingforsregionen fattade beslut som möjliggjorde byggstart för cirka 1 000 normala ARA-hyresbostäder, enligt uppgifter från ARA. Det genomsnittliga årliga målet i avsiktsförklaringen (2013—2015) är cirka 2 500 ARA-hyresbostäder och normala hyresbostäder prioriteras. Vidare avsåg Helsingforsregionen att planlägga 1,4 miljoner kvadratmeter ny våningsyta för bostäder, men utfallet var ungefär 1,2 miljoner kvadratmeter våningsyta, enligt förhandsuppgifter. Den minskade bostadsproduktionen hänger samman med att byggbranschen karakteriseras av försiktighet i det rådande konjunkturläget. En uppföljning av MBT-avsiktsförklaringarna i stadsregionerna Helsingfors, Åbo, Uleåborg och Tammerfors startade. Mekanismen förbättrades genom att den gjordes mer bindande och användbar.

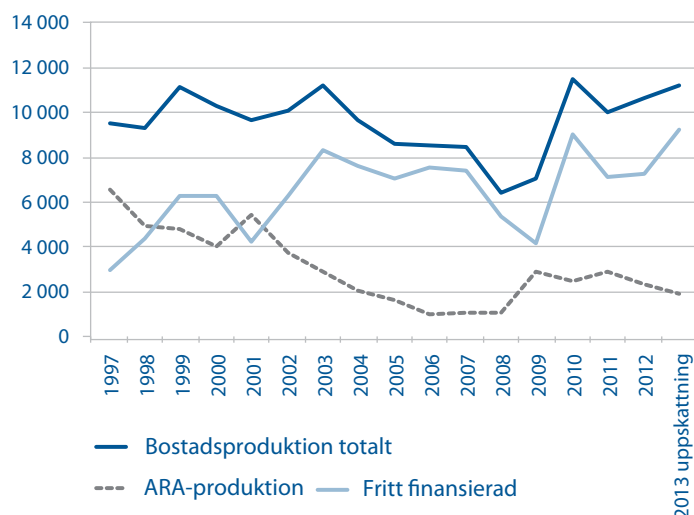
Programmet för boende av personer med utvecklingsstörning fortsatte. Under året färdigställdes 481 ARA-bostäder (30,5 miljoner euro) för utvecklingsstörda. Målet var att finansiera 470 nya bostäder, och målen nåddes alltså. Miljöministeriet publicerade en rapport, ”kehitysvammaisten ihmisten asumisen tulevaisuus”, som är tänkt att vara ett stöd för att utveckla boendeförhållande för personer med utvecklingsstörning. Rapporten behandlar både internationella och nationella modeller, särskilt för läget när vård på institution tar slut.

Programmet för att minska långtidsbostadslösheten fortsatte med målet att den långvariga bostadslösheten ska vara avskaffad 2015. I slutet av året fanns det 7 500 bostadslösa (2012: 7 852) och 2 550 (2012: 2 628) var långvarigt bostadslösa. I städer med avsiktsförklaring (11 städer) bodde 6 157 bostadslösa och 2 192 långvarigt bostadslösa. I hela landet minskade de bostadslösa med cirka 350 personer och de långvarigt bostadslösa med cirka 80 personer. Bostadslösheten bland invandrare ökade med cirka 20 %. Målet för perioden 2008—2015 är att bygga 2 500 bostäder för långvarigt bostadslösa i städerna med avsiktsförklaring. Under perioden 2008—2012 blev 2 143 bostäder färdiga. Om målet ska nås måste det således byggas drygt 350 bostäder till senast 2015.

Statsrådet fattade ett principbeslut om ett program för att förbättra äldres boende 2013—2017. Programmet innefattar ett flertal åtgärder för att förbättra boendeförhållandena för äldre. Genom långsiktig statlig verksamhet vill man skapa förutsättningar för att förbättra bostadsförhållandena för äldre, som i sin tur stöds av kommunala åtgärder, och medverka till att de äldre själva, kommunerna och bostads- och byggsektorn vidtar åtgärder. Bland de viktigaste strategierna märks att förutse de äldres behov, främja tillgänglighetsanpassning och bostadsreparationer, tillåta olika typer av bostadslösningar och satsa på bostadsmiljöer, välfärdsteknik och nya kommunala verksamhetsmodeller.

Arbetet med att genomföra programmet för att utveckla bostadsområdena 2013—2015 startade. Målet är att förebygga segregering, förbättra serviceutbudet och näringsverksamheten, stärka de boendes delaktighet, hälsa och välfärd, öka interaktionen mellan olika boendegrupper och skapa trivsamma, trygga och intressanta boendemiljöer.

FIGUR 11. Bostadsproduktionen i kommuner som är parter i en avsiktsförklaring

Byggande

Byggnationen fortsatte att minska 2013 på grund av det dåliga och osäkra ekonomiska läget. I januari—november minskade de beviljade byggloven med tre procent räknat i kubikmeter och jämfört med samma period året innan. Byggandet av bostäder och fritidshus sjönk avsevärt räknat i kubikmeter. Däremot skedde det en betydande ökning av lantbruksbyggnader. Också affärs- och kontorsbyggandet ökade, likaså ökade industri- och lagerbyggnaderna en aning. Mot slutet av året fanns det tecken på en viss återhämtning i och med att byggloven räknat i kubikmeter i november ökade med drygt 20 % jämfört med året innan.

Reglerna för deltagare i byggprojekt förtydligades genom att markanvändnings- och bygglagen och lagen om bostadsköp ändrades. Ändringarna preciserar bestämmelserna om skyldigheter för dem som går med i ett byggprojekt, byggprojektering och projektörer, arbetsledning och myndighetstillsyn. Kompetenskraven för projektörer och arbetsledning preciserades och enligt de nya bestämmelserna beaktas tidigare examina. Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2014.

Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) genomfördes fullt ut. Miljöministeriets förordning om förbättring av byggnaders energiprestanda vid reparations- och ändringsarbeten trädde i kraft den 1 september 2013. Lagen om energicertifikat för byggnader och andra tillhörande författningar trädde i kraft den 1 juni 2013. Vidare fortsatte genomförandet av direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (RES). Enligt beräkningar från VTT är en realistisk sparpotential, med hänsyn till miljöministeriets förordning om förbättring av byggnaders energiprestanda vid reparations- och ändringsarbeten, ungefär 6 % i byggnadsbeståndet fram till 2020. I Helsingfors har energiprestanda i nya bostadshus förbättrats betydligt de senaste fyra åren, uppger byggnadstillsynen i Helsingfors.

I början av januari 2013 trädde en ändring av markanvändnings- och bygglagen i kraft. Den föreskriver om väsentliga tekniska krav i byggnader. Tack vare ändringen anpassades den behörighet att utfärda förordningar som ska ingå i Finlands byggbestämmelsesamling till kraven i grundlagen. Lagändringen ligger till grund för en revidering av byggbestämmelsesamlingen.

I juli blev CE-märkning av byggprodukter obligatorisk till följd av ett EU-direktiv. Samtidigt sågs lagstiftningen om nationellt produktgodkännande av byggprodukter över.

I budgeten för 2013 fanns det ett anslag på 50,5 miljoner euro för reparations- och energistöd. Det var 5,8 miljoner euro mindre än 2012. Prioriteringarna ligger dels på byggandet hissar, dels på byggande av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning. Stöden till förnybar energi slopades eftersom anslagsnivån hade sjunkit.

Hösten 2013 blev ett åtgärdsprogram för effektivare materialutnyttjande inom byggande klart. Det syftar till att minska byggavfallet och öka återvinningen. Programmet har kopplingar till det nationella programmet för materialeffektivitet. Åtgärderna är fokuserade på bättre förutsättningar för och bättre uppföljning av återvinning och satsningar på teknik och återvinningsservice.

Programmet fukt- och mögeltalkot fortsatte med fokus på att föra över kunskaper från programmet till utbildningen och byggsektorn. Fukt- och mögeltalkot vann pris i en tävling som ordnades av förbundet Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL dels för årets informationsinsats, dels för bästa insats i serien samhällskommunikation.

I februari 2013 kom riksdagens revisionsutskott med ett betänkande om fukt- och mögelproblem (ReUB 1/2013 rd – Ö 5/2013 rd). I maj 2013 antog riksdagen (RSk 5/2013 rd) de 14 ställningstagandena i betänkandet. Åtgärderna i ställningstagandena i riksdagens skrivelse hör till flera ministerier, men miljöministeriet samordnar dem. Miljöministeriet har tillsatt en grupp, som ska följa upp hur åtgärderna i skrivelsen planeras och genomförs. De åtgärder som vidtogs 2013 rapporteras noggrannare i årsberättelsens del 4.

Genomförandet av programmet För en energismart byggd miljö (ERA17) fortsatte. Insatserna för ett mer energismart Finland har avancerat utmärkt trots att det varit nödvändigt att införa nya prioriteringar under programmets gång. Målet är att energiaspekterna ska beaktas i all verksamhet.

De viktigaste resultaten av utvecklingsverksamheten

Systemet för elektroniska miljötillstånd färdigställdes och det togs i drift vid regionförvaltningsverken i början av 2014. Det stod klart att systemet för tillsyns- och belastningsdata (VAHTI) behöver ses över och arbetet med systemsspecifikationen av den nya versionen startade. Informationssystemet för naturskyddsområden (SALTI) krävde större arbetsinsatser än beräknat och arbetet har därför dragit ut på tiden. Tjänsten införs gradvis 2014 och 2015.

Projektet för e-tjänster inom boende och bygga i programmet SAdE införde enkät-tjänsten Harava och vakttjänsten Tarkkailija, som ger information om livsmiljön. De ska motivera de boende att delta och vara aktiva. Ett pilotprojekt med bygglovsfrågor, Lupa-piste, startade. Hela servicepaketet blir klart gradvis fram till 2015.

I sitt principbeslut om en totalreform av forskningsinstituten och forskningsfinansieringen bestämde statsrådet att LYNET-verksamheten ska byggas ut så att sammanslutningen för naturresurs- och miljöforskning (LYNET) från och med 2015 består av Naturresurscentralen, Livsmedelssäkerhetsverket, Finlands miljöcentral, Forsknings- och utvecklingscentralen för geografisk information, Meteorologiska institutet, Geologiska forskningscentralen och Forsknings- och utvecklingscentralen för mångteknologi (VTT och Mätteknikcentralen).

De samhälleliga effekterna av miljöministeriets FoU-verksamhet utvärderades av utomstående utvärderare (YMra 28/2013). Utvärderingen gav vid handen att ministeriet profilerar sig som en aktör som starkt stöder sig på vetenskaplig dokumentation. Det gav en rad rekommendationer, bland annat att vetenskaplig information bör utnyttjas i lagberedning. Vidare bör ministeriet förtydliga och prioritera FoU och utöka samarbetet med kommunerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Arbetet med att verkställa strategin för uppföljning av tillståndet i miljön 2020 fortsatte dels i programmet Monitor 2020, dels i projektet Monitor 2015, som också är ett VATU-projekt inom miljöförvaltningen. Programmet ska bland annat förbättra produktion av miljödata och projektet ska bland annat göra uppföljningen mer verkningsfull och kostnadseffektiv. Programmet startade 2013 och dataanvändningen ökade med mer än 20 % jämfört med 2012 på webbtjänsten järkiwiki.

För att säkerställa serviceförmågan inom regionförvaltningen inrättades en kundservicecentral för miljöförvaltningen på närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland. Det var det andra VATU-projektet. Kundenservicen ska bli effektivare och övergå till att ge information via flera medier. Projektet utföll väl, enligt utvärderingen. Servicen blev snabbare och bättre. Bland annat förkortades telefonköerna.

Miljöministeriet räknade ut sitt koldioxidavtryck år 2013 med hjälp av WWF:s klimat-kalkylator. Koldioxidutsläppen var totalt 1 328 ton koldioxid, vilket är betydligt mindre än referensåret 2012 (1 714 ton koldioxid). Utsläppen var i snitt 4,7 ton koldioxid per anställd. Totalt sett motsvarar ministeriets koldioxidutsläpp 565 000 liter bensin eller de genomsnittliga utsläppen från 300 egnahemshus.

12.4 Förvaltningsområdets resurser

Uppgifterna om förvaltningsområdenas resurser har sammanställts utifrån Statsarbetsgivarens personaluppgiftssystem (Tahti), som upprätthålls av finansministeriet, och utfallskalkylen för statsbudgeten. Reservationsanslagen har beaktats i kalkylen exklusive indragna anslag. På grund av avrundningar är summorna av de enskilda beloppen i tabellerna inte alltid lika med de angivna sammanlagda beloppen.

TABELL 144. Personalresurser, årsverken

	2011	2012	2013
MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	979	997	997
Miljöministeriet	279	279	274
Finlands miljöcentral.	645	665	670
Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet	55	52	52

TABELL 145. Använda budgetanslag, mn euro

	2011	2012	2013
35. MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	306,5	275,8	253,3
35.01. Miljöförvaltningens omkostnader	75,4	78,1	77,4
35.10. Miljö- och naturvård	109,2	119,5	123,5
35.20. Samhällen, byggande och boende	122,0	78,2	52,4

Statliga fonder som står utanför budgeten

Statens bostadsfond och oljeskyddsfonden är fonder inom miljöministeriets förvaltningsområde som står utanför budgeten. Uppgifter om fonderna redovisas i del 1 av regeringens årsberättelse.

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN Tryck 978-952-287-087-2
ISBN PDF 978-952-287-088-9
ISSN Tryck 0782-6028
ISSN PDF 1799-7828